

قال الله تبارك وتعالى
لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ
ترجمہ: اوقوگ لارا جانفدالرسیرت خیرالوری دوربو؛ حیات ہادی اعظم محمد مصطفی دوربو

نور البصر

یعنی

سیر خیر البشر صلی اللہ علیہ وسلم

یا زوحیسی

بندہ ضعیف سید محمود طرازی مہاجر مدنیہ منورہ

المملکت العربیة السعودیة

وقف سد تعالیٰ

۱۴۱۲ھ

قال الله تبارك وتعالى
لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ
ترجمہ: اوقوگ لارا جانفدالرسیرت خیر الوری دوربو؛ حیات ہادی اعظم محمد مصطفیٰ دوربو

نور البصر

یعنی

سیر خیر البشر صلی الله علیه وسلم
یا زوجی

بندہ ضعیف سید محمود طرازی مہاجر مدنیہ منورہ
المملکت العربیة السعودیة
وقف سد تعالیٰ

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

احمد رضا و سلام علی عباده الذین اصطفیٰ. حمد لارا و لسون اول مہربان پروردگار میز ذات بی ہمتا سید خد
بیز مظلوم تور کستان نیک بندہ لاریغہ ہاجر لیک صفتین نوازش ایلا دی خدا و رسول رضا لاری او چون
و ظیفہ دین جدا بلاخا نلا رفہ حرمین شریفین اقامت لارین نصیب اتیدی بر یوزندہ عدالت دیندار لیک ایله
شہرت تابقان دولت سعودیہ رعایتیدہ ظالم لار دین پناہ بیردے الحمد للہ بیز لار بو کون مسلمان و دین
ان شاء اللہ مسلمان یا شایمیز و مسلمان اولور میز۔ ہر بیز مسلمان اوز بیغمیری و دینی رہبری حضرت محمد مصطفیٰ
صلی اللہ علیہ وسلم غلام لاری و جان تمار عاشق لاری، بولور محبوبین ہر لحظہ یاد اتیور تاہم ریخ جیاتا لارین تورا
لشیتور ہر شوک قیمت لیک نرسہ سین اول جناب خشنود لیک لاری او چون قربان پرورد، دینا ننگ اعلیٰ
دین اعلیٰ مرتبہ و درجہ لارین سید الکونین و رسول الثقلین صلی اللہ علیہ وسلم حضرت لارین ادنیٰ درجہ
غلام لیک لاریغہ برابر کور ماس، کیچہ و کوندوز اول مخدوم ہر دو جهان محبوب خالق کون و مکان منتلاز
عمل دہ بولور دین لاریدہ بولغان عادت و بدعت لار دین اوزین ساق لار، دین و ایمان و شمنی بولغان
نفس و شیطاں شر لاریدین خدا سین پناہیغہ تاپچور، بواجبی دشمن مکریدین نجات بیر گوجی فرما ان کور
واحادیث شریقہ تلاوت و مطالعہ لاریغہ جان و دلی ایله مشغول بولور، منہ بو طریقہ دہ حیات کیچہ گوجی
مسلمان ان شامہ اللہ پروردگارین رحمتی غہ و محبوبین شفاعتی غہ مستحق بولور۔

رَبِّ الْعَالَمِينَ حَقِّ شَانِ دَرگاہ بیغہ بھساب و بیعد و شکر لار عرض اتیور میز کہ بیز ہما ہر
لارا ورتا میردہ دینی ادبی اخلاقی در سلا میز ہمیشہ جاری دور۔ خلقیمز الحمد للہ تریبہ و ارشاد حلقہ
لاریغہ دل لاری ایله شامل بولور لار، علما لار دین ہر لحظہ استفادہ دہ تورور لارا ایر لار دین خانوادہ

خاتون لار دین ایرلار سبقت انور لار ایشتینکان سبقریفه ممکن قدر عمل قیلمکده سعی قیلورلار حضرت
سید عالم علی الشعلیه وسلم سیرت مبارکه لارین وصحابه کرام احوال شریفه لارین ایشتننه لار وجودلاری
لرزان کونلاری گریبان بولور۔

بو عاجز اوتکان سنه عازنده گچجه یاز کونلاریده طائف شریفده بولدوم تورکستانلیک لاریوگ
مسجدلاریده صبح و شام ایکی وقت درس عمومی دوام اتیدی کیچلیک درس ده اکثریت همشیره لاریمز
طرفلاریده بولوب درس آتاسیده سیرت مبارکه دین بیان بیر یلکانده عجیب و غریب تاثیرلارینه بلور
ایر دسه بوجالتنی مشاهدہ آتیگاج بنده لار اوجون بیر مختصر سیرت بنوییه یازوب تحفه آتیک نے وعده
قیلغان ایردیم منه بول قولومیزده تورکان کتاب اوشال وعده ایتولوب الحمد للہ وفاقیلونغان کتاب
دور۔ تاہین (نور البصر یا خود سیرت خیر البشیر) قولولدے اللہ تعالیٰ کرم و عنایتی دین امید شولور کہ
بو اثر عاجز اندنے تورکستانلیک برادرلاریم و ہمیشہ لاریم اوجون بیر نوع رحیم طریق و نعم الرفیق ایلاکای
بنده بوسنه یعنی ۱۲۸۳ھ ہجریہ یاز موسیٰ ده حسب العادۃ بندہ زیارت احباب قضیہ طائف
شریفہ بار دیم عزیز لار اشتیقادہ تورکان ایکانلار مہما یزوم آسون دیاسدین ہمہ لاری بالاتفاق
تفسیر وحدتیلارین آلوب مہمود مسجد لاریفہ حاضر بولدیلار بولورخ استقبال و شاندار خریدار لیک
لارین کورگاج ناچیز برادرلاری بعون اللہ و کرمہ ایکی وقت مسجدده بیر وقت غریب خانہ ده درس
دارشاد حلقہ سیفہ حسب المقدور مشغول بولدوم الحمد للہ تورت آی لیک بیر مدتہ اقوالن کریم
اول لاری دین بیش پارہ وحدیث نبوی دین ریاض الصالحین کتابے ننگ تورت خمس مدارسہ بولوب
اوتدی اللہ تعالیٰ بیز مہاجر بندہ لارین ہمیشہ منداغ احساس و شعور لار دین محروم ایتماسون اولماقتیہ
ورسولین اطاعتلاریده حق خاتمہ نصیب ایلاسون۔

بوسنه ظہور ایتیش حلقہ علم برکاتیندین پیری بلکہ اولوغی شولور کہ تمام اہل حلقہ دین داخل
طرفیہ اہل بولگانلیک لاری دین علامہ زبیدی نینگ تجرید صریح نام بخاری شریفہ غز قیلگان مختصر
لارین و امام نووی نینگ ریاض الصالحین لارین اوز تیلیمز تورکستانچہ ترجمہ و تحشیہ قیلوروشن طلب

ابتداءً اور بخدمت جلیلہ نے بیسیک ٹرین بوجھ ذمہ سنبھال لیا اگر اللہ تعالیٰ عنایتی
ایک روز سے وجودہ چیتوب قاسمہ اللہ نے زیبا بیچم وہ نہایتہ خوشخط و کم غلط قبیلہ باسد وروب
ہجرت عالمی دہ کی ہاجر برادر لارغہ بہا سیرتہ تار تانگ نے جماعہ با شلیغ لاری اور ذمہ لاریہ آلہ طر
اللہ تعالیٰ یازگچی و باسد وگچی ذاتلہ نے ادر پنا سیدہ اسراب سوزاخ اولوغ یادگار لارنے تیزوین
وجودہ چیتوب لاریہ جمہ میر نے موختی ایلا گامی۔

اوشبو مناسبت ایلہ سوزہ آفریدہ بو عرضی ہم برادر لارغہ قبولی من کر حکمت نہ دور طائفہ مقیم
ہاجر برادر لاریہ ہمہ لاری اصل کرم ہمان لوز غریب پرور ذاتلہ دور لار علم مجلسین بخشی کورور لار
علم لار نے احترام اچور لار اصل صلاح نے دوست لوقور لار ہمان لوز لیکہہ با یلاری فقیر لاری
ایلا سابقہ ایور لار خصوصاً بآلہ البقی صلی اللہ علیہ وسلم مدینہ منورہ دین بیبرادر لاری باروب
قاسمہ جیبیر ہمسایہ لاری کیلو بدور لاری مال و جان لاری نے قربان قبولی لار کوز لاریہ طوطیا لکم
نور دنیا ایور لار بوزسہ نے ایمان صادق دجبت خدا و رسول اکرم دیا سگ نیمہ نام بیرو میر ہا ہوتا
صفتہ باروہ ماشاء اللہ ابرار و خانو لار برابر دور لار خاتون لار ننگ کرم و دیندار لیک لارین دینی شولہ
کقول میر وہ کی نور البصر کتابی بیبر صالحہ ہمشیرہ میر ہمتی ایلا ہا سیلوب نشتر تو لیکہہ دور جزا اھا اللہ خیر اطافندہ کی
وطنہ اشتر لاری ننگ پوقدر دینی ہا دینی تثنی لاری اوچون باش سبب۔ اندہ کی زعیم لار و جماعہ با شلیغ
لارین دیندار و کرم فرما بو شلاری دور لار شول قدر انسانیت و مروت لیک اولوغ لار دور لار کہ بیبر محتاج
الحمدہ برادر لارین حزن و غم دین قوتقا زماں اہرگز آرام آما سلا ر محمد رد لیک یولیدہ نہ دکان لاریہ باقور
لارو نہ مکان لاریہ قیس، بیرونی و ملی ہمہ بیرو لوسہ ہمہ دین اول اولاری قدم توچور لار سو لگہہ باشقہ برادر لار غم
دولت ایور لاریت لاری خالص اول لاری مخلص بولفا لیک ہمتا ریدین ہمیشہ ہر بقدم تو یغان ایلا ریدہ الحمد للہ
وقت کا سید بولور اللہ تعالیٰ بہ طائفہ شونہ غم خداجوی سردار لار نے زعامت لارین نصیب ایسون آمین

ایمدی حضرت پروردگار تائیدی ایلا اولہ کر میتر اتما دایوب بومبارگ ہمت سبت شریفہ شتر شروع قبولی تر

۶۱/۸۳/۱۳۸۳ھ المدینۃ المنورۃ : خادم القوم سید محمود طرازی عفی عنہ

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ ۝

حضرت عیسیٰ علیہ السلام دین تقریباً ایسی مینگ میں مُقَدَّم بابل حکومتی سہایتہ ترقی قیلغانا یرد
مالی حالتی مستحکم و عسکری طاقتی بیوک بولغان سبب دین دولتی کوب ورعیۃ لاری امن و اماندہ ایردیار
بوچالنتہ مالک بولغان پادشاہ ینگ و ماغی کبر و غرور دین شوئماغ تولدیکہ مملکت ینگ حمہ دین اولوغ
عبادتخانہ سیغہ اوز صورتین اوغان بیرھیکل تشکیلده توپدروب قویوب حکم بیردیکہ ہر بیر انسان شول
ھیکل غہ سجدہ قیلسون و نذر و نیاز لارین انکاتامسون و حاجت لارینی اندین تیلامسون .

جناب رب العالمین شول حکومتی ورعیۃ لارینی ہدا تیلاری اوچون حضرت ابراہیم علیہ السلام
نے پیغمبر قیابوب یبارودی بوجناب ینگ سلسلہ نسب لاری توقوز واسطہ ایلہ حضرت نوح علیہ السلام غہ
بیتا دور . حضرت ابراہیم علیہ السلام آدلار نے توجید غہ دعوت و شرک دین منع قیلدہ باشلادیلار پادشاہ
غہ توجید دعوتی خوش کیلما دی چونکہ انی قبول ایتکان حالده پادشاہ خدا لیکدین بندہ لیک مقامی غہ
قوشوب قالور ایردہ ینگ اوچون قبول ایتہ آلاما دی حضرت ابراہیم علیہ السلام خانان لاری پادشاہ
پرست بیر قوم بولغان لیک لاری اوچون الارحم اوز فرزند لاریغہ مخالف بولدیلار قوم لارین دیکو متلارین
غیا لفتلارین کور گاج حضرت ابراہیم وطن دین ہجرت قیلکندہ مجبور بولدیلار قاتون لاری حضرت سارہ و جیا
لاری حضرت لوط علیہ السلام نے ہلرا آلوب خراج غہ چقیوب کیتدیلار حضرت ابراہیم اوز حیات لارین انتظامی
اوچون بیر نوچہ قوی و ایچکی لار نے باقی شغہ مشغول بوللار اللہ تعالیٰ مال لاریغہ بزرگھطا قیلوب کویونو
کیتدی بیر مدتدین کیمین آسمان دین یاغین کیلما ی قوی لاریچکی لارا اقلاب تورکان چمنستان تور و سغیر
چول و بیابان غہ ایلامدی بو حال نے کور گاج حضرت ابراہیم علیہ السلام مال لارین آلوب سر مزید اظاہ

اذلتا اوتلا تا مصر اقبی غم تیوب باردیلار اولکونلارده مصر پادشاہی بابل دین کیلگان رقیون ناملیک بیکیشی
 ایردے بو پادشاہ حضرت سارہ نے کورکاج اوز وطنمدین کیلگان بوخانون نے اوز نکاحمخه آلائی
 دیب آرزو قیلدی لکن اللہ تعالیٰ اول ذات نے اوزی ننگ بیر بیوک پیغمبرینی نکوحه لاری ایکنلیک
 لارین پادشاہ غم تیزدین معلوم قیلدی کیبن پادشاہ حضرت ابراہیم نے کوب حرمت قیلدی ومصر دین کیتار
 وقتلاریده اوز قیزی حاجرہ نے یحییٰ لار صحتلاریده تربیت تالسون و اوز وطنمخا شلاریم دین بیلرینا^{سب}
 آدم غم بیر لیسون دیب حضرت ابراہیم قول لاریغہ تالبشوردی حضرت ابراہیم بو مہان نواز پادشاہ
 نے آرزو سینغہ تیکورد ب قیزینی اوز مکاحلاریغہ آلدیلار اللہ تعالیٰ حضرت ابراہیم نینگ باش کورگان
 فرزند لاری حضرت اسماعیل علیہ السلام نے شول حاجرہ آنہ میزقارین لاری دین عنایت قیلدی کیبن
 بیر آزدمدین صوگرہ حضرت سارہ آنہ میزقارین لاری دین حضرت اسحق علیہ السلام نے کرم قیلدی بو ایکی
 فرزند پیدا بولغان دین کیبن اللہ تعالیٰ حضرت ابراہیم علیہ السلام غم تیزدی کی بو ایکی فرزند نیکز نہایتده
 برکتلیک ذاتلار بولغانیلار بولار نسل لاری دین کوب کتمہ قوملار پیدا بولور کوبلیک لاری دین عدولارین بیلوب
 بولس کیبن حضرت ابراہیم علیہ السلام خدائینگ حکمی و خاندان لارین طلب لاریغہ مطابق اولدولاریغہ ملاحظہ
 علاحدہ مملکت لار نے تقسیم بیلوب بیر دیلار شام مملکتی حضرت اسحاق غم بیر دیلار چونکہ شام نینگ شرق
 طرفی بابل ایردے اندہ حضرت اسحاق نینگ طغاجماعہ لاری بار بولوب الار ایله علاقہ قیلک آسان
 بولور ایردی چنانچہ حضرت اسماعیل علیہ السلام غم عربستان نے بیر دیلار چونکہ مصر عربستان
 نینگ غرب طرفی ده بولوب اندہ حضرت اسماعیل نینگ طغاجماعہ لاری بار ایر دیلار الار ایله علاقہ آتیک آسان
 بولور ایردے بو تقسیم بین بو ایکی برادر اولاد لاری شول قدر کوبایدیلار کہ اورتالاریده باشقہ اجنبی
 بیر جماعہ قالمادی ضرورت وقتیدہ ہر ایکی قوم بیر لاریغہ نہایتده آسانلیک ایلمد دیکونزالو ایردبلاد
 حضرت ابراہیم علیہ السلام با آوز زند لاری اسماعیل علیہ السلام نے والدہ لاری ایله برابر حاضر غی کتہ
 کرمہ شہرینی اور نیغہ کیتورد ب قویدیلار کیبن اوغول لاری ایله برابر اول بیر غم بیر مسجد ہم بنا قیلدی لار
 وپردہ دگار درگاہ پیغہ دعا قیلدی لار کہ بودشت و بیابان غم تبا قیلونغان مملکت و مسجد اھلی

اوچون اوزی رزق تیکوزسون و دنیا ننگ ہر قسم نعمت لاری ایله بو تعلیمتی آباد ایلاسون و بو
 مملکت اصلین هدایت لاری اوچون اوزلا دیدین بیر بیوک پیغمبر پیدا قیلسون
 حضرت اسماعیل علیہ السلام عربلار نینگ کوبدین حکمران بو لوب کیلگان قبیلہ لاری نو
 جو جرم سرداری مضامین نینگ قیزین اوز نکا حلا ریتہ آلدیلار حضرت اسماعیل علیہ السلام دین
 اون ایکی اوغول فرزند پیدا بولدی بولار دین شول قدر اولاد کو پایدی کہ مغرب طرف دین مضمرہ
 و جنوب طرف دین یمن غہ اولاشوب کیتدیلا حضرت اسماعیل علیہ السلام نینگ ایکنی اوغول لاری
 قیدار نہایتہ بیوک شہرت تاپدی شول ذات اولاد لاری بابا لارین یول لاری بولغان توجید
 عیتہ سینی برابر مستلاب مکہ مکرمہ دہ قلوب کیتدیلا ریتہ اولاد لارین او تو ز تینچی پشتی بولغان
 عدنان اول نہایتہ صاحب تدبیر بیکیشی ایردے ایننگ کچیک اوکاسی عک بین سلطنتین قائم
 قیلخان ایردے بو عدنان دین کین بونینگ اولاد یچہ نو جو جرم قبیلہ سی غالب کیلوب لار نے
 کہ دین چیتاریب یبار دیلا اوز ظفا لاری بولغان نو جو جرم نبی اسماعیل نے شو نینگ اوچون کہ
 دین چیتار دیلا کہ بولار نو جو جرم بت لاری عبادت قیلادیلار بلکہ آتہ بابا لارین یول لاری بولغان
 توجید دہ قائم تور دیلا ر کین ایکنی عدنان نینگ اون بیستینچی پشتی بولغان قصی کیلوب یئہ مکہ مکرمہ
 غہ قبضہ قیلدی و کہ دہ پر مشترکہ حکومت بنیادین تور دی قصی دین کین ایننگ او غلے عبدمناف
 کہ نامی پیغمبر ایردے آتہ سیغہ جانشین بولدی اندین کین ایننگ او غلے ہاشم و ہاشم دین
 کین ایننگ او غلے عبدالمطلب و اندین کین ایننگ او غلے ابوطالب قوم سرداری بولوب اوتدی
 جناب حضرت سید عالم صلی اللہ علیہ وسلم عبدالمطلب غہ اوغول نبیہ بولور لار آتہ لارین نام لاری
 عبد اللہ ایردے

حضرت رسول اکرم صلی اللہ علیہ وسلم نینگ نسبت لاری

جناب سید عالم صلی اللہ علیہ وسلم نینگ نام اقدس لاری محمد دور بونام نے جس لاری

عبدالمطلب قولینا ندور و والدہ لاری قولینا نام احمد دور آتہ لاری عبد اللہ عبدالمطلب یننگ
 کیچیک اوغلی دور عبدالمطلب یننگ اصل نامی شیبۃ الحمد ایرور آتہ سی ہاشم دور ہاشم یننگ
 اصل نامی عمر دور آتہ سی عبد مناف بولوب حقیقی نامی مغیرہ ایرور مغیرہ قصی یننگ او غلی
 بولور قصی یننگ اصل بقی مجمع دور آتہ سے یننگ نامی حکیم و بقی کلاب دور حکیم یننگ آتہ سے مڑہ بونو
 ایننگ آتہ سی کعب دور کعب یننگ آتہ سے نوؤتی دور نوؤی یننگ آتہ سی غالب ایرور ایننگ آتہ سے
 فہر دور نہر یننگ بقی قریش ایرور قریش یننگ آتہ سے مالک بولوب ایننگ آتہ سے نعر دور نعر یننگ آتہ
 سی کنانہ ایرور ایننگ آتہ سے خزیمہ بولوب خزیمہ یننگ آتہ سے مڈرک ایرور مڈرک یننگ اصل نامی
 عامر یا عمر دور آتہ سے یننگ نامی الیاس دور الیاس مضر یننگ او غلی بولور مضر یننگ آتہ سے
 نزار دور نزار یننگ آتہ سے معد بولوب بوذات عدنان بن ذر یننگ اوغلی دور حضرت رسول اللہ
 صلی اللہ علیہ وسلم یننگ سلسلہ نسب شریف لاری او شبو عدنان غہ قویب توختا حضرت اوزلاری
 اوزنسب لارین بیان قیلغان ساعتلاریدہ عدنان دین یوقارینہ اوقس ایردیلا رکنین عدنان یننگ
 حضرت اسماعیل علیہ السلام یننگ اولاد لاریدین دیب جزم بیلورا ایردیلا معلوم بولیک جناب سید عالم
 صلی اللہ علیہ وسلم حضرت ابراہیم علیہ السلام اولاد لاریدین دور لارکنین والدہ منیر حضرت ہاجرہ
 فرزند لاری حضرت اسماعیل علیہ السلام واسطہ لاری ایلا اول جنابذ تیور لار حضرت سید عالم صلی
 اللہ علیہ وسلم حقلاریدہ مداح لاری دیدور لار

وَشَقَّقْنَا لَهُ مِنْ إِسْمِهِ بِسْمَلَةٍ فَذُو الْعَاشِرِ مُحَمَّدٌ وَكَذَلِكَ مُحَمَّدٌ

(ترجمہ) اللہ تعالیٰ اوزر سولینی مرتبہ لارین بلندیک لارین بیلور رنک اوچون اوز نامی دینا
 اول جنابذ نام چیقاروب بیردے کوردنگ لار خدا محمود دور و رسولی محمد دور لار حقیقتدہ محمد کلمہ سینی
 رسول اکرم صلی اللہ علیہ وسلم غہ لعلقی زیادہ دور یوزیدہ ناظاری محمد دور و آسمان دہ احمد دور امتلاری
 نام لاری حیات دون دور قیامتدہ مقام شفا حقلارین نامی مقام محمود دور بیرق لارین نامی لواء الحمد دور
 صلی اللہ علیہ وسلم

سید عالم صلی اللہ علیہ وسلم والد لاری حضرت عبداللہ ننگ اولاد پلانیشٹاری

بنی معصوم صلی اللہ علیہ وسلم اجداد لاریدین بولغان حاشم ننگ نسلی یغوز عبدالمطلب نینگ اوزی ایردی اندین باشقہ فرزند یوق ایردے سکن عبدالمطلب نینگ بیر موچہ اولادی بار بولوب مشهور لاری ابوطالب وعباس وحمزہ وعبد اللہ ایر دیلار عبدالمطلب بو فرزند لاریدین عبد اللہ نے کوب بخشگی کورور ایردے انکا بنی زهره قبیلہ سی نینگ بیوک مرداری و ضب نینگ قیزی آمنہ نے اولوب ایردے چونکہ حضرت آمنہ قریش جماعہ سیدہ نسب و شرفہ ہمہ دین بلند قیز ایر دیلار حضرت عبد اللہ اولاد نکان و قتلا ریدہ یا شلاری اوان سبکیز لارده ایردے منکوحہ لاری حضرت آمنہ ایلیقین اتالارین اولاریدہ توشولدیلار داد چکون غچہ الار اولاریدہ تولدی لاروشول مدتہ حضرت سید الکونین و رسول الثقلین صلی اللہ علیہ وسلم نورا قد صلا لاری حضرت آمنہ خداوندی و اول ذات قدسی صفات غہ حامل بولدیلار و حمل زمانہ سیدہ آغیر لیک و باش قرانگولیک دیگان نرسہ لار نے سیدلار یعنی حمل لاری حادثہ کی حمل لار دین باشقہ بولدی حضرت عبداللہ اھلیہ لاری ایلمک مکرر دہ ایردیلا جناب رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم آنہ لارین قارین لایدہ ایکی آی لیک بولغان لاریدہ آتہ لاری حضرت چققدیلار سفر دہ بیمار بولدیلار بیدار لیک حال لاریدہ مکرر مکرر فہ تیا لمای مدینہ منورہ دہ طفا جامہ لارین قاشلا ریدہ بیر نچہ مدت قالدیلار آخر شول ایردہ وفات قیلدیلار قبر لاری مدینہ منورہ دہ حرم شریفہ یقین بریردہ دور حضرت آمنہ حمل لاریغہ تو قوز آی تولغاندہ تولغان در دنی مقدمہ سینی بیتر باشلا

دیوار حضرت سالت پناہ صلی اللہ علیہ وسلم ولادت باسعادت لاری

امام الانبیاء والمرسلین سید الاولین والآخرین حضرت محمد مصطفی و جناب احمد مجتبی صلی اللہ علیہ وسلم نیل سنہ سیدہ بہار موسمیدہ ربیع الاول آی نینگ تو قوز و نچی تاہر نیمیدہ دو شعبنہ کونی نینگ صبحی طلوع قیلوب کون چیقما ی توروب والدہ لارین قارن لاریدین مکرر مکرر

ابو طالب اوی دہ دنیا یوزی غہ کیلدی لار بوتاء ریخ عیسیٰ تاہ ریخ ینگ ۳۳ نچی اپریل میش یوز تمیش بیر نچی غہ مطابق کیلور حضرت بنی کریم صلے اللہ علیہ وسلم آنہ دین ہم و آنہ دین ہم یلغونہ فرزند ایر دیلار دینا غہ کیلما ی تور دہ ہر بان آنہ لار دین آنہ قاریندہ تور دہ یتیم بولغان ایر دیلار بوجناب توغولگان ساعتلاریدہ والدہ لاری بابا لاری عبدالمطلب غہ آدم یبار دیلار کیلوب ینگ مولود مبارک نے کور دہ نہایتدہ خوش بولدی تو چاغینغہ آلوب کوتارکان حالدہ حرم شریف غہ آلوب باردی دکنہ شریفہ غہ آلوب کیر دہ حق لاریغہ دعا لار قبیلدی یو فرزند ارجمند نے بیرکان خدایغہ شکر لار دین عرض اتیدی ینہ آلوب کیلوب آنہ سینیغہ تالیشتور دی و نام لار دین محمد تویدی قنچی کونی بولغانہ قریش جماعہ سین تمام عمومی دعوت قیلدی و جاتلیغ لار سویدی دعوت غہ کیلکان جماعہ باشلیغ لاری عبدالمطلب غہ سوال ایر دیلار کہ بونگی بنیرہ ناملار دین نیمہ توید دکنہ؟ عبدالمطلب نام دین محمد تویدوم دیب جواب ایردی لار تعجب قیلوب دیدیلار آنہ بابا لار نیکیز تو یوب کیلکان نامنی تو یما ی پنجوک محمد توید و نیکیز عبدالمطلب دیدی ینگ بوقرندیم بولون دینا زبانی دہ ہمہ طرف دین تعریف و تائیف مستحق بولسون دیب محمد تویدوم

جناب سید عالم صلے اللہ علیہ وسلم توغولگان کونلاری دوشنبہ بولدی بولکون دہ عجیب بیخصوصیت بار دور کہ حضرت صلی اللہ علیہ وسلم ینگ ولادت لاری دینوتلاری و حجر تلاری و وفات لاری ہمہ سی شول کوندہ بولغان دور

حضرت سید عالم صلے اللہ علیہ وسلم ینگ سوت ایمریش استقام لاری

سیدالکائنات صلے اللہ علیہ وسلم دینا غہ قدم تو یوب والدہ مہربان لار دین سینہ لار دین اولچکون گنہ سوت امید یلار کیمین بیر نیچہ کوتغہ قدر عم لاری ابولہب ینگ آزاد قیلغان چوری سے تویبہ اییز دے حضرت صلی اللہ علیہ وسلم توغولگان ساعتلاریدہ توغہ درکان دایہ لاری عبدالرحمن بن عوف رضی اللہ عنہ ینگ جاریہ لاری بزرگہ جمنشید ایر دیلار بوخاتون ینگ کینار

ام آئین ایردے بوخاتون آتہ لاریدین رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم غم میراث قالدی حضرت
یا شلاری اولوغ بولگاندہ بوجاریہ لارینی آزاد اتیوب مولی لاری زید بن حارثہ غم خاتون قلیوب
بیردیار

جاهلیت عربلارین دفریش بیوک لارین خاتون لاری بالہ لارین اندلاری ایمنزای صحرا
خاتونلاریغہ ایمنیک اوچون بیروز ایردے لاریچونکہ صحرا هوامے تازہ والنسان غم یا قیملیک بولوراید
وصحرا دہ تربیہ تابکان بالہ لارجیم لاری ساغ وداغلاری چاغ یورور ایردے حضرت رسول
اکرم صلی اللہ علیہ وسلم والدہ لاری و بابا لاری دافراد خاندان لاری هم بوجناب نے صحرائی ایمنیگی
لارینگ بیرلاریغہ بیمنکی بولدیلار اتفاقا اوشال کونلار دہ نبی سعد قبیلہ سی تورگان بیرلار دہ سنایتہ
آغیر قحط لیک پیدا بولگان ایردے قبیلہ خاتون لاری شہر غم ایمنیش اوچون بالہ لار اختار شیب کیشکان
ایردے لارالار ایچلاریدہ حلیمہ سعدیہ ناملیک بیر نیکبخت خاتون هم ایردے ایله شعل غرض دہ کیدگان
ایردے مذکورہ خاتون اوز مبارک تیلی ایله بویان نے بیرو بدو :-

بیرلاریغہ نبی سعد قبیلہ سیدین مکہ غم کیدگان خاتونلار هم میر محمد علیہ السلام نے کوردوک
آنہ لاری هم میر غم بوبالہ نے آلینگ لاریغہ عرض قبیلہ یار لیکن بیرلار آتہ سے یوق تیم بالانے
ایمنیہ نیمہ حاصل آلور میز و آنہ سے بیز غم نیر مکافات بیرا آلور دیب اونا داک من بیله برار کیدگان
خاتون رفیقہ لاریم ہم لاری بیردین بیردین بالہ آلوب خاطر جمع بولوشدی بیرگنہ من بالہ آلاملایم
و ذینک ہم مکہ دین چونامکچی بولوب ایردے من ایریم غم دیدیم رفیقہ لاریم بیر بیر بالہ آلدیلار من
چوک محروم قانیور من خدا نامیغہ قسم کہ تیم بولسہ ہم حکیم آلمان بوبالہ فی آلوب کیتور من ایریم
دیدي آلینگ یخشے بولور عجب ایس اللہ تعالی بوبالہ برکتیدین بیز فیک احوالہرنی دو صحت قیلسد
کیمن سیچ بیر بالہ تابیدگان دین شول تیم بالہ نے آنہ سین تولیدین آلوب وطنیم غم قایتیم
حضرت حلیمہ رضی اللہ عنہ ننگ خاندانی حالتاری نہایتہ یان بولغان ایردے
روزگار لاریدین برکت اوچکان آغیر پدیشا نلیکغہ اوچراگان ایردی یار بولتون قبیلہ ہم سی

یوک قط غہ مبتلا ایر دیلا رجناب رسول اکرم صلی اللہ علیہ وسلم نے آلوب قبیلہ سی غہ تیشی ایر دیلا
 حضرت حلیمہ خاندان لاری برکنغہ تولدی و بوتون قبیلہ الہی رحمتلاری نوازش قبولندی آسمان فیض
 بارشی یا غا باشلادی حضرت حلیمہ ہر آلتی آی وہ حضرت رسول اللہ صلعم نے مکہ مکرمہ غہ آلوب
 کیلوب والدہ لارینی واقربا لارینی زیارت قیلد وروب ینہ آلوب کیتور ایر دیلا رجناب نبی معصوم
 صلی اللہ علیہ وسلم حضرت حلیمہ سوتلارینی ایکی سیل امید ی لار ہمیشہ وگ ایچکینی ایار ایر دیلا چپ
 ایچکینی باشقہ اک ادک لاریغہ قویور ایر دیلا رگویا کودکلیک زمانہ لاریدین انصاف طبیعتلک ہر لکلیک
 ذات ایر دیلا ر ایکی یں کامل اوتکندین کینین حضرت حلیمہ سوتدین چیتاروب والدہ لاریغہ
 تابشورک ادچون مکہ مکرمہ غہ آلوب کیل دیلا ر اوشال کونلار دہ مکہ دہ هو الار جوز و لکان ایرک
 صحرا دہ یغشی هو الار ایله تربیہ تابکان بال شہر دہ صحتی خراب بولماسون دیب والدہ لاری ینہ حضرت
 حلیمہ غہ یاند وروب بیر دیلا ر جد لیکغہ کونگی راضی بولگان وجود لاریدین بھساب برکنلار کورگان
 ادز ایچیدہ خدا غہ نالہ لاریلگان حلیمہ آنہ میز اللہ تعالیٰ غہ شکر لاریلگان حال لاریدہ نہایتدہ
 خوش و خرم بولوب بال لارین بقر لاریغہ با سوب وطن لاریغہ آلوب کیل دیلا ر کینین مبارک باش لری تورغہ
 تولگانہ والدہ ماجدہ لاری حضرت حلیمہ قول لریدین تایتاروب آلد یلا ر یا شلاری آلتی غہ یلکونچہ
 اوز قاشلاریدین یراغ قیلما ی دولخانہ لاریدہ اوب تور دیلا ر آتہ لارین یو قلیک لارین بیلدور
 مای یتیم لیکدین مجروح دل لارین ادکسوتما ی ہم آنہ مہربان ہم آنہ نگهبان بولوب اوتدیلا ر بوظیفہ
 دہ آلتی یاش غہ تولگان لاریدہ والدہ ماجدہ لاری مدینہ غہ قرچداش اور وغلارین زیارت
 قیلد وروب کیلک تصدیہ حضرت رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم نے آلوب ایر دیلا ر مدینہ
 دہ بوتون برآی توروب مکہ غہ یاند یلا ر یولہ الواء دیگان مقام دہ فانی دینا دین رطت قیلدیلا
 جناب رسول اکرم صلی اللہ علیہ وسلم امید ی چیندین یتیم بولدیلا ر آتہ سایہ سیدین ہم آنہ قوچاغین
 ہم ہارہ جد بولدیلا ر الواء دین مکہ مکرمہ غہ بوخانی سفر لریدہ آنہ لاریغہ ہمراہ بولوب بارگان جارت
 لاری حضرت ام امین رضی اللہ عنہا آلوب کیلوب بابا لاری جد المطلب غہ تابشور دیلا ر بابا لاری

بول جنابخی اوز تربیہ لاریفہ آلوب نہایتیدہ شفقت و عنایت ایہ ستلادیلار شول حالده ہم حضرت
ام امین رضی اللہ عنہا بوتون خدمتلا رینی انجام بیروب تور دیلار کیمین یا شلاری سیکزغہ تونکانه
بابای مہربان لاری عبدالمطلب ہم وفات قبیلدیلا رادشال کونلار وہ حضرت بن کریم صلی اللہ علیہ
وسلم عمر لاری سیکزغہ تونلوب ایکے آی اون کون زیادہ بولغان ایردے عبدالمطلب جنازه
سین کوتار یلکان ده آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم برابر بار ایر دیلار و مبارک چہرہ ناری محزون
وکوز لاری دین یا شلاری آقوب تور و ایردے بابا لاری اولوشدین ایگاری بودر تہیم نے
حقیقی عم لاری ابوطالبغہ تالبشوردی و بوجناب حقلار یریدہ کوب تاء کیدلار قبیلدی اینگ اوچون
ابوطالب ہم نہایتیدہ یختہ تربیہ قبیلدی قولیدین کیدلکان مہربانینغ نے درینغ تو تہادی ہمیشہ
اوزی ایل برابر آلوب یوردی آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم اگر چه باش بولسہ ہر ہم نہایتیدہ
آغیر خاموش فکر لیک عم لاریفہ مطیع و محب و حرمتلیک اوز لاری ایہ مشغول با ادب دفا لیک
خیرخواہ یر ذات ایر دیلار عم لارین خاطر لارین کوب اخنیاط قبول ایردیر باشقہ عام اللہ لاری
اول جنابہ پیہودہ یغلاش امیدہ تی لار نے قیناش سوزغہ کبر سلیک کو پیدلا ده اویناش
طبعی یوق ایردے دستور خان یازلیسہ آجستہ عم لارین یا نلاریفہ کیلوب طعام منے برابر یسب
توروب کیتور ایر دیلار اخلاق و آداب لارین کورکان کیشی صوشی کینوب حیرتہ قالور ایردے تو قونہ
باشلیک بالہ بولوب توروب ہم عمکیمغہ آغیر نعیم تور شماسون قری آدم غہ دورسہ بولمائی من ہم کومک
قبیلای تکین یمای دیب آدملاز قوی و ایچکولارین باتور ایر دیلار تا بجان نرسہ لاریفہ عمک لاریفہ کیتوروب
بیرو ایر دیلار

ابوطالب نینگ شام غہ سفری

آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم نینگ مبارک یا شلاری اولن ایکی غہ تیکانده عمک لاری ابوطالب
تجارت قصد یدہ شام غہ بار مکی بولدیلا ر بوجاننی میلکاج جناب رسول اکرم صلی اللہ علیہ وسلم

عمک لاریغی منی ہم پر ابر آلوب کیتسون لاریب رجا قیلدی لاریب لاریب ناچار بولوب حضرت نے ہم آلیب کیتدی لاریب بوسفرده عجیب واقعہ لاریب اوچرادی آلوب کیتکان مال لاریب نہایتده یخشی ساتیلدی یولده بصری و یگان مقام ده بچرادیگان بیر نهرانی راحب بار ایردے اول ہمیشہ اوز صومنه سیده عبادت غه مشغول تور و ریردے اوتکان کیتکان لاریب ایلہ الیشی یوق ایردے بودغہ بوتافلہ غه کوب عجیب معاملہ لاریب قافلہ کیلوب توتکان زمان الار نے استقبال قیلدی واحترام ایلہ کوتوب مہان قیلدی حضرت نبی کریم صلی اللہ علیہ وسلم نے کوروب بوبالہ سید المرسلین دور لاریب قافلہ سورادیلار کہ سن بوذاتی پیغمبر بولوشلاریب نوک بلیزینگ راحب جواب بیروی کہ سیزلار تاغ دین توشوب تورکان وقتلارینگده نہ قدر تاش و نہ قدر درخت بولسد ہمہ سی سیزلار غه اگیلیدی تاش و درخت پیغمبر دین باشقہ کیشی غه سجدہ قیلماس بوراھب حضرت رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم نینگ ایکی کتف لاریب اور تا سیدہ خاتم نبوت نے کورکاج ابوطالب غه دیدیکہ یہود لاریب بوبالہ نے جسقو سیدہ یور و بدور لاریب بوذاتی شام غه آلوب بارمنگ کہ یہود لاریب اذیت نینش احتمالی بار دور بوسوز نے ایشیتکاج ابوطالب حضرت نبی کریم صلی اللہ علیہ وسلم نے مکہ مکرمہ غه یاندوروب یباردے

سرور کائنات صلی اللہ علیہ وسلم نینگ شام غه تجارت سفر لاری

وقتیکہ جناب آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم یاشاری یگر مہ دین آشدی مبارک دل لاری حیات فردریاتی اوچون برار کسب و صنعت ایلہ کون کیچرک غه مائل بولدی مشغلہ کوب ایردے لیکن حضرت تجارتنی اختیار ایندی لاریب تجارت اوچون کافی سرمایہ یوق ایردے بوخصوص ده بر آز فکر ده تورکان ایردی لاریب مکہ مکرمہ نینگ معتبر باعزت مالدار خاندان لاریب بیر بیوہ خاتون بار ایردے تا لاریب خدیجہ بولوب نہایتده دولتمند سرمایہ دار خاتون ایردی لاریب اولاد بولدی خاتون دین سرمایہ لاریب لوشوب تجارت قیلوشور ایردی لاریب بوخاتون جناب نبی کریم صلی اللہ علیہ وسلم

ینگ اخلاق جمیلہ و عادات جلیلہ لارین و عقل و تدبیر و شہرت لارین ایشیتوب اوز اوزیچہ
 شریک تجارت بولوشلارین طلب قیلدے و بار مال لارین قوی ایله تالبشوردی و میسرہ نام
 بیر خادمی بار ایردے خدمت لاریغہ همراه قیلوب بیردے جناب حضرت سید عالم صلی اللہ علیہ وسلم
 حضرت خدیجہ ابولہب شام سفر لیغہ چغدی یار بولوسفردہ تجارت لاری نہایتدہ کوب نفع قیلدی تجارتدہ
 بولغان بوقدر بوک نفع نے کورگان حضرت خدیجہ سید خوش بولدی حضرت صلی اللہ علیہ وسلم
 غم حصہ لارین تالبشوردی کوندین کون غم خلق اور تا سیدہ صداقت و امانت ایله شہرت لاری
 زیادہ بولغان سید بن تمام اصل مکہ آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم نام لاریغہ صادق و امین لقبی
 نے زیادہ قیلدی یار واسم شریف لارین محمد الصادق الامین دیب یاد قیله باشلادیلار خصوصاً شام سفر لیغہ
 همراه بولوب باروب کیلگان میسرہ اوز سیدہ می خدیجہ غم تمام کورگان بیلگان واقعہ لارین
 بیان قیلوب سید عالم صلی اللہ علیہ وسلم نے بیر گوهر کیتا و بیذات بے صمتا ایکنایک لارین
 بیلدوردی اول دین بو جناب حق لاریغہ کمال لاریغہ اسیر و مخلص بانظیر بولوب یورگان خدیجہ
 نے عقیدہ می بینہ زیادہ بولدی حضرت خدیجہ اول ایکی ایر قیلغان و ایکی اوج بال لیک بولغان
 و یا شماری قرق غم بارغان بیر پیوہ خاتون ایردی یار عرب لارینگ بوک لاریدین نچہ کیشی طاب
 بولغان دہ قبول قیلغان ابردی یار اوز لاری صاحب ہمت اخلاق لاری پاکیزہ بولغان سید بن
 قریش جماعہ سیدہ لقب لاری طاہرہ ایردے بوفات عنقریب بیذات ینگ بنی آخر الزمان بولوی
 چقیشلارین بیلور ایردی یار حضرت رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم ینگ شاید اوشال ذات بولوب
 قایلشلار لیغہ گمان لاری بار ایردے تو بانده گی واقعہ شول گمان ینگ راستلیغی غم دلالت قیلور
 مجلہ المنار صاجی سید رشید رضا اوز تالیفی خلاصۃ السیرۃ المحمدیہ دہ دیدور کہ فاکہی تاریخ کہ
 دہ سیدنا اش رضی اللہ عنہ دین روایت قیلور کہ حضرت رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم یا شلیک
 زمانا لاریدہ بیر کون ہمک لاری ابوطالب قاشفیدہ اولتورگان لاریدہ اندین خدیجہ اویغیہ بار مکفہ
 اجازت سوردی یار ہمک لاری اجازت بیردی یار لیکن آرقہ لاریدین نبعہ ناملیک بیر جاریہ نے ہم یا آرو

دید کہ ای بندہ من برابر باروب خدیجہ محمد فہ نیمہ سوز قیلور ایشینگیل نبیہ دیدہ در کہ من محمد ایہ خدیجہ
 اویغہ برابر باروب خدیجہ محمد استقبالی اوچون کوچہ دروازہ سیغہ چہ چیشدی و محمد قولین تولوب
 سینہ سیندہ و بولون لاریگا سورکادی کین دیدے ای جناب آتہ و آنم من غہ فدای بولسون من
 بوالیشنی باشقہ بیرغرض اوچون قیلما دیم بلکہ شوینگ اوچون قیلدیم کہ شاید بنی آخر الزمان
 من بولسنگ اگر منینگ بوقراستم توغری بولوب ادشال پیغیر من بولوب قاسنگ مننگ حقیق نے
 و منزلتم نے بخشی تانوب توگیل و سنی پیغیر قیلوب یبار کوچی پروردگار درگاہ پیغہ منینگ اوچون
 دعا قیلگیل نبیہ دیدی خدیجہ منینگ بوسوز لیفہ محمد بوجوانی بیردے ای خدیجہ من اگر من دیجان
 پیغیر بولوب قاسم سینگ بوعقیدہ بوعنا تینکنی ہرگز اونوتما سن و اگر من بولاسم ہم اول
 خدا بیکہ سن بوعقیدہ و ہرقتی انینگ اوچون قیلوب تور ویدور سن ہرگز سنی اونوتما س -
 واقدی رواتیہ نفیسہ بنت اُمیہ دیدور کہ خدیجہ نہایتیدہ شرافتلیک صبر لیک مالدار بہاد
 بیر خاتون ابروی بیوہ قانغاندین کین قریش منینگ اولوغ لاریدین انی قمنی قیلخان لنگا
 طالب بولگان بیر کیشی قالمادی لیکن اول قبول ایتادی دتیکہ جناب بنی کریم صلی اللہ علیہ
 وسلم انینگ سرابہ سین آلوب شام غہ باروب قایتدیلا و تجارتلاری کوب نفع قیلدی منی
 حنفی صورتدہ اول ذات خد مثلاً رلیغہ یاردی من باروب دیدیم ای جناب میزنہ اوچون خاتون
 آلمایدور میز جواب بیردبلا کہ خاتون آلیش غہ تادر ایسمن قولودہ بیردے ہر قدر من
 دیدیم اگر خدا سینر غہ بیر صاحب جمال مالدار شریف مناسب خاتون کرم قیلستہ ہر ہر جناب
 سوردیلا کہ اول خاتون کیمدور من دیدیم خدیجہ دور کین جناب راضی بولوب جواب بیردیلا
 کین جناب رسول اکرم صلی اللہ علیہ وسلم بیر بچہ لاری ایلہ حضرت خدیجہ منینگ عم لرین
 اویلا رلیغہ باردیلا و عملاری ابوطالب خدیجہ نے فرزند میز محمد غد طلب قیلوب کیلدک دیدی
 لار خدیجہ عملاری قبول ایتدیلا و مہلاری بگرمہ عدوتوبہ بولدی نکاح خطبہ سین ابوطالب
 او قودیلا بگرمہ بنش یا ش لیک نوجوان قرق یا تسلیمک بیر باکمال شریف خاتون ایہ خاندان

بولدیلار ہر ایک جناب ہر وحبت و عزت و حرمت ایلمہ گیرمہ عیش سنہ عمر کچھور دیلار حضرت رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم بینگ ہمہ فرزند لاری شول جناب دین بولنگا دور و بولجناب تیزیک توروب باشقہ بیر خاتون نے اوستلاریغہ آنا دیلار باشقہ والدہ لاریمیز نے یوزات وفات قیلنا لاری دین کیمین لغاندیلار جناب رسول اعظم صلی اللہ علیہ وسلم پیچ بیر خاتون لارین حضرت خدیجہ برابر لاریدہ بخششی کور ماس ایر دیلار و فالتا لاری دین کیمین ہم ہمیشہ یاد قیلور ایر دیلار حضرت عائشہ کور ماسہ لار ہم اول جنابغہ کوب کویار ایر دیلار بیر کون جناب رسول اکرم صلی اللہ علیہ وسلم حضرت خدیجہ دین سول قلیوب توروب ایر دیلار عائشہ دیدیلار اول کیشی نے مونچہ یاد قیلور لاری کیمیر ایردی خدا آلدی اورنیہ اندین بخشراغنی بیردے عائشہ رضہ بینگ بوسوز لاریغہ حضرت بینگ غضب لاری کیلدی بی لاری بوق بوق ہرگز اندین بخشہ سیمینی بیرادی چونکہ خدیجہ آدمار منگا ایشا منگان زمانہ ایشا نوبہ ایمان کیلتوردی و خلق منگا باتمغان زمانہ مال و جانی و عزتی ایلمہ منی حمایہ قیلدی ز فرزند لاریمنی خدا اندین عطا قیلدی حضرت عائشہ زید و رلار کہ شول کون من ہمہ قیلدی کہ حضرت رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم حضور لاریدہ موندین کیمین خدیجہ نے یانلا ماسی منہ و فالتا لیک قدر دان لیک شونداغ بولور حضرت رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم نجان بیر قوی ذبح قیلدورسہ لار حضرت خدیجہ رضی اللہ عنہ بینگ احباب لاریغہ نصیبہ یبارور ایر دیلار جناب رسول اکرم صلی اللہ علیہ وسلم حضرت خدیجہ نے منگا حلالاریغہ آنا دین کیمین خدا بینگ عبادتی و نبی بشارت بینگ چرد و ہوسدی لکی ایڑ شول تور دیلار شول فرستہ مملکت سردار لاری قبیلہ باشلیغ لارے ایلمہ کور و شنگلا لاریغہ عالم امن و مانی بول لار تخلیگی اوزارا اتفا قلیک اور تادہ گی دشمنلیک لار نے کوتاریش حقنہ نہایتدہ ہم مصلحتلار دہ بولور ایر دیلار بوتحریک لارین نتیجہ سیدہ بیر جمعیت قائم بولدی بو جمعیتغہ نبی ہاشم نبی مطلب نبی اسد نبی زہرہ شامل ایر دیلار داخل بولگوجی اعضا لاری بطریقہ عہد و پیمانہ قیلور ایر دیلار (۱) بیزار مملکتی فساد دین تجسیز لیک دین سفقلا رمیز (۲) یولاوچی لارنی محافظہ اتوز (۳) غریبلار دہ مدد بیرد رمیز (۴) طاقتور لار نے ناقوان لارغہ و بیکس لارغہ ظلم قیلگانی تو یاسمیز

حضرت رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم نینگ بوتد بیر لاری دین انسانلار حجان و مال لاری نوع
 آسایش تا یوب قلوب ایر دے آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم پیغمبر بولغان زمانلار یدہ ہم دیر ایریلار
 کہ حاضر ہم بیر کیشته اوشال جمعیت نامی دین بیر مظلوم حدی اوچون بیر نے چاقیر سه حاضر دور
 میز من لوطر بقده کوندین کون فخلق اوچون منفعتیک صلاحلار بیر ابا شلکان سبب لاری دین
 بوتون امت عربیه اول جنابنی ناملارین تو تاملای فقط الصلوات الامین دیکان الفاظ مبارکه
 ایله چاقیر و شور ایر دیلار

تجدید بناء کعبہ شریفہ

آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم خلق ایله نیشته علاقه قیلوب تور دیلار اوشال کونلارده قریش جماع
 سی کعبہ شریفہ عمارت لارین تجدید قیلیمک خصوصی ده اوزارا مصلحت ده ایر دیلار چونکہ نہایتہ زور
 بیر یاغین کیلوب کہ غه کتہ بیر سیل کیلگان ایر دے و کعبہ شریفہ نینگ دیوار لار سے سیل بجوی
 دین یار یلیب اساسی کمزور بولغان ایر دی اتفاقا اوشال کونلارده تصادفاً مصدرین کیلوب
 تورگان بیر کیمہ نے دربا طوفانی جتده ساحلی غه آتوب تا شلکان ایر دے یو کیمہ تجارت کیمسی
 بولوب مالکی باقوم ناملیک بیر رومی سوداگر ایر دے قریش بو واقعہ نے ایشیتیکاج الارط لاری دین
 ولید بن المغیرہ بیر کتہ جماعه ایله جده غه توشدی و کیمہ نے باقوم دین ساتوب آل دیلار کعبہ تعمیر
 اوچون باقوم دین مساعده طلب قیلدیلار اول ہم قبول ایتدی و اول دین کہ ده بیر بخاری قطبی
 ہم بار ایر دے اول ہم یاردم قیلیمکی بولدے وقتیکہ عمارت غه شروع قیلدیلار تمام قبیلہ لار
 یو مبارک تعمیر غه شریک بولدیلار لیکن حجاز سودنے اوز اور نیغہ قولوشده شریک اخلاط پیدا
 بولدی هر بیر قبیلہ بوتاش نے بیز قویا یلیک دیر ایر دے کامل قدرت کون بوجوال دوام ایتدی
 آتہ قریش نینگ ہمہ دین یاش ده اولوغ بیر سردار لاری ابو امیة بن مغیرہ راغی بیر دیکہ بوضو
 ده ہمہ بالا اتفاق بیر کیشی نے حکم قیل سو تار اوشال حکم نیمہ حکم قیلسه ہمہ قبول ایتسون بو مصلحت

ہمہ غہ مقبول بولوب دیدیار کہ شول ساعتہ گہی کہ ہمہ دیں اول حرم غہ کیر سہ انے حکم
 قیلا یوک وانگا اطاعت قیلا یوک اتفاقا اوشال لفظ دہ آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم حرم غہ
 کیر ص قالدیلار ہمہ برابر ہذا اکامین ہر ضینا لادیدیلار یعنی منہ این ہر ذات کیلدیلار شول ذات نے
 حکم قیلدوک نیمہ حکم قبیلہ لاراضی دوریز کیمین جناب رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم کمال زیرک
 لیک لاریدین ہر عجیب تدبیر کوردیلار کہ اندین ہمہ قبیلہ برابر خوش بولدیلار حضرت اوزلاری ہر کتہ
 چادر آلدووب یرغہ سالدیلار انکا اوز قول لاری ایلہ حجر اسود نے تویدیلار کیمین ہر قبیلہ نینگ
 سردارینہ کوتارینگ لار دیب امر قیلدیلار ہمہ سردار لر چادر نے برابر کوتار لیشیب کعبہ فاشیغہ
 کیلتور دیلار کیمین حضرت رسول اللہ صلعم اوز مبارک قول لاری ایلہ حجر اسود نے کعبہ گوشہ لارینہ
 تویدیلار جناب رسالت پناہ صلی اللہ علیہ وسلم بوقدر مختصر تدبیر لاری ایلہ بوقون عرب قبیلہ
 لارینی زبردست ہر خوشخوار جنگلین سقلاب قالدیلار چونکہ عربلار اول زمانلار دہ اریزیمگان ہرینہ
 ایلہ اوروش باشلار ایردیلار واول اوروشلاری گیر مہیل اوکوزیل دوام اتیور ایردے

قرب زمان نبوت

حضرت رسالت صلی اللہ علیہ وسلم پیغمبر لیک مسند لغہ مشرف بولوشلار بدین تہی سنہ
 ایلگاری کوز لارینہ ہر عجیب نور کورولہ باشلادی قچان شول نور نے کورسہ لار طبیعتلاری ہر
 خوش بولولایردے اول نور دہ نہ آواز بولولایردے ونہ صورت بولولایردی بو حالتدہ دوام
 ایوب یاش لاری اوکوز توکوز غہ تولوب آلتی آی زیادہ بولغاندہ وحی آسانی نینگ مقدمہ سی
 بولغان رویای صالحو وھادقہ دوری شروع بولدی یعنی کچھرون نیمہ نرسہ نے تولولایردہ
 کورسہ لار اولیقاً تلیک لاریدہ اوشال نرسہ تمام اوزی کورولولایردے بو ہم وحی نینگ ہر نوی
 ایردے لیکن بو حالت آلتی آی دوام اتندی یعنی مولد لاری ربیع الاول دین باشلایردے قرآن
 کریم نازل بولغان رمضان مبارک آی لارینہ چہ بولوب توروی بواشنادہ حضرت نبی کریم صلی اللہ

علیہ وسلم نینگ طبعینلاری خلوت گزین لیکن نہایتیدہ بیریلگان ایردے خلق دین علاحدہ توشنی
 سعیا ایر دیلار شو نینگ اوچون کہ کرمہ نے احاطہ قیلغان تاغلار نینگ بیرے بولغان چرآغاغی
 غم چقیوب اندہ بیرغارنے اختیار قیلغان ایر دیلار اول مقام غایتیدہ بلند و خوش هواد خلوت
 بیر مقام ایردے اول یر دین کعبہ شریفہ کورونوب تورور ایردے جناب سید عالم صلی اللہ علیہ
 وسلم اول مقام دە مدتلار اقامت قیلدیلا مکہ دین والدہ مینر حضرت خدیجہ رضی اللہ عنہا بیرتلیغ
 تیا دورگان آرزو تلارین تیار قیلوب یبارور ایر دیلار بعضی کونلارده جناب سید عالم صلی اللہ علیہ
 وسلم اوزلاری مکہ غم توشوب تو یگانلاریچ کعبہ شریف نے طواف قیلوب کیمین تیار قیلونغان طعام
 و شولارین آلوب کیتور ایر دیلار ۱

عالم اوچون هدایت کونین توغولوشی یعنی ابتداء زبان رسالت

دقیقکہ جناب سید الانبیاء صلی اللہ علیہ وسلم نینگ مبارک یاشاری قرق غم تولوب یرکون
 اوقوب ایردے جناب سیدنا جبریل علیہ السلام پروردگار بقل شاندر فیدین نبوت بشارتین کیلتور
 اول زمان پنیمیز صلی اللہ علیہ وسلم غار حراء ده ایر دیلار تا ریخ میلادی آلتی یوز اول غم تولغان
 ایردے حضرت جبریل بو جانلغہ باقیب اقرأ یعنی اوقو دیدیلار جناب رسالتاب ما اقرأ دیب جواب
 بیر دیلار یعنی من اوقو یا ما یمن کیمین جبریل علیہ السلام بو جانبی محکم بیر سیقیب تولوب یبار دیلار
 اولغی دیک اقرأ دیدیلار جناب اولغی جواب نے بیر دیلار کیمین جبریل علیہ السلام ینہ بیر سیقیب
 تولوب یبار دیلار ینہ اقرأ دیب اوچونچی بار ینہ سیقیب تولوب یبار دیلار و بولیش آیت نے اوقوب
 ایشتند و دیلار اقرأ یا سمر دیک الذی خلقه خلق الانسان من علقه اقرأ و ربک
 الا کرم الذی علم بالقلم علم الانسان ما لم یعلمه (ترجمہ سی) ، اوقوغیل اول
 پروردگار نینگ نامی ایله کیر ائدی بر ائدی انسان نے تولوب قانلار دین اوقوغیل پروردگار
 حمد دین زیادہ کرطیک دور اول ذات کہ علم اور کاتدی قلم ایله تعلیم بیردے انسان غم اول

نرسد فی کہ بیلاس ایردے حضرت رسول اکرم صلی اللہ علیہ وسلم بومیش آیتنی تمام یا تو قیلوب
آلدیلار سوئگرہ خوف لانغان حال ده غار حرا دین تو شوب اوز ادیلار لیغہ بارعب منی اور اب
تو یونگ لار دیب امر قیلدیلار حضرت خدیجہ رضی اللہ عنہا اور اب تویدیلار بیر آزی یا توب خوف
ده مشتتلا ری کوتار بیگانہ بن کیمن بولوب اوتکان فاقه فی خاتونلار لیغہ بیان قیلدیلار و دیدیلار کہ
من اوز جاتم دین تور قدیم بوسوزلار لیغہ جواباً خدیجہ آنه میزدیدیلار ای حبیب ہرگز تور قاسون
للا اللہ تعالیٰ جنابلارین بیچ بیروقت خوار و رسوا اتما س منموم و مخزون قیلمس چونکہ اوزلاری
قرنیداشلار بیچ شفق تیک و عاجزلار یو کلارین کوتار گوجی مشکل لارین آسان ایتکوجی و مسکین
نواز و بہمان پرور و اهل حلقہ دادرس دور لار خدای مہربان ہمیشہ اوزلار لیغہ مددگار دور
جناب خدیجہ شونچہ لیک تسلی بیر گائاریدین کیمن حضرت رسول اللہ صلعم نے برابر آتوب عکڑاہ
لاری ذرّہ نام بیر عالم حضور لیغہ بار دیلار بوا دم باشی اولوغ اوزی نصرانی بولغان بیر دانا کیشی
ایردے کوزلاری عاجز بولوب فالغان ایردے بو ذائقہ رسول اللہ صلعم ننگ کورگان واقعہ
لارین اوز زبانا لاریدین بیان قیلوندی بوسوزنی ایشیتیکان نمان ذرّہ دیدیک بومیز کورگان ذات
اوشال فرشتہ دور لار کہ حضرت موسیٰ علیہ السلام غہ ہم تو شار ایردے لاری کاشکی سیز نے توئیز
چیقارور وقتلاریدہ من نوجوان بولسام ایردے جناب سید عالم صلی اللہ علیہ وسلم دیدیلار ای نینگ
قوم منی وطنمدین چیقارور لاری؟ ورّہ دیدی آری ہچکیم سیز کیلتور گان تعلیم فی کیلتور مادی مگر
انکا ابتداهہ ہمہ دشمن بولور کاشکی سیز نینگ بو وطندین ہجرت قیلا وور گان زمانینگزده من تیرنگ
بولسام نہایتیدہ اولوغ خدمت قیلور ایردیم جناب سید عالم صلعم و حضرت خدیجہ رضی اللہ عنہا
ایکے لاری بوسوز نے ایشیتوب اویلار لیغہ قایتیلار اما ورّہ بیچارہ زیادہ مدت ایشایا لمانی ذات
قیلوب کیتدی کیمن اوج میل غچہ وحی سلسلہ سی بند بولوب توروی بو فرستندہ حضرت رسالتاب
صلعم نینگ وحی اوچون استعداد لاری نہایتیدہ یوقاری مقام غہ توب شو قلا ری کوب زیادہ
بولدی اوزلاری دیدور لار بیر کون کیتوب توروب ایردیم کہ آسمان طرفیدین میر آداز کیلدے

آسمان غم باقسام اوشال خار حواء غم کیلنگان ذات کوز و مگاکور ولد یلار بود فعه هم تور قدیم لیکن
اولغی دیگ ایس بیر آرنیگیل راق تور قدیم کیمن حضرت سید عالم صلی اللہ علیہ وسلم بود فعه دھم
اویلار لغتہ باروب چادر لار غم اور لوب یا توب ایر دیلار بو آیت لار نازل بولده ی آیتھا المذتور
قہر فامذرتہ و سر تیک فکرت و ثباتک فطہو و التہجہ فاهجہ (ترجمہ) ای چادر غم اور الفوجی
اور نیگدین تور تور قوت و پروردگار نیگنی اولوغلا و کیو مینگنی پاک توت و ہ پاک لیکدین اوزاق بول
شوندین کیمن وحی سلسلہ سی کیت و کیت کیلہ باشلا دی حضرت رسول اللہ صلعم خلق نے
خدا طرفیغہ دعوت قبیلہ باشلا دیلار و مشر کلا رطرنلار یدین کلفت و اذیت بارانی یافہ باشلا دی بو مقام
دہ بیر آرم ملاحظہ قیلک لازم دورک حضرت جبریل علیہ السلام بیرنجی ملاقا تار یدہ نیمہ اوچون جناب
رسول اللہ صلعم فی اوچ بار سیقیب تو یوب یبار دیلار و ہر بیر سیقتان لار یدہ جناب نہایتدہ قینا لور
ایر دیلار ؟ موندہ گی حکمت شول ایر دیکہ شول طریقہ ترمیمہ برکتیدہ جناب رسول اکرم صلی اللہ علیہ وسلم
نیگک روحانیتلاری بشریت لاریغہ غالب بولسون و ذات علیہ لاری آیات ربانیہ نے تلقی سجا و چون
استعداد پیدا قیسون لار اندین کیمن خالق ای خلق اور تا لاریدہ واسطہ بولسون لار جبریل علیہ
نے کوروب اول ذاتین وحی آنغندین کیمن ہر پنجہ ساعت یورگ لارین او نیاشے تالبشور و لنگان
مسئولتی سچوک تھمل ایتر آورن بولوا لورغ وظیفہ نے قندراغ انجام بیرہ آورن ویب قیلغان خوف
لاریدین پیدا بولغان ہر حالت ایردے حقیقتدہ بوجنا لغتہ تعویض ایو لنگان رتبہ رتبہ لار ننگہ ہر
دیں بیوکی بولوب تھلی ہر قندراغ انسان اوچون آغیر دین آغیر ہر وظیفہ ایردی انگ اوچون نہ قدر
نکر و نہ قدر ہر تہہ قالونسہ سقلین ایر دیلار لیکن بویوک شرفنی کرم قیلغان مہربان پروردگار لاری اول
ہر ہر ساعتدہ اول جناب لغتہ نگہبان تور دی نہایتدہ سنجیدہ لیک ایلہ آخریغہ نیگوز ولدی

ھمدین اول اسلام دینی غم داخل بولغان سعادت مند لار

حضرت رسالت پناہ صلی اللہ علیہ وسلم دین و رتہ مطمئن بولوب تمام سوز لارین ایشیتوب

حق پیغمبر ایکانلیک لاریغہ تصدق اتیمکاج جناب والدہ مینہ حضرت نہایتیدہ خوش بولدیلار آرزو لاریغہ
تیدیلار اوز لاریغہ ایکی جهان خاتونلارین سرداری ایکانلیک لاریغہ ایشاندیلار قیلغان یغشی کما
و فراسست لاری میوه بیردے خداغہ شکرلار قیلورایم دیلار و بودولت شکرانه سی اوچون مال لارین
جانلارین اولادلارین خاندان لارین ہریر عزیز دین عزیز محبوبلارین حضرت رسول اللہ صلعم غہ
قربان قیلد باشلا دیلار و اول جناب راحتلاری اوچون ہیج بیر زعمہ لارین دریلغ توتما دیلار و اول
ذات بابرکات غہ تیکان ہریر کلفت و اذیت غہ ہریر مقدور لاری ایله بلاگردان بولدیلار قیسی کون
حضرت رسول پاک صلی اللہ علیہ وسلم خلق نے خالق طرفیغہ دعوت قیلدیلار ہمہ دین ایکناری جناب اللہ
مینہ خدیجہ رضی اللہ عنہا حضرت غہ ایمان کیلتور دیلار اسلام دینیدہ ہمہ دین اول کلمہ خدیجہ نے اذوقغان
ذات شمول ذات بولدیلار الحمد لله کین دستلاری جناب ابوبکر الصدیق رضی اللہ عنہ و عمزادہ لاری
سیدنا علی دموالی لاری حضرت زید و خادمہ لاری اُمّ ایمن رضی اللہ عنہم ایمان کیلتور دیلار بوش
حضرت ہمہ دین اول اسلام دینی غہ مشرف بولغان ذاتلار دور لاری یعنی بوک ایرلار دین حضرت ابوبکر
و یاشلار دین حضرت علی و خاتونلار دین حضرت خدیجہ و غلام لار دین حضرت زید و چوری لار دین
حضرت ام ایمن رضی اللہ عنہم ہرچی مسلمان دور لار بوجھر اتلار نینگ فضیلتلاری نہایتیدہ آرتوق
دور بولار اوزلاری ہمہ دین اول ایمان کیلتور دیلار و باشقہ لار نے اسلام غہ دلالت قیلدیلار و
جناب رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم غہ ہر لحظہ ہمت اوستیغہ ہمت بیروب نوردیلار جناب حضرت
ابوبکر رضی اللہ عنہمکہ لیک لار اور تالاییدہ معروف بیرالدر تا جبرایردیلار بزاز لیک دکا نلاری
بارایردے آدملار ہمیشہ بول جناب قاشلاریغہ کیلوب کیتور ایر دیلار صحبتلارین برکتیدین حضرت
عثمان حضرت عبدالرحمن بن عوف حضرت طلحہ حضرت سعد بن ابی وقاص مسلمان بولدیلار حضرت
بلال و حضرت عمرو بن عبسہ و حضرت خالد بن سعد یوقاریدہ کیلار دین ہمہ اول مسلمان بولوب
ایرولا رکین آہستہ آہستہ حضرت ابوعبیدہ بن الجراح وہ حضرت جہدالاسد بن بلال و حضرت
عثمان بن مظعون و حضرت عامر بن فہیرہ و حضرت ابو حذیفہ و حضرت سائب بن عثمان بن

مطعون و حضرت ارقم مسلمان بولدیلار رضی اللہ عنہم اجمعین خاتون لار دین حضرت خدیجہ رضی اللہ
 دین کین جناب رسول اکرم صلعم عنک لارین خاتون لاری حضرت ام الفضل و حضرت اسماء بنت عمیس
 و حضرت اسماء دست ابی بکر و حضرت عمر ہمیشہ لاری حضرت فاطمہ مسلمان بولدیلار رضی اللہ عنہن
 بولار دین کین عبد اللہ بن مسعود و جناب بن آلا رث و حاطب و برادر لاری سلیم و مسعود بن القای
 و صہیب رومی کبی عزیز لار مسلمان بولدیلار حضرت رسول اللہ صلعم ابتدائی حال لاریده
 آدم لارنے آہستہ آہستہ مخفی صورتہ اللہ تعالیٰ یولید دعوت قیلور ایر دیلار و لارنے تاشلارغہ
 درختلارغہ آی غہ کون غہ عبادت دین منع اتوب تنہا اللہ تعالیٰ ینگ اذلیذ عبادت قیلشغہ چاقیرور
 ایر دیلار و اللہ تعالیٰ غہ بچوک عبادت قیلور لارنے تعلیم برید ایر دیلار

اسلام طرفیغہ آجیق صورتہ دعوت و آشکارا تبلیغ

تقریباً ایکی سنہ دین کین حضرت سید عالم صلعم اوز قرینداش و اقربا لاری کفر و شرک
 ینگ یمان عاقبتی دین تور قوتوش اوجون خدا طرفیدین نامور بولدیلار بواہر الٹی غہ مطاہین
 ہمہ دین ایلماری اوز لارین قرابتدار لاری غہ دعوت و تبلیغ شروع قیلدیلار جناب رسول اکرم
 صلعم اللہ علیہ وسلم ینگ نبوت و رسالت لاری دین مقصد منہ بو نیم نرسہ دین عبارت ایردے

- (۱) اللہ تعالیٰ ینگ ربوبیت و عظمت و جلالین آشکارا ینگ
- (۲) اللہ تعالیٰ غہ نافرمان بولغوجیلارنے یمان عاقبت دین تور قوتنگ
- (۳) آدم لارغہ اعتقاد و عمل و اخلاق دہ پاک تورنگ یول لارین کورساننگ
- (۴) ہر نرسہ دہ پاکیزہ بیک و صفالیک و پاکدامن لیکنی اور کاساک
- (۵) الہی تعلیم لارنی بے عوض خالص بیرک و منت قیلما سلیمک و اندین بیرا قسم
 منفعت شخصیبہ کوتما سلیمک
- (۶) یوقاریدہ گی وظیفہ لارنے بوجب ملکہ نہ قدر کلفت و اذیت لار تورغری کیلسہ

برداشت قیلک و صبر اتیک

جناب نبی کریم صلی اللہ علیہ وسلم نینگ سیرت مقدسہ لارین دقت ایله یغیشی مطالعہ اتیکان ہر بیر مسلمان بو آلتی مقصد اعلیٰ نے نہ قدر کمل انجام بیرگانیک لارین بیلوب حیرتدہ قالور حضرت سید عالم صلی اللہ علیہ وسلم ننگ تبلیغ مبارک لاری آہستہ آہستہ کوباندہ گی طریقہ وسعت اختیار ایتہ باشلادی

بیرنچی مرتبہ اوز لاریغ نہایتدہ یقین بولغان قریند اش و دوست لاریدین باشلادیلار ایکنچی مرتبہ دہ بوتون قوم لاری واقربا لاری و تمام شہر خلقی غہ اوتدیلار اوچونچی مرتبہ دہ کلمہ اطراف وجوانلاریدہ گی قبیلہ لارنے قوشدیلار تور توپچی مرتبہ دہ عربستان نینگ تمام شعبہ و طائفہ لاریغ عدل لارین نیکوز دیلار

بیشنچی مرتبہ دہ دینادہ بار متمدن قوم لار و مختلف دیندار لارغہ اللہ تعالیٰ نینگ پیام و سالتین نیکوزدب ہمہ لارین خدا طریغہ دعوت بیر دیلار بومیش مرحلہ نے طی تھیلیدشہ حضرت رسول اعظم صلی اللہ علیہ وسلم نہایتدہ بچوک کمال و استقلال و متانت و خلق و صبر و عزم ایله ایش کورویلا و اوز تعلیم لارین اثبات بولیدہ غایتدہ بچوک تدبیر و چارہ لار ایله خلق نے ہدایت ایتہ باشلادیلار ایننگ اوچون بو جناب نے خلق پیغمبر بیلوب ایمان کیلتور کچیلار اسلام محامن و مکارم لارین اوزی کوروب بیلوب ہر بیر اشتباہ لاریغہ قناقلیک جو ایلار نے آلوب مسلمان بولدیلار حضرت نبی کریم صلی اللہ علیہ وسلم بوتون دینا اوچون رحمت مجسم بولوب پیغمبر لیک خلعتین کیگان و جہان خلعتین راہ راست غہ چاقیرغان زمانلاریدہ دینا احوالی نہایتدہ بوزولگان و عالم تمام فساد غہ تولگان ایردے بیچ بیر اقلیم دہ صوس قیلار لیک یغیشے بیر حالت قالغان ایردے عربستان بولسہ شونداغ بیر عجیب مملکت ایردیکہ ہر بیر فساد و بے نظام لیکدہ تمام عالم دین زیادہ و سوا بیر اقلیم ایردے نہ حکومت بار ایردے و نہ قانون بار ایردے و نہ بیر رحمتا بار ایردے اوز اوز لاریغ بے باش یشاب کیتوب تورگان بیر خلق ایردیلار بولار ننگ بوجا لاری حقیقتدہ قابل رحم بیر جا

ایر دی جناب رب العالمین جل شانہ بوتون عالم اوچون ارادہ قیلغان اصلاح عمومی نے
 اوشبو مملکت دین ابتدا قیلدی و جناب مصلح اعظم صلی اللہ علیہ وسلم وجود فی جود لادین
 اوشبو اقلیم دین پیدا قیلدی و ہمہ اصل جهان اوچون رحمۃ للعالمین قیلوب یار دی وقتیکہ
 اللہ تعالیٰ حضرت پیغمبر صلی اللہ علیہ وسلم غمہ بو آیتنی نازل قیلدی ۔ وَأَقْبَلْنَا عَشِيْرَتَكَ
 الْأَقْرَبِيْنَ یعنی اسی حبیب اوز ونگز یقین قریندا اشارہ یکنز نے میان عاقبتدین آگاہ اینتیکہ
 بو آیت نازل بولغان دین کیمین نبی کریم صلی اللہ علیہ وسلم بیر کون ہمہ یقین قریندا اشارہ دین
 طعام اوچون اوز او یار لایقہ دعوت قیلدی یار اوشال کون تخمیناً قرق نغز بنی حاشم جمع بولدی یار
 لیکن عمک لاری ابولہب ینگ شتا و قوم غلبہ سہن سبیدین مدعا دیک صحبت بولمادی اینتیکہ
 اوچون ایکنچی کچہ ینہ شولار نے چاقیریلدی وقتیکہ طعام و سوتدین فارغ بولدی یار حضرت
 سید عالم صلی اللہ علیہ وسلم الارغہ باقیب دید یار ۔ اسی جماعت ! من میزار اوچون دینا
 و آخرت سعادتین کیلتور دیم من جزم بیور من کہ بوتون عربنساندہ بیچ بیر انسان اوز قومی غمہ
 من کیلتور گان تحفہ دین یخشہ بیر تحفہ کیلتور مگان دور اللہ تعالیٰ منکا حکم بیردی کہ من میزار نے
 اوشال سعادت غمہ چاقیرای قنی بیزار دین کیم بو خصوص دہ منکا یار دم بیور و من بیلہ برابر
 خلق نے خدا طریغہ دعوت بیور بوسور نے تمام مجلس دہ گی لار ایشیتید یار لیکن بی حکیم سوز
 قیلمادی حضرت علی رضی اللہ عنہ اور ون لاریدین توروب یار رسول اللہ من خدمتلا ریدہ حاضر
 دور من جناب رسول اکرم صلعم حضرت علی سوز لارین ایشیتیکہ کج عمک لاری ابوطالب غمہ قراب
 دید یار اسی عمک بالہ سوز لیغہ اطاعتدہ بولونگ نیمہ کہ دلیمہ ایشیتنگ بوسوز نے ایشیتگان
 آدملا رہمہ لاری برابرہ مسخر ایله کولدی یار و دید یار کہ کورونگ اسی ابوطالب محمدنی کہ سبیزغہ بولکون
 باشاب اوز او غلوگیزغہ اطاعتدہ بولور و ینہ بیر کون حضرت سید عالم صلعم صفا تاغی غمہ
 چقیوب توروب طقی نے چاقیرا باشلا دی یار آدملا رہمہ بیر جمع بولدی یار جناب الارغہ باقوب مرحمت
 قیلدی یار کہ اسی حاضر لار میزار منی راست سوز لاغوجی دیب بیور میزار می یا یغنا پچی

دیر سیز لاری! حاضر لار هم پیر آفر دین دید یار که پیر سیز نے تمام راست سوز لار غوچی آمین بیر ذرات
دیب بیور میز حضرت دید یار با قینک لار من بو تمنخ قیفه سیده تور و بدور من و میز لار پستیده
تور و بدور میز لار منکا کور و لنگان ترسه میز لار ف کور و نماس اییدی من میز لار غه بو تمنخ آرقه
سیده بیر جماعه دشمن شول شهر غه قراب کیلوب تور و بدور میز لار غه حمله قیلمکچی دیسام سوز و غه
ایشا نور سیز لاری اار دید یار البته ایشا نور میز لار کولچہ سیز دین یلقان سوز بیج ایشیا دودک حضرت
رسول اللہ صلعم دید یار اسی برادر لار بخششی بیلینگ لار که دینا ده و اتم تور ماس سیز لار اولوم قیسف
لار نیگنر ف کیلوب تور و بدور و لنگان دین کیسین یز تیر بیور سیز لار پروردگار لار بیگنر حضور لیه البته بارور
سیز لار بوجیات لار بیگنر حسابین بیور سیز لار من خدا یکتا میغبریدر من سیز لار کور مکان عزت مالین کور و ب
تور و بدور من آخرت ده که خدا عذابیدر سیز لار نے انکا ایتور من اندین تور و ننگ لار مسلمان بولونک لار خدا نے سیر
بیکانر بیلینگ کفر دین شرک دین تور بیلینگ لار منکا اتباع قیلمک لار خرنه جنته داخل بولور سیز لار نونین کیسین جناب
نبی کریم صلعم هم غه عام صورتده تبلیغ قیله باشلا دید یار عمومی مجلس لار غه عام بیغین لار له کوچه کوچه
لار غه قیسی یرده بیش اولن آدم تو پلانغان بولسه او شال یر غه باروب خلق نے خدا یکتا توحیدی
غه چا چور و ایر دید یار بتلر غه تاشلار غه درختلار غه عبادت قیلیدر من منع قیلور ایر دید یار وهم قیز مال
لار نے تیریک کوموش دین و اولدور و شدین و زنا دین و قمار دین ناپاک تور و شدین تیل نے یلقان
دین و میان سوز لار دین و دل نے کفر و شرک و میان عقیده دین پاک تور و شد غه بولور و ایر دید یار
و دیر ایر دید یار که بدن لار نیگنر نے و لبا سلا نیگنر نے نجاست دین پاک تور و ننگ لار وعده لار نیگنر و عهد
لار نیگنر غه وفا قیلینگ لار معاطه لارده حرامزاده لیک قیلینگ لار خدای تعالی نے حیب دین شرک
دین پاک اعتقاد ایتنگ لار و بخششی بیلینگ لار که بر و آسمان و کون و آسی ویولدور و دینا ده بار هر کیت
و یکچیک نرسه هم سی اللہ تعالی بر اتکان مخلوق د ور هم سی خدا تصرفیده دور و انکا محتاجد و ایتنگ
اچون دعا قبول قیلک صحت عطا قیلک حاجت معا ایتک مراد لار نے بیرک ایتنگ اختیار یرده
دور بولون جهانه بیج بیر ذرات خدا خواصلا مکان نرسه نے وجود غه کیلتور آلمس پیغبر لار فرشته

اولیاء اللہ لاری ایننگ فرایضہ مطیع دود لاری ہرگز اینکا خلاف قبلا المسلمار منہ بو تعلیمات مقدسہ نے تمام اہل مکہ غہ نشر اتیدیلار سعادت مند لاری الحمد للہ قسمت لاری یاری بیروب اسلام دینی غہ داخل بولدیلار بدبخت لاری کوندین کونفہ عداوت لاری زیادہ بولوب حضرت رسول اللہ غہ وصحابہ کرام غہ کلفت واذیت بیرا باشلا دیلار اوز لاری اسلام غہ داخل بولما دیلار وباشقہ لاری منع قیلوب تور دیلار وداخل بولغان بیچارہ لاری ہر قسم آزار لاری و طاقت دین زیادہ جور لاری باشلا دیلار

قریش جماعہ سی اننگ سیلہ عالم صلعم غہ مخالفت لاری و ایننگ سبب لاری

قریش جماعہ سی غہ حضرت رسول اللہ صلعم بننگ و غظ و نصیحت لاری پسند کیلادی اننگ بیر

مویچ سبب لاری بار ایردی

(۱) قریش جماعہ سی اوزین عرب قبیلہ لارین ہمہ لاری دین آرتوق بیلگان مغرور بیر

جماعہ ایردے نبوت معنی سین تو شونہ آلمادی گانلار یدہ بیر انسان بننگ خدا طوفین

بنی بولوب کیلشی آد لاری غہ رحیم بولوشے نامعقول بیر زوسہ ویب بیلور ایر دیلار

(۲) الار جزا و سزا غہ بالکل منکر ایر دیلار اولگان دین کیسین تیر یلمک و خدا حضور یدہ حسنا

بیرک دیگان دوسہ نے مسخرہ بیلوشور ایر دیلار

(۳) الار نسب شرافتی غہ بیریگان و اوز لارین باشقہ لاری غہ ہما بولوشن لارین سو یگان

قوم ایر دیلار اسلام دہ گی مساوات غہ مخالف ایر دیلار

(۴) الار اکثر لاری نبی ہاشم قبیلہ سیغہ مخالف بولغان جہت دین بولار دین حقیقان

بیر کیشی بننگ حکمی ایلر یورک الار غہ عار معلوم بولور ایردے

(۵) الار بت پرست لیک مذہبی غہ نہایتدہ کونگل بیریگان جماعہ ایر دیلار موندین

باشقہ یول ہمہ سی خطا دیب بیلور ایر دیلار

(۶) الار اکثر لاری زنا غہ قمار غہ باسمہ جیلیکغہ آدم اولدوروش غہ بیکار جیلیکغہ بولغان

یوروشتم آزادگوروش خد مدد سیز خاتون لار نے سقلاش غه عادت قیلوب
قالغان طائف ایردیلاز اسلام دینی بو نرسه لار غه مخالف بولغان نیکلی دین انے خواهلا
ماس ایردیلاز

یوقاریده گی سبب لار غه بناؤ قریش جماعه سی اسلام دینی غه نهایتده دشمن بولدیلار بولون
نے نام دنغانا زین دینا غه قویا سلیمک اوچون افزارا کوب مستحکم معاہدہ لار قیلدیلاز حمہ دین اول
اسدم غلافی غه کورغان تدبیر لاری شول بولدیکه مسلمان بولغان آدم لار غه ہر قسم آزاد بیرسون
لار تاکہ انے کوروب اسلام غه کیرکان لار اندین چیتسون لار و کیر کیجی بولگان لار کیر ماسون لار
لیکن نادان لار بیلمایلاز کہ خدایاندورکان چراغ باشقہ نینگ حرکتی ایله اوچماس

قریش جماعه سیدین سیدم صلعم غه تیکان کلغلاز اذیتیلار

حضرت سید عالم صلعم اذیتلارین افزار لاری اوچون عبادت سیکان قریش جماعه سی ہر قسم
کلفت واذتینی اول جنابغہ بیرا باشلا دیلاز کہ لیک بے ادب احمق لار نے بو یوروب قویلاز لار
حضرت صلعم غه آزاد بیر ودا یردیلار یلغانچی نالچی جادوگر جتی شاعر دیب چاقیر در دیول لار لایفہ تیکان مانے
دروازہ لار لایفہ افلاس نرسه لار نے تاشلاز ایردیلاز و جناب رسول اللہ صلعم بو قسم اذیتلار غه
صبر قیلور ایردیلاز و اللہ تعالیٰ نینگ حکمین هر حالده اجرا قیلور ایردیلاز

بیر کون حضرت رسول اکرم صلعم خانہ کعبہ ده نماز غه مشغول ایردیلار عقبہ بن ابی معیط کیلوب
قولیدہ گی چاد دینی بوراب بوراب ایف غه اوختامدی وانی آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم سجدہ غه
بارگنا یاریدہ بولون لایفہ سلوب خوب بورادی مبارک گردناری کوب اذیت چیکدی لیکن سجدہ لارین
بوزادیلار شول حالده حضرت صدیق متوب کیلوب عقبہ نے اتیاروب بیاردیلار و بولایتینی اذیتیلار
(أَتَقْتُلُونَ سَجْدًا أَنْ يَقُولَ رَبِّيَ اللَّهُ) آیا سیز لار ربیم اللہ تعالیٰ دیگان کیشی نے اولدورلا
سیز لاری بوسوز نے ایشتوب باشقہ بیر نچم شریر لار حضرت صدیق رضی اللہ عنہ نے اذیتلارین

اور دیار

بہر دفعہ وہ حضرت سرور عالم صلعم مسجد حرام دہ نماز دہ ایہ دیار ابو جہل علیہ اللعنة جماعت
 غہ باقوب دیدیکہ بوکون فلانی لار بیر تو یہ سو یوب قارینی تازہ لامای کوچہ غہ تا شلاب قویو بدور بیر ار
 بہادر انسان بار دورمی کہ او شمال ناپاک قازن نے آلوب کیلوب محمد سجدہ غہ بار گاندہ اوستیغہ
 تا شلاب اول بلعون ینتگ بوسوزین ایشتیکان زمان عقبہ مذکور ادشال قازن نے کیلتوروب
 بنی کریم صلعم او شلابریغہ سجدہ دہ تورکان حال لاریدہ تا شلابدی صحابہ لار دین بارکشی لاریانی
 آلوب تا شلابکفہ جرات قیلہ آلام دیار جناب رسول اللہ صلعم سجدہ دہ پرورگار مناجاتینغہ مشغول ایردیلا
 پردھم قیما دیار کافر لار بو حال نے کوروب خرسند لیک لاریدین کولہ کولہ بیر بیر لار دین او شلابریغہ
 یقیاوشور ایردیلا وقتیکہ سید عالم صلعم سجدہ دین باش کونار دیار کور دیار کہ قیز لاری حضرت فاطمہ
 زھرارشی اللہ عنہا او شلابریدہ گی نجاشتی آلوب تا شلابدور لار کافر لار دین بوگستا خلیکینی قیلغان بویدگان
 و تا شلابیلوب کولوشکا تار حقلاریغہ دعای بد قیلدیلا حضرت عبداللہ بن مسعود رضی اللہ عنہ دیدیلا
 لار کہ او شمال مجلس دہ حاضر بولغان کافر لار نے ہمہ لارین بدر میدانیدین جنم غہ روانہ بولغان لیک لارین
 اوز کوز دم ایله کوردوم .

بیر کون ابو جہل مردود دیدی ای قریش جھاد سی سیز لار کوروب تور بدور سیز لار کہ محمد دین
 لارینگیز نے سو کور اوز لارینگیز نے احمق دیر و بابا لارینگیز غہ دشنام بیرور شونے کوروب تور بونجک
 طاقت قیلور سیز لار من شول ساعتہ خدا غہ عہد بیرور من کہ ایوتہ کونے مسجد دہ اینتگ بو لیدہ
 اولتورور من قچان محمد مسجد کیلوب نماز غہ مشغول بولسہ اوزوم کونار آلامیدور حمان بیرکتہ تاش نے
 آلوب کیلوب نماز غہ مشغول بولسہ بالسی بالسی تاشا ایرتہ غہ و دھہ سیغہ مطاہت بیریردہ انتظار قیلوب توردی
 جناب رسول اعظم صلی اللہ علیہ وسلم مسجد غہ کیلوب نماز غہ مشغول بولدیلا ابو جہل حمم بیرکتہ تاشنی کوتاہ
 رسول کریم صلعم طرفلاریغہ روانہ بولسہ قریش کتہ لاری بولاینتگ حالتلارینی تماشا قیلوشوب توردی
 ایردیلا ابو جہل آنحضرت صلعم غہ یقین تیکاندہ بیر دین رنگی اوز کاردی قول لاری قالیترادے حالتی

باشقہ بولدی سرا سیمہ بولوب تولیدہ گی تاشنی بیر طرفہ ایرغیب جماعت قاشلار لغہ قاچیب کیمدے
 الارحال سوراب یا ابا حکم سیزغہ نیمہ بولدی نیمہ سر کوردونگیز دیدیلار ابو جہل دیدی من سیز لار غصہ
 دیگان نرسہ نی محمد غہ قیلک اوچون اور نوم دین تور دوم یقین بار گان وقتیمدہ پیر زبردست
 ایرکک تویہ پیدا بولوب منگا حملہ قیلکچی بولدی اگر من اوز دینی آکوب قچسما اول تویہ منی یرا یردے
 سید عالم صلعم مرحمت قیلوید و رلار ک اول تویہ بولوب کور و لگان نرسہ حضرت جبریل علیہ السلام
 ایر دیلار اگر اول یقین کیلور ایردے هلاک بولور ایردے منہ بونچہ سطر قریش جماعہ سے طرفلار یدین
 حضرت رسول اکرم صلعم ذات اقدس لار لغہ تیکان اذیت لار نینگ یوز دین یرید و رچو کلمہ پیمہ سینی
 احاطہ ایتک ممکن ایمسور ایمدی حضرت اصحاب کرام رضی اللہ تعالیٰ عنہم حق لار لغہ بولگان ظلم و
 ستم لار دین بعضی مشہور لار دین عبرت اوچون نقل ایتور میز تا کہ اسلام دینین نہ قدر بیوک محنت لار و
 اولوغ مشقت لار ایله حفاظت قیلور نغاندور او قوغوجی لار بلیسون لار

حضرت بلال رضی اللہ عنہ اصل لاری حبشی ایر دیلار احمیہ بن خلف نام لیک کافر ننگ علای
 ایر دیلار اللہ تعالیٰ عنایتی ایله مسلمان بولدی لار حضرت سید عالم صلعم غلام لار دین زمرہ لار لغہ داخل لولیلر
 اسلام تار یخچیدہ سابقین اولین لار دین بولدی لار بوخبر خواجہ لاری اُمیہ غہ معلوم بولدی اولی ظالم
 نہایتدہ خف بولوب بو جناب حقاریدہ ہر قسم کلفت و اذیتلار نے پیرہ باشلادی (۱) گردن لار لغہ ایف
 باغلاب بار لار قول لار لغہ یرور ایردے لار ایرتہ دین کیچ غچہ اول جنابی سو دراب یورور ایر دیلار
 (۳) مکہ ننگ ایسیغ تم لار لغہ یوالاتیب اونیا شور ایر دیلار (۳) آفتابہ قیر یگان تاشلار نے کیلتور
 سینہ لار لغہ قولوشور ایر دیلار (۴) سایہ غہ اولتور کالی تویمای آفتابہ ستلا شارا ایر دیلار (۵) طعم و
 شوبیریشماس ایر دیلار حضرت بلال رضی اللہ بو حاشلار ننگ حمہ سیدہ آختہ آختہ دیب صیغہ اور لار ایر دیلار
 بیر کون جناب رسول اکرم صلعم اول جناب نے غذا بدہ کوروب کوب بیطاقت بولدی لار سوگرہ جناب
 ابو بکر الصدیق رضی اللہ عنہ اُمیہ قاشیغہ باروب حضرت بلال نے اندین ساتوب آکوب اللہ تعالیٰ
 بولیدہ آزاد قیلدی لار و خدا ورسول نے اول لار یرین خشنود ایتدی لار

حضرت عمار بن یاسر اور زاری فاتہ لاری یا سرد آنتہ لاری مُسَمَّیَہ رضی اللہ عنہم ہمہ لاری برابر
مسلمان بولوب ایر دیلار ابو جہل البشیتیب بولادغہ ہر قسم آزار بیلان شلادی کافر لار بواج نیکخت نے
ہر کون چاشت وقتدہ آلوب چیقوب آفتابدہ قیزنگان تاشلارغہ یا کوزور ایر دیلار شونلری عذابکما
سُمَّیَہ رضی اللہ عنہا لار قول لاریدہ ہلاک بولدیلار ابو جہل ملعون اول جنابنی اندام لاریغہ نیزہ
ساختیب اولدوردی حضرت رسول اللہ صلعم کاہا کاہا بولار عذاب چکیوب تورنگان ساعتلاریدہ
آلدے لاریدین ادوب صبراً الکیسیرین مؤجندکم الجنة دیر ایر دیلار یعنی ای آل یا سر
صبر قیلنگ لار مقام لاریغہ جنت دور حضرت جناب بن ارت رضی اللہ عنہ نینگ ساچارین بولوشو
ایردے لار بولون لارین بورا شوب عذاب بیروشور ایردے لار قانیغ تاشلارغہ یا کوزوب
قینا شور ایر دیلار

حضرت عثمان بن عفان نے مکہ لاری مسلمان بولگان نلیک لارین البشیتوب ہر تور لوگ عذاباً
بیردے خرماد رختلاریتہ باغلاب آستلاریدین ادون لار نے تو تاوب عذاب بیرو ایردے
حضرت مُصعب بن عمیر رضی اللہ عنہ نینگ اسلام غہ مشرف بولغان نلیک لارین البشیتوب
والدہ لاری ادیلاریدین چیقاروب حیداب یبار دیلار

بعض صحابہ لار نے کافر لاریغیر لار دتوب لار نینگ آشلانگان تیرے لاریغہ اور اب آفتابغہ
تاشلار ایر دیلار و بعض لاریغہ تیمیر دین تو قولنگان زره لار نے کیگوزوب قیزیق تاشلارغہ یا کوزور
ایردے لار منہ شونداغ آغیر عذابلار نے چکیوب توروب ہم صحابہ کرام رضی اللہ عنہم اسلام دین
یانما دیلار بلکہ تبارہ ایمانلاری زیادہ مستحکم بولہ باشلادی لار نینگ شول بیوک فداکار لیک لارین
برکاتیدین دین مقدسین کافر لار حملہ و محو لاریدین سلامت قالوب بولونفہ قدر الحمد للہ دینانینگ
ہر بیر تعلیمیدہ اسلام کلمہ گولاری موجود دور لار حاضرغی کوتلار دہ مسلمان لار نینگ اوزلاری کوب
بولسد لار ہم کافر لار قول لاریغہ محتاج توروشلاری و ہر خصوص دہ لار دین کبیدہ قالیشلاری
اسلام کور ساکمان بولدہ یورمگان نلیک لاریدین و راحت پرست لیک لاریدین و فداکار لیک لارین

یو قلیگہدین دور مکہ وہ گی قریش جماعہ سی حضرت رسول اللہ صلعم غہ وصحابہ کرام غہ ہر توڑوک
 ازیت و کلفت لارنے دوام ایتر درک اوچون علاحدہ بیرجمیت تشکیل انجیلار مکہ سردار
 لاریدین یگرہ بیش نظر لاری بوجمیت غہ اعضا بھلدیلار الارینگ رئیس لاری سید عالم صلعم
 نینگ اوز نمک لاری ابوہب ایردے ابوہب رہاشقہ ملعون لار اعضا ایردیلا بوجمیت رئیس
 و اعضا لارین قرآن کریم مستہزین یعنی خدا و رسول نے مسخر قیلغو چیلار دیب نام ہر و بوجمیت
 جناب رسول مقبول صلے اللہ علیہ وسلم وصحابہ کرام حقلا ریدہ قیلنغان فکر دا ویلا مکان تدبیر
 لاری قالمادی خیال لاریغہ کیلگان چارہ لارنے عمل غہ آشیروب کوردیلار لیکن بیس بریدہ کامیاب
 بول آلمادیلار

حضرت نبی کریم صلے اللہ علیہ وسلم غہ نام قومیک اوچون مجلس قور و لغانی

یوقاریدہ بیان قیلو لغان جمیت بیر کون تمام اعضا لارین چاقیروب مجلس قیلدیلا رئیس
 مجلس عرض قیلدیگہ آذکوندہ حج موسمی کیلور اطراف عالم دین ہر قیلدی نینگ سردار لاری اعیان
 لاری حج اوچون کینور نار بیر نیچہ کون مکہ وہ تورور لار شول اثادہ محمد الار ایله کور و شور دالارنے
 اوز دینیغہ ترغیب قیلور و خدا و آشیرین بیانی ایله لارنے اوز لغہ اسیر اتور کورگان انسان
 انکا دیوانہ بولور اول حالده محمد غہ شی طرفدار پیدا بولور جماعہ سیغہ جماعہ قوشولور بارہ بارہ
 شہرتی عالمگیر بولوب ینہ بیز لار اوچون مصیبت اوستیغہ مصیبت آرتور انینگ اوچون بیز
 لار تیز دین چارہ و تدبیر کور ایلوک او شبو مجلسیمزده محمد غہ ہر نام قویا یلوک و اول نامنی بوتون
 خلق ارا سیغہ تارقا تالیک و موسم وہ کیلگو چیلار غہ انے شول نام ایله تانوتالیوک و انینگ حمیدہ
 ہر قسم ہننا نلارنے تارقا تالیوک تاکہ یا شقہ لار انینگ دامیغہ گرفتار بولما سوتلار بوسوز سنے
 ایشیدکان اعضا لار رئیس نینگ ظلمینی حق ببلوب سید عالم صلعم غہ نیگی بیر نام قویوش غہ قرار
 بیر دیلا

ایچااریدہ بیرلاری دیدی محمد نے کاھن (نالیچی) دیب تارقاتا یلوک جماعہ باشلوغنی ولید بن میغره دیدی محمد نے نچوک کاھن دیرمیز محمد نے بیانی ہرگز کاھن بیانے غہ اوخشاماس ینہ بیرلاری دیدی مجنون یعنی دیوانہ دیب تارقاتا یلوک ولید دیدے مجنون نے ہرکیم کورسہ تورقور واندین نصرت قیلور محمد نے کورگان کیشے اسیرے بولوراندین اجرالگوسی کبلداس نچوک دیوانہ دیب بولور

کیمین بیرلاری دیدی بیزانے شاعر دیب شائع قیلا یلوک ولید جواب ہر دیکہ شاعر دیب کیمینی ایتیلور و شعر دیب نیمہ نے ایتیلور وانینگ اقسامی نیچہ قسم بولور بیز نختہ بیلورمیز محمد نینگ کتابی وانینگ اوز بیانی شعر دین تمام باشقہ بیز سہ دور آخردہ بیرلاری دیدی کہ ہمہ سینی تو یلا یلوک جادوگر نام بیرا یلوک ولید دیدی جادوگر بیز ناپاک انسان بولور چہرہ سے منحوس بولور وجودی دین کسافت تا میب تورور محمد دہ گی صفا لیک و رضاریدہ گی نور و اخلاقیہ گی جاذب نیک کمال بے نظیر جمال بے مثال نے کور دہب تور دہب نچوک انے جادوگر دیرمن ولید دین بوسوز نے ایشینگان جماعہ ہمہ لاری ہیر اعیز دین دبد یلا ہمک جان امید سی سیز اوز و نگز دینگ کہ محمد غہ نیمہ آت تو یلا یلوک ولید دیدی کہ انصاف ایلہ سوزلا سگ حقیقت شولہ ور کہ محمد دیگ سوزی شیرین اخلاقی و نشین ہیر انسان یوقد درانینگ بیانی دہ اول قدر ہیوک تاثیر بار دہ کہ آتہ نے بالہ دین بالہ نے آتہ دین اکہ نے اوکا دین اوکا نے آگہ دین ایر نے خاتون دین خاتون نے ایر دین ہیر لحظہ دہ جیدا قیلور انینگ اوچون انے ساحر یعنی جادوگر دیلیسہ مناسب کیلور منہ بوسوز نے ولید دین ایشینگان جماعت شولہ رأی غہ قرار ہریشیب تارقاتا شدیلار موسم حج کیلیشی بیلہ ہمہ لاری آدملا رینگ یول لارین تو سوب اوچراگان کیشی غہ حضرت رسول اللہ صلعم حق لاریدہ میان تشویق لاری یغان اشاعر لاری قبیلہ باشلا دیلار شولہ کو نغچہ جنابئی مکہ و اطرافینائی عربلار بیلور ایر دیلار بوخیل تشویقات عامہ یورگان دین کیمین جناب سید عالم صلعم نے تانومگان ہیر قبیلہ دشہر خلقی قالمادی بوتون عربلتانہ تمام معلوم بولہ دیلار تبارہ شہر تلاری زیادہ بولوب

جہستان مملکتیغہ ہجرت اوچون صحابہ لاریغہ اجازت —

قریش جماعہ سی حضرت رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم نینگ دعوت و تبلیغ لارین بے اثر قالدورک اوچون انسانی تدبیر لاری نینگ ہریرین قیلوب کوردیلار تہمتلاریغہ گرفتار ایتدیلار اوزلاریغہ واصحاب لاریغہ تا صبح بشر کورمگان و ایشیتیکان آزار لارنے بوردیلار خدا نینگ بوقدر کینگ دینا سین الار کوزلاریغہ نینگ کوزیدین تنگ بیریغہ کیلتوردیلار اوز بکر و مہوطن لاری بویغان بیزداتغہ رحم و شفقت قیلام دیلار خدا دین قورقما دیلار خلق دین او یالما دیلار حتی سیر کون تک لاری ابو طالب قانشیغہ قریش کتہ لاری کیلوب کوب بیہودہ سوزلارنے قیلوب اگر برادر زادہ بگ محمد نے دعوت دین منع ایسا سنگ یا اوزین بیزغہ تسلیم قیلام سنگ بوتون عرب سندین علاقہ میز نے اوزور میز بلکہ سنی ہم قوشوب ہلاک ایتور میز دیب قورقما دیلار بوجانجی کور کاج ابو طالب حضرت رسول اکرم صلی اللہ علیہ وسلم نے چاقوروب نصیحت قیلدی داخل جناب نے قریش تہدید لاریچین آگاہ ایتوب بیر آزمایت ایلا ایش کور و شلارین مناسب کوردی حضرت رسول مقبول صلی اللہ علیہ وسلم گان قیلدیلا کر تک لاری ہم بوجانجی اوز پناہلاریدین اوزاق قیلیمچی دور لار دیدیلاری مہربان حکیم اگر قریش مینگ ادنگ قولومغہ کوننی وچپ قولومغہ آئی نے قولوب قولیسہ لار ہم بودعتی ہرگز قولیا سن خدایم بولور گان بو خد متنی ان شاء اللہ آخر لیغہ نیکو زور من یا شول بولده حیاتمنی تمام قیلور من بوسوز نے دیب حضرت نبی کریم صلی اللہ علیہ وسلم بچلا گان حالده اورونلاریدین توروب گیتیمچی بولگان چاغ لاریدہ مہربان تک لاری ادغلام منگا باق دبدیلار جناب تک لاریغہ باقوب ایردیلا دیدیلار کہ بار فرزندم خواہلا گان سوزونگی قیل من حیات بار من سنی ہرگز دشمنلاریغہ تا بشور ماسمن الار بوجا صودہ بیزلاریغہ نیمہ مناسب کورسہ لاری قیلسونلار

منہ بود واقعہ دین صونگ قریش طرفین حضرت پیغمبر صلی اللہ علیہ وسلم بنینگ
اوزارلیغ و صحابہ لاریغ و طرفدار لاریغہ آزار و کلمت لاری کوب بولہ بیروے تا چار جناب رسالت
پناہ صلی اللہ علیہ وسلم حضرات اصحاب کرام رضی اللہ عنہم غہ اجازت بیدیلار بہر کیم خواہلا سہ
اوزین و جان دایمان سقلامک اوچون حبشستان غہ ہجرت قیلسون دیدیلار بواجازت دین
کیمین بیریکیچیک قافلہ اون لیکہ ایرتورت خاتون قرانگن کیمہ دہ دریا ساحلی غہ باروب
اندین کیمہ غہ توشوب حبشستان مملکتیغہ روانہ بولدیار بوتافلہ ایچیدہ سیدنا عثمان بن
عفان و رفیقہ محترمہ لاری بنی کریم صلعم نور چشم لاری حضرت رقیہ رضی اللہ عنہا ہم بار بولدیار
جناب رسول اکرم صلعم مرحمت قیلدیار کہ حضرت ابراہیم و حضرت لوط علیہما السلام دین کیمین
اللہ تعالیٰ یولیدہ و طنبیدین ہجرت قیلغان ایر و خاتون لاری بنینگ بیرنجی لاری عثمان و رقیہ دور
بولار دین کیمین ینہ سکسان اوچ عدد ایرلار دین و اون سکیز عدد خاتون لار دین ہجرت قیلدیار
بولار لاریدہ حضرت نبی کریم صلی اللہ علیہ وسلم بنینگ عمرادہ لاری حضرت جعفر بن ابی طالب
ہم بار بولدیار بولدیار بولدیار بولدیار بولدیار بولدیار بولدیار بولدیار بولدیار بولدیار
لیکن خدای مہربان کرنی ایلد لاری جناب کینتوب ایردیار کہ کافر لاری لار نے توتالما گاندین
کیمین کوب نشویشدہ قالدیلار آخر مشورہ قیلوب اوز طرفلار بیدین جہش پادشاہی بنینگ خدمتی
غہ بیر موخچہ قیمت ہاتھ لاری ایلدیلار لاری بار دیلار لاری حبشستان مرکزی غہ تبوب بار دیلار پادشاہ
غہ تحفہ لارین تقدیم اتوب کہ دین قاپچوب کیلگانلار نے بیزلار غہ تالشور ولسہ دیدیلار پادشاہ
مہاجر لار نے اوز دربارلیغہ چاقیر توردی و لار دین احوال لارین و ہجرت لارین سبب لارین
سوردی حضرت جعفر رضی اللہ عنہ مرحمت قیلدیار ای پادشاہ مہان نواز بیر عرب لاریہالت
دہ قالغان بیر طائفہ ایر دوک نما شندہ آلودہ حرا محور لیکدہ مشہور سوز لاری بے معنی انسانیتین
بے خبر شفقندین محروم قاعدہ و قانون بیلگان حیوان کی حیات کیچوب یورگان نامی انسان
بیر خلق ایر دوک اللہ تعالیٰ بیزلار غہ بوجالت لار دین نجات بیرک اوچون بیز ذات بلند صفات

نے بیزلارغہ پیغمبر قیلوب بیاردے لول خجانی حسب و نسب لاری صداقت و امانت لاری
بیانت و تقویٰ لاری پاکدل و پاکدامن لیکلاری حمہ میزغہ معلوم ایردے اول پیغمبر اعظم
بیزلارغہ توجید نے تعلیم بیردیلا ریغہ خدا نے یکہ و یکانہ بیلینگ لارا اول شریک دین منتره
دوران دین با شقغہ عبادت قیلینگ لار همیشه راست سوز لاگ لاریمان فعل لار دین تارتینگ
لارگنا هلا ر دین قاجینگ لار وعدہ غہ وفا قیلینگ لار نماز او قونگ لار زکات بیرینگ لار و زہ
نوتونگ لار دیدیلار بیزلار دین بیر مونچہ لاریمیز اول جنا بقہ ایمان کیلتور دیک پیغمبر برحق دیب
نانو دیک حکم لار لیغہ اطاعت قیلدوک مسلمان بولدوک ان شاء اللہ مسلمان نیشار میز مسلمان
اولور میز بیزینگ مکہ لیک قوم لاریمیز بیزغہ و پیغمبر بیزغہ دشمن بولوب ہر قسم آزار و کلفتلار
بیردیلا دینا بیزغہ تنگ بولدی ناچار سیزینگ مملکتنگزغہ پناہ آغالی کیلدوک پادشاہ بوسوز
ایشتیگاج منگافر آن لارنگیز نے اوقوب بیرینگ لار دیدی نے الحال حضرت جعفر رضی اللہ
عنه سورہ مریم نے اوقوب بیردیلا پادشاہ غہ نہایتدہ اثر قیلوب مجلسدہ یغلاب اولتور دے
قرآن اوقولوب بولغاچ دیدی بومحمد علیہ السلام اوشال عیسیٰ علیہ السلام بشارت بیرگان
پیغمبر دعد لار الحمد للہ من بوذات اقدس زمانہ لارین تا پدیم کہین پادشاہ حکم بیروب مکہ دین
کیلگان وکیل لار سنہ دربار دین چقار توروب بیاردی

حضرت سید عالم صلعم خدمتدار لیغہ عتبہ نام شخص زینگ کیلشی

عتبہ اوز جماعہ سے زینگ سرداری ایردے بیر کون قریش اعیان لاری ایله مجلس قیلدی
شول کون حضرت رسول اللہ صلعم مسجدہ تنہا اولار سے اولتوروب ایردیلا بوجال نے
کوروب عتبہ قریش کتہ لار لیغہ دیدیکہ اگر اجازت بولسہ محمد قاشیغہ بالای و سوز لاشای الہ
قبول اتیسہ خواہلا گان نرسہ سینی بیر ایلوک بیزینگ الہ لاریمیز غہ طعن قیما سون قریش کتہ
لاری باروب سوز لاشنگالی راضی بولوب انکا اجازت بیردیلا کہین عتبہ اور غیدین توروب

جناب رسول اللہ ﷺ قاشلا ریغہ کیلدی وقاشلا ریغہ اولتوروب دیدی ای برادرزادہ محمد سن
بیز نینگ اور تامیزده شرفی بیوک ونسی اولوغ بریگیت ایردینگ سگانیمہ بولدی کہ بوتون قومینگن بولوب
تاشلا دینگ کیلتورگان دینگ سبب بولوب الارفرقه فرقه بولوب کیتیشدی الار نے سوکوز سن
بے عقل دیر سن الله لارین عیبار سن و دین لار بیطن برور سن آتا بابا لارین کافر قیلوتن بوشی
ایمسد ورا میدی سن سنگا بیر نیچہ نرسہ نے عرض قیلائی شاید بعضے سے سنگا مرغوب بولوب
قالسہ انے بز قیلا بلوک دا در تامیزده الفت پیدا بولسون اختلا فلا رکو تارلیسون جناب سید عالم
صلعم دیدیلار۔ سوز لای ابو الولید من الشیتائی عتبه دیدی ای برادرزادہ م سینگ بولکتار
دین وخلق نے بولوشدین مقصد نینگ نہ دور اگر غرضنگ مال بولسہ بیز سنگا شول قدر مال تو بولاب
بیر ایلوک کہ سندین دولت مند برکشی بولماسون و اگر اولو غلیک نے طلبیدہ بولسنگ بیز سنی افند
میزغہ صاحب مصلحت بیر سردار قیلوب آلا بلوک و سندین بے مصلحت بیج بیرایش قیلا بلوک و اگر
مقصود نینگ پادشا حکلیک بولسہ بیز بالاتفاق سنی عربلا رغہ پادشا قیلوب سایلایلوک و اگر سنگا
بیر ارجن کبی بیر نرسہ تیککان بولوب علاجی دین عاجز قالغان بولسنگ و اول نرسہ سنگا کوود
نوب بولیشلا رغہ بولوروب تورگان بولسہ اجازت بیر بیز نہ قدر مال لازم بولسہ شرح قیلوب
سنگا علاج قبلد ورا ایلوک و سنی تو زاتوب آلا بلوک عتبه سوزین تمام قیلماج حضرت رسول اکرم
صلعم مرحمت قیلدی لار ای ابو الولید سوزونگ تمام بولدی دیدیلر آری سوزوم تمام بولدی
آنحضرت علیہ السلام دیدیلر ایمدی سن مندرین الشیت عتبه دیدی او تو غیل من
الیشیتور من کبیر بنی کریم صلعم سورہ حمہ تنزیل من الرحمن الرحیم کتاب فصلت
ایاتہ قرغ انا عذبنا لقوم یعلمون بشیراً و نذیراً فاعرض اکثرهم فهدا لیسعون
دقاولو اقلوبنانی اکتة بما تدعوننا لیس۔ بوتوشور و رگان در سید مہربان نہایتہ حکلیک
ذات طرفیدین بوسیر کتابدور کہ آیتلاری روشن بیان قیلوب نغاند و عربی قرآن بولغان حالہ
اول قوم ارچون کہ بچور لار بشارت بچر گوچی دھرتور قوتغوجی دور پس یوزا و گوردیلار

سیدنا حمزہ رضی اللہ عنہ نینگ اسلام غمہ مشرف بولوشلاری

بیرکون ابو جہل علیہ اللعنة حضرت سرور کائنات صلی اللہ علیہ وسلم تورگان بیرلاریدین اوتوب قالدی جنابنی کوروب قلوب اوزین توختا مالمدی هر قسم بیوده الفاظ لار ایله دشنام لار بیرده اذیتلار تیکوزدی دین لارین سوکدی آغزلیقه کیلگان حقارتلار نے قیلدی آنحضرت صلعم ایننگ بو طریقه بے ادبلیک لار لایق جواب هم بیرادیلار اوزی سوکوب اوزی کیتدی بولواقعہ نے عبد اللہ بن جدعان نے آزاد قیلغان چوری سے تمام کوروب و ایشیتوب تورده دلی نہایتده آغزیدی لیکن بیرسوز قیلد آلمادی شول حالده تورگان ایرده بیردین جناب سیدنا حمزہ رضی اللہ عنہ شکار دین کمان لارین آسکان حالده کیلوب قالدیلار عبد اللہ بن جدعان چورے سین آلدیدین اوتوب ایردیلا اول خاتون واقعہ لے سیدنا حمزہ غمہ نہایتده اثر لیک موزندہ عرض قیلدی ابو جہل ملعون ایننگ حضرت سید عالم صلعم حقارلیقه قیلگان گستاخلیک لارین تمام بیان قیلدی بولواقعہ نے سیدنا حمزہ ایشیتکاج بیغ غضبناک بولدی لار غایتده متاثر بولوب آرقه لار لایق مسی طرفیقه ابو جہل نیزا سینی بیرک اوچون قاتیدیلار باروب توغزی مسی حرام غمہ کیرب کوردیلار که ملعون جماعه قریش اورتا سیده سورلاب اولتور و بدور سیدنا حمزہ توغزی ایننگ تاشینده باروب کمان لاری ایله باشینده شونداغ قتیغ اوردیلا که مخوس ایننگ باشی آغزیریه دار بولدی کین دیدیلار ای مخوس سن میننگ برادرزاده م غمہ دشنام بیرور سنی حال بوکه من هم ایننگ دینی ده دور من اول نیمه دلیسه من هم انی دیر من تنی شجا غنینگ بولسه منگا جواب بیرگیل من کورای بو حال نے کوروب بنی مخزوم جماعه سیدین بیرنچمه کیشی اوریندین توروب ابو جہل غمہ یاردم بیرکچی بولدی ابو جہل لار نے منع قیلوب دیدی که حمزہ نے قویوب بیرینگ لار من ایننگ برادرزاده سیغہ کوب آغیر دشنام لار بیریب ایردیم ایننگ اوچون موندراغ قیلدی کین سیدنا حمزہ حضرت سید عالم صلعم خدمت لار لغه باروب بولگان واقعہ نے عرض قیلدیلا در دین اسلام ده ایکانیک لارین حالان

قبیلہ یار جناب سیدنا حمزہ رضی اللہ عنہ اسلام دشمن لاری اوچون خدائینگ آفتی ایردیلا شونینگ اوچون آسند اللہ یعنی خدائینگ شیری دیگان لقب نے آلد یار بو جناب بیگ مسلمان بووشلاری کافر لار نے بالکل لاعلاج قیلوب قویدی او شال کونین تار توب کافر لاری کریم صلعم غم و مسلمان لار غم ظلم لارین کم قیلہ باشلا دیار

سیدنا عمر بن الخطاب رضی اللہ عنہ نینگ ایمان کیلے تورویش و قتلاری

سیدنا حمزہ رضی اللہ عنہ ایمان کیلے تورویش اوچکون اوتمای سیدنا عمر رضی اللہ عنہ اسلام غم داخل بولد یار عسوقی شونداغ بولدیکه ہمیشہ لاری فاطمہ و کو یا ولاری سعید بن زید مسلمان بولگان ایردیلا لیکن اسلام لارین مخفی تو تورا ایردیلا سیدنا جناب بن الأرت ایکے لاری غم قرہ ان تعلیم بیرو ایردیلا ہم لاری حضرت عمر دین غایتده تور توب دین لارین یا شیر در ایردیلا حضرت عمر قریش نینگ نہایتده بہادر و دلاور نوجوان لاری دین بولوب سیاحتده عقل لارین زیادہ لیکیدین خارجی مملکت لار غم سفیر لیک ایشلاری بو جتا بجا باغلیق ایردے بو جناب قریش جماعہ سے جناب رسول اکرم صلعم خصوص لاریدہ کوب تنگ و لاعلاج بولغان سبب لاری دین جاہلی حیت لاری کیلے تبلیغ لارین تاق توب محمد نے اولد وروب باشینی آلوب کیلای دیب حرم دین حقیقوب کتید یار او شال کونلارده سید عالم صلعم قرق نفر اصحاب لاری ایله برابر صفا قاشیدہ سیدنا حمزہ اوی لاریدہ جمع بولغان ایردیلا حضرت عمر کوچہ ده کتیوب توروب ایردیلا نعیم بن عبداللہ نے یولده کورد یار نعیم ہم مسلمان بولوب اسلام لارین مخفی تو تمکان و قتلاری ایردے حضرت عمر دین قیسے طرفتہ بارورسن دیب سورد یار حضرت عمر محمد نے اولدور گالی بارورسن دید یار حضرت نعیم دید یار اسی عمر سن مغرہ بولوب بدورسن اگر سن الے اولدور سنگ بنی عبدمناف سنی تیرگی یور گالی تو یور لاری سن بہادر بولسنگ اوز خانداننگ دین نبر آل والار نے اصلاح قیل حضرت عمر سوال قیلدیلا مینگ خاندان دین کیلار مسلمان بولوبدور حضرت نعیم ہمیشہ رنگ فاطمہ ایله عکسز ادہ نگ

و داماد بنگ سعید بن زید مسلمان بولغاند و رلار دیدیلار سن اول بولار دین خبر آل سونکره باشق
 انش قیل دیب ایردیلا حضرت عمر فی الحال اوز همیشه لارین و داماد لارین اویلا لرغ بورو
 ولدیلار اتفاقا اوشال ساعتده الارنا شلاریده سیدنا جناب بن الأرت بار بولوب الارغ
 سورہ طہ یا زیلگان صحیفہ نے تعلیم بیروب توروب ایردیلا وقتیکه بولار حضرت عمر شرف
 لارین ایشیتدیلا رجناب جناب اوز لارین بیر طرفه آلدیلار و صحیفہ نے حضرت فاطمہ سانلارین
 آستیفه یا شیردیلا و حضرت عمر بوادی غه یقین تیکاتلاریده حضرت جناب بنگ اوقوب تورگان
 آواز لارین ایشیتوب ایردیلا رومی غه کیرحان زمانلاری بونیمه آواز دیب سوردیلا رالاریچ
 بیرنسه یوق دیدیلار حضرت عمر دیدیلار سن البنته بیر آواز ایشیتدیم و هم ایشیتدیم که سیرلا ر مجرغه
 تابع بولوب دینی غه کیر و بدور سیرلا ر دیب داماد لار لرغ جمله قیلدیلا ر و اورا باشلا دیلا ر یوحانی
 کورگاج ایملارین اجراتیش اوچون فاطمہ یقین باروب ایردیلا ر او کیشی نے هم اوروب
 مجروح قیلدیلا ر کسین همیشه لاری و داماد لاری دیدیلار آری بیزلا ر مسلمان بولدو ک و خدا نه
 ایمان کیلتور دیک تورلندین نیمه کیلسه قیلگیل کسین حضرت عمر همیشه لارین قان غه بولاکتلیک
 لارین کوروب تیلذان ایشلا ریغ پشپان بولدیلار و سبتگیل لاریغ دیدیلار که ای همیشه حاضر سن
 کیلما سدین اول اوقوب تورگان صحیفه لاریغی بیگیل سن اوقوب کورای و باقای قنی محمد
 کیلتورگان دین نچوک دین ایکان حقیقته حضرت عمر رضی اللہ عنہ اوقوشنی یخنے بیلور ایردیلا
 کسین همیشه لاریغی صحیفه مبارک نے آلوب بیر آزاد قوب واه واه بونہ قدر شیرین و حنی
 لیک سوز دور دیدیلار بوسوز نے جناب جناب رضی اللہ تورحان یرلا ریده ایشیتوب فی الحال
 یوگوروب قاشلاریغ چقیدیلا ر و دیدی لاری عمر من امید قیلور من که اللہ تعالی جناب رسول
 اکرم صلعم دعا لارین سنینگ خفتنده قبول تیلغان بولسه چونکه اذکان کونے حضرت سید
 عالم صلعم دعا قیلدیلا ر ای خدا بودینگ غه ابوالحکم ایلدیا عمر بن الخطاب ایله قوت عطا
 قیلگیل دیدیلار۔ ای عمر خدا دین تورغیل بودعا برکتیغ سن ناس بولغیل حضرت عمر دیدیلار

ای جناب سن منی محمد باریر غہ باشلا غیل کہ من اینگ قاشیغہ باروب مسلمان بولای حضرت
جناب دیدیلار اول جناب صفا اطرافیدہ بر اووی دہ بیرینچہ یاران لاری ایله برابر اولتورد
بدور لار بوسوزنے ایشیتکاج حضرت قیلچیلارین تاقنوب نبی کریم صلعم اولتور عکان
اویلا ریغہ باروب در بازہ نے قاقدیلا آواز لارین ایشیتکالار دین بیر لاری در بازہ یالغی
دین کوروب حضرت رسول اللہ صلعم غہ خبر بیر دیلا رکه عمر قیلچ تاقونغان حالده در بازہ
قاشیدہ تور و بدور سیدنا حمزہ اول آدم غہ دیدیلار کهم غہ کیر مکغہ اذن بیراگر بیر خیر امیدیدہ
کیلگان بولسه مطلوبینی بیرور میز و اگر یمان بیر نیتدہ کیلگان بولسه اوز قیلچی ایله اوزنی
هلاک اتیور میز کین اول آدم اذن بیردی حضرت عمر ایچکاری غہ کیر دیلا رجناب رسول
اللہ صلعم اول جنابنی کوروب اورون لاری دین نور دیلا روردالاری دین توتوب قیتغ
تار توب ای ابن الخطاب تا خدا دین بیر بلا سنگا نازل بولماسه مگر اهلیکدین یا ناس سنی
دیدیلار حضرت عمر دیدیلار یا رسول اللہ من خدا ورسول غہ و قرآن غہ ایمان کیلتورمک
اوچون خدمت لاریتہ کیلیم بوسوزنے ایشیتوب جناب رسول اللہ صلعم تکبیر ایتدیلا ر آواز
لارین ایشیتکان صحابہ لاری بیلدیلا رکه حضرت عمر مسلمان بولوبدور لار کین تمام صحابہ لار
تار قاشدیلا ر و دل لاریدہ جزم ایتدیلا رکه ان شاء اللہ جناب عمر و جناب حمزہ رضی اللہ عنہما
وجود لاری ایله اللہ تعالیٰ اوز رسولی غہ مددگار بولور۔

مکہ کافر لارین حضرت رسول اللہ صلعم خلاف لاریغہ اتفاق لاری و قسم ایچیش لاری

قریش جماعہ سی کوردیکہ مسلمانلار اوچون حبشستان کبی بیر دار الامان پیدا بولوب اینگ
پادشاهی نجاشی بارکان مسلمان لار غہ پناه بیرا باشلادی و مکہ دہ حضرت حمزہ و حضرت عمر
رضی اللہ عنہما ہر ایک لاری اسلام غہ داخل بولوب مسلمان لاری بیر آزارام تاپوب قالدیلا ر
و اسلام دینی کوندین کونغہ قبیلہ لاری ایچا رلیغہ تار قالا باشلادی بوحالی کورکان قریش سردار

لاری ہمہ لاری جمع بولدیلار دیر اتفا قنامہ یازیب نبی ہاشم و نبی عبدالمطلب ایله عسلافہ
قیلمسلسلکغہ خاتون آلماسلیک و خاتون بیرماسلیک و بیر نرسہ ساتماسلیک و آلماسلیکغہ
قرار قیلیدیلار داول اتفا قنامہ لارین کعبہ شریفہ ایچیلار لیغہ آسوب قویدیلار اوشال
اتفا قنامہ نے یازگوجی کاتب منصور بن عکرمہ ناملیک بیر کیشی ایردے بعض لار نضر بن الحارث
ایردے دیر دور لار جناب رسول کریم صلعم ایننگ حقیقہ دعای بد قیلیدیلار بر مقلارین
نیچہ عددی بیجان بولوب قالدی قریش جماعہ سی مونداغ قیلگاج نبی ہاشم و نبی عبدالمطلب
الوطالب قاشلار لیغہ توپلانوب برابر لیکدہ تاغ لار اراسیغہ شعب ابی طالب نام بیر مقام
غہ کیریب کتیدیلار نبی ہاشم لار دین تنہا ابو طلب قریش جماعہ سی غہ قوشولوب لار غہ
مدد بیروب تور دی دیر ایردی کہ محمد منگامن کور منگان بیر قنچہ نرسہ لارنی وعدہ قیلور لیکین من
انی کورما سن اولگان دین کیمین منگا بیر یلور ایرمیش حاضر ایکی قولوم دہ پیچ بیر نرسہ یوقدور
شونداغ دیب توروب ایکی کفینی آپوب اسی ایکی قولوم سیز لار غہ ہلاک کیلسون محمد و غہ
لار دین سیز لار دہ پیچ نرسہ یوق دور دیر ایردے شوننگ اوچون ایننگ حقیقہ تَبَّتْ بَنَدُ آبِی
لَهْبِقِ تَبَّ سوره سی نازل بولدے

بیر کون ابو جہل یول اوستیدہ حکیم بن حزام نے بیر غلام غہ لُغْدَا ی کوتار توروب عمہ
سے حضرت خدیجہ خدمتلا ریغہ کیتوب تورگان لیکین کوروب یولین توسدی و دیدی کہ اسی
حکیم من بو طعمانی نبی ہاشم قاشلار لیغہ آلوب بارور سنی قسم خدا نامی غہ کہ من سنی کہ خلقی
غہ نر مندہ قیلما ی قویوب بیرما سن بوسوز نے قیلوب تورگان حالیدہ تیغہ لاریغہ ابوالنجرئی
کیلوب قالوب مناقشہ لارین ببین سور دی ابو جہل دیدے بو آدم قرار نامہ غہ خللات
قیلوب نبی ہاشم غہ طعام آلوب باروب توروب دور ابوالنجرئی جواب ایردے کہ بو طعام
اصلدہ بوینگ عمہ سی خدیجہ بیگ اوزمالی بولوب بونگامانت قویوب کتیکان ایردے
انی آلوب باروب تورگان دور قویوب یبار بار ابیرسون ابو جہل ایننگ بوسوز یغہ اومانادی

آخر اکی لاری بیر لارین سوکا باشلا دیلار کیمین ابوالنعمتی بر دین بر یوغان سوکینی کوتاروب
 ابوجهل نے اوردی ویا تقوزوب خوب تیغدی بو حالتی جناب سیدنا حمزہ اوز اقدین تماشا
 قیلوب تور دیلار جناب سید عالم صلے اللہ علیہ وسلم قریش ینگ بو طریقہ اقتصادی محاصره
 لاریدین متاثر بولمادی لار تبلیغ لارین کیچر وکوندوز توتختا تماشای قیلوب تور دیلار بیچکیمدین
 خوف واندیشنه قیلما دیلار قریش ینگ بو مقاطعه سے بنی حاشم نے کوب پریشنان قیلدی یاش
 معصوم باله لار آج لیکدین شول قدر بلند آواز لار ایله نیتلار ایر دیلار که آواز لاری هر طرفه
 ایشتیلور ایردی بیچاره بنی حاشم حضرت رسول اللہ صلعم طفیل لاریدین کامل اوج میل شول
 حالده تاغ ایچیده حیات کیچر دیلار دینا دین علاقه لاری اوز ولدی هر نرسه دین محروم اتیلدیلا
 شونداغ حالنده هم اوز جگر لاری سید عالم صلعم نے دشمنلار قول لاریغه تابشور مادیلار شهره کی
 مسلمان بولغان صحابه لار هم اوز اولاریده هموس قالدیلار حج کونلاریده کافر لار هم اوروشی
 حرام بیلور ایردی اندین فایده لاروب جناب رسول اللہ صلعم تاغ اراسیدین چیقوب موسم ده
 کیدگان حاجی لارغه و غظ و نصیحت لار قیلوب خدا طریغ دعوت قیلور ایردیلا تک لاری ابو
 لهب بدبخت همیشه آرقه لاریده یورور ایردے قیسے بیر یرده سید عالم صلعم مجلس قیلوب توروب
 کیتسه لار ابو لهب مجلسده اولتورگان لارغه بو آدم حتی عقلی خلل تا پکان بر آدم دور بونینگ سوزیچ
 سینر لار ایشنا ینگ لار دیر ایردے جناب رسول مقبول صلعم مونداغ معامله لارغه نهایتده صبر و
 استقلال ایله مقابله قیلور ایردیلا آخر اللہ تعالی بو آزار کیش کونلارین بنی حاشم و مسلمانلار
 باشلا ریدین کوتارمکی بولوب اوز مخلوقلاریدین بولغان بیر نوع قوزتلا رغا امر بر دے قریش
 ینگ کعبه غه آسوب قویگان قرار نامه لارین بییب نویدی بو حال دین قریش ینگ خبری بولمادی

یاز بیلگان قرار نامہ نے بوزوش اوچون اوز لاریدین چیتقان حرکت

قریش جماعه سیدین بیر نیچہ لاریغہ بنی حاشم غه بولگان کلفت واذیتلار و اقتصادی محاصره

و مقاطعہ کوب آغیر کور و لور ایردے لیکن قران نامہ کہ خلاف قیدہ آلمای پریشا ایر و یلار شول جماعہ
 دین بیرلاری هشام بن عمر ایردے بول آدم اوزی مشرک بولوب توروب مسلمانلار غم مرتقی
 کوب بولوب نیز نیز طعام و کیوم لاریباروب توردر ایردے بعض وقتلار تو یہ غمہ دان یو کلاب
 حیداب بارور ایردے مسلمان لار تورکان یرغہ یقین بارکان دہ تو یہ نے فچین بیلہ شونداغ
 قتیغ اورار ایردے کہ کانتیک ینگ زوریدن بر چا پکانچہ حضرت سید عالم صلعم وصحا بلہ
 تورکان یرغہ باروب توفتار ایردے بیچارہ هشام بو قدر انسانیت ایله توختامادے بلکہ
 کعبہ غہ آسیلگان قرار نامہ نے بیکار قیلوب آلوب تاشلامک و نبی ہاشم جماعہ سین محاصرو
 دین آزاد اتیک اوچون ہم نہایتیدہ بیوک چارہ لار کوردے و شول یولده ہمہ دین
 اول زحیر بن ابی امیئہ قاشیغہ باردے زحیر نینگ آنہ سی عاتکہ عبدالمطلب ینگ قیزی
 ایردے نبی ہاشم زحیر غہ طغا جماعہ بولور ایردی لار هشام دیدی ای زحیر سن بول یردہ
 خواہلاگان طعام نے یرسن و لباس نے کیورسن و خاتون نے آورسن و طغالار ینگ نبی
 ہاشم تاغ اراسیدہ خلق دین علاحدہ آج و یلنچای ظلم ایچنیدہ یا تورلار نہ بیرر سہ نے
 ساتا آولار و نہ آلا آولار کونگلو ننگ بو حالنغہ نخوک راضی بولور خدا نامی غہ قسم ایچیب
 دیرسن کہ اگر ابو جہل ننگ طغالاری غہ شول طریقہ ظلم قیلوب کیجی بولسہ اول ہرگز راضی بولس
 ایردے سن گنہ بولے حجت لیکنہ راضی بولوب تور و بدور سن بوسوز نے زحیر ایشیتوب دیدیکہ
 من تنہا اوزوم نخوک کولغہ مقابلہ قیلا آور من خدا نامی غہ قسم کہ اگر یا نغہ بیر آدم تابسام البتہ
 اول قرار نامہ نے بوزو شغہ حرکت قیلور ایردیم و البتہ بوزوب آرام آور ایردیم هشام دیدی
 خاطر جمع بولغیل بولیش دہ سنگا یار بولغوچی رفیقنگ بار دور زحیر سوردی اول کیمدہ هشام دیدی
 من اوزوم سنگا یار دور من زحیر دیدی ایچی اوچونچہ بیر یار ہم تاپا یلوک بوسوز نے ایشیتوب
 هشام مطعم بن عدی قاشیغہ باردے ایننگ ایله شول خصوصہ خوب گنگلو قیلوب آخر نے
 ہم قتا غلامدوردے اول ہم تور توچی بیر آدم بولوشنتی طلب اتیدی بولور توچی یار یوقاریدہ

ابو جہل نے یا تقوزوب اور کان ابو البختری بن ہشام بولدے بوجہم پیشینجی بیر یاروچی نے بووشین
 ایئادے فی الحال پیشینجی یارہم پیدا بولدے اول زمعتہ بن الاسود ایردے بووشین لغز مکہ
 کرمہ وہ حجون نام بیر مقام وہ کیچقرون مجلس قیلد یلار ہمہ لارین رأسی لار قرار نامہ نے
 کعبہ دین چیقاروب یرتیب تا شلا ما فغہ اتفاق قیلدے کیچ ادنوب ایرتہ سے صباح وہ زہیر
 بن ابی اُمیہ مسجد غہ باردی آدلار مجمع لاریدہ اور یندین توروب دیدی۔ ای اہل مکہ
 بوروادوری کہ بیزلار اوزومیز توف ولبا سلیک یورسک بیچارہ بنی ہاشم آج ولینغاج د
 خلق دین علاحدہ نوردسہ لارین خدا نامی غہ قسم کہ تا شول کعبہ غہ آسیدگان ظالم قرار نامہ نے
 یرتیبما سہ اولتور باسمن ابو جہل دیدے قسم خدا غہ کہ ہرگز قرار نامہ یرتیبما سہ بیکار سوز لارین
 زمعتہ توروب ای ابو جہل اوزونگ بیکار سوز لارین دیدے کہین ابو البختری دیدی زمعتہ
 راست سوز لادی بیزلار اول قرار نامہ وہ بار نرسہ غہ راضی ایسدر ورمیزانکا اقرار ایتماسمیز
 مطعم دیدی ای زمعتہ وای ابو البختری سیزلار راست سوز لادینگیزلار باشقہ لار سوزی بیکار دورینزلد
 بو قرار نامہ دین داندہ بار قرار لار دین بیزلار دورمیز ہشام ہم بولار سوز لارین تا یئید ایتدی
 بو حال لار نے کورگان دین کہین ابو جہل ناچار قلوب تسلیم بولدی زیادہ مخالفت قبیلہ آمادی کہین
 مطعم بن عدی اور یندین توروب قرار نامہ یازیلگان صحیفہ نے یرتیبکی بولوب ایردے کورویلار
 کہ بولار دین ایلکاری قوت یب قولوبدورمنہ بو واقعہ دین ہونگ قریش حمیرہ سی ہتی ہاشم
 دستلار یدین کوتاریلدے جناب رسول اللہ صلعم ینہ اوز تبلیغ لاریغہ مشغول بولدیلار ۔

جناب سید عالم صلعم ینگ عمک لاری ابوطالب ینگ وفاتی

نبوت ینگ اونوچی سنہ سے رسول اکرم صلعم ینگ عم لاری و حضرت علی رضی اللہ عنہ
 ینگ آتہ لاری ابوطالب دینا دین انتقال قیلدی بو ذات حضرت پیغمبریز صلعم نے یا شلیک
 لاری دین ترمبیرہ لاری غہ مقصدی بولدے پیغمبر بولغان لاری دین کہین ہم تا اولگونچہ ہمیشہ مدد لاریدہ

تور دی جناب رسالت پناہ صلی اللہ علیہ وسلم خاطر لاریدین ہر تور لوک اذیت و کشتلار چکیسہ ہم شفقین درینے تو تمارے ایننگ اوچون بول کیشی ایننگ وفا تیدین نبی کریم صلی اللہ علیہ وسلم دل لاریچہ آغیر رنج پیدا بولدے

ام المؤمنین حضرت خدیجہ رضی اللہ عنہا ایننگ وفات لاری

ابوطالب وفا تیدین اوچ کون کین جناب ام المؤمنین والدہ میز حضرت خدیجہ رضی اللہ عنہا عالم دین اوتد بیلار بوذات بابرکات جناب رسول اکرم صلی اللہ علیہ وسلم ایننگ کوز آجیب کورگان زورچہ محترمہ لاری و بوتون وینا مسلمان لاری ایننگ والدہ معظمہ لاری اسلام دینی ایننگ بیوک پناھی و اولوغ مددگاری و حضرت رسول اللہ اوچون مال و جان لاری بلکہ بوتون حیات لارین قربان قیلگان مبارک بیرفات ایردی لاری باری تعالیٰ و تقدس بو جنانہ حضرت جبریل علیہ السلام واسطہ لاری ایہ سلام یبارگان ایردے سید عالم صلعم ایننگ حضرت ابراہیم دین با شفقہ اولاد لاری ہمہ لاری شول جناب دین دور لاری بو جنانی ہمہ آنہ لاری دین زیادہ یغشی کور و ایردی لاری حضرت رسول مقبول صلعم بو جنانی ہمیشہ یاد قیلور ایردیلا اسلام دینی غہ تیکوزگان امداد لارین و جانقدانیک لارین بوتون حیات لاریدہ یاد ایتوب اوندیلار رضی اللہ عنہا بوذات ایننگ وفات لاریدین حضرت رسول اللہ صلعم کوب محزون بولدیلار و شول سنہ نے عام الحزن و میلور ایردے کافر لاری بوذات لاریدین کین جناب رسول کریم صلعم غہ ہر قسم غدا لاری نے بیریشور ایردی لاری شونداغ عالدہ ہم تبلیغ و دعوت لاریدہ برابر دوام ایتدی لاری

حضرت نبی کریم صلعم ایننگ تبلیغ و دعوت اوچون سفر لاری

جناب رسول مقبول صلعم لاری ابوطالب در رفیقہ محترمہ لاری حضرت خدیجہ رضی اللہ عنہا ایچک لاری وفات قیلخان لاریدین کین ہر دعوت و تبلیغ ایشلاریچہ زیادہ مصروف بولر باشلادیلار

حقی شول بولودہ مکہ دینی خارج غہ حقیوب مکہ بیلہ طائف اندتالارندہ کی تمام قیشلاقلارہ قبیلہ
 لارہ پیلاریدہ وعظ ونصیحت لارہ قیلدی لارہ بلارنے شہر کدین قاتیمک وتوجید عقبہ سیدہ ازمک
 غہ ترغیب لادہ بولدی لارہ آثر لورہ لورہ طائف شہر لیغہ تیدیلار جناب زید بن حارثہ بوسفرہ جناب
 بولہ اش ایردیلار طائف غہ تیکانلاریدہ اول شہر نینگ سردار لاری بولغان عبد یاسیل ومسعود
 حبیب ناملیک اوچ اکا ادکا لارادی لاریغہ باروب الارنے اسلام دینی غہ داخل بولوشغہ دعوت
 قیلدی لارہ نینگ سیر لاری دیدی ای محمد خدا اگر سنی پیغمبر قیلوب یبارگان بولسہ من کعبہ قاشیدہ
 سقا یعنی ترا شلاب تاشلار من آپسختی سے دیدی خدا غہ سند بن با شقہ آدم تا یلیما بدوری کہ سنی پیغمبر
 قیلوب یبار و بدور کہ طائفغہ پیادہ کیلو بدور سنی پیغمبر یبارک ضرور بولسہ مکہ دین با طائف دین
 ہیرار دولتمند بوک آدم نے یبارسہ بولود ایدوے اوچونچی لاری دیدیکہ من سن بیلہ ہرگز سوزلا
 شمس چر کہ سن نے الحقیقہ راست پیغمبر بولسنگ سنا کا خلافت قیلک آغیر ہر مسؤل قیللیک ایش دو
 واگر یلغانچی بولسنگ من بیلہ سوزلا شنگ مینگ دیک اولوغ ہیر آدم غہ مناسب ایسدر

الار نینگ بونخیل سوزلارین ایشتیگاج جناب سرور کائنات صلی اللہ علیہ وسلم یا یوس بووب
 ہیدیلار کہ امیدکی سیر لار دین امیدیم شو کہ بومسکا دیگان سوزلار نینگیز نے حکیم غہ سوزلامنگ لار تاکہ
 بونخیل سوزلار سبب بولوب ہیر قنچہ اسلام غہ داخل بولمکچی بولغان لار کا فر لیک حال لاریدہ
 قالماسون لار شونہ ارغ دیب الار قاشلاریدین چقیوب ہر ہیریدہ وعظ وار شاد قیلہ باشلاد یلار
 بوقاریدہ کی لار ہیر مونچہ شہر مال لارین وقلام لارین رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم غہ مسلط قیلوب
 کیش کیشلاب تویدیلار لار کیلوب جناب سید عالم صلی اللہ علیہ وسلم غہ تاشلار آتوب کوب
 پریشان قیلدی بلار بوتون مبارک وجود لاری قاتلار غہ بویالدی قاتلار بدن لادین آقہ آقہ
 کفشلاری تمام قانغہ تولدے کہ ہارندہ مبارک ایاقلارین کفش دین چیتارمک شکل بولدے
 ینہ ہیر دفعہ طائف کافر لاری حرامی بالہ لار حضرت رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم غہ شول قدر
 دشنام لار دحقار تلار ہیر دیلار کہ ناچار لیکدین ہیر تورغان ایچی غہ اوزلارین آلدیلار و ہیر گوشہ

ده خداغه یغلاب اولتور دیلار اولتور گان جایلاری بیعتہ اولادی عقبہ و شیبہ نینگ جایی ایردے
 اللار اوزاقدین بنی کریم صلی اللہ علیہ وسلم هانتلارین کوروب دل لاری بوزولدی رحملاری کیلوب
 عداس نام غلام لارین قولیدین بریطیق اوزوم بیروب بیار دیلار سید عالم صلی اللہ علیہ وسلم غلام
 قولیدین اوزوم نے آلوب بسم اللہ اوفوغان سالده تناول قیلہ باشلادیلار بو حالتنی کوروب عداس
 حیرتانه قالوب جنابغہ تیکیلگان حالده نوروب قالدی چونکہ بو مملکت خنطنی بو کلمہ نے استعمال
 قیلمس ایردے لار ایننگ تعجب لانغانین کوروب حضرت سوال قیلدیلار ای غلام سن قیسی مملکتدن
 دور سن؟ عداس جواب بیروب دیدیکه من عیسوی دور من وطنم نینونی دور رسول صلی اللہ علیہ وسلم
 دیدیلار اونداغ بولسه سن حضرت یونس مملکتلار بدین دور سننی عداس دیدی سیز حضرت یونس نے چونکہ
 تور سیز حضرت دیدیلار اول جناب مننگ برادریم بولور لار اول ذات هم بنی دور لار منہم بنی دور من
 بوسوز نے عداس ایشیتیکان زمان آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم نینگ باش و کوز لارین اوپا باشلادی
 بو حالنی اوزاق دین کوروب تور گان عقبہ و شیبہ اوزا ورتا لاریده غلام کیتدی دیب قوی دیلار
 ذقیتکه غلام خواجہ لارین قاشلار یغہ کیلوب ایردے لار اینگا دیدیلار ای بے نصیب انسان
 نہ او چون اول آدم نینگ قول دایاغین اوپرونگ عداس دیدی بو بیز تور گان عصرده بو آدم
 دین اولوغ و حیثی آدم بیرو زیدہ یوقدر چونکہ بو آدم منگا شونداغ سوز لار نے قیلدی کہ بنی
 دین باشقہ لار مونداغ سوز لار نے قیلہ آما سار لار عداس غہ تنبیه بی دیلار کہ مبادا مسلمان
 بولوب قالما سون بیر کون جناب بنی کریم صلی اللہ علیہ وسلم طائف ده خلقغه وعظ و نصیحت قیلوب
 توروب ایردے لار بیر موچ بے ادب لار شول قدر بے رحمانه اور دیلار کہ حضرت رسول اللہ صلی اللہ
 علیہ وسلم برداشت قبلہ آما ی بیپوش بولوب یقلدیلار جناب زید بن سماره رضی اللہ عنہ آرقه لاریغہ
 کورتاروب آلوب شہر دین ناستقاری چیقیب بیریر غم یا تقوزوب مبارک بوز لاریغہ سوسا چکا
 تلاریدین کیمین هوشلاریغہ کیلدیلار بوسفر لاریده طائفیک لار دین جناب سید عالم صلی اللہ علیہ
 وسلم کوب آزار لار و کلقتلار چیکدیلار لار دین بیرا کیشی هم مبارک دل لاری اللہ تعالیٰ صحتی الیہ

تو لگان دیکہ ویگا نہ سنے اوز لیتہ گنہ اعتمادا تیکان حالده ایر دیلار منه شول مقام ده وشول حالتہ
 اللہ تعالیٰ نہ یغلاب قیدگان مناجات ودعالاری بودور اللہم اَللّٰهُمَّ اَلْبَلَّغْ لِيْ مَعْنَى اَمْرِ اِلٰى عَدُوِّ
 قَوْمِيْ وَ قِلَّةَ حِيلَتِيْ وَ هُوَ اِنِّيْ عَلَى النَّاسِ يَا اَسْرَحِمَ الرَّاحِمِيْنَ اَنْتَ سَرَبُ
 الْمَسْتَضْعَفِيْنَ وَاَنْتَ رَجِيٌّ اِلَيَّ مِنْ تَحْلِيْفِيْ اِلَى الْبَعِيْدِ يَتَّبِعْهُ مَنْ مَنِيْ اَمْ اِلَى عَدُوِّ
 مَلَكَتْهُ اَمْرِيْ اِنْ لَمْ يَكُنْ بِكَ عَلَيَّ غَضَبٌ فَلَا اُجَابِيْ وَلٰكِنْ عَافِيَّتِكَ
 هِيَ اَوْ سَعِيْ اَعُوْذُ بِنَوْمِيْ وَ جُهْدِكَ الَّذِيْ اَسْرَقَتْ لَهُ الظُّلُمَاتُ
 وَ صَلِحْ عَلَيْكَ اَهْلُ الدُّنْيَا وَ الْآخِرَةِ مِنْ اَنْ يَنْزِلَ عَلَيَّ غَضَبُكَ اَوْ
 يَجِيْءَ عَلَيَّ سَخَطُكَ لَكَ الْعُتْبَى حَتَّى تَرْضَى وَ لَاحَوْلَ وَ لَا قُوَّةَ
 اِلَّا بِكَ -

ترجمہ:- ای اللہ اوزونگا فریاد قبولورن قوتیم نینگ ضعیف لیکیدین وتدبریم نینگ آت لیکیدین
 و آدم لارغہ خوار بولغانا نیکیدین ای ہمہ دین زیادہ مہربان ذات سندورن تا توان لار مہربانی
 د سندورن مننگ ریم منی کیمغہ تا بشورورن منگا یوزین تیر لیتور اورگان بیگانہ غمی یا کہ اول
 دشمن غمی کہ انے مننگ ایشیمغہ مالک قیلو بدورن اگر سن منگا غضبناک بولما سنگ من بیج پروا
 قیلما سن لیکن سیننگ عاقبتنگ منگ اوچون نہایتیدہ کینگدورن پناہ آلورن سیننگ کریم لیک
 یوز و لگنہ کہ اندین یار و بدور تمام ظلمتلا ر و درست بولو بدور ایننگ ایله دنیا و آخرت ایشلاری شونین
 کہ نازل بولسون منگا سیننگ غضبناک و شونندین کہ پیدا بولسون منگا سنگ خفہ لیکینگ خفینگ و
 عتاب قیلماک تا راضی بولگونونگیچہ ویوقدور گناہدین قاتیمک و طاعتغہ یوزلما منک طافتی مگر سیننگ مدد
 ینگ ایله کہین جناب رسول اکرم صلی اللہ علیہ وسلم طائف دین مکہ قہ قاتیب کیل دیلار کہ ده
 توروب ہر طرفدین کبلگان آدم لارغہ تورگان برلار لیتہ یاروب و عظ و دعوت قیلوب تور دیلار
 بعضا مکہ دین خارچ غمہ چیتوب قبیلہ لارغہ یاروب الار نے اللہ تعالیٰ نینگ توحیدی غمہ دعوت
 ایوب تور دیلار الار دین بعضے سعادتمند بندہ لار مسلمان بولوب ہم تور دیلار و بعضے لاری

جناب فقیر حکیم قیلخان بے ادب لیک لار نے ہم قیلوب تور دیلار
شول کونلار ده مدینه طرفیدین خزرخ توین دکیل لاری مکہ فریش قومی ایله معاہده
توزنک اوچون کیلگان ایر دیلار حضرت نبی کریم صلی اللہ علیہ وسلم لار قاشلاریقه تبلیغ اوچون
باروب دیدیلار که ای محترم ہمانلار منینگ قاشیمده شونداغ بیر دولت بار دور که ہمہ لار نیگیز اوچون
نہایتده خیر لیک بیر نرسہ دور اگر رغبتلار نیگیز بولسہ بیان قیلای

اللہ دیدیلار اول نچہ نرسہ دور کہ بو قدر تعریف اتیور سیز سید عالم صلی اللہ علیہ وسلم
ویدیلار من اللہ تعالیٰ نینگ یبارگان پیغمبر بیدور من ایننگ بندہ لارین اوزیقه تنہا عبادت
قیلمکده شمرکدین توب قیلکده چاقیرور من اللہ تعالیٰ منگا کتاب نازل قیلغاندور نینگ یولوم
نینگ نامی اسلام دور کیلینگ لار سیز لار شول دین غہ کیریب ایکی دنیا سعادتمن حاصل قیلینگ
لادوب قرءان کریم دین بیر شچہ آیت تلاوت قیلوب بیر دیلار و اسلام دینین اصول لارین بیان
یتدیلار

لار ایچلار ریدہ ایاس بن معاذ نام بیر فوجوان گییت بار ایردی حضرت رسول مقبول صلی اللہ
علیہ وسلم تبلیغ لاریدین فایتده انزلانوب جماعہ سیفہ دیدی ای میھنگ تویمیم من خدانا ای غہ قسم
یاواتوب دیدین بولیان قیلونغان نرسہ سیز لار نینگ کیلیشلار نیگیز غہ سبب بولغان نرسہ
دین نچہ درجہ بخشیدور

ایاس نینگ بوسوزین جماعہ سرداری انس بن رافع البشیرتوب تولیفہ بیر کف تفرغ اتوب
ایاس نینگ آغزی غہ اوروب خاموش بول دیدی سید عالم صلی اللہ وسلم امدون لاریدین
توروب چیقوب کیتدیلار کسین ایاس مدینہ غہ قایتوب کیتوب نیچہ کوزدین کسین دفات قیلدی
اولار وقتیدہ نبلی خدانینگ ذکر ای غہ تسبیح و تحمید و تہلیل و تکبیر غہ مشغول توردی جناب رسول
اللہ صلی اللہ علیہ وسلم و ایمان اوروغنی ساچیلگان ایمان الحمد للہ اولار وقتیدہ آنزیدین
گول و مہوہ بولوب کور و لدی او شمال کونلار ده عربستان نینگ بیر غی دعا خوانی بولگان بین

ایک ضیاع ازوی نام بیریشی کلمہ مکرمہ غہ کیلگان ایردے انگاد شمنلار محمد علیہ السلام غہ جن
 لار اثر قیلو بدور دیبدور لار بوسوز نے ایشیتوب ضیاع حضرت سید عالم صلی اللہ علیہ وسلم
 قاشلار یغہ کیلوب یا محمد کیل من سنگادم سالوب قویای دیدے جناب دیدیلار توختر من اول
 منکا قولاخ سال کہ اندین یختر نرسہ نے اوقوب ایشیتور ورو من کیمین بو کلمہ لار نے اوقوبیلار
 الْحَمْدُ لِلَّهِ مُحَمَّدٌ كَا وَنَسْتَجِيبُهُ مَنْ يَهْدِيهِ اللَّهُ فَلَا مُضِلَّ لَهُ وَمَنْ يَضِلَّهُ
 فَلَا هَادِيَ لَهُ وَآشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ
 وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ كَا وَسِرُّهُ سِرٌّ كَا ————— أَمَّا بَعْدُ
 همه ثنا اللہ تعالیٰ اوچوندور بیزلار انگاد ایتور مزدا نین یار دم طلب ایتور مزکی شی خدا یولغہ
 سالو بدور ایننگ اوچون آزدور گوچی یوقدور وکیمی خدا آزدور و بدور ایننگ اوچون یول
 کور سا گوچی یوقدور من قہادت بیرو من کہ اللہ تعالیٰ دین باشقہ حق معبود یوقدور اول اوزی
 یلتوز دور شرکی یوقدور و شہادت بیرو من کہ حضرت محمد صلی اللہ علیہ وسلم ایننگ محبوب بندہ ہی
 و بیغیری دور لار شو یغہ لیک بیر نیچہ کلمہ ایشیتیکان ضیاع عرض قیلدیکہ جناب کلمہ لار نے قاتیروب
 اوقوسون لار جناب سید عالم صلی اللہ علیہ وسلم بو کلمہ لار نے ایکی اوچ بار اوقوب بیدیلار بیچارہ
 ضیاع دیدی کہ من کوب کاهن لار ساحر لار شاعر لار سوز لار این ایشیتیدیم لیکن یوقدور لذیذ جملہ لار نے
 یچکیمدین ایشیتما دیم بو کلمہ لار دریائی بیے پایان کبی معلوم بولور ای حبیب خدا اوچون مبارک
 قول لار دین منکا اوز آسون لار کہ من ناچیز مسلمان بولای دیب مسلمان بولدے .

اسرہ یعنی حضرت رسول مقبول صلی اللہ علیہ وسلم نیت کی حقیر دن سیرت پروردیشیلاری

جناب سید عالم صلی اللہ علیہ وسلم دین مروی دور کہ دیبدور لار ہر کچھ من حرم کی وہ حطیم
 ایچندہ اوقتو غہ مشغول ایردیم ناگہان جبریل علیہ السلام کیلوب قدم لاری ایلہ اشارہ قیلدیلار
 توروب اوتور دیم لیکن یسچ بیر نرسہ کور ما دیم کیمین جاہیم غہ قاتیوبہ اتدیم جبریل علیہ السلام نہ

کیلوب قدم لاری ایله اشارہ قیلدیلار من توروب اولتور دیم نیه بیچ نرسه کورولمادی کیمین ینه
 یاتدیم جبریل علیہ السلام اوچونچی دفعه کیلوب قدم لاری ایله اشارہ قیلدیلار من ینه توروب
 اولتوروب ایردیم جبریل علیہ السلام قولودین تو توب تورغوز دیلار وهرم دروازه سیغده آلوب
 چقیدیلار اول یرده بیر جانور توروبدور وخرچر دین کچیک ایشک دین کتہ ایکی سانی ده قناتلاری
 باردور کوزنی قیرہ سے ترکان برغہ قدم تو یور منی انکا میندور دیلار کیمین من بیلہ برابر یور دیلار
 یورہ یورہ بیت المقدس غہ تیبہ یلار اول یرده حضرت ابراہیم و حضرت موسیٰ و حضرت عیسیٰ الیہ
 بیر نیچہ پیغمبر لار نے حاضر تا بدوک کیمین الارغہ من امام یولوب نماز او قودیم کیمین ایکی کاسہ
 کیلتور ولد سے بیر یرده خمر دیر یرده سوت بار ایردے جناب نبی کریم صلی اللہ سوتنی کاسہ سینی
 آلدیلار و اندین ایچدی یلار و خمر کاسہ سینی آلدیلار حضرت جبریل علیہ السلام دیدیلار یا رسول اللہ
 سیر و اینگیتر فطرت اصلیه نے اختیار ایندی یلار نینگنر اگر خمر نے آلو ر ایردی یلار امتلاری آ زوب
 کیتور ایردی یلار کیمین سید عالم صلی اللہ علیہ وسلم مکہ غہ یا نوب کیلدیلار تا ننگ آتکا ندین کیمین قلعش
 مجسی غہ باروب واقعه دین خبر بیردی یلار آدملار اینگ کوبلاری ایثنا نما دیلار و دیدیلار کہ قافلہ
 مکہ دین شام غہ بوتون بیر آئی ده قایتور بو قدر اوزاق بیر مسافہ غہ محمد بیر کیچہ ده نچوک باروب
 کیلدے آلو ر ہرگز ممکن ایمسدور کیمین بیر نیچہ مسلمان لار دینب دین یا نوب کیتدی لار بو واقعه سنے
 ایثنتیکا نلار دین بیر جماعت حضرت ابو بکر رضی اللہ عنہ قاشلاریغہ باروب دیدیلار ای ابو بکر
 کورگیل براہر نینگنی کہ بو کیچہ بیت المقدس غہ باروب انده نماز او قوب قایتوب مکہ غہ کیلویدور
 یوسوز غہ سن ایثنا نور سنی حضرت ابو بکر دیدیلار من موندین زیادہ سیغہ ہم ایثنا نور من اللہ تعالیٰ
 نینگ قدر تیغہ یول بیچ نرسہ ایمسدور تا اوچون نوب قیلور سیز لارا و شال کوندین تا ر قوب جناب
 ابو بکر رضی اللہ عنہ نینگ مبارک لقب لاری سدیق قرار تاپدی۔

معراج واقعہ سی

حضرت رسول اکرم صلی اللہ علیہ وسلم مرحمت قیلو بدور لار کہ بیت المقدس دہ انبیاء لار المیلہ کور و شوب لار غم امام بولغان دین کیمین جبریل علیہ السلام بیر معراج یعنی زردبان (شاقو) کیلٹور دیلا د من عمر میدہ اندین خوب صورت بیر زسہ نے کورگان ایس ایردیم منی اینگ اوستیغہ چقاروب اوزلاری برابر بوردیلار قیلہ قیلہ بیر پنچی آسمانغہ تیدوک اینگ ایشکینی باب الحفظتہ دیسلور ایکان شول ایشک قاشیدہ بیر فرشتہ تور و بدور نامی اسماعیل بولوب قول آسنیدہ اون ایکی مینگ عدو فرشتہ بار ایکان بوفرشتہ لارینگ ہریرین تصنیفہ ینہ اون ایکی مینگ دین فرشتہ لار بار ایکان وقتیکہ جبریل علیہ السلام منی اول دروازہ دین ایچکارغیہ آتوب کیر دیلار ہوک فرشتہ سورادی کہ بوکیشی کیمدور لار جبریل علیہ السلام جواب بیر دیلار کہ بوذات حضرت محمد مصطفیٰ صلی اللہ علیہ وسلم دور لار فرشتہ سورادی آیا حضرت محمد صلی اللہ علیہ وسلم دنیاغہ پیغمبر بولوب کیلد یلار می جبریل علیہ السلام آری دیدیلار کیمین اول فرشتہ مینگ حقیقہ دعای خیر قیلد یلار سید عالم صلی اللہ علیہ وسلم دیدور لار کہ اوشال کیچہ بیر پنچی آسمانغہ چیققان وقمزدہ تمام فرشتہ لار بیزنے کولگان خوش بولگان حالده استقبال قیلدیلار مگر بیرگنہ فرشتہ نے کوردوم کہ نکولور و نہ خوشلیک قیلور برادریم جبریل دین سور دوم کہ بونچوک فرشتہ دور کہ باشقہ فرشتہ لار کجی بیزنے استقبال قیلدی دبیز ابلہ سوز لاشدی و حقیر غہ دعا لار قیلدی لیکن ہیچ بیر بار کولمادی و چہرہ سیدہ خوشلیک علامتی کورولمایدور جبریل علیہ السلام جواب بیروب دیدیلار کہ بوذات اگر ہیر کیمسہ غہ کولوب قاراسہ سیز غہ کولوب قالار ایردے لیکن ہرگز کولماس بوذات نامی مالک بولوب اوزی جہنم بنگ خازنی دور حضرت رسول اللہ صلعم دیدور لار وقتیکہ بیز بیر پنچی آسمان غہ داخل بولدرک اندہ من بیزذات نے کوردوم کہ اولتور و بدور لار تمام نبی آدم جان لارین اول کیشی غہ ہر بیر عرض ایتولوب تور و بدور بعضے سے نے کورگانہ خوش بولور لار و دیدلار کہ بولپاک

ہماند در پاک جسم دین چیتو بدورو بعضے سینے کو رنگانہ خفیہ لیکدین یوزلاری تیر لیشور و دریلار کہ
 بو خبیت جانند و رغبت جسم دین چیتو بدورن جبریل دین سور دوم کہ بو جناب کیمد و رلار جواب
 بیر دیلار کہ بو ذات آتہ لاری حضرت آدم دور لار اولاد لارین ر و حلا رین بو جناب نے عرض اتیولہ
 یشے سین کورسہ لار خوش بولوب دعا قیلور لار پائین کورسہ لار آہ تار تور لار خفہ بو نور لار کیمین
 سید عالم صلے اللہ علیہ وسلم دیدور لار بیر جماعہ آدم لار نے کور دوم کہ لبلاری تو یہ لار لبلاری کبی
 بوغان و قالین دور قول لار یدہ بوغان تاشلار کبی اولار بار دور اول اولار نے آغیز لار لیغہ
 آتور لار آغیز لار یدین کیروب کوتلار یدین چیتورن جبریل دین سور دوم بولار کیملار دور لار
 جواب بیر دیلار کہ بو جماعت یتیم لار مال لارین یگیوچی ظالم لار دور لار۔ یتہ بیر جماعہ نے کور دوم کہ
 بیر طر فلار یدہ سیمیز پاکیزہ گوشتلار تور و بدور اپنچی طر فلار یدہ آریغ ناپاک گوشتلار تور و بدور
 پاکیزہ گوشتلار نے قویوب ناپاک گوشتلار نے ییب تور و بدور لارن جبریل دین سور دوم بو جاہ
 کیملار دور لار جواب بیر دیلار کہ بولار خدا اولد لار لیغہ بیر جان پاکیزہ حلال خاتونلارین قویوب قویوب
 حرام خاتونلار ایله صحبت قیلغو چیلار دور لار کیمین بیر تودہ خاتون لار نے کور دوم کہ ایچک اللدین
 آسیلوب قویوب بدور لارن جبریل دین سور دوم کہ بولار کیملار دور لار جواب بیر دیلار بولر شوغلارغ
 خاتون لار دور لار کہ ابر لار یدین بولمگان بالہ لار نے لار نینگ بالہ لاری قیلوب آلور لار کیمین
 جبریل علیہ السلام منی اپنچی آسمانغہ آلوب چیتد یلار اندہ خالہ بچہ لار یعنی حضرت عیسیٰ ایله حضرت
 یحییٰ علیہما السلام نے کور دوک کیمین او چونچی آسمانغہ چیتدوک اندہ بیذات نے کور دوم کہ چہرہ لاری
 اون نورت کیچہ لیک آئی غہ اوختار جبریل دین سور دوم بو ذات کیمد و رلار جواب بیر دیلار کہ بو جناب
 برادر نیکیز یوسف علیہ السلام دور لار کیمین تور تو نچی آسمانغہ چیتدوک اندہ بیذات نے کور دوم جبریل
 دین سور دوم بو ذات کیمد و رلار جواب بیر دیلار بو جناب ادریس علیہ السلام دور لار کیمین یشنچی
 آسمانغہ چیتدوک اندہ بیر اور تاشلیک باشٹہ و ستقالی آقارگان سیر سفال کیشی نے کوروب
 جبریل دین سور دوم بو جناب کیمد و رلار جواب بیر دیلار کہ بو ذات اولد تور ملار لیغہ محبوب بولوب

اوتھان حارون علیہ السلام دور لار کبیرن آلتیجی آسمانغہ چقیدوک اندہ بیر تقدای رنگ لیک
 اوزون قامت لیک بورون لاری بلند سیر ذات نے کوردوم سور دوم کہ بوجناب کیمدور لار
 جواب بیر دیلار بوذات برادر لاری موسیٰ علیہ السلام دور لار کبیرن تیجی آسمانغہ چقیدوک اندہ
 بیر اورتہ یاش مبارک شخص بیت المعمور مقابلیغہ قویو لھکان بیر کرسی اوستیدہ اولتور و بھلا
 اول بیت المعمورغہ ہر کون تیشیش میڈنگ فرشتہ کیر ودر ایکان بیر کیر گمان فرشتہ اکیچی کیر ماس ایکان
 کرسی دہ اولتور گان بزرگوار تماماً سپنبر لار نیگیز نینگ اوزی دور جبریل علیہ السلام دین سور دوم
 بوجناب کیمدور لار جواب بیر دیلار کہ بوذات آتہ لاری ابراہیم علیہ السلام دور لار کبیرن جبریل علیہ
 السلام منی جنتغہ آلوب کیر دیلار اندہ بیر خوب صورت قیز نے کوروب حسنی غہ تعجدہ قالدیم سن
 کیمدور سن دیدیم جواب بیر دیکہ من زید بن عارض نے خاقونی دوزن بو شہارت جناب نید رضی اللہ عنہ فہ
 تیکوز ولدے حضرت عبد اللہ بن سعور رضی اللہ عنہ جناب رسول المعظم صلی اللہ علیہ وسلم دین روایت قیلور لار کہ جبریل
 جبریل علیہ السلام منی ہر بیر آسمانغہ آلوب چیقان لاریدہ کیر دیکہ اوچون اذن سور لار دیلار لار
 بکیشی کیمدور لار دیب سور لار گتاریدہ بوجناب حضرت محمد صلی اللہ علیہ وسلم دور لار دیب جواب بیر
 ابرہ دیلار لار جبریل جو ایلار لیغہ اللہ تعالیٰ بوذاتغہ اوزون عمر بیر سون نہ قدر اولوغ برادر و رفیق
 دور لار دیر ابرہ دیلار شول طریقہ آسمانلار دین اوتوب پروردگار مہربان حضور لیغہ مشرف بولدیلار
 اللہ تعالیٰ اوز لار لیغہ کوب عنایت و کرم لار قیلوب قایغور و قتلاریدہ ہر کون اللیک وقت نماز
 اوز لار لیغہ و اشلار لیغہ فرض قیلنا نگیلین بیلدور دی سید عالم صلی اللہ علیہ وسلم بوسوک ضیافتنی
 آلوب قایتدیلار دیب دور لار کہ یولدہ برادیم موسیٰ علیہ السلام نے کوردوم سور دیلار کہ اللہ تعالیٰ
 سیزغہ نیچہ وقت نماز فرض قیلدی من دیدیم اللیک وقت نماز فرض قیلدے موسیٰ علیہ السلام
 دیدیلار نماز آغیر ہر عبادتور امتلا نیگیز ضعیف بولور لار ادا سیدین عاجز کیلور لار پروردگار نیگیز
 حضور لیغہ قایتوب باروب عرض قیلینگ تاکہ سیز اچون و امتلا نیگیز اچون نیگیل قیلسون کبیرن
 من یاندیم پروردگار بیغہ بو خصوصہ عرض ایتدیم پروردگاریم کرم قیلوب اذن وقت نماز نہ

کم قبیلہ کی خوش بولوب قایتیم موسیٰ علیہ السلام قاشلا ریڈین اوتدوم سور دیلا رمن جواب
 بیرویم نیہ اولغنی سوزلارین قبیلہ یلا رمن نیہ پروردگاریم قاشنیغہ یاندیم نیہ اون وقت نے کم قبیلہ کی
 نیہ موسیٰ علیہ السلام قاشلا ریغہ کبلیم بودغہ صم ایلگاری قیلغان سوزلارین قبیلہ یلا رمن نیہ
 یاندیم پروردگاریم نیہ اون وقتی کم قبیلہ کی بو طریقہ دہ من پروردگار حضوریدین کیلورمن موسیٰ
 علیہ السلام منی یاندورورلار آخری مرتبہ دہ پروردگاریم بیش وقت نماز نے بیرکچہ وکوندوزا اوچون
 بیزلارغہ فرض قبیلہ کی بودغہ صم موسیٰ علیہ السلام یاندورورلار کی بولدیلا رمن دیدیم ای ہا در
 کوب مراجعت ایتدیم ایمدی بارلیغہ خجالت قیلورمن شو نینگ اوچون ہرکوگی نماز مسلمانلار
 اوچون بیش وقت غہ قرآن پدی کیمی کہ بیش وقت نماز نے فرض لیک غہ ایمان کیلتوروب دتو ابیدین
 امید اتوب او تومہ اللہ تعالیٰ اول بندہ غہ اللیک وقت فرض نماز تو امین کرم قیلور

انصار کرام رضی اللہ عنہم نینگ اسلام دینی غہ مشرف بولوشلاری

حضرات اصحاب کرام رضی اللہ تعالیٰ عنہم ایکی جماعہ غہ بولونور لاری جماعہ ہا جرین کرام دورلار
 بولار خدا ورسول رخا وختننور لیک لاری اوچون ہر بیر محبوبلا ریڈین کیچیب عزیز وطنلاریدین
 ہجرت قیلغان دتلا دورلار نیہ ہر جماعہ حضرت رسول اعظم صلی اللہ علیہ وسلم غہ و تمام
 ہاجر لارغہ وطن لاریڈین جای بیرگان والار اوچون ظاہری پناہ بولغان و ہر بیر عزیز دین
 عزیز نرسہ لارین الار دین دریغ تو تمگان مدینہ منورہ مسلمانلاری دورلار بوختیار جماعہ نے اسلام
 تاء ریغیدہ انصار کرام دیب یاد اتیلور رضی اللہ عنہم اجمعین حضرات انصار کرام اور تالاریدہ
 اسلام دینین تار قایتیلشہ عجیب واقعہ لاریلہ باشلا نور سیرت مبارکہ علما لاری دیدورلار کہ
 اللہ تبارک و تعالیٰ قبل علما کو ردیکہ قریش جماعہ سی اول لاریڈین پیدا بولغان عظیم الشان پیغمبر نے
 قدر قبلا دیلا رقول لاریڈین کیلگان کلفت واذیت لے اول جناب دین دریغ تو نما دیلا راولار لاری
 ایمان کیلتورما دیلا روبا شقہ لار نے ہم اسلام دینی غہ مشرف بولوشدین منع ایتدیلا رحوال

بودہ غہ تیکاندہ پروردگار از جیبی غہ مہریان بولدی بوشع رسالت اوچون بیگانلار دین
 جان فلا پروانلار پیدا قیلدی حق دینی اوچون صادق فداکارلار تیکوزدی اوتکان کونلارده
 جیبی غہ وجیبین جان نثارلاریغہ بیگان شیرین وعدہ لاری وجود غہ کیلد باشلادی رسول
 مقبول صلی اللہ علیہ وسلم مکرمہ دہ حج موسمی دہ حج اوچون کیدگان ہر ہر قیلدہ جابلاریغہ
 باروب الارغہ اوزلارین پیغمبر ایکانلیک لارین بیلدوروب الارنے اسلام دینی غہ دعوت
 بیرا باشلادیلار بیرکون جناب عاتقاریغہ مطابق قبیلہ لارغہ تبلیغ تصدیقہ منی دہ عقبہ قاشدین
 اوتوب تورگانلاریدہ شہری ینگ مسکانلاریدین تخرج قبیلہ سین برینچہ آدم لارین
 کوروب قالدیلار پروردگار عالم ازلدہ بوجماغہ سعادت نصیب ایکان ایکان نبی کریم صلی اللہ
 ملاقاتلاریغہ مشرف بولدیلار لارین سوال قیلدیلار سینلار کیملار دور سینلار لاراجواب بیردیلد
 بیزلار تخرج جماعہ سیدین برینچہ کیشی دور میز سید عالم صلی اللہ علیہ وسلم دیدیلار سینلار اوشال
 یہودلار ایلہ دوستلیک قیلغان جماعہ دین دور سینلاری لار آری دیدیلار حضرت سید عالم
 صلی اللہ علیہ وسلم دیدیلار اجازت بیردور سینلاری من سینلارغہ بیر آرزو قیلسام لار دیدیلد
 سوز قیلسونلار بیزلار ایشیتور میز کین جناب الارنے خدا طریفیغہ دعوت قبیلدیلار اسلام دینی غہ
 کیرمک لارین طلب ایتمیلار قرآن کریم دین برینچہ آیت تلاوت قیلوب ایشیتدور دیلار بولار
 حقلاریغہ اللہ تعالیٰ ینگ عنایتی اولدین جلوہ قیلغان ایردی یعنی بولار ینگ وطنلاریوکی
 یہودلار بولار ایلہ تیز تیز جنگ قیلوب تورور ایردیلار بعض وقتلارده دیر ایردیلار کہ آز کوندہ
 بیر اولوغ پیغمبر دنیاغہ کیلمکی دورلار اول جناب پیدا بولوب پیغمبر لیک دعوا قیلسد لار بیز یہودلار
 اول ذاتغہ ایمان کیلتورور میز کین سین مشرکلارنے دنیا دین قیرب توگاتور میز یہودلار ینگ
 بو تہدید لاری شرب عربلارین دل لاریدہ تورور ایردے

وقتیکہ جناب سید عالم صلی اللہ علیہ وسلم بو نیچہ نفر تخرجی غہ بولوقوب اوزلارین نبی
 لیک لارین عرض قیلوب ایردیلار لار بیرلاریغہ باقوب دیدیلار کہ خدا نامی غہ قسم بول ذات

اوشال سہود لارہ شہر بیگان پیغمبر دور لاری برادر لار بیز لار سہود لار دین اول بوجنا بغان ایان
 کیلتور ایلیک بو شرفی بیز لار ہمہ دین اول آلا یوک کین ہمہ لاری ایان کیلتور دیلا حضرت
 رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم لار غمہ اسلام قیلیا تین ارشاد قیلد یلار لار دید یلار یا رسول اللہ
 بیز نینگ قومین بو کو تار دہ نہایتہ ما اتفاق دور لار اوز اور تا لاریدہ خلقی کور و لما کان عد
 اوتلار پیدا قیلغاندور لار اللہ تعالیٰ جنا بلارین سبب ایلاب ہمہ میز شیر و شکر بولوب کیتسک
 اوز لاری دین عزیز و مکرم بیکشی دینا دہ بولہ آلاس کین لار و وطن لاری قایتید یلار بولار ہمہ
 لاری آلتی نفر ایردیلار اسماء مبارکہ لاری بودور (۱)، اسعد بن زرارہ (۳)، عوف بن الحارث
 (۳)، رافع بن مالک (۴)، قطبہ بن عامر (۵)، عقبہ بن عامر (۶)، جابر بن عبد اللہ یوسعا قند
 بندہ لار مدینہ غہ قایتوب بارگاج تمام خلق غہ حضرت رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم نینگ
 احوال شریفہ لارین بیان قیلہ باشلا دیلار و اللہ نے خدا طرفیغہ دعوت قیلد یلار اسلام دینی گہ
 محاسن لار نے ہریردہ معزلاب تور دیلار حضرت سید عالم صلی اللہ علیہ وسلم اوصاف علیہ لاری
 ایلہ مدینہ او یلاری تمام تولدے تچان ہریردہ مجلس بولسہ اندہ جناب رسول اللہ صلی اللہ
 علیہ وسلم حقلاریدہ نیشے بیان لار بولور ایردے

عقبہ اولی بیعتی

ایکینچی سنہ یعنی نبوت نینگ اون ایکینچی ییلہ مدینہ دین انصار کرام نینگ اون ایکے نفر لاری
 حج موسمی دہ مکہ مکرمہ غہ کیلد یلار حضرت رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم ایلہ عقبہ دہ جمع
 بولد یلار اوشال یردہ ہمہ لاری دولت ایمان غہ مشرف بولد یلار لار دین خا تونلار دین
 آلونادور کان بیعت آلوندی ہمہ لاری تو باندہ گی شرط لار ایلہ بیعت ہر دیلار
 (۱) بیز لار تنہا اللہ تعالیٰ نینگ اوزلیغہ عبادت قیلور میز حکیم لے انکا شریک قیلما س میز
 (۲) بیز لار اوزہ حلالیز دین باشقہ خا تونلار ایلہ ناشرعی علاقہ قیلما س میز و اذغور لیک

قیلما سمیز۔

- (۳) بیزلار اوز اولاد لاریز نے اولدوراسمیز
- (۴) بیزلار یچکیمغہ یلغان تہمت قیلما سمیز وچا قیمی لیک قیلما سمیز
- (۵) بیزلار ہیر ونختی ایشن قیلما کدہ رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم غہ اطاعت دہ بولوریز
- بو حضرت مدینہ غہ یا نکچی بولغا تاریدہ سید عالم صلی اللہ علیہ وسلم الارغہ اسلام نے
تعلیم ہیر مکہ اوچون حضرت مصعب بن عمیر رضی اللہ عنہ نے قوشوب ہیر دیلار بوجنا ب مکہ مکرمہ
بینگ دو تہند خاندان لاریدین ہیر لارین یلغور سو یولمیک فرزند ی ایردیلا ر کوچہ لار دہ یختی اطلدغہ
منوب یورور ایردیلا ر آلدیلار بدین وارقہ لاریدین غلام لاریورور ایردیلا ر ہیر بارکیگان لہا سلا ری
ایکی یوز روپیہ دین کم بولماس ایردے وقتیکہ مہربان پروردگار بوجنا بی دین اسلام غہ مشرف
قیلدی دینار اقلریدین و جسمانی تحمل لادین علاحدہ بولوب روحانی حالتلارین ترقی ایتدورا
باشلا دیلا ر مدینہ غہ کیلا تاریدہ مدینہ بینگ دینی استاذی بولوب شہرت آلدیلار لیکن کیگان
لہا سلا ری کہنہ ہیر چادر پارچہ سی بولوب انینگ ایکی طرفین تیکان لاریلہ قوشوب آورا ایردیلا ر
قوشخانہ لاری جناب اسعد بن ذرہ اوی لاری ایردے اول آوی دہ بیش وقت نازدہ الارغہ
امام بولوب تور دیلا ر اسلام دینی غہ داخل بولگان مدینہ لیک صحابہ لارغہ احکام دینیہ لارین
تعلیم ہیرور ایردیلا ر

عقبہ تانیہ بیعتی

انصار کرام اپنی سہم عادت لاریغہ مطابق موسم دہ حج اوچون مکہ غہ کیل دیلا ر بولدوغہ
کیلگان عزیز لر تمیش اوچ نفر ایہ کیشے وایکے نفر خاتون کیشی دین عبارت ایردیلا ر بوللا حضرت
رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم ایلہ کچترو ن عقبہ قاشیدہ حج بولوشغہ قرار ہیر دیلا ر کچترو ن وعدہ
قیلو نغان ساعتہ جناب سید عالم عمک لاری عباس ایلہ تیوب کیل دیلا ر اولکو نلار دہ عباس

رضی اللہ عنہ اسلام غہ داخل بولگان ایردیلار اوزرغینلاری ایله کیلوب بولگان واقعہ نے
کوروب تور دیلار مجلس باشلانیش دن مقدم حضرت عباس بوسوز نے قیلدیلار ای خیزرج جامع
سی سیزلار غہ معلوم دور کہ محمد علیہ السلام اوز قریداشلاری نبی صا شتم اور تالاریدہ محترم بیر
ذاندور لار بیزلار اگر سپہ دین لار لیغہ داخل بولماساک هم دشمنلار دین اوزینا صمیمیزده آلوب
کیلدوک و همیشه شول طریقہ فداکار تورور میز عوتلار لیغہ آرا ملار لیغہ بیچ بر طرف دین تشویش میگیلی
توبیا سیمز ایمدی بوجناب بیزلار نے تاشلاب سیزلار غہ باروب توشولمکی دور لار اگر سیزلار وعدہ
لار نیگز غہ وفا قیلوب بوجنابی اوز حمایہ لار نیلنده سقلایا لسانگیزلار و مخالفلار بیدین پناه بیرا
آستگیزلار آلوب بارینگ لار و اگر بوزسه نے عهدہ سیدین چقیقہ آمای دشمنلار قول لار لیغہ توتوب
بیرا دور کان بولسگیزلار قولونگ لار که اوز وطننده اوزا قبالاری ایله برابرتورسون سرگردان
ایتمنگ لار انصار کرام دیدیلار جناب عباس سوزلار بن ایشیندوک ایمدی یار رسول اللہ اوزلاری
سوز قیلسونلار و اوزلاری اوچون بیزلار دین غیمہ عهد و پیمان آلماقچی بولسه لار آسونلار کیلین حضرت
سید عالم صلی اللہ علیہ وسلم سوز قیلدیلار و قرءان کریم دین تلاوت قیلدیلار و خدا طریغہ دعوت
دو اسلام دینی اوچون ترغیب بیدیلار و دیدیلار که من سیزلار دین شول نرسه غہ بیعت آور من که
سیزلار اوزخا تونلار نیگیز و اولاد لار نیگیز نے قنداغ حایہ قیلسه لار نیگیز منی هم شو ندر اغ حایہ ای تور
بیزلار جناب دین بوسوز نے ایشیتکان زمانلاری لار دین حضرت براء بن معرور رضی اللہ عنہ
رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم بینگ مبارک قول لارین توتوب توروب دیدی لار آری قسم شوندا ی
دیدی لار آری قسم اول خدا نامیتکه اوزلارین حق نبی قیلوب یبار و بدور بیز دین بیعت
آسونلار بیزلار قسم خدا غہ که حربی آدم لار دور میز بوسفت بیزلار غہ آنته بابا لار بیز دین میراث
دور حضرت برآو سوزلاری تمام بولغان زمان حضرت ابو الہیثم بن الیہان دیدیلار یار رسول اللہ
بیزلار ایله بیو دلار اوزا میزده معاھدہ میزار دور بیز باروب شول معاھدہ نے بوزور میز بو
الیشی قیلسک کیلین اللہ تعالی اوزلار لیغہ کرم قیلوب دشمنلار غہ غالب کیلسه لار اول حالده بیزلار

نے تاشلاب ینہ اوز وطن و اوز قوم لاریغہ قاتیوب کیلسہ لاریغہ نینگ حالیمز چوک بولور جناب سید عالم صلی اللہ علیہ وسلم پوسوز نے ایشتیوب تبسم قیلد یلار و مرحمت قیلد یلار کہ ہرگز مونداغ بولماس من سینر لار دین بولدوم سیز لار من دین بولدینگن ادر سینر لار نینگ دوستلارینگیز مینگ دوستوم بولور و دشمنلارینگیز مینگ دشمنیم بولور کین جناب رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم لاریغہ دید یلار ایچلارینگیز دین اولن ایکی عدد نقیب یعنی مسؤل ذوق دارنے منگا سالیاب بیر نینگ لار لاریغہ فی الحال اولن ایکی عدد نقیب سالیاب بیر دیلار تو قوز نقیب خزرچ جماعہ سیدین داوچ نقیب اوس جماعہ سیدین بولد یلار خزرچ دین بولغان نقیب لار بو حضرات دور لار (۱) سعد بن زارہ (۳) سعد بن الربیع (۳) عبد اللہ بن رواحہ (۴) رافع بن مالک بن العجلان (۵) براء بن معرور (۶) عبد اللہ بن عمر بن حرام (۷) عبادۃ بن الصامت (۸) سعد بن عبادۃ (۹) منذر بن عمرو بن غنصین واوس دین بولغان نقیب لار بو حضرات دور لار (۱) اسید بن حفص (۳) سعد بن خنیمہ (۳) رفاعہ بن عبد المنذر .

کین جناب سید عالم صلی اللہ علیہ وسلم مرحمت قیلد یلار کہ نقیب لاریغہ لاری اوز اوز قوملارین طرفلاریدین کفیل دور و من مسلمان لاری فلاریدین کفیل دور من شول مجلسہ ہمہ دین اول قول اوز اتوب حضرت رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم مبارک قول لاریغہ بیعت بیرگان حضرت براء بن معرور بولد یلار بو کیشہ دین کین قالغان لاری بیعت بیر دیلار کین جناب سید عالم صلی اللہ علیہ وسلم دید یلار ہمہ لاریغیزہ جای جای لاریغیزہ قاتینگ لار شول ساعتہ لار دین حضرت عباس بن عبادۃ بن نفلتہ دید یلار یا رسول اللہ سینر فی حق پیغمبر قیلوب بیارگان خالق نامیغہ قسم یاد اتوب دیرمیز کہ اگر اجازت بیر سنگیز ایرتہ منی دہ کی لاریغہ قیلچا لاریغیز ایلد حمدہ قیلورمیز حضرت رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم دید یلار بونر سہ غما مور بولما دوک اوز جای لاریغیزہ بار قاتینگ لار کین ہمہ لاری اوز بیر لاریغہ یا خوب کیند یلار اوشال کچ اوشکان دین کین کوندوزی قریش کتہ لاری جمع بولوب انصار کرام منزل لاریغہ باروب دید یلار ای حزرچ جماعہ سے بیر لاریغہ

خبر تیری کہ سینہ لار بزنینگ برادر میر محمد نے آلفانے وانگامدو بیروب بیز لار ایله اوروشنگالی کیلو بدور سینہ لار بیز لار سینہ لار ایله اور تا میرزہ اوروش بولوشی نہایتہ ایمان کورور میر بوسوز سنے ایشنگان زمان خزر جیلار بینگ مشرک لری توروب دیدیلار کہ بیز لار قسم لہ پھیب دیر میر کہ بوسوز بینگ وجودی یوقدور بیز لار بوزر سہ نے بیلدوک مشرک خزرچی لار بینگ بوسوز لاری راست ایردی چونکہ کچقرون بولوب اوتکمان واقعہ دین بولار بینگ خیر لاری یوق ایردے ہر نرسہ قیلگان بولسہ لار مسلمان لار قیلوب ایر دیللد

کافر لار ایله اوروشمک اوچون حضرت سید عالم صلعم غہ امترازل بولوشی

بیعت عقبہ دین ایلگاری جناب رسالت پناہ صلی اللہ علیہ وسلم اوچون کافر لار ایلم اوروشمک وقان توکمک غہ اذن یوق ایردے بلکہ اللہ تعالیٰ غہ دعا قیلک اذیتلار غہ صبر ایتیک تاوان لار گناہلار دین اوتک غہ مأمور ایر دیلار قریش جماعہ سے مسلمان بولغانلار نے ایزمک والار نے دین دین یا نمکغہ مجبور ایتیک ومملکت دین سوروب بیارمک کبی ظلم لار غہ بے ہاشغول ایر دیلار بیچارہ مسلمانلار بعضی لاری کافر لار قول لار پدہ عذابہ قالغان وبعضی لاری تاچوب بیکینب حیات کچر مکدہ بولغان حالده ایر دیلار انہ شول حالده اللہ تعالیٰ حضرت نبی کریم صلی اللہ علیہ وسلم غہ کافر لار ایر اوروشمک ومسلمانلار غہ ظلم دین نجات بیرمکغہ وحق دین مدافع ایتکغہ اذن نازل قیلدے بوخصوص وہ ہمہ دین اول نازل بولغان آیت لار بولر ایردے

أَذِنَ لَّذِي مَنَ يُفَاتِكُونَ بَأْنَهُمْ ظَلَمُوا دِيْنََ اللّٰهِ عَلَىٰ نَفْسِهِمْ
 كَقَدِ يَسُرُّ الْوَالِدِينَ إِخْرَجُوا مِنْ دِيَارِهِمْ بِغَيْرِ حَقٍّ إِلَّا أَنْ يَقُولُوا
 رَبَّنَا اللّٰهُ وَلَوْلَا دَفَعَهُ اللّٰهُ النَّاسَ بَعْضَهُمْ بِبَعْضٍ لَّهَلَّامَتْ صَوَابِعُ
 وَبَيْعٌ وَصَلَوَاتٌ وَمَسَاجِدٌ يُدْعَوْنَ فِيهَا اسْمَ اللّٰهِ كَثِيرًا لَّيْسُوا
 اللّٰهُ مَنْ يَنْصُرُهُ يَنْصُرْهُ اللّٰهُ تَقْوَىٰ عَزِيزٌ.....

...الَّذِينَ إِذْ أَنْزَلْنَا لَهُمُ فِي الْأَرْضِ بِنَايَ الْوَالِدِ كَوَالِدِ
وَأَمْرُؤًا بِالْمَعْرُوفِ وَكَهْوَالِدِ الْمُنْكَرِ وَاللَّهُ عَاقِبَةُ الْأُمُورِ ۝

سورۃ الحج ۳۹ ترجمہ اذن پیریلدے اور وشو لوب تورگان مسلمانلار غمہ ہم چونکہ الارغمہ ظلم بولدے
والبتہ اللہ تعالیٰ بولار یننگ یاردملار یغہ قادر دور اول مظلوملار غمہ کہ چیغاریلار اوز او یلار بیدین ناحق
مگر شونینگ اوچون کہ دیرلار بیز یننگ پروردگار یغیز اللہ دور داگر لوغما سہ ایردے خدا یننگ
دفع قیلیشی آدملار نے بعضلارین بعضلاری ایله البتہ بر باد قیلو نور ایردے نصاریٰ یننگ خلوتخانہ
و عبادتخانہ لاری دیہود یننگ عبادتخانہ لاری و مسلمانلار یننگ اول مسجد لاری کہ اندہ خدا
یننگ نامی کوب یاد قیلو نور و البتہ خدا یار دم بیور اول کیشی غمہ کہ انگا یار دم بیور البتہ خدا
تو تلیک غالب ذمہ دور اول ذاتلاریکہ اگر بیز الارغمہ دینا دہ حکومت بیرسک نمازلارین او قور
لاروز کاتلارین بیور لار و یحییٰ الیشغہ بویور دور لار و ایمان الیشدین منع قیلور لار و خدا یننگ اختیایہ
دور ہمیش یننگ آخری ،

کیمین بو آیت کہ بیمہ نازل بولدی وَ تَاتَلُوْهُمُ حَتَّىٰ لَا تُلَکُوْا فِیْهَا فِتْنَةً وَ یَکُوْنُ

الدَّیْمُ لِلَّهِ ۝ ترجمہ و اور وشونگ لار کافر لار ایله تاک دینا دہ

فتنہ قالماسون و دین خالص اللہ تعالیٰ اوچون گنہ بولسون اندین باشقہ غمہ عبادت قیلماسون
لار منہ بو واقعہ لار دین کیمین حضرت رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم صحابہ کرام غمہ مکہ دین مدینہ
غمہ ہجرت قیلک اوچون اجازت بیور یلار .

حضرت سید عالم صلی اللہ علیہ وسلم یننگ مدینہ منورہ غمہ ہجرت لاری

جناب رسالتآب صلی اللہ علیہ وسلم صحابہ کرام غمہ ہجرت اوچون اجازت بیرگانلار بیدین کیمین
ادزلاری مکہ مکر مدہ اللہ تعالیٰ یننگ ادنیٰ غمہ منتظر تور بیلار رفاقتلاریدہ حضرت علی و حضرت
ابوبکر رضی اللہ عنہما دین باشقہ آدم کم قالدی بو حالتی کور گلاج قریش بیکلاری ادزار لاریدہ اجتماع

قیلوب حضرت رسول کریم صلی اللہ علیہ وسلم حقلاریہ مشورہ لاری قبیلہ یار بعض لاری قما قعہ آلیلوک دیدیلار بعض لاری مملکتین چیقاروب یار ایلوک دیدیلار بعض لاری اولدور ایلوک دیدیلار لیکن اوجعل عرض قیدکر تام عوب قبیلہ لاری دین بیر بیگیت لاری جمح بولوشوب محمد علیہ السلام غه بیزین حوقلیسون لاری دیدی اگر شول طریقده اولدور ولسه تنہانی عبدمناف بو قدر قیدلار غه مقابلہ قیلوب جنگ قیلہ آلماسلار ناچار خون بہا پورلارانی آلوب نبی عبدمناف خاموش قالورلار اوجعل نینگ بو مشورہ سی تمام سردار لاری معقول کورولدی کین ہمہ لاری شول قرار لہ عمل غه آخیر ملک اوچون تینگ نیکغہ مشغول بولدیلار بولار بو استعداد نے مکمل قیلوب بولغان کونلاری حضرت پیریل علیہ السلام کیلوب حضرت سید عالم صلی اللہ علیہ وسلم غه دیدیلار یار رسول اللہ بو کچہ ہر کچہ یاتا دورگان جایلاریدہ یاتا سونلار کین وقتیکہ کچہ کیریب یاتا روقتلاری بولغان غه حضرت علی رضی اللہ عنہ کیلوب قالدیلار جناب رسالتاب صلعم نینگ یاتا دورگان یار لاری یادی لار آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم اوللاری اویدین چیقوب حضرت ابوبکر رضی اللہ عنہ او یار لاری بار دیلار اول جنابغہ خبر بوردیلار کہ اللہ تعالیٰ طرفیدین بیز لاری ہم ہجرت اوچون اذن نازل بولدے کین ہر ایکی لاری اول اویدین جناب کچہ قرون دہ جبل نوردہ گی غار غه منوجہ بولدیلار اول غار مکہ مکرمہ نینگ توبان طرفیدہ لولوب آندہ ادچکون قالدیلار قریش جماعہ سی بو ادچکون ایچیدہ بولون مکہ نے آختار دیلار لیکن تمام جدوجہد لاری بیکار کیتدی تور تو سچی کونے آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم حضرت ابوبکر رضی اللہ عنہ ایلہ ایکی تویہ غه مینوشوب مکہ دین مدینہ طرفیغہ روانہ بولدیلار بولار اوچون یولچی درجہ لاری عبداللہ بن ارقط ایروی انذی اسلام غه مشرف بولغان ایردے وقتیکہ سید عالم صلی اللہ علیہ وسلم نینگ مکہ دین ہجرت قیلغان ملک لاری قریش جماعہ سیدہ معلوم بولدی قایتاروب آلوب کیلقوچی غه یوز عدد تویہ بیرور میزدیب اعلان قیلدیلار بو خبرنی ایشیتوب سراقہ بن مالک آتی غه مینوب آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم آرقہ لاری دین بولنہ توشدی قصدی اول جنابنی توتوب کیلوب یوز تویہ مکافاتنی آلمک ایردے یولده آتین چاپدوروب کیتوب تور گاندہ آتی

قاقلدی اوزی یقیلدی و بو حادثه اکی شره بولدی او چوچی سیده آیتن ایاخلاری یرغہ باتوب کیتدی شول حالده سراقه بیلدیکه آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم اللہ تعالیٰ ینگ پناھیده ایکنار آواز قیلدی کہ من سراقه بن چشم دوزن سینر لارغہ سوزوم بار منگا باقینگ لار من دین سینر لارغہ ضرر نیاس۔ حضرت سید عالم صلی اللہ علیہ وسلم حضرت ابوبکر غہ دید یار سوال قیلینگ بول آدم نینگ مطلبی نیمه دور بیزین نیمه تیلایدور سراقه دید سے منگا بیر خط یازوب بیر لیسون ناکه سینر لار ایله ملاقات قیلگا تلیکیمه نستان بولسون حضرت ابوبکر بیر خط یازوب بیر دیلارانی آلوب سراقه یانوب کیتدی باری تغالی و تقدس اوزر جیبینی دشمنلار شراریدین سقلاب سلامت مدینه منوره غہ تیکوزدی مشرک لار حسرتده قالد یلار۔

حضرت سررکانات صلی اللہ علیہ وسلم نینگ مدینه مطهره غہ تشریف قدم لاری

مدینه منوره اصل لاری حضرت سید عالم صلی اللہ علیہ وسلم مکہ مکرمه دین مدینه طرفلاریغہ متوجہ بولغانلیک لارین ایشیتوب هر کون بول لاریغہ چقیوب قدم مبارک لاریغہ انتقارده تورور ایردیلار هواقیز بگا نچه توروشوب کیمین یانوشوب کیتوشور ایردیلار بیر کون اوزاق انتظار دین کیمین شهر غہ قاتیوب کیرگان ساعتلاریده بیر یہودی اوز ایشی اوچون بیر بلند محل غہ چقیوب ایردے کوزی بیر نیمه یولایچی غہ توشدی کہ قاره لاری گا باکور و لوزگاکا کور و ناس بیر دین نہایتده بلند آواز ایله ندا قیلدیکه یا معشره العرب من آرزو لاریده منتظر تورگان مقصود و محبوب لاری نگر تیبوب کبلدیلار بولواوز نے ایشیتگان اصل مدینه همه لاری سلاحلارین تا قینوب استقبال لاریغہ چقیدیلار مدینه نینگ مکہ طرفیده گی حد و دیده زیارت سعادت غہ مشرف بولدیلار بو مختلف جماعه لار نینگ هر بیر فرد لاری حضرت رسول معصوم صلی اللہ علیہ وسلم نے اوزخانه لاریغہ همان قیلماک آرزو سیده ایردیلار لیکن جناب سید عالم صلی اللہ علیہ وسلم توبه لاری دین توشمای تیز کینینی بوش قویوب ایردیلار قیسی طرف غہ بور ولسه توسا دیلار هر کیم توختا تمکچی بولسه و اوزاویغہ توشور مکچی بولسه توبه نے اوزحایغہ قویونگ لار که بو جانور اللہ تعالیٰ طرفیدین مأمور دور اول امر قیلگان یرده اوزی توختاب

چو کور دیدیلار کیمین تو یورہ یورہ بیر یغہ تیوب توختادی و او شال یرغہ چو کدے بویر حضرت ابویوب انصاری رضی اللہ عنہ ینگ او یلارین مقالبیدہ بیر خالی یر ایردے طنجا جامعاری بولغان نبی التجار دین ایکی یتیم بالہ ینگ یر لاری ایردے حاضرخی مسجد نبوی قدیم ینگ و حجہ سعادت و قبر شریف ینگ اورون لاری شول یر دور تو یورہ شول یرغہ چو کغانین کوروب حضرت رسول اکرم صلی اللہ علیہ وسلم منہ شول یر بیز ینگ منز لیمز دور دیدیلار و بو دعانے او قودیلار سابت اَنْزِلْنِيْ مُنْزَلًا مُّبَارَكًا وَاَنْتَ خَيْرُ الْمُنْزِلِيْنَ ط ترجمہ: ای یتیم منی یر مبارک منزل غہ تو شور گیل و سندورن ہمہ دین یخشے مہان نواز کیمین جناب حضرت ابویوب انصاری رضی اللہ تو یورہ او سئیدہ گی یو کلار نے اوزا ویلار لیغہ اکوب کیر دیلار تو یورہ نے جناب اسعد بن زرارہ اوزا ویلار بیدہ سقلادیلار حضرت سید عالم صلی اللہ علیہ وسلم حضرت ابویوب انصارے او یلار بیدہ مہان بولوب تور دیلار ہر کچہ انصار کرام ہوک لادین خانہ لاری دین ضیافت دستور خانلاری کیلوب تور دی مہاجرین کرام رضی اللہ عنہم جناب سید عالم صلی اللہ علیہ وسلم خدمتلا ریغہ جمع بولہ باشلا دیلار بو حضرات نے اوزا ویلار بیدہ مہان سقلامک او چون انصار کرام رضی اللہ عنہم اوزا ورتا لاری بیدہ تار تیشدیلار کیمین حضرت سید عالم صلی اللہ علیہ وسلم قرعہ امر قیلدیلا قرعہ قیسی انصار ناملا ریغہ چیقسه انی آلوب کیتوب ایر دیلار مدینہ لیک انصار کرام رضی اللہ عنہم دتی برادر لاری بولغان مہاجرین کرام رضی اللہ عنہم حق لاری بیدہ تاریخ بشر کور میکان و ایشیتیمکان بیر طریقہ دہ ہمدرد لیک و جانفدا لیک لاری قیلدیلا کہ نیل لارانی بیانی دین و قلم لارانی کتا بنسبیدین عاجز دور اللہ ہر ایکی جماعہ تے یر بیر لاریغہ شول قدم مہربان ایلادی کہ بو قدر مہر و محبت نسبی برادر لار دہ بولوشی ناممکن دورانہ شول محبت و اتفاق لارین برکتدین الار عالم خدا لک بولدیلار بو تون دنیا بار سچ مبارک نام لاری و مقدس اوصاف لاری زندہ قالدی بیز ینگ زمانہ مزدہ کی مسلمانلار نیچارہ لار بولعیلما تین محروم بولغان سبب لاری دین اکہ او کاسین قانی غہ تشہ دور و بالہ آتہ سین جان دشمنی دور

کاشکی بیز مسلمان لارہم اوتکان سلف لاریعز سیرت لاریدین عبرتلا رآلوب حقیقی مسلمان لاردین بولسک حاضری یا نقاد لیک راحت پر تلیک نحستی دین قوتولسک حضرت پیغمبریز صلعم اوشال تو یہ لاری چوکلان پر نے ایگا لاریدین ساتوب آلدیلار وانکا مسجد شریف نے دجرات مبارکہ نے بنا قیلدیلار اوشال یرده قانغان عمر لاری اوتکار دیلار اوشال یرغه مبارک جسد لاری دفن ایتولده صلی اللہ علیہ وعلی آلہ وصحبہ وسلم

قائدہ

ہر بیر مسلمان اوچون بلیک لازم دور کہ حضرت پیغمبریز صلعم ینگ حیات مبارکہ لاری ایکی دور غہ بولونور بیرنجی حیات مکیہ لاری کہ ایننگ اون اوچ سنہ سی نبوت ورسالت زمانہ سیدور ایکنجی حیات مدینہ لاری کہ بوتام اون سنہ دین عبارت دور وتمامی نبوت ورسالت زمانہ سیدور قرآن کریم سور کہیمہ لاری ہم شول مناسبت ایله ایکی نوع غہ تقسیم ایتولور ہجرت شریفہ لاریدین ایلکارے نازل بولغان لاری مکیہ دیلور و ہجرت دین کیمین نازل بولغان لاری مدینہ دیلور سورہ لار مجموعی بیرونزاون تورت سورہ بولوب موزدین گیرمہ اوچی مدینہ سورہ لار دور ناملا لاری بودور اَلْبَقَرَةَ اَلْعَمْرَانَ النَّسَاءَ الْمَائِدَةَ اَلْاَنْفَالَ التَّوْبَةَ اَلْحٰجُّ الْاَنْزَابِ الْاَقْتَالَ الْفَتْحَ الْحَجْرَاتِ الْحَدِيدَ الْحَجَادِ لِرِ الْمَمْتَحَنَةِ الصَّفِّ الْجَمْعِ اَلْمُنْفِقِيْنَ التَّحٰجِبِ الْاَنْفَالَ الْاَنْزَابِ الْاَقْتَالَ الْفَتْحَ الْحَجْرَاتِ الْحَدِيدَ الْحَجَادِ لِرِ مَنَّهُ بوسورہ لار دین باشقہ سورہ لار مکیہ دور لار مکی سورہ لار ہمہ لاری ایکی مہم مضمون غہ ارشاد ایتولور بیرنجی عبادت اللہ تعالیٰ یننگ حقی دورانی تنہا اللہ تعالیٰ غہ قبلک لازم دور اللہ تعالیٰ دین باشقہ معبود لار ہمہ سی باطل دور لار غہ اوز لاریغہ مستقل ہم عبادت قیلوب بولمس واللہ تعالیٰ غہ شریک قیلوب توروب ہم عبادت ممنوع دور ایکنجی بودیادین باشقہ علاحدہ بیرکون بار دور کہ اندہ اولگان انسان تیرگوزد لور محشر غہ حاضر ایتولور و محاسبہ اوچون خدا حضور یرده توختا تیلور

ایمانی و بخشی عمل لاری بولسہ عذاب دین نجات بیریوب حقیقتہ داخل قیلو نور و خدا قیلمسون ایمان و عمل صالح دین دفتری خالی بولسہ اول حالہ جنت دین بے نصیب بولور و عذاب ادچون دوزخغہ تا شلا نود مکی سورہ لارده بوا یکی مضمونہ متعلق نہایتیدہ روشن و مدلل بیان لار بار دود و مدنی سورہ لارده بومضمون لار دین باشقہ اسلام دینین ضروری احکام لاری ہم بار دور غرض قیامت کونی غچہ مسلمان لار اوچون دینی و اخلاقی و سیاسی و اجتماعی و انفرادی ضروریات لاری اجمال و تفصیل ایلمکس قرعان کریم دہ الحمد للہ موجود دور مسلمان لاری بیچ بیر زمان و اقلیم دہ قرعان کریم دین باشقہ بیر آسمانی یا انسانی کتابغہ محتاج ایسدر لار .

اهل بیت نبوت رضی اللہ عنہم نینگ مدینہ غم ہجرت لاری

حضرت سید عالم صلی اللہ علیہ وسلم مدینہ منورہ غم بخشی قرار تا بغان لاری دین کیمین جناب زید بن حارثہ نے و جناب ابو رافع نے مکہ مکرمہ غماندہ قالغان اہل بیت حضرات لاری آلوب کیلمک ادچون بیار دیلار بوا یکی ذاتغہ یولدرہ رھنا لیک قیلیمک اوچون عبداللہ بن اریقظ نے قوشوب بیر دیلار بولار مکہ غم باروب قیز لاری حضرت فاطمہ و حضرت ام کلثوم نے و خاتون لاری حضرت سؤدہ نے و حضرت زید نینگ خاتون لاری ام ایمن نے و اوغول لارے آسامہ نے آلوب کبلدیلا زینب نام قیز لاری امیر لاری جواب بیریادی بوجامہ ایلمہ برابر لیکدہ حضرت ابو بکر رضی اللہ عنہ نینگ اوغول لاری عبداللہ و خاتون لاری ام رومان و قیز لاری حضرات عائشہ و آسامہ ہم کیلمدیلا حضرت اسماء حضرت زبیر نینگ خاتون لاری بولوب حاملہ ابر دیلار مدینہ غم کیلوب توغدیلا فرزند لارین نام لارین عبداللہ تو یولدی بوجناب مدینہ دہ توغولغان ہباچو بالہ لار نینگ اول لاری دور لار .

مدینہ منورہ ایستیمالاری

ابتداء مدینہ منورہ نینگ حوالا لاری ہاجرین کرام مزاج لاریغہ موافق کیلمای کوبلاری

ایستیا در واقعہ دو چار بولدیلار جناب رسول اکرم صلی اللہ علیہ وسلم لار نے یا مکان بر لاریغہ باروب حال لارین سوراب نواز مثلاً قیلور ایپر دیلار بیچارہ لار نے بیطر خدین وطن فراقی آکچی طرفدین مدینہ ایستیا لاری پریشان قیلور ایپر دے کیمین جناب سید عالم صلی اللہ علیہ وسلم پروردگار دزگا ہیغہ عرض قیلدیلار دعا لارین برکاتیدین اللہ تعالیٰ مدینہ ایستیا لارین کوتاری مسلمان لار آرام دہ بولدیلار .

قدرت لاری ہجرت تمیگان ضعیف مسلمان لار نے مشرک لار دین منطو متیاری

مکہ مشرک لاری بعض ناتوان مسلمان لار نے ہجرت دین منع قیلدیلار والار نے قادیلار و ہر تور لوک عذاب لاریرا بشلا دیلار بواقعه لار نے ایشیتکاندین کیمین جناب سید عالم صلی اللہ علیہ وسلم لار جناب تباری اوچون نماز لار دہ دعا لار قیلدی لار شول دعانے قنوت دیر لار بوقنوت مختلف وقت لار دہ و نماز نینگ مختلف مقام لاریدہ بولدے چنانچہ نماز صبح دہ رکوع دین کیمین و اقل وتر نمازیدہ رکوع دین کیمین و اول او قولدے ہر بیر صحابی اوز لاری کوز لاری کور مکان وقت و صورتی روایت ایتدیلار منہ شون دین مذہب علما لاری اور تالارندہ مختلف قول لار پیدا بولدی ہجرت دین منع ایتولگان محترم صحابہ لار دین بعض لاری بو حضرت اور لار ولید بن الولید و عباس بن ربیعہ و حشام بن العاص رضی اللہ تعالیٰ عنہم .

مدینہ مطہرہ غم کیلویگان دین کیمین بیرنجی سنہ دہ بولغان واقعہ لار

حضرت رسول اکرم صلی اللہ علیہ وسلم ہجرت نینگ بیرنجی سنہ میدہ تو بیلاری چو ککان بیر غم اول مسجد شریف نے بنا قیلدیلار بو بیطعا جامعہ لاری بولغان نبی النجار مجملہ لاری مقابلہ دہ ایردے حضرت اسعد بن زرارہ رضی اللہ عنہ کفالاریدہ نورگان اکی یتیم بالہ نینگ ملک لاری ایردے جناب نبی کریم صلی اللہ علیہ وسلم اول بیر نے ایگالاریدین سانوب آلمک اوچون ارادہ

لارین بیلدور دیلار الار نہایتدہ خوش بولوب یرلارین مسجد اوچون ہبہ قیلیمکی بولدی یار لیکن جناب سید عالم صلی اللہ علیہ وسلم قبول اتیمای سا توب آلدیلار اول یردہ مشرک لار نینگ قبرلاری ویرینچہ خرما درختلاری و بلند استپلیک لار بار ایردے امر قیلدی یار قبرلار نے آچیلیب نازہ قیلوندی وچوقور لیک لار نے قولدور ولدی ودرختلار کیسوب ناستلان دی کین خشت لار قولدی و مسجدیناسی غہ شروع قیلندی ہر یردہ ووازه سین ایکی یالین تاشدین اور ولدی و تالین خرما شاخلار یردین یا پیلدے و ستون لارین خرما درختلارین تنہ لار یردین قولدی سے مسجد نینگ بلند لیک یر آدم قامتی دین آذراق یونقاری بولدی سے مسجد نے بنا قیلیمشده حضرت رسول اکرم صلی اللہ علیہ وسلم اول لاری صحابہ لار ایله برابر ایشلا دیلار بو حالنی کورنگان مسلمانلار ہمہ لاری مست و نشید بولوشوب شعر لار او قوشوب ایشلا ایردی لار غہ دلدار لیک قیلوب حضرت سید عالم صلی اللہ علیہ وسلم اول لاری ہم شعر او قودیلار شعر لاری بول جمله ایردی :

اللَّهُمَّ لَاحِظِ الْآخِرَةَ الْآخِرَةَ فَإِنَّ حَمْدَ الْأَنْصَارِ وَالْمُهَاجِرِينَ

(ترجمہ) ای اللہ! سچ خیر یوقدور مگر آخرت نینگ خیری رحم ایلا انصار و مہاجرین کرامتہ، مسجد نینگ قبلہ سی نے مدینہ نینگ شمال طرفدین قولدی کہ بیت المقدس شول طرفدہ ایردے و مسجد اوچون اوچ دروازہ قولدی سے کلیم لار و کیگیز لار ایله زمینت یریلما دی حتی بود یا لار ہم تو شا لمادی لیکن یا عین تأثیر قیلغان سبب دین قیلیمک نغراغ سالوندی کین جناب رسول اعظم صلی اللہ علیہ وسلم امر یردی یار مسجد غہ متصل ایکی حجرہ ہم سالوندی یردی والدہ میتر حضرت سودہ رضی اللہ عنہا اوچون ایکنچی سے والدہ میتر حضرت عائشہ رضی اللہ عنہا وچون چونکہ او شال کونلار دہ بو ایکی فاندین باشقہ رفیقہ لاری یوق ایردے بو ایکی حجرہ مسجد غہ یا پوشکان و مسجد کبی نہایتدہ سادہ سالونگان ایردے کین ہر یردہ والدہ میتر کیلنگا نلار یردہ اندلار لیغہ خاص حجرہ بنا قیلونا یردی۔

نماز اور چون اذان مشرعی

اللہ تعالیٰ مسلمانوں پر غم پیش وقت نماز نے فرض اتیدی کہ اگر ہمیشہ خدا یا دلغہ مشغول تو رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم نے منع فرمایا کہ اگر نماز میں سونا اور شول نماز میں جمعیت صورتیدہ ادا اتولشیغہ تا کید اتیدی تاکہ مسلمانوں ہر کون پیش مرہ ہر ہر لاری الیہ کور و شوب احوال لاری دین خبر دار کور سونلار اور تالاریدہ محبت و ہر لیک علاقہ سے مشکم بولسون ایمری شول اجتماع وقتی تیکاندہ ہمہ لاری ہر ایشدہ بولور لار خاطر لاری مشغول بولور بعض لاری اولقودہ بولور لار شویننگ اوچون بولار نے وقت کیرگانلیکیدین آگاہ اتیک اوچون ہر چارہ کور مک لازم کیلیدی بوسئلہ نے حل قیامک اوچون حضرت رسول اعظم صلی اللہ علیہ وسلم صحابہ لار نے تو پلاب مجلس توردیلار والار دین بو تو غریدہ رآی لارین سور دیلار الار دین ہر لاری دیدیلار کہ نماز وقتی کیرگاندہ بیزق کوتارایلیک اتی کوروب ہمہ نماز تہ کیلسون۔ بورائی قبول اتیولمادی چونکہ اولقودہ کیشہ بیرق نے کورالماس اکیخی لاری دیدیلار کہ ہر بلند لیکتہ اوست یا قوسون شعلہ نے کوروب خبردار بولوسون۔ بورائی ہم موافق کیلیدی اوچونچ لاری دیدیلار کورئی چالایوک ہمہ ہر ابر الیشنیوب نماز تہ کیلور۔ بوسورت نماز وقتیدہ یہود لار مسجد لاریدہ بولور ایردے حضرت رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم یہود لار تہ مشاہدت نے ایمان کور و ایردیلا انینگ اوچون بورائی ہم آونمادے۔ بعض لاری تو گنخراق چالوب آگاہ قیلایوک دہدیلا بوعادت نصاریٰ عادتق ایردے بونے ہم مناسب کور و لمادی آخر دہ بعض لاری دیدیلار کہ ہر نماز وقتی کیرگاندہ اوشال نماز تا میں آلوب خلق نے انکا چاقیر لیسون منہ بورائی ہم تہ مقبول بولدی و ہر بیچہ کیشی شول چاقریش وظیفہ سینہ معین بولدیلا الار دین ہر لاری عبداللہ بن نبی انصاری رضی اللہ عنہ ایردیلا ہر کون بوجناب اولقودہ اوینا غلیک اور تا سیدہ گی ہر حال دہ ایردیلا ہر کیشی کوزلار لیتہ کور وندی و دیدیکہ من سلگا ہر بیچہ کلمہ نے تعلیم ہر ایمجی کہ الار ایلمن خلق نے نماز تہ

چاقیر غیل۔ عبداللہ دیکھو تعلیم پیرنگ میں یاد آلائی۔ کین اول کیشہ دیدیلار ایک بار اللہ
 اکبر اللہ اکبر دیکھیں وہاں کی شہادتیں ایک مرتبہ دین دیکھیں و ایک مرتبہ سخی علی الصلوٰۃ و ایک مرتبہ
 سخی علی الفلاح دیکھیں آخردہ ایک مرتبہ اللہ اکبر و پیر مرتبہ لاکہ الا اللہ دیکھیں حضرت عبداللہ
 اویغا کھن زمانہ لاری جناب سید عالم صلی اللہ علیہ وسلم حضور لاری لاری باروب واقعہ نے بیان اتیدیلار
 آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم مرحمت قیلدیلار کہ بو توش حق تو شدور کین امر قیلدیلار کہ بو کلمہ
 لار نے بلال غمہ تعلیم پیرنگ کہ آوازی سینگ آوازی نگدین مہین رخ دور حضرت بلال بو کلمہ لار
 ایله اذان اتوب توروب ایر دیلار حضرت عمر فاروق رضی اللہ عنہ ردالارین سو دراب کیلوب
 قالدیلار و عرض قیلدیلار یا رسول اللہ میں ہم تو شومہ شول واقعہ نے کور دوم کین حضرت سول
 طرف لاریدین مدینہ حرم لاریدہ اذان تیمک اوچون ایک کیشی متعین بولدیلار پیر لاری حضرت
 بلال و ایکچی لاری حضرت عبداللہ ابن ام مکتوم ایر دیلار حضرت بلال رضی اللہ عنہ بامداد اذانیدہ
 ایک مرتبہ اَنْصَلُوا لِخَيْرِ عَمَلٍ مِنَ النَّوْمِ جملہ سننی زیادہ قیلدیلار جناب رسول اکرم صلعم منع اتیدیلار
 جناب رسول اکرم صلی اللہ علیہ وسلم رمضان مبارکہ بامداد اوچون ایک اذان تعین اتیدیلار
 پیری مسلمان لاری اویغاتاق اوچون و سحر لیک قیلک اوچون سحر وقتی دہ و ایکچی سے نماز
 اوچون صبح صادق طلوع قیلغاندہ ایتیلور ایردے۔

مدینہ یہود لاری

مکہ مکرمہ دہ اوز جلیبین مشرک لار ایله امتحان اتیکان خدا اول جنابنی مدینہ منورہ دہ
 یہود لار ایله امتحان ایلادی مدینہ یہود لار سے اوچ طائفہ دین عبارت بو لوب پیرنجی بوقینقاع
 ایکچی بوقرینظہ اوچونچی بنونصیر جماعت لاری ایردے بولار صمہ لاری حق نے کوروب و سلوب
 توروب حضرت رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم غمہ خضر یوزہ سیدین عداوت قیلد باشلادیلار
 حال بوکہ پیر آزکون مقدم بولار مشرک لار ایله محاربه قیلغان چا غلاریدہ دیر ایردی لار کہ آزکون

دہ پیغمبر آخر الزمان دینا دہ پیدا بولور لاریز لاریز لاریز دین اول اول ذات اقدس غہ ایمان کیلے تورو ب سیر
لاریز غالب بولور میز و سیر لاریز دین انتقام آلو ریز و قیتیکہ سید عالم صلی اللہ علیہ وسلم پیغمبر بولوب کیلے لاریز
و پیغمبر لیک علامت لاریز تمام اول جناب دہ ما پلیدے شونداغ بولوسہ ہم عناد ایوب ایمان کیلے تورو ما
دیلا رک نہ اوچون بولوب پیغمبر نبی اسرائیل دین بولما ی نبی اسماعیل دین بولور لاریز نینگ بو خصوصہ کی
دیل لاری شول ایردیگہ محمد علیہ السلام دین لاریدہ بولکون جائز بولوب تورگان نرسہ ایرتہ غہ
نا جائز بولوب فالور بولوسنہ ممنوع بولغان، نرسہ اکیچی سنہ مباح بولور اگر بولور دین الہی بیر دین بولوسہ
ایر دے ہمہ حکم بیر دین بیر ذقت ایچندہ جائز بولوسون یا ناجائز اعلان اتیولور ایر دے چونکہ اللہ
تعالی اوچون ہر نرسہ ہمہ جہتی ایلہ ہر لحظہ معلوم دور گویا نسخ احکام خدا اوچون بالکل ناجائز دیب
اعتقاد اتیولور ایر دیلا لاریز نینگ بولور اما س اعتراض و نامقبول اعتذار لاری غہ جواب بودور کہ
اللہ تعالی حکیم و علیم بیر ذاند ورنہ لاریز حاجت لاریز دین خبر دار دور طبیعت لاریز ہمہ دین نیشیراغ
بیولور اوز جیبی سید عالم صلی اللہ علیہ وسلم نے آخر الزمان پیغمبر فیلوب بیاروی ہمہ دین اول
بوجنا ب شونداغ ہر طائفہ اصلا حیغہ مأمور بولدیلا کہ الاریز علم یوق ایر دے ہمہ لاری بے سواد
ایر دیلا الہی عقیدہ لاریز دین دینیات دین الاریز تہج ہر نرسہ یوق ایر دے حکمت شونہ تقاضا
قیلور ایردیگہ بولاریز غہ احکام آسمانی آہستہ آہستہ تدریجی صورتہ توشسون چونکہ اگر اللہ تعالی
الاریز شراب ایچکنی قمار اوینا مکنی شود مکنی بیر دین حرام ایتسہ دیر دین ہمہ لاریز نمازہ و رکاتہ
وروزہ غہ و حج غہ امر ایتسہ بوجاعت بوقدر آخیرا حکامنی بیر دین قبول ایتہ آلماس ایر دیلا و تکان
دیچرگان عادت و تور موشلا ریتہ بھوک تصادم بولور ایر دے شونینگ اوچون حکیم پروردگار بولاریز
اوز جیبی حضرت محمد صلی اللہ علیہ وسلم نے پیغمبر فیلوب بیاروی اولاً اوزی لوجیدی غہ و قیامت
کونی غہ و رسول لاریز و کتا بلاریز و فرشتہ لاریز و تقدیری غہ ایمان غہ دعوت بیر دے بوزسہ
لا آہستہ آہستہ دل لاریز اور ناشدی صورتہ آہستہ پے در پے باشقہ اح
و قتلا ریدہ توشورا باشلا دی بولانینگ بھوک کرمی و اولوغ حکمتی ایر دے افسہ

کہ اللہ اور خواہش در غبتلاریغہ مطابق کیلنگا نرسہ نہ تیز دین انکار اتیور لار غناد لاریغہ اطاعت
 قیلوب حق دین محروم قانور لار اللہ تعالیٰ بندہ لارین حق غہ مخالفت و باطل غہ متابعیت
 بلاسیدین اور پناہیجیدہ اسراسون شول بختیار جماعہ دین بیرلاری نبی قینقارح سبہودلارین علمار
 واجبارلار بدین بولغان جناب عبداللہ بن سلام دور لار کہ قرء ان کریم نینگ مبارک الفاظ
 لارین الیشیتکان زمان نفس لارین خواہشایتدین فی الحال آزاد بولوب پروردگار لاری بیار
 کان حق کتاب و حق رسول غہ ایمان کیلتور دیلار سبہودلار نینگ ملامتلاریغہ قولاق صہم ساملا
 دیلار ایکی جہان سعادتینغہ الحمد للہ نائل بولدیلار .

مدینہ منافع لاریدین مسلمانلار غہ تیگان اذیتلار

مدینہ منورہ دہ عرب لار دین بیر جماعہ عصر سعادتدہ موجود ایردی الار حیاتلارین حفاظت
 قصد مسلمانلیک اعلان آتیگان ایر دیلار لیکن دل لاریدہ کافر لار ایلہ ہمدرد ایر دیلار الہ نے
 منافع لار دیلور ایردے عرب لغتیدہ بیر نرسہ نے تیلدہ انظار اتیوب دلدہ انگا مخالف لوکنی
 نفاق دیر لار بوتام شول طائفہ غہ ہایتیدہ مناسب قویولغاندور بوجماعہ مسلمانلار غہ ضرردہ کافر لار
 دین نیچہ درجہ زیادہ ایر دیلار بولار نینگ سردار لاری نزر ج طائفہ سیدین بولغان عبداللہ بن
 ابی بن سلول دیگان بیر کیشی ایردے بول کیشی جناب سید عالم صلی اللہ علیہ وسلم مدینہ غہ کیلما
 سلاریدین ایلگاری بوتون مدینہ ولایتینغہ رئیس بولمکنغہ تیار لیک کوروب تور کان ہیر ذات ایردے
 بوجماعت صورتدہ مسلمان بولغان کوروب بیچارہ مسلمانلار نینگ تمام ایچی اسرار لارین آلوب
 کافر لار غہ نیگونہ ویر ایر دیلار بوداقہ نیچہ مرہ بولوب اتندی جناب رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم اللار نے
 بیلسہ لار ہم سر لارین فاش ایتماسلار ایر دیلار بلکہ غایتیدہ حسن اخلاق ایلہ معاملہ دہ بولور ایر دیلار
 صلی اللہ علیہ وسلم .

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

یہود لاریہ مسلمان لارا اور تالریہ معاہدہ

یوتالیہ بیان قیلو مدیکہ مدینہ منورہ دہ مسلمان لاریہ مخالف ایکی فرقہ بار ایردے یہود لاریہ
 و مناقق لاریہ حضرت رسول اکرم صلی اللہ علیہ وسلم لاریہنگ ظاہری معاملہ لاریہ قبول ایوب
 باطنی معاملہ لاریہ اللہ تعالیٰ غہ حوالہ قیلوب ایر دیلاریہ شو نینگ اوچون لاریہ معاہدہ قیلد یلاریہ
 اور تادہ اوروش بولماید وروا ذیت بیرلماید ورجناب رسول اللہ وشملا ریغہ مدد بیرماید و لاریہ اگر
 بیرجاعہ دشمن مدینہ غہ هجوم قیلوب کیلوب قالسہ بولاریہ حضرت رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم غہ مدد
 بیرور لاریہ بو معاہدہ غہ بناءً رسول اکرم صلی اللہ علیہ وسلم لاریہ نے اوز دین لاریہ آزادیشامک
 اوچون آزاد قویدیلاریہ

ہجرت نینگ بیرنجی سنہ سیدہ سفیرغہ چیقمنغان لاریہ غہ ایکی رکعت لیکن نماز لاریہ تور ت رکعت
 قیلوندی۔ د اصحاب صفہ اوچون مسجد دین بیر صفہ تعیین اتیولدی بو صفہ دہ مال لاریہ واصل
 واولاد لاریہ بولگان مہاجر لاریہ تور ب استقامت قیلور ایر دیلاریہ ہر کچہ لاریہ نے حضرت رسول اللہ
 صلی اللہ علیہ وسلم صحابہ لاریہ ایغہ تقسیم قیلوب ایر دیلاریہ و بیر قچہ لاریہ آنحضرت صلی اللہ
 علیہ وسلم ایلیکچ طعابین برابر تنا اول قیلور ایر دیلاریہ

ہجرت نینگ بیرنجی سنہ نبوت نینگ اون تور توغنی سنہ سی بولوب اسلام تاء بیرنجی بو سنہ دین
 باشلان دی شول سنہ دہ جناب اسعد بن زرارہ انصار کرام نینگ بیوک لاریہ مسجد تعمیر سی تمام بولماس دین
 ایلگاری وقات قیلدی لاریہ و نقباء لاریہ دین بیر لاریہ جناب برآء بن معرور ہم شول سنہ حضرت رسول
 اللہ صلی اللہ علیہ وسلم مدینہ منورہ غہ تشریف قدوم قیلما سلا ریدین اولگ وقات ایوب ایر دیلاریہ
 و شول سنہ دہ مدینہ یہود لاریہ ہر اوچ طائفہ لازمی تینقاع و نصیہ وقرنظہ ہمہ لاریہ حضرت رسول اللہ
 صلی اللہ علیہ وسلم ایلیہ قیلغان معاہدہ لاریہ بوز دیلاریہ و مخالف لاریہ قوشلوب بوجناب ایلیہ اورو
 شدیلاریہ کین آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم تینقاع جماعتینی عفو اتیدیلاریہ و نصیہ جماعہ سینی مدینہ دین

خارج نہ سورگون قبیلہ یلار و قریظہ جماعہ سین اولدوروش غہ حکم یردیلا روشول سنہ دہ نبی نصیحتلا
یدہ سورہ حشر و نبی قریظہ حقلاریدہ سورہ احزاب نازل بولدی .

قریش جماعہ سین مدینہ غہ حملہ اوچون ارادہ لاری

مکہ لیک قریش جماعہ سی بئنگ مسلمانار غہ و سردار لاری حضرت رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم
غہ عداوتلاری شول قدر زیادہ ایردیکہ مکہ مکرمہ نئے الار غہ یروب اوچوز میل لیک مساندہ بولغان
مدینہ غہ باروب تورسہ لار ہم لار دین قوتولہ آما دیلا بعض بیچارہ لار بولظام لار آزار لار یردین تاچوب
عیش مملکتیغہ ہجرت قبیلہ یلار اول مملکتیغہ ہم باروب ہرقسم فتنہ و فسادلار قیلوب کور دیلا لیکن اور
آدہ دریا بار بولوب مستقل بر حکومت ادارہ سیدہ بولغان سبب دین حرکتلاری نتیجہ یرمادی ایمدی مدینہ
نہ قدر اوزاق بیر شہر بولسہ ہم حملہ قیلکہ کوزلا ریفہ آسان کورولدی بوتون قریش مدینہ غہ حملہ اوچون اتفاق
ایتدیلا بو خصوص دہ قریش ہمہ دین اول مدینہ منا فقلا رین سردار لاری عبد اللہ بن ابی غہ خطہ باز
دیلا چونکہ لار ہنوز مشرک و بت پرست ایردیلا خطہ لاری بو مضمون دہ ایردے . ای اوس و خندرج
جماعہ لاری ای مدینہ لیک لار سین لار بیز بئنگ دشمنیغہ محمد غہ و اصحابی غہ پناہ یردیگیلار ایمدی سین لار غہ
لازم دورکہ لار ایله اعد و شوب یا شہ لار بئنگیز دین حدیاب اوزلا ر بئنگیز لے خالص قیلدیگ لار اگر
مونداع قیلما سگیز لار بیز لار قسم ایچیشب تمام قریش معاہدہ قیلد وک کہ ہمہ میز توپلا نوب باروب
سین لار غہ حملہ قیلور میز بگیت لار بئنگیز لے اولدور و در میز خانون لار بئنگیز لے اسپر آور میز بو خطہ کیلا کچ عبد اللہ
بن ابی و ابینگ یاران لاری حضرت رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم ایله اور و شمکتہ قرار یردیلا آنحضرت
صلی اللہ علیہ وسلم غہ بو قرار بئنگیز لے تیدی سید عالم صلی اللہ علیہ وسلم اوزلاری اوشال اوروش
اوچون توپلانغان مجمع غہ حاضر بولوب مرحمت قیلد یلا کہ ای برادر لار قریش جماعہ سی سین لار نئے
رسو قیلکہ اوچون عجیب تدبیر کور و ہدور اگر سین لار لار دین تورقوب مسلمانلار ایله محاربہ قیلدیگیز
لار اوزلا ر بئنگیز دین مسلمان بولغان برادر لار بئنگیز لے اولدور و در سین لار بو صورتدہ سین لار زیادہ خسارہ

غہ بولو تو رسیز لار اگر لاریلہ اور شمشنگ لاری بیکانہ لاریلہ مقابلہ بولغان بولور بوسورتدہ سینر لار غہ
 ریادہ نیان کیلیماس تو منگیز سلامت قالور جناب سید عالم صلی اللہ علیہ وسلم نینگ بوقدر مبارک
 بیان لاریدین تمام اصل مجمع اثر لاندیلار و تحقیقتی توشونوب تو پلانغانلار ہمہ لاری تار قاب کتیدیلار
 قریش جماعہ سی بو برنجی تدبیر لاری بے اثر قالغاندین کینین مدینہ میودلاری ایله مخفی صورتدہ
 علاقہ توزوب آلدیلار لاریلہ مستحکم معاہدہ لاری قیاب آغاندین کینین مسلمانلار غہ پیام بیار دیلار کہ
 ای مسلمانلار سینر لار اوز خیال لاری نینیزدہ مدینہ غہ کیلوب آلدوک قریش پنجم سیدین نجات مابدوک
 ایمدی لاری بیز غہ حملہ قیلہ آغا سلار دیب گمان قیلور سینر لاری ہرگز موندراغ ایسدور بیز لار مدینہ غہ
 ہم تیوب بارور میز اندہ سینر لار نے بیطرف قیلما ی قویا سیمیز۔ منہ بو پیام نے یارکاندین کینین قریش
 چین دین حملہ تیار کر لیکن قیلہ باشلادی ہجرت نینگ اکیچی یلی ربیع الاول دہ قریش سردار لاریدین
 کر زبن جابر القہری ناملیک، کیشی مدینہ غہ باروب صحرا دہ اولاب یورگان جانور لار دین بیر
 موچہ سینی تالاب مکہ غہ آلوب کیتدی گویا مدینہ لیک لار غہ بیر قسم تماشا کورما توب کیتدی کہ قریش
 اولتورگان بریدہ ہم مدینہ لیک لار غہ ایسا گان صورتدہ تصرف قیلہ آلا دی ۔

کینین ادشال ستہ رمضان آبی دہ ابو جہل خلق اور تا سیغہ مکہ دہ شہرت بیردیکہ شام دین
 بچساب مال و مبلغ ایلہ کیلوب تورگان مکہ قافلہ سینی تالامارغ اوچون مدینہ دین مسلمانلار یولغہ
 چیقو بدور لار بولغان اعلان دین ابو جہل نینگ مقصودی شول ایردیکہ قافلہ دہ آدمی بار مبلغی
 بار و مسلمانلار غہ عداوتی بار کوملار ہمہ لاری اوروش غہ حاضر یوسون لار حقیقتدہ شونداغ بولدی
 و ابو جہل بیر مینگ عدد خونخوار لشکر نے حاضر لاب مکہ دین روانہ بولدی بولشکر دہ تی یوز عدد
 تویر و اوچو ز عدد ات بار ایردے بولار مکہ دین حقیقتیش لاری ایلہ برابر شام دین کیلوب تورگان
 قافلہ صحت و سلامت امن و امان دہ مکہ غہ داخل بولدی لار ابو جہل بونے بیلوب توروب ہم
 یول دین قاتیما ی مدینہ طرفینہ سالدوروب کیتہ بیردے ایمدی مسلمانلار دہ شک و شبہہ قالمادی
 کہ قریش جماعہ سے مسلمان لاریلہ اوروشما ی قاتیما سلار ۔

حضرت سید عالم صلی اللہ علیہ وسلم تنینگ صحابہ کرام ایلہ بو خصوصہ مشورہ لاری

جناب نبی کریم صلی اللہ علیہ وسلم بو توغزیدہ اصحاب کرام دین مشورہ طلب قیلدیلار مہاجرین کرام رضی اللہ عنہم نہایتدہ قابل اطمینان جواب بیدیلار جناب سید عالم صلی اللہ علیہ وسلم پنچی مرتبہ مشورہ سور دیلار موندہ ہم مہاجرین کرام قنا غملا نور لیک جواب بیدیلار کیمین آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم اوچونچی مرتبہ نہ حاضرین غم قراب رایی لارین سور دیلار بودفعہ ده حضرت انصار کرام رضی اللہ عنہم بیلدیلار کہ محبوب خدا بودا لار جوبلار لیغہ منتظر ایکنلار جناب سعد بن معاذ رضی اللہ عنہ مرحمت قیلدیلار یار رسول اللہ اوزلاری شونداغ توشو توبدور لار کہ انصار کرام جنابلاریغہ فقط مدینہ شہریدہ گنہ مدد قیلور لار خارج ده نصر تاراری لار غہ فرض ایسدور من تمام انصار کرام طرفلاریدین حضرتلاریغہ عرض ایور من کہ بیز لار ہر بر حالتدہ اوزلاری ایلہ برابر دوریز کیلار ایلہ معاہدہ قیلور لار وکیللار دین معاہدہ نے بند ایور لار اوزلاری فخر دور لار بیز لار تابع دور میز بیز لار تنینگ جانلار میز و مال لار میز و ملک لار میز تمام اختیار لاریدہ دور دنیا تنینگ قیسی حصہ سیغہ باشلا سہ لار برابر بار دور میز اگر دیاغہ تاشلا مکغہ امر بیر سہ لار اوز و میز نے تاشلا مکغہ حاضر دور میز حضرت مقداد دیدیلار یار رسول اللہ بیز لار موسیٰ علیہ السلام قوم لاری کبی اذْهَبْ اَنْتَ وَرَجُلَاكَ فَقَاتِلَا اِنَّا هُمْ هُنَا قَجِدُوكَ یعنی ای موسیٰ سن وپروردگار تنینگ برابر باروب دشمن لار ایلہ اوردوشونگ لار بیز لار بول پردہ اولتورور میز، دیگوچی لار ایسمیر بیلکہ بیز لار جنابلارین اونگ وصول لاریدہ و آلدین و کیمین لاریدہ توروب دشمنلار ایلہ اوردوشمکغہ حاضر دور میز آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم انصار کرام سردار لارین بوسوزلاریدین نہایتدہ خوش بولدیلا و دشمن ایلہ شہر خارجیدہ مقابلہ قیلدیلار اوچون مجاهد لار غہ امر بیدیلار انصار و مہاجر لار دین بولوب ہمہ می اوچوز اولن اوچ نفر مجاهد حاضر بولدیلا حقیقتدہ اسلام دینی و اسلام پیغمبری صلعم بوتون عالم اوچون مجسم رحمت بولوب کیدگان دور لار عالم غہ صلح و امان کیلنورگان بیر دین اہلی مجبور

بولماسے بیچ بیروقت اوروش قیلماس لیکن کافر لار مسلمان لار قاچسہ لار ہم قویای قاچوب تیج یا تکان
 بیرو لاریغہ باروب صم لار غہ آزار بیکچی بولدیلار ناچار پروردگار اذنی ایله حملہ اوچون ایس مدافعه
 اوچون بوکچیک بیرجامع نے آلوب مدینہ دین روانہ بولدیلار و دیدیلار بشارت بولسون مین لار غہ
 کہ اللہ تعالیٰ منکا دشمن دین اکیسین بیرین بیر منکغہ وعدہ قیلدی .

بدر اوروشی

ایکینچی سنہ ہجریہ رمضان مبارکدہ جناب رسول اکرم صلی اللہ علیہ وسلم حاضر بولغان ،
 مجاہد لار نے برابر آلوب مدینہ دین روانہ بولدیلار بو تون لشکر دہ اول و آخری ایکی عدد
 آت تیمیش عدد تو یہ لاری بار ایردے اوز لاری طاوت لشکری کبی اوچپوز اون اوچ عدد
 ایر دیلار بولار دین ہاجر لار اتمیش آلتی دین زیادہ ایردے لار و انصار لار ایکی یوز قرق دین
 آرتوق ایر دیلار وقتیکہ مسلمان لار یورہ بدر غہ تیدیلار کور دیلار کہ عدد دہ بولار غہ او بیج
 برابر دشمن لشکری بحساب اسباب و آلات ایله مکمل بولغان حالہ بولار دین ایلگاری میدان
 نے مشغول قیلوب یا تو بدور لار اوروش باشلانیش دین بیر کون ایلگاری آنحضرت صلی اللہ علیہ
 وسلم جنگ میدانین ایلا نوب کور دیلار صحابہ لار غہ دیدیلار کہ ان شاء اللہ ایرتہ کونہ دشمن لار دین
 قلانے بول یردہ و قلاتنی بول یردہ اولدور و لور دین کور ساتدیلار کیلین رمضان ینگ اون تنجی
 تا عریخی جمعہ کونی دہ اوروش باشلانندی بیر آنہ مقدم جناب سرور کائنات صلی اللہ علیہ وسلم
 پروردگار جبل شانہ درگا ہیغہ یا الباروب دعا لار قیلدی لار عرض قیلدی لار کہ ای بار خدا یا اگر بو بیر
 تودہ مسلمان بندہ لار ینگ کافر لار قول لاریدہ هلاک بولسہ لار پر یوزیدہ سنی یکہ و یگانہ بیلوب
 خاص اوزونکغہ بندہ لیک قیلعوچی بیر طائفہ قالماس و مسلمان لار ہم ہمہ لاری دعا غہ مشغول
 بولدیلار کیلین اوروش باشلانندی اللہ تعالیٰ ینگ نصرتی میلہ مکہ لیک لار دین تیمیش لاری مایر
 توشدی لار و تیمیش عدد بہادر لار روانہ جہنم بولدیلار بو سچا رہ لار نے حال و جانی غہ قویای مکہ

دین آلوب چیقینان ابو جہل اوزی ہم بولار ایله یاربہ جنیم غہ روانہ بولدی مکہ دہ دار الندوہ ”حضرت رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم نے حلاک تیلک اوچون مصلحتہ شریک بولغان اون تورت قریشی سردار دین اون بیر عدد لاری یوقا ریدہ کی جہنی لار غہ ہمسفر بولدی یلار قالغان اوچ نغزلاری اسلام دینی غہ مشرف بولدی یلار۔

بدر اوروشیدہ بولوب اوتکان بعض مہم واقعہ لار:

(۱) مسلمانلار اللہ تعالیٰ غہ چین دل لاری ایله یغلا دیلار وان دین نصرت ومدد طلب قیلدی یلہ پروردگار فریاد لار دین الیشیدی ودعا لار دین قبول اتوب مدد لاری غہ فرشتہ لار نے بیار دی والہ غہ دیدی کہ ای فرشتہ لار من سین لار ایلہ دور من مسلمان بندہ لاریم غہ مدد بیرینگ لار من کافر لار دل لاری غہ خوف سا لور من سین لار لارینگ گم دن لار دین اوز دنگ لار وقول لار دین نین لار دین حیدر قیلینگ لار حقیقتہ واقعہ شوندا غہ بولدی (۳) اللہ تعالیٰ مسلمانلار کوز لاری غہ مشرک لار نے ومشرک لار کوز لاری غہ مسلمانلار نے آن قلوب کور سادی بوتد بیر سایہ سیدہ ارادۃ اللہ مسلمانلار نے منصور و مظفر ایلادی و کفر و شرک اربابین مقہور و مغلوب ایلادی (۳) مجاہد لار صفلا ر دین حضرت رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم اوز مبارک قول لاری ایله ترتیب بیر دیلار اوروش دین اولک ہمہ لاری نیگیل بیر ایتقو با سدی اندین ہمت و حوصلہ لاری تازہ بولدی دل لاری دین خوف و تشویش تمام کوتار یلدی (۴) ہمہ دین اول اوروش میدانی غہ ربیعہ نینگ ایکے اوغلی عقبہ و شیبہ و عقبہ نینگ اوغلی ولید تو شوب مسلمانلار دین مبارک طلب قیلدی یلار بولار مقابل لاری غہ انصار کرام دین اوچ کیشی چیقوب توغری بولدی یلہ لار دین یلار سین لار بیز لار غہ مناسب ذات لار دور سین لار لیکن بیز لار اوز عمکر لہ لاری غہ نے طلب قیلور میر کینین حضرت حمزہ و حضرت علی و حضرت عبیدۃ الحارث میدان غہ چیقوب لار غہ مقابل بولدی یلار حضرت علی مقابل لاری غہ کی ولید نے اولدور دیلار و حضرت حمزہ شیبہ نے اولدور دیلار و عبیدہ ایلہ عقبہ اور تالاری غہ بیر ماہ دین

حملہ رد و بدل بولدی ویر لاریغہ غالب کیلہ آما دیلار کین حضرت حمزہ و حضرت علی باروب عبیدہ مقابلیدہ گی عقبہ نے اولدور دیلارده، حضرت رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم نہایتہ موثر بیرو عظم قیلوب مسلمانار نے اوروشغہ ترغیب بیرو دیلار و شہید لاریغہ جنت بیلیشینی بیان قیلہ یلار بو عظمی الثیتوب سیدنا عمیر بن الحام یا تلامذہ یں بیرینچہ خریانے چقیا روب تناول قیلوب توروب دیدیلار کہ اگر بو ہمہ خریانام بولگونچہ تیر یگ تور سام اول حالده اوزون شیاگان بولورن بوسوزنے دیب قانغانلارنی آتوب نانشلاب اوزلانی کافر لار تودہ لاریغہ اور دیلار اوروشہ اوروشہ آخر اوزلاری شہید بولدیلار بو اوروشہ ہمہ دین اول شہادت جاہین نوش اتیکان ذات شول کیشی بولدیلار رضی اللہ تعالیٰ عنہ (۶۱) بو اوروشہ ابو جہل اللہ تعالیٰ غہ دعایض قیلدی۔ ای اللہ من بید محمد اکبیر دین قیسیمہ قریند اشالار لغہ بی عاقبت لاریغ و نامعقول ایشلار غہ علاقہ سی کوب راریغ بولسک ایرتہ کونے شونے سرنگون ایلا بو دعاسے قبول بولوب میدان وہ شیر غزان دیک ہر طرفہ جولان اوروب یورگان حالیدہ مدینہ لیک اکی یاش یگینچہ لاریغہ کما حملہ قیلوب چلہ اولوگ قیلوب نانشلاب کیتدیلار جناب عبداللہ بن مسعود باشینی منہ سیدین جدا قیلوب آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم حضور لاریغہ کیتور دیلار حضرت سید عالم صلی اللہ علیہ وسلم بو شخص بو امت نینگ فرعونی ایردی دیدیلار (۶۲) بو اوروش وہ سیدنا بلال رضی اللہ عنہ نہ نہایتہ کوب آزار لاریغہ کان کافر امیہ بن خلف و اوغلی علی صم حضرت عبدالرحمن بن عوف قول لاریغہ اسیر توشدیلار حضرت بلال کوروب قالوب ای مسلمانار کفر نینگ باشی قولغہ کیلدی حیت قیلینگ لاریغہ دیدیلار مسلمانار برابر حملہ قیلوب اوزینی صم اوغلینی ہم اولدور دیلار (۶۱) بو جنگده جناب رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم یر دین کفارین توندوروب نغراغ آدیلار دانی کافر لار طر فلار لیغہ آمدیلار اوز دین کوز لیغہ نغراغ کیر میجان کیشی قالمادی ہمہ لاریغہ برابر حصہ تیگدی قرآن کریم ده کی۔ وَ مَا سَمِیْتُمْ اِذْ رَمَیْتُمْ وَلَکِنَّ اللّٰهَ سَخَطَ اَیْتی شول واقعہ نے بیان قیلور (۶۹) بو اوروشہ حضرت عکاشتہ بن محسن رضی اللہ عنہ نینگ

قیسچیلاری اوزلوب کیتدی فی الحال آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم اول جناب قول لاریغنه بیراوتون شافینی بیر دیلارانی توتوب توروب قیرلاتوب ایوردیلار اول قیلچ بولوب قالدی اول جناب شول معجزه قیلچینی اوردشلارده استعمال ایتوب یوروب آخر اوزلاری برده اوردشده شهید بولدیلار (۱) بواوردشده مسلمانلار دین اون تورت کیشی شهید بولدیلار (۱۱) حضرت رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم بواوردش غنیمتین مدینه غه قایتوب کیتوب توروب صفراء دیگان مقامده تقسیم قیلدی (۱۲) یول اوستیده کافرلار دین نفرین الحارث وعقبة بن معیط نام یکی کیشینی اولدوردیلار مدینه منوره غه منصور و مظفر بولغان و کافرلار دل لاریغنه خوف لاریدا قیلغان حالده داخل بولدیلار بوشاندلار مظفر قینی کوروب مدینه اهلیدین کوب کیشی مسلمان بولدی منافقار باشلیغ لاری عبداللہ بن اُبی وجاعه سی هم مسلمان بولدیلار پردر دگار نینگ مسلمانلار غه بیرگان و عدہ سی اوز صدایتین روشن بیلدوردی ۔

جنگ بدر دین بولغان عبرتلیک واقعه لار دین بیری

قریش جماعه بیدین صفوان ناملیک بیکیشی بینگ آتہ سی بدر اوردوشیده اولدورولگان ایردے و غیر نام لیک نہ بیکیشی بینگ اوغلی اسیر توشکان ایردے بواکی کیشی مکہ دین تاشقاری بیقوب نہایتده مخفی بیر برده اولتوروشوب حضرت رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم حق لاریده اوزاق گفتگو قیلیشدی قیسی بیر صورت ایله بواومنی دینا دین بیر طرف قیلسه بولوردی مشوره لار ایتیشدی ۔

غیر دیدی مینگ بونیوم ده آدملا رینگ قرضلاری بار و خاندانم من اولوب کیتسام بے بر پدست تالور لار اینگ اوچون جرأت قیلہ آلماسن بولماسه مدینه غه باروب محمدنی اوزوم تنها اولدوروب کیلور ایردی

غیر نینگ بوسوزین ایشدکان صفوان تمام قرض لاریگنی من اوزومن بالحقه لاریگنه

اولگو نوچہ من متصدری بولور من دیدی .

صفوان دین بوجوانی آلتاج عمیر بو مخفی قرارینیز نے پچکیم بیلماسون دیدی واوزی قیلیمین
قبرایتیب اولتور قیلدوردی وانگا زهر سووین ایچوردی وزیاده توختامای مکہ دین مدینہ غم
روانہ بولدے .

کیمین عمیر آزکوندہ مدینہ غم یتندی شہر غم کیروب مسجد شریف توغری لاریقمہ باروب تویہ
سینی چوکوروب توروب ایردیکہ تویہ سے بوکوروب بیاردے حضرت عمر فاروق رضی اللہ عنہ تویہ
آوازی چیققان طرفتہ باقدیلار فی الحال ایگاسیتی تانودیلار دول لاریدہ جزم قیلدیلار کہ بوشیطان
البتہ بیرفساد قصدیدہ کیلگاندورتیز دین آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم خدمتلا ریفہ باروب یارسول اللہ
عمیرین وحب مکہ دین کیلویلدور سلامی ایله جناب خدمتلا ریفہ کیلوب توروبدور سید عالم صلی اللہ علیہ
وسلم رحمت قیلدیلار ای عمرانی توسماگیل کیلہ بیرسون کیمین حضرت عمر ایننگ قیلیمین قیفنہ سیدین
توتوب گردنیغہ قول لارین قولوب خدمت اقدس غم آلوب کیلدیلار سید عالم صلی اللہ وسلم
دیدیلار ای عمر عمیر نے بو نشات میننگ قاشیمغہ یقین کیلسون کیمین کیل ای عمر نہ اوچون کیلدنیگ
دیدیلار عمیر دیدی اولغوم دین خبر آنغالی کیلدیم نبی کریم صلی اللہ علیہ وسلم سور دیلار بو قیلچ نے
نیمہ غرض دہ تا قوب کیلدنیگ عمیر دیدی بیز لار نینگ بو قدر کوب قیلیملاریمیز سیز غم نیمہ قیلد آلدی
کہ بو قیلچ بیر نرسہ قیلد آلسون رسول اکرم صلی اللہ علیہ وسلم دیدیلار ای عمر حقیقی واقفہ نے
اوزین سوز لایگیل عمیر اولغی جوانی اعادہ قیلدی کیمین جناب رسول مقبول صلی اللہ علیہ وسلم
دیدیلار ای عمیرین و صفوان ایکا ولار نینگ تاغ اپچیدہ پچکیم پوق پرده معاہدہ قیلدنیگیز لار
صفوان سبینگ تام قرضلار نینگ بیلمکی دا اولگونچ سینگ خاندانینگ سہرپرست بولمکی بولدی
سن انگامنی اولدوروب یارمکنی وعدہ قیلدنیگ وشول نیتدہ بو قیلچنی تیز لایتب زهر سووی
ایله سوغاروب تا قوب کیلدنیگ ای عمیر سناگا معلوم ایس می کہ مینگ نگہبانم اللہ نینگ اولدور
عمیر بوسوز نے رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم دین ایشیتوب عقلے کیتوب حیران بولوب قالدی و

دیدنی یا رسول اللہ امیدری مینگ ولیم تمام ایٹانندی و تصدیق اتہدیکہ سیز البتہ خدا اینگ حق پیبری
ایکان سیز تچان سیز آسمانی خبر لار نے بیان فیلسنگ بیز بلغان دیب ایٹاناس ایر روک امیدری بو
خصوصی واقعہ حقیقہ ہیرگان خبر لاریچہ نچوک انکار قبیلہ آو رمن بونے من و صفوان دین باشقہ
ہرچ ہیر کیشی سیلماس ایر دے جناب پروردگاریم غمہ بحساب شکر کہ مینگ مسلمان بولوشوم غمہ
بو واقعہ نے سبب ایلادی حضرت سید عالم صلی اللہ علیہ وسلم صحابہ لار غمہ ارشاد قبیلہ یلار کہ
برادر نیگیز غمہ دین تعلیم ہیر مینگ لار قرآن یاد قبیلہ درونگ لار واوغلی نے آزاد ایلینگ لار
عمیر دید یلار یا رسول اللہ مینگ اجازت ہیر سونلار مکہ غمہ بارای آندہ خلق خدا نے اسلام دینی غمہ
دعوت قبیلای مینگ دلیم شونی خواہلار کہ من موندین ایلکاری مسلمانلار نے نہ قدر پشیمان
قیلغان بولسام امیدری مشر کلار نے ہم شول قدر رسوا قبیلای ،

صفوان عمیر نے مدینہ غمہ جو ناکان دین کیمین قریش سردار لاری ایلا اولتوروشکاندہ
دیر ایر دے کہ برادر لار آزکون ہیر قبیلینگ لار و کورونگ لار کہ قدر غمہ ہیر خرمند لیک کون
سین لار غمہ کیلور امید گل لاری آچیلور بددہ واقعہ سی تمام اونو تو لور دل لار قرار تا پور غمہ لار
کتیور خوشلیک لار اور نیغہ کیلور کیمین صفوان عمیر مینگ مسلمان بورغا نلیکین ایٹینگ ہرچ تر بوزی
قولیدین تو شندی امید تیسکاری نتیجہ ہیر دے نہایتہ غمہ قالدے قسم ایچدی کہ مادام
تیر یکدور من عمیر ایلہ سوز لاشامی وانگا ہرچ ہیر قسم امداد قیلما ی من ،
عمیر مکہ غمہ کیلدی اسلام مدین قبیلہ باشلادی کورگان آدم نے انکا دعوت اتیہ ہیر دے
اینگ تبلیغین ہر کیتیدین ہیر موخچہ اصل مکہ مسلمان بولد یلار ،

بدر جنگین غنیمت لاری حقنہ سیر اختلاف وہ صلے اللہ علیہ وسلم توفیق اتہدی

کتہ لار ایلہ یا شلار اور تالار ندہ غنیمت حقنہ بسبب اختلاف پیدا بولدے کیمین سوڈہ
انفال ینگ آوی نازل بولوب بو اختلافنی کوتاروب تاشلادی حضرت رسول اللہ صلی اللہ

علیہ وسلم قرآن کریم حکمی غہ مطابق تقسیم اتید یلار بوغینمندی اور وش دہ حاضر بولغان برینچہ صحابی غہ ہم خدا ورسول حکملاری ایله مشغول بولغان سببلا ریدین نصیبہ بیرلیدی الار دین بیرلاری حضرت عثمان ذوالنورین رضی اللہ عنہ بولوب پیغمبر صلی اللہ علیہ وسلم نینگ نور چشملاری حضرت رقیہ رضی عنہا خستہ بولغان لیک لاری دین اول ذات ایله مشغول بولوب قالوب ایردیلا حضرت رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم بدر اوروشیدہ مسلمانلار غالب بولدیلا دیب بشارت یبارگانلاریده بیشتر لار مدینہ کیرگانلاریده بوجناب جنازه لارین دفن لاریغہ صحاب لار مشغول ایردیلا۔ بدروغینمندی اوروش دہ شهید بولغان ذاتلار غہ نصیبہ چقاریلدی حضرت سید عالم صلی اللہ علیہ وسلم سلامت منظر لیک حالده قاتیب مدینہ غہ یقین تیکانلاریده مدینہ قزلاری خرسند لیک قیلوشوب چیلدیرمه لاری نے چالوب توبانده گی شعر لار نے اوقوب استقبال اتیوشدی

طلح البدر علینا
من ثنیت الوداع
وجب الشکر علینا
ما دعا اللہ > ا ع
ایها المبحوث فینا
جئت بالأمم للطاع

بدر اسیر لارین حقده صحاب لار ایله مشوره

حضرت رسول اکرم صلی اللہ علیہ وسلم صحاب لار ایله قریش اسیر لاری حقلارنده مشوره قیلدی لار جناب عمر فاروق رضی اللہ عنہم قیلدیلا ریا رسول اللہ بوجامه جناب لاریغہ مسلمانلار غہ جان دشن دور لار نبوت ورسالت لاریغہ ایثانما دیلا اولدور کچی بولدیلا وطنلار ریدین حیدر چقار دیلا بولار دوست بولسلاز منگا اجازت بیرسونلار اوز قریب لارشم فلانی نے اولدور ای حمزه غہ امر قیلینگ عباس نے اولدورسون وعلی غہ بیورونگ عقیل نے اولدورسون دینا سلیسون که بیزلار نینگ دل لار بجزده مشرکلار اوچون رحم یوقدور من مناسب کویا من که حاضر دین اوزلاریده

اسیر بوسون بولار نینگ ہمہ سینی باشین آلا یلوک عالم مشر کلا دین پاک بوسون حضرت عمر نینگ بوسوز لاری بیٹھانصار کرام دین حضرت سعد بن معاذ و حضرت عبد اللہ بن رواحہ تائید قیلد یلار۔ کین حضرت ابوبکر عرض قیلد بلار یارسول اللہ بوسیر لار اوز اصل لاری داوز قوم لاری دد اللہ تعالیٰ جنایارین بولار غہ غالب ایتدی بولار نے اوز لاریغہ اسیر قیلوب بیروے نینگ بلایم شولردو کہ بولار دین فدا آلوب اوز لارین قیلوب بیار ایلوک آلتان خدا لاریغہ سلاح آلایلوک استعدا دیمز نے زیادہ قیلایلوک زیادہ قیلایلوک خدا دین امیدیم بار کہ بوسیر لاریغہ نجات تا لوب اوز لارین مدد لاریغہ خدمت قیلور لار و شاید پرکتلار دین مسلمان بولور اسلام منفعتی غم حرکت ایتور لار جناب رسول اللہ صلی علیہ وسلم رحمت قیلد یلار اللہ تعالیٰ بعض انسانلار دل لارین شونداغ بلایم قیلور کہ ہر قنداغ یومشاق نرسہ دین ہم یومشاق بولور و بعض انسانلار دل لارین شونداغ قیتغ قیلور کہ تاش دین ہم زیادہ قاتوب کیتور ای ابوبکر سینگ دنگ حضرت ابراہیم دل لاری کبی ملایم بیر ایلوبدور اول ذات دیر لار کہ فَمَنْ يَبْعَثْ فَإِنَّهُ مِنِّي وَمَنْ عَصَا بِحَبِّ فَإِنَّكَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ۝ یعنی ہر کیم منگا تابع بولوبدور اول آدم مندین دور و ہر کیم منگانا فرمان بولوبدور ای مولیٰ سن غفور و رحیم دور سن دئے عمر سینگ دنگ حضرت فوح دل لاری کبی قیتغ بیر ایلوبدور اول ذات دیر لار کہ ای بریم بیر یوز لیغہ کافر لار دین بیرار عدد اولیک کیشی نے تیریک تو یا گیل ۰

حضرت رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم ہر ایک کتہ صحابی سوز لارین مدح و تعریف قیلوب توروب آخردہ اوز لاری حضرت ابوبکر رأی لاریغہ قوشولد یلار چنکہ ہر ایکے رأی برابر اسلام عزتی و کفر و شرک احسانی غمظفدار ایردے صحابہ لار غہ دید یلار سینر لار بولور کونلار دہ محتاج دور سینر لار بیچ بیر اسیر نے فدیہ سیز قیلوب بیار دنگ لار قریش بولور واقعہ نے البیتوب بدرہ اولگان کتہ لاری ادھون بیر ای عزت و توب لیغلا دیلار ۰

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

اسیر لار نے قوت قاریش حرکتی

مشترک لار طرف لاریدین ہمہ دین اول مطلب بن ابی وداعہ مدینہ غہ باروب آتہ سی اوچون تورت میدنگ درہم فدیه بیروب بوشا توب آلوب کیلدی کینین تمام قریش جماعہ سی اوڑا لار اسیر لاری اوچون تورت میدنگ درہم دین فدیه بیروب بوشا تا باشلا دیلار ہرکیم فدیه بیریشغہ قادر بولماسہ واوزی او قوش ویا زیشی یخشی بلیسہ مدینہ بالہ لاریدین اون عدو نے قولیغہ تا پشور دیلار لار بولار نے تعلیم بیروب بولوب کیتہ بیرو لار۔ بو اسیر لار دین بیر لاری حضرت رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم داماد لاری قیزلاری حضرت زینب بیٹنگ ایولاری ابو العاص بن الربیع ایردے قریش ایلہ مسلمانلار اوڑا لاری نہایتدہ بوزولگان کونلار دہ بولکیشی نے ہم خاوندلارین طلاق قیلماک آتہ لاریدین علاقہ اوز مکغہ ترغیب بیریشدیلار کن بو ذات قبول قیلما دیلار وقتیکہ بولکیشی ہم بدر دہ اسیر توشکان ایر دیلار بو خبر نے البیتیتوب حضرت زینب رضی اللہ عنہا ایر لاری طرف لاریدین فدیه بیروب بوشا توب آلمک قصدیدہ نکاح کچہ لاری والدہ لاری ام المؤمنین حضرت خدیجہ رضی اللہ تعالیٰ عنہا تا قغان طلا بولویون تا قونچا تہا لارین مدینہ غہ بیار دیلار حضرت رسول اکرم صلی اللہ علیہ وسلم بوزسہ نے کوروب کونگی لاری بوزولدی و صحابہ لار غہ قاراب اگر ممکن بولسہ بوزسہ نے آلمای زینب اسیری نے بوشا توب بیار سہ لار نیگیز دیلار صحابہ لار ہمہ لاری بو حکم غہ رضی بولدی لار کینین ابو العاص غہ خاوند نے زینب نے مدینہ غہ ہجرت اوچون اجازت بیر حکین شرط قیلوب توروب جواب بیر دیلار ابو العاص بو شرطنی قبول ایتدی مکہ غہ باروب حضرت زینب غہ قبلہ گاہ لارین خدمت لاریغہ بار ماقغہ امر بیردی جناب سید عالم صلی اللہ علیہ وسلم آدم بیاروب مدینہ غہ آلدور دیلار مکہ مکرمہ فتحی دین بیر آزدت ایلگاری ابو العاص مسلمان بولدسہ حضرت رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم خاوندلارین اوڑا لار اولغی حکاجی ایلہ اوز لیغہ قاتہاروب بیر دیلار۔

ہو اور وہ اسیر لاریدین بیرلاری آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم نینگ محترم مک لاری حضرت عباس ایردیلا
 بو جناب نے حقیقتہ قریش زور لیک ایله اور وشدنہ آلوب حقیقان ایردے امر بولدیکه بولکیشے
 هم اوز طرفلاریدین و هم اکالاری ابوطالب او غے معقل طرفیدین فدیہ بیروب بو شاسونالار
 عرض قیلدیلا که یارسول اللہ بیزلار مجبوری حالده قوشولدوک نه اوجون فدیہ بیرور میر حجاب
 بیر دیلا که سیزلار خاطرده دشمن لاریله برابر ایردینگیز لار لارنا چار فدیہ لارین تولادیلار حضرت
 عباس دیدیلار یارسول اللہ منی قریش قومی ده همه دین محتاج قیلوب تویدیلار حضرت رسول
 اللہ صلی اللہ علیہ وسلم دیدیلار شوک محتاج بولور من حال بولکه خاتونینگ ام الفضل قولینہ
 کوب کتہ مبلغ تابشور وینگ و دیدینگ که اگر من اوزوم اولوب کیتسام هم سہی همه دین زیادہ
 دولتمند بیر خاتون قیلوب تو یوب کتیدیم بوسوز نے ایشیتوب حضرت عباس تحمل بولدیلار
 و دیدیلار که قسم خدانامی نہ کہ بوداتہ نے خدادین باشقہ حکیم بیلاس ایردے عرض جناب
 سید عالم صلی اللہ علیہ وسلم دنیا خلقیغہ روشن کورساتدیلا کہ عدل و مساوات و بے طرفلیک
 قداغ بولور صلی اللہ علیہ وسلم .

اسیر لار نے اولدورمای فدیہ آلوب قویوب بیارگانلاری اوجون

مسلمانلار غہ عتاب نزولی

اسیر لار دین فدا آلوب بو شاتیش حقدہ بو آیات شریفہ نازل بولدے مَا كَانَ لِذِي
 اَنْ يَكُوْنَ لَكُمْ اَسْرٰى حَتّٰى يُلْحِقَ فِى الْاَرْضِ نَزْهِيْدًا وَعَرْضًا لَدُنْىَ وَاللّٰهُ مَبْهِيْدٌ
 الْاٰخِرَةَ ۗ وَاللّٰهُ عَزِيْزٌ حَكِيْمٌ ۗ اَلَا اَوْ كَاتِبٌ مِّنَ اللّٰهِ سَبَقَ لَكُمْ فِيْ مَا اَخَذْتُمْ
 عَنَ اَبِى عَظِيْمٍ ۗ

یعنی پیغمبر اوجون بولائق ایس ایردیکه ایننگ قاشیدہ اسیر لار تورسون تا که بیر یوز بدہ خوب
 قان کو کورن سیزلار دنیا مال لارین ایستار سیزلار واللہ تعالیٰ آخرت مصلحتین خواصلار

واللہ تعالیٰ غالب حکمتلیک ذات دور اگر اللہ تعالیٰ طرفیدین اولدہ یازیلگان حکم بولماسہ
ایردی بولغان نرسہ لارینگیز توغریسیدہ سیزلارغہ بیوک بیر عذاب نازل بولور ایردسہ سورہ
انفال ۶۷ - ۶۸ خلاصہ۔ حق یولغہ کیر گوجی لار نے توسوب اللہ تعالیٰ ینگ دینی غمناح بولغان
جماعہ نے خوب قیریب قانلارین توکما گونچہ الار دین اسیر سفلامک ممنوع ایردی اینگ اوچون
بولار نے فدیہ آلوب بوشا تکا نلاری اوچون بعض مسلمانلارغہ عتاب قیلونور اگر بونرسہ
حقیقتہ قلم کیتکان بیر نرسہ بولغاندہ مسلمانلارغہ عذاب نازل بولور ایردسہ اییدی آلونغان
نرسہ لاری حلال و پاکیزہ دور آسونلار تامل قیلسونلار منہ بو عتاب مسئلہ سی اسلام دینین
الہی بیر دین ایکنلیگین و رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم طرفلاریدین تو قومہ بیر نرسہ ایس
ایکنلیگین اثبات قیلور اگر بودین اوللاری تو زگان بیر دین بولغاندہ صحابہ کرام اکثر تیلارین
قرار لاری ایلہ بولغان نرسہ اوچون جناب رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم غم عتاب نازل بولور
می ایدی ؟

فائدہ

اوشبو ایکنچی سنہ ہجریہ دہ حضرت فاطمہ زہرا رضی اللہ عنہا نے جناب علی المرتضیٰ رضی
اللہ عنہ غم نکاح لاری بولدی حضرت علی یاش لاری یگر مہ بیردہ بولوب حضرت فاطمہ عمر لری اون
بیش دہ ایردسہ و ہم شول سنہ دہ حضرت رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم جناب عائشہ رضی
اللہ عنہا ایلہ تو شولدی لار یا شلاری تو توزوہ ایردسہ و شول سنہ دہ اسلام دینی ینگ خطر لیک
بیوک دشمنی کعب بن اثرف یہودی حضرت محمد بن مسلمتہ الاوسی تدبیر لاری ایلہ اولدوریلدسہ
اللہ تعالیٰ بولور شریدین مسلمانلارغہ نجات بیردسہ .

ببینببینببینببینببینب

قریش جماعہ سی نینگ مدینہ نمہ تور توپچی حملہ سی احوال و روشی

ادوچونچی سنہ ہجریہ ماہی شول آئیدہ مکہ لیک قریش جماعہ سی مدینتہ المنورہ غنیمہ حملہ قیلد یلار بود فہہ الار تمام مملکتدین اعانہ توپلا دیلار ابو عزمہ ناملیک ہر شاعر بو تون حجاز دہ ایلا نوب یوروب خلقتی اوروشغہ دلالت قیلدی دنی کنا نہ قبیلہ سببن قریشی مدد لیغہ آمادہ ایتدی شام تجارتیدین حاصل بولغان الملیک مینگ منتقال طلافی و بر مینگ عدد توپہ نے اولکو لئجہ تقسیم قیلو نغان ایردے ہمہ سینی بود فہہ دہ گی اوروش اعانہ سیغہ قوشوب یباریلدے بو اوروش دہ مکہ دہ توپلا نوب مدینتہ طرفیغہ حملہ اوچون لدانہ بولغان لشکر بیش مینگ عدد ایردے بولار دین اوچ مینگ نفر لاری توپہ غہ مینگانلار ایردے اکی یوز آتلیغ بار ایردے تی یوز نفر تیمرزہ کیگانلار ہم بار ایردے .

حضرت سید عالم صلی اللہ علیہ وسلم راہی مبارک لاری بود فہہ مدینہ دین چقیماہی شہر ایچیدہ توروب اوروشمک ایردے لیکن کوب نینگ خواہشی ایلد تا شتار لیغہ چیقوب اوروشمکغہ قرار بولدی کینین مسلمانلار احدتا غیغہ یقین بیر میدان دہ توروب الارغہ مقابلہ قیلد یلار اسلامی لشکر مجموعی بیر مینگ نفر ایردے لیکن منافق لار سردار لاری عبداللہ بن ابی اوجیوز نفر اوز لیغہ قراغان آدم لار نے آلوب یول دین تایتوب کیتدی تی یوز گنہ مسلمان نینگ بیش مینگ نفر کا فرغہ مدافعت اوچون مقابلہ لاری حقیقتنا نہایتدہ آغیر دین آغیر بیر مسئلہ بولسہ ہم خدافر بولگان ایمان صادق و حضرت رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم غہ بولغان اتباع کامل لارین برکیندہ الحمد للہ مسلمانلار تاغ ایک برقرار توروب اوروش دیلار اوروش باشلانغان زمان ابتدا دہ مسلمانلار کا قرار غہ غالب کیلید یلار الار دین اون اکی نفر علمبردار لاری اولد و ولدی سکیزین حضرت علی اولد و توروب تاغاینین باشقہ لار اولد و دیلار لیکن بو منظریت نے کوروب مسلمان تیراند اولار رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم قولغان تاغ اراغی دین قوزغالوب میدان طرفیغہ

یوروب قالدیلار قاجوب کیتوب تورکان دشمن بومهم مقام نینگ خالی قالغانلیکین کوروب قالوب
تیز دین بیرکته جماعه سے اوشال بیرنه اشغال اتیوب مسلمانلار نے ایک طرف دین اورتاغه آتوب
حملہ قیلدیلار بود فعه ده مسلمانلار فکوب نقصان بولوب ہمہ لاری ہر طرفتہ تارقالوب کیتدیلا حضرت
سید عالم صلی اللہ علیہ وسلم قاشلاریده اون ایکی نفرگنہ صحابی قالدیلار حضرت ابو بکر عمر علی عبدالرحمن
بن عوف سعد بن ابی وقاص طلحہ زبیر ابو عبیدہ و باشقہ لار دشمنلار حضرت رسول اللہ صلی اللہ علیہ
وسلم نے تاشاران قیلدیلار ابن قتیبہ نینگ تاشی ایله مبارک پیشانہ لاری و ابن ہشنام تاشی ایله
مبارک بلیک لاری زخمی بولدی عتبہ نینگ تاشی ایله حضرت صلی اللہ علیہ وسلم نینگ تورت عدد
مبارک تیشلاری شہید بولدی داوزلاری بیرچوقور غہ بنفیلدیلار بیر دین خلق اورتاسیدہ رسول
اللہ صلی اللہ علیہ وسلم اولدور دیلار دیکان آوازہ پیدا بولدے مدینہ دین خاتونلار یوگوروشوب
تیوب کیلدیلار حضرت فاطمہ و حضرت عائشہ رضی اللہ عنہما ہم کیلدیلار حضرت فاطمہ قبلہ گاہ لارین
زخم لارین یو و دیلار لوریا کویدوروب جبراحتلاریغہ قویدیلار قانلاری توختادی حضرت علی سوتاشوب
کیلتوروب تور دیلار و حضرت عائشہ و ام سلیم مشک لار نے کوتاروب زخمی بولغان صحابہ لار غہ سو
ایچوروب تور دیلار بومیدان ده تمیش نقر صحابی شہید بولدیلار ۔

بو اوروش ده بولغان نقصان لار نینگ بیری بلکہ اولوغنی جناب حضرت مصعب بن عمیر رضی
اللہ عنہ نینگ شہادتلا ریدور بوجناب ہمہ دین ایلکار سے مدینہ غہ سلم بولوب کیلکان ایردیلار بو
جناب و غلط لارین برکتیدین اوس و غزرج قبیلہ لاری مسلمان بولغان ایردیلار خاتونلارین ناملاری
حمنہ ایردے اوشال حمنہ نینگ اکا لاری و ہم طفالاری ہم شہید بولوب ایردیلار اول اول جالبہ
طفا و اکا لارین شہادتلارین خبری تیوب ایردی اِنَّا لِلّٰهِ وَاِنَّا اِلَيْهِ رٰجِعُونَ ویدیلار
والار حقلاریغہ دعا قبلدیلار کیمن ایرلارین شہادتلاریدین خبر بیریلیب ایردے بے اختیار آہ تارتدیلا
حضرت رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم دیدیلار کورونگ لار بونیکجنت خاتون ایرینی نہ قدر نیشی کورور
ایکان ۔ اوشبو جنگده حضرت رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم نینگ محترم عم لاری

اَسَدُ اللّٰهِ وَاَسَدُ سُوْبِهِ حضرت حمزہ ہم شہید بولدیلار و شعلدار بوجناب نینگ مبارک اعضا لارین کیسوب
 جسم پاک لار لیغ ادرینکی قبیلدیلار رضی اللہ عنہ و ہم بوجنگده جناب النس بن نصر رضی اللہ عنہ نینگ
 مبارک وجود لار لیغ تمیش یر دین اوق تیلیک شہید بولدیلار بواور و شده حضرات ابو دجانہ حنظلہ طلحہ
 علی رضی اللہ عنہم اول قدم شجاعت و جانفشانیک کورساتدیلا که اسلام تالو بیجی الاریله قیامتغہ فخر
 قبولورسیدنا طلحہ قول لاری جناب رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم طرفلاریغ آتیلگان اوقلار اوچون پیر
 و زلیفہ سینی ادا قیلدے اوزی ہم عمر بونچیشل بولوب قالدی بوجنگده بیر صحابیہ خانون نے آتہ سی
 و اکاسی و ایر سے ہم لاری بلیر شہید بولدیلار شونداغ بولسه ہم دیر ایردیکه حضرت رسول اللہ صلی
 اللہ علیہ وسلم بچو کدور لار آدم لار جواب بیردیلا که الحمد للہ سلامت دور لار آخر دیدیکه آنحضرت صلی اللہ
 علیہ وسلم نینگ رخسار انور لارین منگا بیر بار کورساتینگ لار وقتیکه جمال محمدی غہ نظری توشدی
 بے اختیار صحیحہ اوروب دیدیکه یارسول اللہ کُلُّ مِصْدَبَتِي بَعْدَكَ فَجَلَلٌ یعنی اوزلاری
 سلامت بولسه لار باشقہ مصیبت لاریچ دوراوشن بواور و شده بعض محابه لار عرض قیلدیلا که
 یارسول اللہ بوظالم لار حقیقده دعای بد قیلسه لار جواب بیردیلا که من دینا غہ دعای بد قیلغوی
 و لعنت آتگوی بیر انسان بولوب کیلما دیم اهل عالم اوچون مجتہم رحمت بولوب کیلگاندور من ای
 پروردگاریم نینگ تو معنی هدایت تیلیکیم که منی تنوسونلار حاضر بولار نینگ حقیقتیم نے بیلمایدور لار

دیدیلار ۱

اَحَدٌ اَدْرَدَشِيْدَه وجود غہ کیلگان واقعہ لار نینگ ہم لاری بولار دور (۱) بوجنگده کوندوز
 نینگ اولیده مظفریت و غلبہ مسلمانلار قول لاریده بولدے ایننگ سببی شول بولدی که تمام اصل
 اسلام حضرت رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم حکم لاریغ اطاعتده تور دیلا رکوندوز نینگ آخریدہ
 مسلمانلار غہ شکست و نقصان بولدے سببی شول بولدی که رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم حکم لاریغ
 تیرانداز لار خلان قیلدیلا و ادرجا یلارین بے اجازت قول لیدین بیردیلا معلوم بولدی که مسلمانلار
 قلبہ لاری خدا ورسول غہ اطاعت برکیتده قولغہ کیلور ایمان معاف اللہ اگر خدا ورسول حکم لاریغ خلاف

ایش کور ولسند تا اسباب و نہ سلاح فائدہ بیرون نہ کو پچلیک (۲) مشہر کلار بو اور وشدہ حضرت رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم تیغہ لاریغہ تیوب کیلوب اولدورمک اوچون برابر حملہ قبلہ یلار الار حملہ لارین مدافعہ قیلوب توروب اون نفر صحابی شہید بولدیلار آخر دہ حضرت طلحہ رضی اللہ باریہا قتلا ری ایله لارنے قاتیاره آلدیلار لیکن مبارک قول لاری ہمیشہ لیکتہ شل بولدی حضرت ابو جہانہ رضی اللہ عنہ اوز وجود لارین حضرت رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم طرفلاریغہ آتیلگان او قتلا و حملہ لار غم پیر قیلوب تور دیلار (۳) حضرت قتادہ بن النعمان رضی اللہ عنہ نینگ مبارک کوز لاری اوریندین حقیوب کیتدی حضرت رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم مبارک قول لاری ایله اول کوزنے اوز جایغہ قاتیاره قوید یلار بو کوز لاری ایکنی کوز لاریدین زیادہ روشن و نحشی بولوب کیتدی (۴) بو اور وشدہ حضرت رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم نے اولدورمک تصدیقہ اُبی بن خلف آت اوستیدہ جولان اوروب کیندی لیکن بیر بار جوابی حملہ لاریغہ طاقت کیلتور آلامای قاجدی مکہ غہ تیمای توروب یولده سفر دینگان مقام ده جهنم غہ روانه بولده .

اون نفر اکابر صحابہ کرام نینگ منطو مانہ شہادت پائیشیلاری

أحد جنگیدین کین قریش جماعہ سی آرام اولتور ما دیلار بلکہ مسلمانلار نے پریشان تملک اوچون ہر قسم چلہ لار کور دیلار چنانچہ عَض و قارہ قومیدین تی کیشی نے یسامہ مسلمان قیلوب حضرت رسول اکرم صلی اللہ علیہ وسلم خدمت لاریغہ یار دیلار الار عرض قیلدیلار یار رسول اللہ بیزلار نینگ قوملاریغہ مسلمان بولوشغہ بالکل تیار بولدیلار جنابلاری بیزلار اوچون بیر نیچہ معلم و ہر بیر سون لار جناب سید عالم صلی اللہ علیہ وسلم اون نفر صحابہ غہ حضرت عاصم بن ثابت رضی اللہ عنہ نے سردار قیلوب بولار غہ قوشوب بیر دیلار وقتیکہ بو صحابہ لار بیر معین مقام غہ باروب ایر دیلار اولار نے تیریک گہ قاتار تیمک اوچون ایک یوز نفر آتلیغ فوجوان تیبیب کیلدیلار صحابہ لار الار غہ اولارین تسلیم تیمای اوروش باشلا دیلار اور وشدہ اور وشدہ سیکڑ صحابی اوشال ہر وہ شہید بولدیلار و حضرت خبیب ایله حضرت

زید بن دثنہ ایک لاریسے تیریک اسپر قیلوب آلدیلار اصل وہ بو واقعہ سبب بولغان کیشی بخراتون
 ایردی اول عہد قیلوب ایردیکہ ہرکیم حضرت عاصم نینگ باشی نے خٹک کیلتورسہ یوز تویہ بیور من
 شول تویہ لار طعیجہ بو واقعہ تو غولوب ایردے حضرت عاصم یوسوز نے ایشیتکان ایردیلا ایمدی
 بیلدیلا کہ بولار بوجناب اولگانلاریدین کیمین باشلارین آلوب بارورلار ایننگ اوچون دعا قیلدیلا
 یا اللہ کافرلار نینگ جسمیم نے بجز مت قیلما سونلار نتم الار نینگ قول لاریغہ تو شماسون کیمین کافرلار
 بوذات نینگ باشلارین جدا قیلیمک اوچون ارادہ قیلوب ایردیلا اللہ تعالیٰ آریغہ اوخشاگان ہیر
 جانورلار نے بیاردی الار کیلوب تمام بدنلارین ادواب آوشدی ایچ بر حصہ بدنلاری کورولمای قالدی
 ہرکیم یقین کیلسہ اول جانورلار حملہ قیلوب قریب الہلاک قیلوب تاشلار ایردیلا آخر کافرلار دین میرلاری
 دیدیکہ حاضر قیلوب ہیر نینگ لاریقین بار ننگ لاریقچقرون بوجانورلار ہمہ سی اوچوب کبتور کیمین
 باشنی علاحدہ قیلوب آلوریز کچقرون ہیر یاغنین بولدے سیل کیلوب حضرت عاصم مبارک تن لارین
 ہیر طرفغہ آقوزوب آلوب کیتدی کافرلار اختیاروب تاپالمای مایوس قالدیلار یوز تویہ دین ہم محروم
 بولدیلا دنیا و آخرت خسارہ سیغہ برابر بولوقدیلا کیمین بوجامہ حضرت خبیب و حضرت زیدنی آلوب
 کیتدیلا ہیر بیچمہ کوندین کیمین ہر ایک لارین مکذغہ آلوب باروب قریش غہ ساتوب کیتدیلا قریش بولار
 نے حارث بن عامر اویندہ نیچہ کون طعام و سویرمای سقلادیلار ہیر کون صاحب خانہ حارث نینگ
 یاش ہالہ سی ہیر بیچاق نے اویناب توروب باروب قالدی حضرت خبیب ہالہ قولیدین بیچاق نے
 آلوب قویدی لار اوزینی تیزہ لاریدہ اوینا توب اولتور دیلا زاگاہ حارث نینگ خاتونے کوروب
 قالدی کہ ہالہ بیچاق ایلہ خبیب قاشیغہ باروب اولتور و بدو بوجالنی کوروب خاتون بے اختیار
 صحیحہ اوردی خبیب رضی اللہ عنہ دیدیلار ای خاتون من گمان قیلور من کہ من بومعصوم ہالہ نے
 اولدورور من ہرگز ہرگز مونداغ بولماس مسلمان غدر و خیانت نے بیلایدور
 ہیر مدتدین کیمین قریش جماعہ سی بواکی بے گناہ اولوغلار نے اولدورچی بولوب دارا ستیغہ
 آلوب بار و دیلا دیدیلار کہ اگر دنیلا نیگز دین قایتسا نگیر لاریغہ نجات ہیر ولور یوق ایسہ

اولدور و لور سیزلار لار اوجوب بیدیلار که دینمیز نیشاشلاما کچی بوسک اندین قالغان جان نیش قیلور میزیز
 لار هرگز خدا هدایت قیلغان یول دین قایتما سیز قریش سوال قیلدی ای خجیب بیچ بیر تمنا لنگده باری
 بیزانے سنکامیر ایلک حضرت خجیب دیدیلار ایکی رکعت نماز اوقوب آیشده اجازت بیریلسه ممنون
 بولور ایرویم لار شهلت بیدیلار جناب ایکی رکعت نماز اوقوب آلدیلار و دیدیلار دشمن قود قدی دیب
 ملامت قیلغاننده نماز یعنی نهایتده خضوع و خشوع ایلد اوقوب آغان بولور ایرویم کین دشمنلار هر ایکی
 لارین وارغند اسدیار و نیزه لیک لارغ بولور دیلار لار نیزه لاری ایلد هر ایکی لارین تمام اعضا لارین تیشیک
 تیشیک قیلوب تاشلا دیلار بولایکی مقدس ذات نینگ اسلام غمختلاری نیش قدر زیاده و حق دین ده نیش قدر
 مستقیم و خدا لارین وعده سیغده نیش قدر ایثا نچلاری بلند ایردیک بوقدر کلفت و اذیت نیش چکیوب توروب بیریار
 اوف دیلار و چهره لاری اوزگار مادی بلکه جناب سیدنا خجیب رضی اللہ عنده دشمنلار مقابل لاریده لار
 نینگ قیلغان ظلم و ستم لار نیزه جابا بوتون دینا مسلمانلاری اوچون شونداغ کونلارده درس عبرت بولار لیک
 بومبارک بیت لار نیش اوقوب دشمنلار نیش انگشت بدنان قیلوب کیتدیلار

اَقْدُ جَمْعُ الْاَخْرَابِ حَوْلِي وَالْبُؤْسِ قَبْلَهُمْ وَ اَسْتَجْعُوا كُلَّ جَمْعٍ
 وَ كَلَّمَهُمْ مُبْدِي الْعَدَاوَةِ جَاهِدْ عَلَى اَخِي فِي رَحْمَةِ خَلْقٍ يَمْضِي
 وَ قَدْ جَمَعُوا اَبْنَاءَهُمْ وَ نِسَاءَهُمْ وَ قُرْبَانَتْ مِنْ جَدْعٍ طَوِيلٍ مَمْنَعِ
 وَ كَذَّ حَيْزُ مَوْجِي الْكُفْرِ وَالْمَوْتِ حُذْفَهُ وَ قَدْ هَمَلَتْ عَيْنَايَ مِنْ غَيْرِ حِجْرٍ
 فَلَسْتُ بِمُبْدِي لِلْعَدُوِّ وَ تَخَشُّعًا وَ لَاجِرًا عَاثِيًا اِنَّ اللّٰهَ مَرْجِيٌّ
 چونکده من دشمن غمگیلیماسم اندین تور تاسم البته بیورمن که آخر ریم حضور ریفه بارورمن

وَكُنْتُ أَبَا حَيْثُ أَقْتُلُ مُسْلِمًا عَلَىٰ أَيِّ جَنْبٍ كَانَ فِي اللَّهِ مَصْرَعِي

دین و فیکہ اسلام رہا اولسام پہچ پراقیما سمکا کہ انگ دین جان پر دیم می یاجب دین خدا قربانی دور من
وَذَلِكَ فِي ذَاتِ الْأَلْبَانِ لَيْشًا يُبَاكِ عَلَىٰ أَوْصَالِ شَيْلٍ مُمْتَرَعٍ

چونکہ بو اولوشیم الشدی لویدره دوراگر اللہ خواہاں سہ بندہ سین تیلانگان گوشین پارچہ لاریغہ ہم برکت عطا قیسور
حضرت نجیب رضی اللہ عنہ دارغہ آسیلوب نیزہ لاریلیہ مبارک اعضا لاری پارہ پارہ قیلونغان ساعتہ

بو آخری دعائے قیلوب امانت جان لاری مہربان پروردگار لاریغہ تالشور دیلار دعا لاری بودور اللہم اخصم

عَدَاوَاتِكُمْ فَرِيدًا وَلَا تَعَاذُ مِنْهُمْ فَحَدِّثْنَا اللَّهُ بِتَغْضَابِهَا لَنَا تَسْتَسْوِلُكَ

فَبَلِّغْهُ مَا يُصْنَعُ بِنَا یعنی ای پروردگار بوجہ رہ حاضر بولگان دشمنان نے سنائیں وہمہ لارین

پارچہ لاب تشلا گیل ویچ بیلارین سلامت تو یما گیل ای پروردگار نیز لار رسولینگ پیام لارین تیکوز دوک

ایمدی من نیز لاریغہ قیلونوب تورگان معاملہ لار نے رسولنگ معلوم نیلگیل بکہ مکر مدہ بواکی جنانغہ بومعاملہ

للابولوب تورگان زماندہ مدیغہ منورہ دہ حضرت رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم غمہ ہیر حالت پیدا بولوب تار قادی

فی الحال صحابہ لاریغہ دیدیلار کہ جبریل علیہ السلام برادر لارینگیز نجیب سلامین تیکوز دیلار کافر لاریغہ نجیب نے وزید

نے دارغہ آسیب بوتون اعضا لاری نیزہ لاریلیہ فلویر قیلوب تاشلا دیلار بود واقعہ دین آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم

در تمام صحابہ لار نہایتدہ مخزون بولدیار جناب سعید بن عامر رضی اللہ عنہ حضرت عمر رضی اللہ عنہ طرقلار بدین حاکم

تعیین بولگان ایردیار کما کما صاحب دین میوش بولوب اندلار بدین بیگانه بولوب قالد ایردیار حضرت عمر رضی

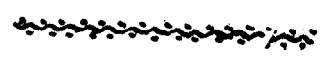
اللہ عنہ اوکیشی دین بود واقعہ سبب نے سور دیلار جواب ایردیار کہ من جناب نجیب رضی اللہ عنہ دارغہ آسیب

اولدور و لکان ساختلار یدہ حاضر ایردیم تچان شول واقعہ خاطر یغہ کیلسہ بجا اختیار شول حالتہ توشور

من جفتقدہ جناب نجیب رضی اللہ عنہ قیلنغان لحظہ لاریدہ حاضر لار دین اکثر لاری خیال قیلدیار کہ بودعا انزلینہ

حاضر صہ دوچار بولور اینینگ اوچون بعضلاری اوللاری یرغہ تاشلا دیلار غرض بودعا دین میسبت لانتغان کیشی

قالما دی رضی اللہ عنہ

دشمنان طرفین میں یہ سیرتدیر لایہ تمیش عدد کتہ صحابی نے اول دور ووشلاری

عربلار دین ابوربامعاصر ناملیک بیکیشی هم یوقایده گی واقعہ کبی برواقعہ نے توغدر دے حضرت رسول اکرم صلی اللہ علیہ وسلم خدمتلا رلیغہ کیلوب عرض قیلدے ویدی یارسول اللہ اقلیم تجراصلی لاریغہ اسلام تعلیمی اوچون بیزنچہ دانا صحابہ لار نے منگا قوشوب بیرسه لار و بجد بئسی ایلنگ برادر زاده سے ایردے و جناب سید عالم صلی اللہ علیہ وسلم غم صحابہ لار خصوصلا ریدہ اطمینان بر دے ویدیکہ لار نے حفاظت قیلو نور کین حضرت رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم جناب منذر بن عمرو انصاری غم تمیش عدد قاری و عالم صحابہ لار نے قوشوب سیرتلا ر وقتیکہ بوذاتلار بارہ بارہ بزمعونہ دیگان مقام غم تیوب ایر دیلار اول یر دین جناب حرام بن لمحان نام ذاتی حاکم طفیل قاشینغہ ایچی قیلوب حضرت رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم مبارک خطلارین قول لاریغہ بیروب یار دیلار بوذات اول حاکم حضور لیغہ تیکان زمانلاری امر قیلدی جبار بن سلمی دیگان جلا دار قہر فلاریدین نیزہ سالدی نیزہ سینہ لارین تیشوب بو طرفقا ائدی اول جناب جان بیروب تو دوب شرت و ذکبت الککتبہ یعنی کعبہ ربین نامی غم قسم یاد اتیوب دیر من کہ مراد میغہ تیدیم بو جناب اغزلاریدین چقیغان بو آخری کلمہ لاری اولدور گوچی نینگ دلینغ شونداغ اثر قیلدیکہ حضرت رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم خدمتلا رلیغہ کیلوب مسلمان بولدے کینین بو ظالم حاکم قاتغان صحابہ لار نے هم بیر اولدور دوب شهید قیلدور دے لار دین بیر لاری کعب بن زید رضی اللہ عنہ اندلارینی شهید لار صغلا رلیغہ با شریب آلوب قو تورگان ایر دیلار مدینہ غم جناب سید عالم صلی اللہ علیہ وسلم خدمتلا رلیغہ تیوب واقعہ نے مکمل بیان قیلدیلار

ایکچی بدر اوروشی

احد فراتے دین قاتور وقتینده اوسغیان مسلمانلار غم شهید قیلوب ایر دیکہ کیلار سنه ده بدر مقامی ده مسلمانلاریله نہایتده آخیر اوروش قیلور لار۔ بو شهید یار و ستیدین ایکچی سیل و عدہ سیدغہ و فاقیلکچی بولدی مدینہ غم قو تور لوگ قو قوخیلیک خبر لاری یار دی مسلمانلاریلغان خبر لار غم پر و اقلیم دیلار بلکه ایمان لاری نیزہ زیادہ بولدی

حضرت رسول اکرم صلی اللہ علیہ وسلم ہر مینگ پیشیوز صحابہ ایلہ مدینہ دین جناب بدرغہ بار دیلار مشرکلار دین ہر بار
کیشی نے ہم اول یردہ تابا دیلار چونکہ بوسفیان لشکر لارین توہلاب مکہ دین چتیغان یریدہ نیہ قاتیوب کیشکان
ایر دے مسلمان لاری پیچہ کون بدرودہ توروب نیہ سلامت مدینہ فیانوب کیتدیلار بو واقعہ ہجرت نینگ تورونچی
سنیدہ بولوب اوتدی ۔

خندق غزاتی

بو غزات ہجرت نینگ پیشی سنہ سے شوال آئیدہ وقوع غہ کیلدی بو اور دش غہ سبب بولغان ذاتلار
مدینہ دین چقیار یغان یہود لاکتہ لاری دین سلام بن ابی الحقیق وحنی بن اخطب بولدیلار لار مدینہ دین
سور و لکچ چیدایا لمارے مکہ مکرمہ غہ باروب قریش جماعہ سین نیہ توز فا دیلار حضرت رسول اللہ صلی اللہ
علیہ وسلم ایلہ اور و شکتہ ترغیب ہر دیلار اول لاری برابر اور و شکتہ وعدہ ہر دیلار قریش جماعہ سے الار غہ
دیدیلار کہ ای یہو دسردار لار سے سیر لار کتابی لار دور سیر لار علم لار نیگیز بار دور ہر لار غہ حقیقت لے بیلدور ونگ
لار کہ بیلدور نینگ دینیز حقدور می یا محمد نینگ دینی حق دور می بوسوال غہ یہو دسردار لاری سیر لار نینگ دین
لار نیگیز حق دور دیب جواب ہر دیلار بو جواب نے ایشیدکچ قریش جماعہ سی کوب خوش بولدیلار وہیو ملار
دو تار بن قبول ایتدیلار نیہ ہر بیوک محار بہ او چون تیار گر لیک قیلد باشلا دیلار یہو دسردار لاری بولار دین خاطر
جمع بولوب مکہ دین جو نا دیلار یولدہ غطفان قبیلہ سی ایلہ ملاقات اتیوب لار نے ہم مسلمان لار ایلہ محار بہ دعوت
ہر دیلار و قریش نینگ ہر گان وعدہ سین سوزلا دیلار بوسون نے ایشیتوب غطفان ہم اور و شکتہ وعدہ ہر دی
کیمن مکہ دین قریش لشکری جو نا دی سردار لاری بوسفیان ایر دے و غطفان لشکری ہم تو شولدی لار بولانینگ
سردار لاری عینہ بن حصن ایر دے ۔

حضرت سید عالم صلی اللہ علیہ وسلم بو خبر نے ایشیدکچ لار دین کیمن می ہر کرام ایلہ مشورہ قیلدیلار نتیجہ
او مدینہ اطرا نلار لیغہ خندق قازیش غہ امر ہر دیلار مسلمان لار بارہ تو تار بن صرف قبول الحمد للہ از کوندہ
خندق نے قازوب بو توروب آلدیلار حضرت رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم اول لاری ہم ہر ترازیندیلار
خندق مسئلہ سی تمام بولکچ مکہ طرف دین قریش جماعہ سی غطفان واصل نجد ایلہ برابر اون مینگ عدد

مقاتل دین عمارت بیوک جمیش نے آلوب مدینہ فتح کیلئے مدینہ شہر اطرافیدہ مسلمانوں کو متعارف کرایا
 دشمنوں کو اور تادمہ خندق بار بار ایر دے
 نبی فقیر دین بولغان یہودی سردار حیی بن اخطب بنی قریظہ سرداری کعب بن اسد قاشیقہ باری
 وقریش ایلہ برابر بولوب رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم ایلہ اور دشمن کو کوب دلالت لاری قیلدی مسلمانوں
 ایلہ بولغان معاہدہ لارین بوزوش اوچون بادطاعتین صرف اتیدی آخر بوخصوص دم ہم کامیاب
 بولدی نبی قریظہ یہودی لاری ہم بے طریک معاہدہ لارین بوزدیلا مسلمانوں بوواقعہ دین کوب تشویش
 غہ توشدیلا چونکہ دشمن تیفطہ طرفلاری دین ہم کیلیدی و توبان طرفلاری دین ہم کیلیدی مسلمانوں ہر قسم گمانوں
 غہ توشا باشلا دیلا بے طریق دین منافق لاری ہم بو حاکم دین فائدہ لاندیلا ہر تور لوگ سوزلار نے تارقاتا باشلا دیلا
 شول احوال وہ مسلمانوں ہم دشمنوں ہم ہر آئی غچہ بیرایش قیلا مای تور دیلا اور تالاریدہ اور دوش ہم بولمائی
 بیر آزادی طرف دین او قتلار آتوب تور دی .

وقتیکہ مسلمانوں زیادہ تشویش غہ توشوب پریشامیک لاری آتوب ایردے حضرت رسول اکرم صلی اللہ
 علیہ وسلم غطفان سردار لاریغہ آوم بیاروب دیدیلا کہ بیزلار لاریغہ مدینہ میوہ لارین اوچون دین بیرین برابر
 لاریغہ جماعہ سیدین علاحدہ بولوب اوروشامی و طفلار لاریغہ قایتسون لاریلا بوشرط ایلہ قایتیمکی بولدیلا
 لیکن جناب سعد بن معاذ و جناب سعد بن عبادہ کہ مدینہ یننگ صاحب اختیار بیوک لاری ایردیلا حضرت
 رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم غہ عرض قیلدیلا کہ یا رسول اللہ بولغان رائی مبارک لاری اللہ تعالی
 یننگ امری و حکمی دورمی یا اوڈلاری سویگان بیر مصلحت دورمی یا لورائی نے بیزلار یننگ خاطر عزیز اوچون
 اختیار اتیدیلا می اگر بیزلار یننگ مصلحتنر اوچون قیلغان بولسہ لاری اول حالده بیزلار بوجالده ایماں نیر کہ
 لافلار دین تور قخان پوشک چونکہ اسلام دین اول ہم بیزلاریغہ بیرطائفہ ایگیلما دوک اییدی الحمد للہ
 خدا اور رسول پناہ لاریدہ دورمز بولار دین ہیج بیر اندیشہ میز بو قدر لاریغہ قیلچدین باشقہ جو ایمز بو قدر
 بیر دانہ خرمایمیز نے ہم بیر ایماں قایلوک گئی اللہ تعالی حکمی نہ دورنیمہ بولسہ راضی دورمیز حضرت رسول اعظم
 صلی اللہ علیہ وسلم انداخ بولسہ اوڈلاری یننگ سیلنگ لاری دیدیلا .

مسلماندارغہ آسمانی مدد نعیم بن مسعود تدبیر لاری

پدوردگار عنایتی مسلماندارا چون شنودارغ بیز تدبیر کوردیکه غطفان قبیلہ سی دین نعیم بن مسعود نام بیر ذات اہستہ حضرت رسول اکرم صلی اللہ علیہ وسلم خدمت اقدس لاریغہ کیلیدی و عرض قیلیدی کیار رسول اللہ اللہ تعالیٰ کرم و توفیقی ایلمن الحمد للہ مسلمان بولدوم میننگ مسلمان بولغا نلیکیمینی خدا دین باشقہ بیچ بیر کیشی بیلمادی میننگ اوچون بیرنا سبب خدمت بولسه بولورسونلار بندہ حاضر دور من حضرت رسول اکرم صلی اللہ علیہ وسلم لور واقعہ دین نہایتیدہ خوش بولوب دیدیلار ای برادر م نعیم بن بیز اللہ دین بولدونگ تولونگدین کیلسہ قیسی بیر یول بیلہ بولسه بولسون دشمنلار نے چاره لارین کورگیل بوسوز نے ایشیتوب نعیم آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم خدمت لاری دین جو نادای توغری مدینہ میہود لاری نبی قرظہ سردار لارین قاشنلار یغبار دی و دیدی ای جماعہ سیز لار منی تانور سیز لار و سیز لار غتہ قدر ختم بار نیختہ بیلور سیز لار لاری دیدیلار ای بیلور سیز من بیز مینگ دوستو سیز دور من غلو صینگی بیخی بیلور سیز نعیم دیدی بولکیگان قریش و غطفان مدینہ لیک ایسدر لار مدینہ سیز لار میننگ اوز شہر لار نیگیز دور اصل و اولاد لار نیگیز مال و دولت لار نیگیز مدینہ دہ دور مدینہ تاشلاب باشقہ بیطرفہ کیتنا آلماید و سیز لار قریش و غطفان محمد علیہ السلام ایله اوروشگالی کیلنگا ندور لار سیز لار محمد مینگ دشمنلار یغہ مدد بیروب تور و بدور سیز لار قریش و غطفان غالب کیلہ آلماسہ لار اوز وطنلار یغہ ائوب کیتور لار اول حالده سیز لار مدینہ دہ تنہا قالور سیز لار مسلمانلار ایله برابر کیلہ آلماس سیز لار ایمدی مینگ سیز لار غہ خالص نصیحتم شولدر که سیز لار قریش جماعہ سیز دین بیر نیچہ کتہ لارین گرو ائوب استقلالگ لادکین مسلمانلار ایله اوروشونگ لار بولماسہ قریش سوز یغہ اعتماد ائوب اوز اولاد لار نیگیز نے بر باد ایتنگ لار نبی قرظہ سردار لار نے نعیم دین بوسوز نے ایشیتوب لاسے قہ آقرین دیدیلار و دیگابن قیسکی بولدیلار کیمین نعیم اہستہ قریش جماعہ سیغہ باردی ابوسفیان نے و باشقہ سردار لار نے تاپوب کوردے و دیدیکہ من مدینہ میہود لارین طرفلار دیدین عجیب بیر خبر ایشیتیم لار سیز لار غتہ قوشولوب محمد ایله اوروشگالیکیک لاریغہ پشیمان بولوبوردور لار محمد غہ آدم یار و بدور لار که بیز لار قریش دین و غطفان دین بیر نیچہ سردار لاری نی

آلوب سیزمہ تانبشورایلیک سینر لار نے اولدورونگ کیمین بزلار نینگ گناہم نے عفوایتنگ بیزونین
کیمین سیزایله یربولوب قریش غطفان ایله اوروشایلیک محمد سیودلار نینگ بوسوزلارین قبول ایتمودور
ایمدی ای قریش ہوشیار بولونگ لار نبی قریظہ غہ بیکیشی نے ہم بیزمینگ لار والار حیلہ لار ایغہ دوچار
بولونگ لار مینگ بوسوزومنی بیکیشی غہ دینگ لار قریش سردار لاری بوسوز نے ایئتیکاچ نعیم دین
ممنون بولدیلا کیمین نعیم اوز قومی غطفان غہ باردے والار غہ دیدی کہ ای غطفان جماسہ سی سیزلار
منگ اوز قریم وجامعہم دور سیزلار من سیزلار نے ہم دین بخشی کورور من سیزلار ہم منی امین بیلور سیز
لار سوزومنی ایئتور سیزلار دیگان سوزومنی معنی تو تور سیزلار لار دیدی لار آری من بیزمینگ جگر بند
یزدور من بیزغہ خیر خواہ دور من بیزمنی امین بیلور سیزلار نینگ حکیم غہ دیما سیزمنی تہم خبر ایئتیدینگ
سوزلار گیل بیلایوک دیدیلار کیمین نعیم قریش سردار لار ایغہ دیگان سوزلارین بولار غہ ہم دیدی کیمین
قریش جماعہ سی غطفان جماعہ سے ایله مشورہ قیلوب ایرتہ سی غہ نبی قریظہ طرفیغہ عکر دہ بن ابے جہل
نے وکیل قیلوب قریش و غطفان دین بیزمینگ کیشی نے قوشوب بیاردیلار اوشال کون شنبہ
کونے ایددے وکیل لار باروب دیدیلار بیزلار بول یردہ آغیر بیزلارہ قالدوک ہر طرفین کوب
قینالردوک سیزلار دین امیدیمیز شولدور کہ اوروش اوچون تیار لیک تیلینگ لار تاکہ ہمہ میز بیز
بولوب مسلمانلار غہ حملہ قیلسک تیزراق فارغ بولور میز نبی قریظہ بو وکیل لار سوزلار ایغہ بہا بیزما
دیلا دیدیلار کہ بو کون شنبہ کونی دور بو کون بیز سچ بیزیش قیلہ آما بیزمیز کینچی سوزومیز شو کہ بیزمیز
لارغہ ایٹانامی قالدوک اول سیزلار کتہ لار نینگ دین بیزمیز لارین بیزمینگ حضور یزغہ گور تور سیزلار
اوروش تمام بولغایدین کیمین سیزلار غہ تانبشورور میز نبی قریظہ بینگ بوسوزین وکیل لار ایئتوب
دیدیلار کہ بچارہ نعیم بیزلار نے خوب آگاہ ایتمودور ہمہ دیگان سوزی راست چقیدی کیمین وکیل
لار نبی قریظہ بینگ بوزولگان لیک لارین صفا سیلوب یا نوب کیتدیلا گور بیزیشغہ قریش ہم اونا
مادی و غطفان ہم اونا مادی بو حالنی کوروب نبی قریظہ جماعہ سے دیدیلار کہ نعیم بینگ سوزی
ماصت چقیدی بولار بیزلار غہ فریب بیزمیز ایکیان لار کیمین دشمن لار حال لامی بو صورتدہ

پریشان بولہ باشلادی یونینگ اوستیغہ اللہ تعالیٰ بے سادوق شمال بیاردی کہ الارینگ تمام
خیمہ لارین آخاروب تا شلادی دوزان و طبق لاری اوچاق لار اوستیدین تونار یلوب توشدی
غوف لاری نینہ زیادہ بولدی اوز لارین یو تا قوب تویدیلار حالت شول درجہ غہ تیکامدہ ابو سفیان
قریش مرزلی اوز لشکر غہ کوچک اوچون امر بر دے و نبی قریظہ بیوفا لیکن بہانہ قیلوب توروب
مدینہ دین مکہ مکرمہ طرظار لغہ روانہ بولدے تمام لشکر برابراندیلار بواقعه نے کوروب غطفان
جہاد سی ہم روانہ بولدی لار اول دہ یوک دببہ لار ایہ کیلغان ظالم دشمن لار اللہ تعالیٰ
نینگ مرحمتی ایہ ہمہ لاری میدان نے تا شلاب قاچدی لار مسلمانلار بیر آی محاصرہ دہ قالوب
آخر غم و تشویش دین نجات تا پیدیلار بولوب اوتکان واقعہ لار حقیقہ سورہ الاحزاب
نازل بولدی بو غزوات نے غزوة الخندق ہم دیر لار وغزوة الاحزاب ہم دیر لار .

نبی قریظہ غزواتی

غزوة الخندق دین مشرک لارنا امید بولوب کچہ لاب میدان نے تا شلاب قاتوب کتیدیلاد
مسلمانلار اہرہ توروب کوردیلار کہ دشمنلار تمام جوتاب کتوبدور لار مسلمانلار اوز لاری قالوبد
لار کین تا نگ آتکان زمان بولار ہم مدینہ شہر ایچی غہ روانہ بولدی لار نماز ظہر نے مدینہ ترمی
دہ اوتور دیار کین حضرت رسول اکرم صلی اللہ علیہ وسلم منادی لاری ندا قیلدیکہ ہر کیم خدا و
رسول امر لارین ایشتیوب الارغہ مطیع بولسہ بوکون نماز عصر نے نبی قریظہ قیشلاقلاریدہ اوتوسون
بوندانے ایشتیکان زمان مسلمانلار بہانہ ل لاری ایہ لیک دیکان حال لاریدہ نبی قریظہ قلعہ
لاریغہ روانہ بولدی لار و قلعہ لار اطرافینی ادراپ آلدیلار بیر آزوقین سوگ جناب رسول اکرم صلی اللہ
علیہ وسلم توب کیلدیلار سیوولارغہ ایشتیدوروب دیدیلار ای میمون ینگ برادر لاری احوال
لارینگیز بچو کہور اللہ تعالیٰ بوکون میز لار نے رسوا تہدی و باشلارینگیز غہ عذابن نازل
قیلدی ؟

حضرت رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم مدینہ دین کیلئے اور ب یولده او چران صحابہ لار دین
بیز دین ایلگاری بی حکیم شول یر دین او تدی دیب سور دیلار لاریا رسول اللہ جناب دیتہ العلی
آق فخر فہ مینوب حاضر بول یر دین او توب کیتدی یار دید یار جناب رسول اکرم صلی اللہ علیہ وسلم
مرحت قیلدی یار کہ او شال ذات حضرت جبریل علیہ السلام دور لر خدا امری بیلدی یهود لار یننگ
قلعہ لارین زیر وز بر قیلک او چون دول لاریفہ خوف سالک او چون یار یلگانہ دور لار کین
مسلمانلار یهود لار قلعہ لارین یگرہ بیش کون محاصره قیلوب تور دیلار آخر اولر مقابلہ دین حاجز
کیلدی یار دول لاریفہ خوف پیدا بولدی قلعہ لارین آچوب یروب او ز لاری تسلیم بولدی یار۔
کین اوس جماعہ سی دین بولگان صحابہ لار عرض قیلدی یار کہ یار رسول اللہ یونجی قرظہ بیز لار
یتنگ موئی لاریز ای دیلار بولدی بیز لار غہ تالیشور سہ لار بیز بولار حقلار یدہ حکم قیلک جناب
بنی کریم صلی اللہ علیہ وسلم مرحت قیلدی یار کہ ای جماعہ اوس من بو یهود لار حقلار یدہ حکم قیلک
او چون سیز لار دین بیر کیشی نے حاکم قیلسام راضی بولایدور سیز لاری؟ اللہ دیدی لاریا رسول اللہ
نچوک راضی بولما سیز البتہ راضی بولور میز حضرت رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم دید یار بولار
حقلار یدہ سعد بن معاذ نے حاکم قیلدی وک اول ینم حکم قیلسہ ہمہ میز راضی دور میز جناب سعد
بن معاذ دید یار ای جماعہ اوس من بولار حقلار یدہ ینم حکم قیلسام رضا بیر دیکیز لاری ا لار
دید یار آری حکمنیکیز غہ البتہ البتہ بیز راضی دور میز رسول اکرم صلی اللہ علیہ وسلم مرحت قیلدی یار
بیز لار ہم راضی بولدی وک کین جناب سعد دید یار بو یهود لار حقلار یدہ یننگ حکیم شولدی وک
ایر لار تمام اولدی ورسوز لار بالہ لار و خاتونلارین امیر آلونسون مال لارین مجاهد لار قسیم
قیلوب بیر لیسون جناب حضرت رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم دید یار ای سعد سیننگ بو حکمنیک
تی طبقہ آسمان او ستیدہ کی۔ الہی حکم غہ تمام مطابق کیلدی خدا حکمی ہم شول ایردی۔
کین مسلمان لار یهود لار نے جماعہ قیلوب غنہ قزار قاشیقہ کیلستور وید رسول اللہ
صلی اللہ علیہ وسلم حکملاری ایله اولدی ویر دیلار ہمہ لاری آلتی یوز یاتمی یوز عدد دین عبارت

ایردیلار ہمہ لارین تمام اولدوروب دنیا نے الارفانہ وشرلاریدین صاف قیاوندے بولار
ایچلاریدہ احزاب اوروشین باش محرکی حی بن اخطب ہم برابر ایردے اول ہم قطارده اولد
ورولدے .

یہود سرداریدین سلام بن ابی الحقیق نینگ اولدورولوشے

وقتیکہ خندق اوروشی ونبی قریظہ اوروشی تمام بولوب مسلمانلار اوچون خاطر جمعلیک حال
بولغاندین کین احزاب اوروشی اوچون مسلمانلار خلا فلار لایغ عربلار نے توپلانگان یہودی سردار
سلام بن ابی الحقیق نے اولدورمک اوچون بیش نفر خزرجی صحابہ لار فدائی بولوب چقیدیلار و
بخصوص ده اذن سورادیلار حضرت رسول اکرم صلی اللہ علیہ وسلم الارغہ افن بیدیلار و تاکید
قیلدیلار کہ خاتونلار نے ویاش بالہ لار نے اولدورولماسون الار اللہ تعالیٰ غہ قوتل ایلاب
مدینہ دین جناب خیر و عافیت ایله خیر شہر لیغہ یسدیلار سلام بن ابی الحقیق نے خدا عنایتی
ایله اوزا ویدین تالوب مدعا لار لیغہ مطابق اولدوروب سلامت مدینہ غہ قایتدیلار الحمد للہ
بیرکچہ ده بومہم الیشی بجاریب خدا ورسول رضا لارین حاصل قیلدی لار .

بنی المصطلق غزاتی

بو غزات ہجرت نینگ آلتچی سنہ سی شعبان آبی ده وقوع غہ کیلدی سببی بودور کہ
حضرت رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم غہ خیرتیدیکہ بنی المصطلق جماعہ سی مسلمانلار ایله محاربه
غرتتار گم لیک قیلوب تورگان ایمشیلار بو خبر فی ایشیتیمکچ جناب نبی کریم صلی اللہ علیہ وسلم صحابہ
للا دین بیرکتہ جماعہ نے برابر آلوب الارط فلار لیغہ روانہ بولدیلار اتفاقاً مُرِیسِیع ناملیک بیر سود تیغہ
سیدہ دشمنلار ایله اوچر اشوب قالدیلار شول یرنے اوزیدہ غزات باشلانوب کیتدی نہایتیہ
زود اهدوش بولوب آغری دشمن لار مغلوب کیلوب شکست تاپدیلار و مسلمانلار قول لار لیغہ اسیر

توشہ یلار۔

منہ شول عزات اشنا سیدہ رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم ایلہ برابر یا مان جامعہ دین ایچی
 نفر لاری سوداوستیدہ بیربر لاری ایلہ سوکوشوب قالدیلار بیر لاری یا معشر المہاجرین
 دیب ندا قیلدیلار و ایچی لاری یا معشر الانصار دیب آواز بیر دیلار ہر ایک طرفدین خلق جمع
 بولدیلار منافق لار سردار لاری عبد اللہ بن ابی بن سلول غضبناک ہر لوب قومی غہ دیدیکہ
 تاشقاری دین کیلگان لار بیز نینگ مملکتز دہ توروب بیز لار ایلہ ادر و شیکچی و بیز لار غہ ہم
 غالب کیلکچی بولدیلار می بیز لار نینگ مالیز غہ عر بلار نینگ (ایتنگی سیرت اوزونگنی سیون)
 دیگان کشل لاری توغری کیلدی امیدی خدا آیتغہ قسم یاد اتیوب دیر من کہ مدینہ غہ قاتیوب
 بار گچ عزیز وطنی لار ذلیل مسافر لار نے شہر دین چقاروب صیدا سون لار والبتہ شونداغ
 بولور دیدی کین اوز جامعہ سینی چاقروب دیدیکہ بوسیز لار اوجون جزا دور کہ مسلمانلار غہ جای
 بیر دیکیز مال لار نینگ نے تقیم قیلوب بیر دیکیز سیز لار دین بولمناقلار بولماسہ ایرسے بولار مدینہ
 نے تاشاب باشقہ بیر طرفتہ کیتور ایرسے منافق لار سردار لارین سوزین جناب زین بن ارقم
 ایشیدیلار باروب حضرت رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم غہ تیکوز دیلار حضرت عمر فاروق اول
 یردہ حاضر ایردیلار دیدیلار رسول اللہ عباده بن بشر غہ امر بیر سون لار بونفاق نے کلا سین آکوب
 کیلسون حضرت سید عالم صلی اللہ علیہ وسلم دیدیلار یا عمر اگر بیز موند اغ قیلسک دنیا خلقی محمد
 امیدی اوز صحابہ لارین اولدورہ باشلادی دیب سوز قیلور لار امر بیر دیلار کہ لشکر اسلام مدینہ
 غہ قاتیسون لار ہمہ بلار مدینہ طرفینہ جونا دیلار رسول کریم صلی اللہ علیہ وسلم بوساعتدہ بولغہ
 چقیاس ایردیلار شول کون شونداغ امر بیر دیلار۔

مسلمانلار بنی المصطلق اودوشیدہ کوب اسیر آلدیلار بولار ارا لاریدہ بنی المصطلق
 سردار لاری حارث بن ابی ضرار نینگ قیزی جناب جویریہ ہم بار ایردیلار بوجناب ثابت بن
 قیس بن الشماس رضی اللہ عنہ حصہ لار لیتہ توشوب ایردیلار حضرت جویریہ رضی اللہ عنہا

اوزلارین فدالارین بیروب آزادلیک آلمک اوچون حضرت رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم خدمت لایفہ
 بار دیلار جناب رسول اللہ دیدیلار من سینر نینگ طرفنگه دین فدایر یروب اجراتوب آلامی سوئگره
 حیزنے آزاد اتوب اوزنکا میغه آلامی دیدیلار جناب جویریه بو مصاحتنی قبول اتیدیلار بونکاح
 بنی المصطلق دین یوز اوی لیک بیر کتہ جماعه نینگ آزاد اتیو لیشلار لایفہ سبب بولدے کین
 حارث بن ابی ضرار اوز قیزی نے آزاد قیلوب آلمک اوچون بیر نیچہ عدد تویہ آلوب مدینه غه
 کیلدی وادی عقیق غه تیکانده بو تویہ لار دین ایکی عددی کوز لایفہ بخش کورولدی لار نے اول
 یرغہ بیکی تیب فریوب کیتدی کین حضرت رسول اکرم صلی اللہ علیہ وسلم خدمت لایفہ حاضر
 بولدے ویدی ای محمد نینگ قیزم جویریه اوروشده سیر لار غه اسیر توفیو بدور منته من ایننگ
 امدنیغه فدایکیتور دوم تسلیم آلوب قیزی آناد اتیولسون جناب سید عالم صلی اللہ علیہ وسلم
 مرحمت قیلوب دیدیلار کہ بو تویہ لار دین ایکی عدد دین وادی عقیق ده قالان مقام غه قویوب
 کیلینگ اوشال تویہ لار قنی حارث بوسوز نے ایشیتوب بے اختیار ایشیتوب ان کار اللہ
 ایشا اللہ و ایشیتوب ات محمد رسول اللہ دیدی و دیدیکه خدا غامی غه قسم یاد اتیوب دیر من کہ
 بو واقعه خدا دین باشقیه بیج بیر کیشی غه معلوم ایس ایردی بوسوز نے دیب توروب اوزی و
 ایکی اوغلی و جماعه سیدین بر طائفہ ہمہ لاری مسلمان بولدیلار کین اول یاشیرگان ایکی عدد تو
 یہ نے کیلتوردی ہمہ سینی حضرت رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم قول لایفہ تابشوردی جناب
 سید عالم صلی اللہ علیہ وسلم ایننگ قیزی جویریه نے اوز لایفہ تابشور دیلار کین بوزات هم
 مسلمان بولدیلار و حضرت رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم اول جنابی اوزلاری اوچون طلب
 قیلدیلار آتہ لاری قبول قیلوب سید عالم صلی اللہ علیہ وسلم غه نکاح قیلوب بیر دیلار مہر لاری
 تورت یوز تنگ بولدے ۔

وقتیکه بنی المصطلق جماعه سے اسلام دینی غه مشرف بولدیلار حضرت رسول اللہ صلی اللہ
 علیہ وسلم لار غه اسلام احکامین تعلیم قیلک اوچون ولید بن عقبہ غه یار دیلار لار بوز اتی

کیلیش لارین ایشینکاج استقبال لاریغہ سلام اوچون چیقہ یلار لیکن ولیدین عقبہ لار دین خوف تیلوب مدینہ غم یا نوب کیتدی یلار ورسول اکرم صلی اللہ علیہ وسلم غم لار دین شکایت قیلدی یلار و دیدیلار کہ نبی المصطلق منی اولدور کچی بولدیلار ویرا دور گمان صدقہ لار نبی بیرمادیلار بوسوز دین جناب رسول اللہ تعجبده ایردی یلار کہ نبی المصطلق طرفلار دین بیر جماعہ ایلمچی بولوب کیلوب قالدیلار و دیدیلار یا رسول اللہ بیز لار سیز دین بیر کیشی بیز طرفه یباریلیبد و لاستقبال قیلوب آلا یوک دیب یول لاریغہ چقیسک منی بولار اولدور گمان چقیدی لار دین صدقہ لار نئے ہم آغای بوطرف غم کیلوب قالدور لار کین اللہ تعالیٰ سورہ حجراتده کی یا ایُّهَا الَّذِینَ آمَنُوا اِنَّ جَانِمُ

فَاسْتَقِ بُنْبَاءَ قَلْبِكُمْ اَلَا تَتَذَكَّرُوْنَ (توبہ)

اَنک واقعه سی :

حضرت رسول اکرم صلی اللہ علیہ وسلم نینگ عادات کریمہ لار دین بیر ی بول ایردی که تقیان بیر طرفه سفر قیلکچی بولسه لار والده لارییز اور تالاریده قرعه تاشلا تور ایردی یلار کم نینگ نامیغہ سفر قرعه سی چقیسه او شال ذات نے ہمراه آلوب کیتور ایردی یلار اتفاقا بونبی المصطلق غزاتده والده ییز حضرت عائشہ رضی اللہ عنہا ہمراه بولوب قالدیلار بوجتاب بدن لاری آ زمین وزن لاری نیگیل بیر ذات ایردی یلار وقتیکه مسلمانلار بوغزات دین فارغ بولوب مدینہ غم روانه بولدی یلار بول اوستیده مدینہ غم یقین بیر یغہ آذراغ آرام آملک اوچون توشدی یلار کچقرون کیروب قانغان ایردے بیر آذراحت آغان دین کین ییز دین یوروب کیتدی یلار بولار او شال یر غم توشکان وقتلاریده آذ میز حضرت عائشہ رضی اللہ عنہا حاجتلاری اوچون قالد دین بیر آذراغ اوزراغ راغ کیتوب ایردی یلار اتفاقا قایتوب کیلوب تور گمان لاریده بولور لار ینده گی تا قیچا تلاری اندولوب وانه لاری ساچیلیب کیتدی لار نے تو پلاب آلوب اوز جا یلار یغہ کیلسه لار یحکیم اول یرده قالمادور قالد جناب کیتوب بدور لار لار حضرت عائشہ رضی اللہ عنہا نے اوز کجاوه لاسیده آرام ده لار دین فہلاب کجاوه لاری نوبه یغہ یو کلاب کیتوب یر و بدور لار حضرت عائشہ بوجالتی

کورگاج اوشال یردین قیرلما ی انتمارده اولتور دیلار که جناب رسول اکرم صلی اللہ علیہ وسلم کجا
 ده ده یوتلیک لارین بیلگاج البتہ آدم بیاروب آلد وروب کیتور لار شول فکرده تورگانلاریده
 بیر طرفدین صفوان بن المعطل السلمی نام صحابی کیلوب قالدیلار کور دیلار که حضرت ام المومنین
 عائشه اوز لاری تهنالوتور و بدور لار اول کیشی دھشتلانندی لار تو یو یو دین توشوب
 والدہ محترمه غه یقین کیلتوروب مینسونلار دیدی لار اوز لاری قاجوب تور دی لار حضرت
 والدہ مینگا نلاریدین کین تو یو نه تیز گیننی اوشلاب پیاده مدینه طرفیغه روانه بولدیلار
 لشکر لار دین بیر آز کین بولار هم مدینه غه داخل بولدیلار بوجالنی کورگانلار ایچلاریده منافق
 لار فرصتی غنیمت تاپوب والدہ میز حقلاریده تهمت لار غه مشغول بولدیلار بعضی سادہ
 مسلمانلار هم بیلمای لار سوز لار لیغہ آلداندیلار آنه میز حضرت عائشه رضی اللہ عنہا بسفر دین
 قاتیوب یقین برآی بیمار و خسته بولدیلار جایلاریدین تور آلاما دیلار بوا دتاده تهمت
 واقع سی مدینه ده بیر آنه درایدی و بوداقه نه حضرت والدہ دین مخفی تو تورگان ایردے
 حضرت رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم لاری حضرت عائشه بیمار بولسه لار کوب اتفاتلار قیلور ایر
 دیلار شیرین شیرین سوز لار ایله احوال لارین تیز تیز سوراب دلدار لیک قیلور ایر دیلار بودقہ
 آد کلید یگ اتفات قیلما دیلار آلدیلار لیغہ کیرگانلاریده چوک مینر لار دیب گنه قیلور ایر دیلار
 بوجالنی کورگاج حضرت عائشه رضی اللہ عنہا آتہ لارین اویلار لیغہ باروب تورمک اوچون اذن
 سورادیلار حضرت رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم اذن بیر دیلار باروب آتہ لارین اویلاریده
 یاندیلار اتفاقا بیر کیمه حضرت عائشه ام مسطح ناملیک خاتون بیلد برابر اویدن چقیدیلار کیتوب
 تورگانلاریده ام مسطح قائلیدیلار آغز لاریدین مسطح حلاک بولسون دیکان سوز چیقوب
 کیتدی بوسوز نه ایشیگاج حضرت عائشه کوب خفه بولدیلار نه اوچون بیر بدری جہا
 صحابی حقلاریده موزمان دیدینگ دیدیلار ام مسطح دیدی ای عائشه مسطح گستاخلیکیدین
 خبر نیکنر یو قدومی حیقتده حضرت عائشه مدینه ده بولوب تورگان سوز لارین بیج بیر خبر

لاری یوق ایردے کین ام مسلح واقعے تمام سوزلاب بیردے بوخبر لار نے ایشیتگاچ حضرت
عائشہ نینگ دور لاری نینہ زیادہ بولدی کیچہ وکوندوز توخامای نیغلا دیلار کین جناب رسول اکرم
صلی اللہ علیہ وسلم مدینہ خالقین حرم غم جمع قیلیدروب خطبہ اوقودیلار خداغہ حمد و ثنادرین کین دیدیلار
ای برادر لار ار لار نیگزده بیر جماعه پیدا بولوب منگاکوب آزار بیرا باشلا دیلار اهلیم حننہ بہتان
سوز لارین تارقاتیلار ناحق نسبتلار بیر دیلار من اللہ تعالیٰ نامی غم قسم یاد اتوب دیر من کہ
من اوز اصل لاریدین خیر دین باشقہ بیر زسہ نے بیلا دیم تہمتچی لاری بر آدم حقیقہ تہمت قیلور لار
کہ من قسم بیله ایننگ پاکد امن بیر انسان ایکانلیکین اثبات اتور من اول بیچارہ تچان نینگ
ادیلار دیدین بیر لغہ کیرسہ من بیله برابر کیردہ تنہا مرکز کیر ماس .

مدینہ دہ بو بہتان سوز نے تارقاتچی لار نینگ باشلیغ لاری عبداللہ بن ابی بن سلول
مسلح بن اثارہ حسان بن ثابت و عمتہ بنت جحش ایردی لار حال بوکہ بو ذات نینگ ہمیشہ لاری زنیب
بنت جحش رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم نینگ خانوئلاری اہر دیلار حضرت زنیب اوز لاری حضرت
عائشہ حنن لاریدہ پیچ بیر سوز قیلما دیلار بو واقعہ مسلمانلار اوز تالاریغ نہایتدہ بیوک بیر فتنہ پیدا
قیلمکی ایردے لیکن اللہ تعالیٰ اوز فضل و کرمی ایله الحمد للہ اللہ لار نے یمان نتیجہ دین سقلاب
قالدے کین آسمان دین حضرت عائشہ رضی اللہ عنہا نینگ پاک لیک لاری اوجون بو برینچہ
آیات قرآنیہ نازل بولدے ان الذین جاؤا بالافک عصبۃ ۴۰ ۴۱ ۴۲ ۴۳ ۴۴ ۴۵ ۴۶ ۴۷ ۴۸ ۴۹ ۵۰ ۵۱ ۵۲ ۵۳ ۵۴ ۵۵ ۵۶ ۵۷ ۵۸ ۵۹ ۶۰
بَلْ هُوَ خَيْرٌ لَّكُمْ بِكُلِّ امْرِئٍ مِّنْهُمْ مَّا اكْتَسَبَ مِنَ الْاِثْمِ وَالَّذِي تَوَلَّى
كِبْرًا لَا مِّنْهُمْ لَأَنْ عَذَابٌ عَظِيمٌ — یعنی تحقیق اول ذاتلاریکہ بو بہتان نے کیلتور دیلار
اوز لار نیگز دین بیر جماعہ دور لاری لار نے اوز لار نیگز اوجون یمان گمان قیلنگ لار بلکہ اول
سین لار اوجون بخشی راغدور ہر بیر کیشی اوجون اللہ دین بار دور اول مقدار گناہ کہ کسب قیلو
بدور و اول ذاتیکہ کوتارہ بدور نینگ بیوک حصہ سین اللہ دین بار دور لار اوجون بیوک
عذاب .

کین حضرت رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم نے خطبہ اودو دیلا و بہنا نچی لار عقلا
ریدہ نازل بونان آیت لار نے الارغہ اوقوب ایشتید در دیلا کین امر قیلیدیلار مسطع غہ و
حسان غہ و عمنہ فہ حداد و لسون دیدیلار حداد و لدے رضی اللہ تعالیٰ عنہم اجمعین .

صَلْحُ حُدَيْبِيَّةٍ وَبَيْعَةُ الرِّمَّانِ وَاقِعَتَا

ہجرت نینگ آلتینچی سنہ سی جناب رسول اکرم صلی اللہ علیہ وسلم عمرہ نیتی وہ مدینہ دین
مکہ طرفیغ روانہ بولدیلار تصد لاری عمرہ قیلوب تا تیمک ایردی اوروش ارادہ سی دل لاریدہ
یوق ایردے ایننگ اوچون احرام غہ داخل بولدیلار قبر بانیک جانور لار نی برابر آلدیلار
تا کہ خلق باشقہ گمان قیلما سون وقتیکہ حضرت رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم عسفان غہ
تیدیلار اول یردہ بشر بن سفیان الکعبی ایلہ ملاقات بولوندی اول دیدی یار رسول اللہ
قریش حاسی جناب لارین مدینہ دین چیققان خبر لارین ایشتوب کوب کتہ تیار گر لیگ قیلوب تورو
بدور لار حضرت رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم دیدیلار قریش جماعہ سین عالی غہ افسوس کہ بولار
نے اوروش خلاص قیلدی صونگرہ دیدیلار برابر کیشے پیدا بولورمی کہ بیز لار نے لاریوق یولدین
باشلاب مکہ غہ آلوب بارسہ بوسوز نے ایشتیکلاج اسلم جماعہ سیدین بیر کیشے بولار غہ زہر بولوب
باشلاب شینتہ المراد یگان بیر جای دین آلوب چقیدی اوشال یردہ حضرت رسول اللہ صلی اللہ
علیہ وسلم توختاد یار صحابہ لار غہ شول یرغہ تو شمکغہ امر بیر دیلار ہمہ لاری اول یرغہ توشدیلا
جناب رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم بیر آز آرام آلوب ایر دیلار خزاعہ قبیلہ سیدین بدیل
بن ورقاء الحزازی بیر نیچہ آدم لار ایلہ برابر کیلوب حضرت رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم دین
بو وقتہ کیلیشلارین سببی نے سور دیلار جواب ایر دیلار کہ بیز لار کعبہ شریفہ نینگ زیارت لاری
اوچون کیلید وک و حرب نتیغہ کیلما دوک بزخیر قریش غہ تیدی لیکن شونداغ بولسہ ہم مکہ غہ

اجازت، بیر ما دیلار رسول اکرم صلی اللہ علیہ وسلم نینگ بوسالده کیر شیلارین اوزختلاریده توحنین و عار بیلدیلار۔

کیمین قریش کتہ لاری پے در پے ایچی یباریب تور دیلار که اگر رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم مکہ غه کیروب قالسه لار البتہ محاریه بولور و ایننگ نیجوسیدہ قریشین لار بولوب بونینگ عاقبتی خراب بولور کیمین حضرت نبی کریم صلی اللہ علیہ وسلم جناب عمر رضی اللہ عنہ نے لار تاشلا لینی مفاہمہ اوچون یبار مکچی بولدیلار حضرت عمر غه لارینی بیان قیلغاندین کیمین جناب عثمان رضی اللہ عنہ نے یبار دیلار قریش اول جناب نے او شلاب قالدیلار مسلمانلار اور تالاریده حضرت عثمان نے اولدور ولدی دیب شهرت بولدی

بیعتہ الرضوان واقعہ سی

وقتیکہ حضرت رسول اللہ علیہ وسلم جناب عثمان رضی اللہ عنہ نینگ اولدور ولدیلار دیگان خبر لارنی ایشیندی یبار مرحمت قیلدی یبار که ایمری قریش ایله اوروشمای کتیمایمیزه صونگوہ مسلمانلارنہ بیر درخت آستیفه چاقیر دیلار ہمہ لاریدین محاربه اوچون بیعت آلدیلار لیکن آزمدت ایچینده خبر کیلدی که حضرت عثمان نے اولدور ما بدور لار سلامت بارا ایکانلار کیمین قریش جماعہ سی غه خبر تیدیکه رسول اکرم صلی اللہ علیہ وسلم اوروش اوچون تیار کر لیک قیلمکده لار اوز طرفلار سیدین سهیل بن عمرو نے خدمت لاریفہ وکیل قیلوب یبار دیلار دیدیلار که سن باروب محمد ایله صلح قیلوب قاتیگیل لیکن ہوسنہ مکہ غه کیرمکنہ اجازت بیراگیل دیدیلار جناب رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم اوزا قدین کور دیلار که سهیل بن عمرو کیلوب تور و دیدیلار که قریش صلح غه طالب بولوبوردنہ بو آدم نے یبار مس ایردی کیمین ہر ایک لارین اور تالاریده صلح گفتگو سی جاری بولدسے بو مسئلہ بعض مسلمانلار غه کوب آخو کور ولدی

مصالحہ شرط لاری :

(۱) قریش ایہ مسلمان لارا دتا لاریدہ اون سنہ ۵۶ھ اور دوش تو خناتیسور بواشا
دہ ہرا یکی طرف آدم لاری امن و اماندہ بولار بیر لاریتہ حملہ و هجوم تیلما
سلار .

(۲) مسلمان لار طرف لاریتہ قریش طرفین کیم کیلہ انے قریش غم قاتیاریلور
و مسلمان لار طرف لاریتہ قریش طرفین کیم کیلہ انے قاتیاروب بیر مکفہ قریش
مجبور ایسدور .

(۳) ہر کیم اوز اوز لیغہ مختار دور خواہلا سہ محمد علیہ السلام طرف لاریتہ اوتوب اوکیشہ
ایہ معاہدہ ایتہ آلود و خواہلا سہ قریش طرفین اوتوب لاریتہ معاہدہ
ایتہ آلود .

(۴) مسلمان لار بوسنہ مدینہ غم قاتیب کیتور لار مکہ غم کیرا سلار کیلار سنہ ۵۶ھ قضا
سی اوچون کیلور لار اندہ قریش جماعہ سے مکہ نے بوشا توب قویور لار مسلمان لار
قول لاریدہ سلاح بولماس فقط قلیح لاری بولور لیکن غلاف ایچسده بولور
دکمان لاری بولور .

حضرت رسول اکرم صلی اللہ علیہ وسلم قریش و کبیلی شہیل بن عمرو ایہ صلح شرط لارین یازور
شوب تورگان ساعتم لاریدہ بیکایک شہیل نینگ اوغلی ابو جندل ایا غلام لاریدہ کیشان تورگان
حال دہ قریش بند بخانہ سیدین قاجوب چیقوب کیلوب قالدے او شال کونلار دہ مسلمان لار
جناب رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم نے کورگان توشلاریتہ اعتماد ایتوب مکہ ایتہ فتح بولور و بگان
امیدوہ چیقغان ایر دیلار صلح واقعہ سین کوروب نہایتسده بیک تشویش غم توشوب قانغان
ایر دیلار شول حال دہ شہیل اوریندین توروب پاروب او غلام ابو جندل نے یوز لیغہ اور دے

اوزین تو توب توروب قیقغ سیلکیده قریش غه قاتیبا روب بیروپ یبار مک ادچون اسنے زور بیلد سود رادے بوسالده ابو جندل بار آوازی ایله فریاد قیلدیکه ای مسلمانلار من ینه کافرلار قول لاریغنه تالبشور ولود معنی الار منی دیمندین چیتار مک ادچون عذاب بیرسه لاریغنه لار راضی بولور سیرلاری ؟

اینگ فریادین ایشیتیکان مسلمانلارده طاقت قالمادے لاریغنه غضب لاریغنه زیاده بولدے۔

لیکن حضرت رسول اعظم صلی اللہ علیہ وسلم جواب بیروب دیدیلار ای ابو جندل صبر قیل اللہ تعالیٰ ینگ ثوابیدین امیدوار بول اللہ تعالیٰ آز کولر ده سنگا و من کبی ناچار و مظلوم مسلمان لارغنه آزاد لیک و خاطر معلیک نصیب اتور بیزلار بولکون یوقریش جماعه سے ایله معاھده توز دوک بیر بیرغنه اللہ تعالیٰ عھدی ایله اتفا تنامه یازوب سوز بیر دوک امید یبزلار بیرگان سوز و میزغہ خلاف دے و فالیک قیلما یبیز کین صلح شرطلاری یازوب بولغاچ بڑکی طرفدین بیوک لار قول تویدی لاریکین جناب رسول اکرم صلی اللہ علیہ وسلم توروب اوز قربان لیک لاریغنه سویدیلار کین ساچلار تی آلدور دیلار بوسالنی کورگاج مسلمانلار هم رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم غه متابعت قیلدیلار صونگره یول اثناسیده مک ایله مدینه اورتا لاریده سورہ انا فتحنا نازل بولدے وشول سورہ ده حدیثیه قصه سی وبعیة الرضوان واقعہ سے بیان اتولدے۔

حَدِيثِيَّ صَلَّى دِين كَيْن مَكَّة دَه قَاتَعَان نَأْوَانِ مُسْلِمَان لِرَعْنَه كِيلِگَان حَال لَار

وقتیکه حضرت رسول اکرم صلی اللہ علیہ وسلم مدینه غه قاتیوب کبیلدیلار آرقه لاریغنه ابو بصیر نام بیر ذوات مکہ جیلانہ سیدین قاجوب مدینه غه رسالت مآب صلی اللہ علیہ وسلم حدیث لاریغنه حاضر بولدی بوجناب آرقه سیدین ازهر بن عبد عوف و انحنس بن شریق رسول اللہ صلی

اللہ علیہ وسلم خدمتدار یعنی عامر دین برکشتی خط ایلم بیار دیلا خطہ ابو بصیر نے شول کیشنی ایلم قاتیاروب بیاریشلارینی التماس اتیوبدور لار جناب رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم ابو بصیر غہ دیدیلا۔ ای ابو بصیر نینگ بار — بیزلار مشرک لار غہ عہد بیر گماندودمیز و بیز نینگ دینمزدہ بے عہد لیک یوقدور اللہ تعالیٰ سنکا و با شقہ من کبی برادر لار نینگہ آذکوندن کشایش عطا قیلور ایدی من بو آدم ایلم برابر قومینگ حضور یعنی بارگیل۔

ابو بصیر دیدی یار رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم منی الار غہ قاتیار سہ لار دینمہ نقصان بیردور لار رسول اکرم صلی اللہ علیہ وسلم بارگیل دیدیلا ابو بصیر رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم امر لار یعنی اطاعت قیلوب کیلگان آدم ایلم برابر مدنیہ دین جو نادیلا ذوالحلیفہ غہ تیکانده بیر دیوار غہ سویاقوب اولتور دیلا ہمرہ لاری عامری و ایننگ یولدا شہہم اولتور دیلا کہین ابو بصیر عامر غہ قراب دیدیلا تو لو نگدہ کی فیلچینگ او کور دور می عامری دیدی آری تیز دور ابو بصیر کور سام بولور می دیدے لار عامری دیدی قلیم او کور دور کور سینگز کور ونگ دیدی ابو بصیر آہستہ قیلچنی تولد آدی غلا نیدین چتیاروب عامری نینگ اوز یعنی حملہ قیلوب لحظہ دہ الے اولدور دیلا یا بندہ گی آدم بونے کوروب قاجوب کیتدی تو غزی رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم خدمتدار یعنی باسوب واقعہ نے عرض ایتدی آرقہ دین ابو بصیر ہم کیلیدی بونی دہ کی قیلچنی قاقوب آلودور و دیدی ای رسول اللہ سیز عہد نینگز غہ ذوقلید نینگز و منی الار غہ تا بشتور دینگز خدا سیز نے مسنونتین قوتقازدی لیکن من دینمہ پامال بولوشینی خواہلا ما دیم وار و منی الار غہ مسخرہ قیلوب بیرا دیم دیب حضور نبوی دین چقیوب دریا بویے دہ عیص نام مقام غہ تیوب اول یردہ اقامت اختیار ایتدی بو مقام شام یولیدہ ایردے کہین مگر دہ کی مسلمانلار غہ ابو بصیر واقعہ سے ایشیلیدی لار آہستہ آہستہ ایننگ قاشیقہ تو پلان دیلا عدولاری تیشقہ تدری بینظم جمعیت بولدیلا و ککان و کیتکان قائل لار نے تلاب تور دیلا آدم لارین اولدوروب نوز دیلا رسد قریش جاء سے اوچون چتیارین خطر غہ تو شونزلار آخر قریش جاء سے رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم اجت ای تیوب بوجانے دینمہ ایشلا بون او نلاری رجا ایتدیلا حضرت رسول مقبول

علیہ وسلم لار نے مدینہ غم چاقیروب آلدیلار بوتد ہر سایہ سیدہ معاہدہ شہر طلاریدین ہر مہم شرط
منسوخ بولدے کین مسلمانلار بیلدیلار کہ حدیبیہ وہ کی صلح حقیقتہ مسلمانلار فائدہ لاریغہ بولغان
صلح ایکان .

پادشاہ لار ناملار لغہ خط لاریبایش واقعه لارے

آلتنجی سنہ ہجریہ آخر لاریدہ حدیبیہ واقعہ میدین فارغ بولوندی وقریش لار طفلاریدین
خاطر جمعلیک حاصل بولدے کین حضرت رسول اکرم صلی اللہ علیہ وسلم پادشاہلار نے دین
اسلام غم داخل بولوش لارے اوجون دعوتلاریبار مک خصوصی وہ فکر عمیق وہ بولدیلار ایننگ
اوجون ہر عدد مہر ایدور دیلار تاکہ ہر ہر پادشاہ نامی غم یاریگان مکتوب مبارک وہ اسم شریف
لاری و نشانلاری بولسون بومہر کوموش اوزوک کوزیدہ ایردے انکا محمد رسول اللہ یازیلگان
ایردی .

قیصر روم نامی غم مکتوب

حضرت رسول اعظم صلی اللہ علیہ وسلم جناب وحیۃ الکلبی قول لاریغہ ہر عدد مکتوب بیروب
قیصر روم طرفیغہ یبار دیلار وارشاد قیلدیلار کہ بوکتوبنی بصری امیر لغہ تیکوز ولسون و امیر پادشاہ
غم تیکوز سون کتاب یننگ صورتی بو ایردے .

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

محمد بن عبد اللہ طرفیدین روم پادشاہی صہرقل غم

سلام توغری بولده یورگوچی غم سلام دین صونگ من سنی اسلام دینی غم دعوت اتیور من
مسلمان بول عذابدین نجات تا پور من اللہ تعالی سنکا ایکی حصہ اجہ ہر وراگر من قبول ایتماننگ
اول حالده تمام انکچی لار عننا صہلاری سنکا بولور .

ای کتابی لار سینلار و بیزلار اولنا مزده مشترک بیر عقیده او ستیده جمع بولایلوک یعنی خدا
دین باشقہ عبادت نیلما یلیک و باشقہ نے انکا شریک ایما یلیک و بعضہ بعضہ نے خدا نے
قویوب رب نیلما یلیک اگر باشقہ لاریوزا و گورسه لاری مسلمانلار سینلار بیز مسلماندر میزدیب
شهادت برینگی لار .

ابوسفیان نینگ هرقل ایله بولغان صحبتی

روم پادشاهی هرقل قولیغه حضرت رسول اکرم صلی اللہ علیہ وسلم مکتوبلاری تیوب
مطالعہ قیلغان دین کیمین قانئیده برابر یورگوچی یاران لار لیز دیدی بائینگ لار عربستان دین
کیلگانلار ایچنده خالص عرب بولسه من اندین یونگی نبی خفلا رنده بعض ضروری زسه لار نے
سوراب کورای

آفاقا اوشال کونلارده مکہ دین ابوسفیان برینچہ اجابی ایله شام غه بارگان ایردے حکومت
طرفیدین انکا دهمراه لاریغه قدس شریف ده پادشاه ایله کوروشمکنه دعوت بیریلدی وقتیکه لار
حضورنیغه بار دیلار هرقل ابوسفیان دین بوسوال لار نے قیلدی .

هرقل - بو نبی نسب لاری سینرده نچو کدور ؟

ابوسفیان - اول کیشی بیزده نسبی شریف بیر ذاتدور .

هرقل - سینلارده موندین ایلگاری بیگیم نبوت دعوا قیلغانمی ؟

ابوسفیان - یوق — هرقل — بو ذات بود دعوا دین ایلگاری بیچ بیر یلغان سوز قیلغان

می ؟ ابوسفیان - یوق .

هرقل - بو نبی بابا لاریده پادشاه اوقکامی ؟

ابوسفیان - یوق .

هرقل - بو نبی غه اولو خفلاز تابع بولمکده می یا که ناتوان لار ؟

ابوسفیان۔ ناتوان لارا ایسکا شمشکہ لار
 صرقل۔ تابع لاری کوپا میکہ می یا کم بو مکہ ہ ؟
 ابوسفیان۔ کوپا میکہ لار
 صرقل۔ عہدی غہ دفا قیلوری یا خیانت قیلوری ؟
 ابوسفیان۔ خیانت قیلوس بزو کوئدہ معاہدہ قیلغاندور میز سیلا سمیز ونا اتوری یا فدہ
 قیلوری ؟

صرقل۔ اورنالا رنگیزدہ محار بہ ہم بولدی ؟
 ابوسفیان آری بولدی
 صرقل۔ حرب لار رنگیز نیمہ نتیجہ بیورد ؟
 ابوسفیان۔ گاہا بیز غالب کیلور میز و گاہا اول غالب کیلور
 صرقل۔ اول نبی سینر لار نیمہ غہ بویورد ؟
 ابوسفیان۔ نبی دیر کہ بلغوز خدا غہ بندہ ایک قیلینگ لار ویا شفقہ نے انکا شریک اتمینگ
 لار ویا بالار میز معبود لار لغہ عبادتدین منع اتور و نماز غہ در استلیکغہ و پا کلیکغہ
 و وفا غہ دامینلیکغہ بویورد ؟

صرقل۔ سندن سوال قیلیم کہ بو نبی نسبی نچو کہ در سن دیدنیک کہ اول نسبی شریف بکیشی
 دور البتہ نبی اوز قومیدین نسب دہ اولوغ بولور سوال قیلیم کہ اندین اول ہم بولور
 کیشی بود عوانے قیلغاندور می ؟ سن دیدنیک موندین ابلیکاری و بیخ وقت
 بیکیشی بود عوانے قیلغاندور اگر موندین مقدم بیر کیشی شول دعوانے قیلغان بولغاندہ من دیر
 ایردیم بو آدم ہم او شال کیشی غہ تقلید اتوبدور سوال قیلیم کہ بو آدم دین بیخ بیر بلغان سوز صادر
 بولغاندور می ؟ سن دیدنیک یوق البتہ خلق غہ بلغان سوز لامغان بیروا غہ البتہ بلغان
 دین بیر سوز نے نسبت براس سوال قیلیم کہ بابا لادیدہ پادشاہ اتکاندور می ؟ سن دیدنیک

یوق اگر بابا لاریدہ پادشاہ اوتکان بولسہ ایردی من بونے پادشاہ لیک گداسی دیب بایور ایردی
سوال قبلدیم قوم نینگ اولوغلاری ایرگاشمکدہ لاری یا تاوان لاری ؟ من دیدینگ عنیف
دنا تاوان لاری ایرگاشمکدہ لار حقیقتدہ پیغیر لارغہ تاوان عنیف لاری ایرگاشور لار سوال قبلدیم کہ
ایرگاشمکانلار زیادہ بولمکدہ لاری یا کہ آنا بیکدہ لاری ؟ من جواب بیردینگ کہ پامیکدہ لار حقیقتدہ
ایمان شومداغ کوندین کونفہ زیادہ بولوب بارور سوال قبلدیم کہ مسلمان بولغانلار دین، حکیم مرتد
بولورمی ؟ من دیدینگ کہ یوق البتہ ایمان نوری دل لارغہ جالانسه ہرگز علاحدہ بولس سوال
قبلدیم کہ اورتا لار نیکیزدہ اوروش نجوک نتیجہ بیرور ؟ من دیدینگ گھاہا بیز غالب کیلور مرز دگاھا
اول غالب کیلور آری پیغیر لارغہ ہر قسم آزمائش لار بولور لیکن پیغیر لیک عاقبت لارغہ بولور سوال
قبلدیم کہ سین لارغہ نیم نرسہ نہ بولورور ؟ من دیدینگ نازغہ دراست سوزلا مکفہ و پاک تور مکفہ
دو قاعہ و آمینلیکفہ بولورور البتہ پیغیر مومداغ اولوغ او صافغہ بولورور ایردی من جزم بیلدیم
کہ بو ذات بنی دورلار دوجواب نینگ ظہور ایشلار بیدین خبریم بار ایردے لیکن سینر بلار دین
بولور دیگان گماندہ ایس ایردی ای بوسفیان اگر بولورگان بیانلار نینگ حق بولسہ اول ذات
آز کوندہ مینگ بوا یکی قدیم توزگان یرنہ کیلوب آلود اگر من علاجین تابسام خد متلار لیقہ تیوب
بارور ایردی بوسفیان دیدور کہ ہر قل بیز لارغہ بوسوزنہ قیلغان زمان ہر طرفین آواز لار بلند
بولدے و خلیس غلبہ غہ ایلانندی کیلین بیز لارغہ چیتاروب بیارویار اول یر دین چیتقان زمان
ایوسفیان دیدور کہ داعجبار محمد نینگ الیشی شول قدر کتہ بولوب کیتوبدور کہ بنی اصغر پادشاہ
ہم اندین تور توب قالوبدور

دقتیکہ ہر قل قدس دین تمس غہ باردی روم اولوغلارین بیر مجرہ غہ جمع نیلدی و ایشیک
لارین یا پوردی و لارغہ دیدی کہ ای برادر لار اگر حد ایتغہ و ایکی دینا فلاحی غہ راغب بولوب
حکو متلار نینگ بنات و سلامتی غہ طالب بولسنگیز لار منہ بولنگی ظہور آتیکان بنی غہ ایمان کیلتور
دیر بیز لار و انگا بیعت کیلور سین لار بوسوزنہ ایشتیگان کتہ لار ہمہ لاری اور دنلار بیدین توروب

تور و ب تیز دین کا پیش مصلحتی غدا تو دیلا کیسین دروازہ لارینگ ہمہ سین بند تا پدیلا کیسین ہر قتل دیدی سن سیز لارینگ ایلا لارینگیز نے سینا دیم اوز لارینگیز نے امتحان ایتدیم بوسوز دین ہمہ لاری خوش و راضی بولدیلار بچارہ ہر قتل دینا و حکومت تشاہ سیدین مسلمان بولامای محروم قالدی دینا دین ہم اوزین و ہم رعیہ لارین مسئولیتین خدا قاشینہ آلوب کیتدی شو پنچ بیک برایش قیلدیکہ جناب وحیہ رضی اللہ عنہ نے نہایتدہ بر بخشی حالده احترام ایلمدینہ غر جو تا دی .

اندین کیسین حضرت نبی کریم صلی اللہ علیہ وسلم ہر مملکت ینگ بیوکلاریغہ دعوت تامہ یاروب اللہ نے اسلام نبی غہ چاقردیلار لار دین بعض لاری مسلمان بولدیلار و بعض لاری نہایتدہ بے ادبلیک ایلہ جواب قیلدیلار و بعض لاری مسلمان بولماسہ لار ہم نہایتدہ شرافت ایلہ جواب کوندور دہر و سن معاہدہ بولدیلار .

خیبر غزاتی

خیبر شہری مدینہ ینگ شام طرفلاریدہ اوچ منزل بیک ہر مقام دور بو شہر یہود لاری ایلا آباد بولوب اطرافیفہ مستحکم بنیہ تکمہ بنا قیلو نغان ایردے یہودی لارینگ اعتماد لاری شول مستحکم قلعہ لاری غہ زیادہ ایردے انینگ اوچون تمام بے تکر ایردیلا سید عالم صلے اللہ علیہ وسلم حدیبیہ واقعہ سیدین مدینہ غہ قایتیب کیلوب ہر آئی ہم آرام آلفا نلاری یوق ایردے یکا یک خیبر لاری تار قالدے کہ خیبر یہود لاری مدینہ غہ حملہ و هجوم تیلک اوچون بیک تیار گر بیک کوروب تور و بدولار ممکن دور کڈاز کونلار دہ بیرون حملہ قیلسہ لار خندق اور و شبیدہ کورنگان شکست و رسوا بیک لارین انتقامن آلسہ حتی الار غطفان قبیلہ سیدین تور ت ینگ حربی نوجوان بہادر لار نے ہم اوز لاری ایلمدینا قیلوب آلوب و رلار لاریلہ شوندارغ معاہدہ تورد و بدولار کہ اگر مدینہ لے آلسہ لار خیبر ینگ سنہ بیک حاصلاتین ہر سی غطفان بیک لار غہ ہمیشہ ہر یلوب تور و رسوا نلار موندین اول دشمن لار معاہدہ لاریدہ قالیس اوزیتن اجزاب و خندق اور و شبیدہ تخر بہ قیلغان ایردیلا اول واقعہ ہنوز

خاطر لاریدین چقیان یوق ایردے اینگ اوچون تمام مسلمانلار دشمن نے مدینہ گاکیشین اول
الدینی آلکنی بالاتفاق مناسب کوردیلار .

جناب رسول اعظم صلی اللہ علیہ وسلم بوغزات ده فقط شول جامعہ اصحاب نے ہمراہ آلدیلار
کہ الارض لاریدہ سورہ فتح نینگ لفظ رضی اللہ عن المؤمنین اذ یبايعونک تحت الشجرۃ
فعلیم ما فی خلویہم) آتی نازل بولغان ایردی والارغوعند کما اللہ متغایم کتیرکة تلخذونها
آتی ایلہ بشارت بیرلیگان ایردے الارنیگ تہ اولاری بیرینگ تورت یوز عدد ایردے ایچلاری
ایکی یوز نفر آتلیغ لاری ہم بار ایردے بوشکرده گیرمه عدد خاتون صحابیہ لار هم بار ایردی لار بوللا
نے بیار ویرہ دار صحابه لار دین خبر آلمک اوچون خد متلاری غم آلوغان ایردے .

اسلام لشکری مدینہ دین تہنجی سنہ ہجریہ محرم ده جناب کیچقرون خیر حد و دنیہ داخل بولد
یلار معرکہ اوچون شونداغ بیر مقام نے اختیار ایتدیلار کہ اول یرا صل خیبر الیہ نبی غطفان اولاری
ده ایردے بوتد بیرینگ فاندہ سی تمول بولدیکہ خیبر سیود لاریقہ مدد بیرمک اوچون بولغہ حقیقان غطفان
بہادر لاری لشکر اسلام نے یولده کوروب آھستہ گنہ آرقہ لاریقہ فانیب کیتدیلار حضرت رسول
اکرم صلی اللہ علیہ وسلم شول مقام نے لشکر نینگ حربی مرکزی بولسون دیب حکم بیردیلاھر طرفتہ
عسکر لار شول یردین جو ناتیلور ایردیلاھر تمام احکام وانتظام شول یردین صادر بولور ایردی
مسلمانلار شول یرغہ فی الحال یر مسی تیار قیلوب آلدیلار تاکہ یر طرفدین محاربه واکینچی طرفدین
تبلیغ اسلام وظیفہ لاری انجام تالسون سیدنا عثمان رضی اللہ عنہ شول مرکز نینگ مستول مدیری
تعیین ایتولدیلاھر لشکر نینگ مقدمہ سیفہ جناب سید عکاشہ ویمینہ سیفہ حضرت امیر المؤمنین عمر رضی
اللہ عنہ سردار تعین قیلوندیلار خیبر مملکتی نینگ استولامی اوچون اوتگ وصول طرفدین اولن
زبردست قلعہ بنا قیلو لغان ایردی ہر قلعہ ده ینگ عدد نہایتدہ تجربہ لیک جنگی ماحر لار تورد
ایردیلار بولقلعہ لار سلسلہ سی اوچ مجموعہ فہ بولونوب یر یریدین علاحدہ ایردے ہرچی مجموعہ نے
نظاہ تورغاملادی ویلور ایردے اندہ حصن الصعب وحصن قلہ دیجان قلعہ لار بار ایردے

ایک نئی مجموعہ نے شہق تورخانلاری دیلیوب اندہ حصن آبی و حصن بری دیگان تورخان لاری بار ایڑے
 اوچونچی مجموعہ نے حصن قوم و حصن و طیح و حصن سلام دیر ایر دیلار اصل سیرت دین بعضیلاری
 بو قلعه لارینگ عددین آلتی یاچی عدد دیدود لاری .

اصحاب کرام دین جناب محمود بن مسلمہ رضی اللہ عنہ نے حملہ قیلغوچی لشکر لاری سردار تعیین
 ای تولدی حضرت رسول اعظم صلی اللہ علیہ وسلم ذات اقدس لاری ہم شول جماعہ غہ قوشو لدیلار بو جماعہ
 ہمہ دین مقدم لظافہ تورخانلارینہ حملہ شروع قیلدی یلار بو مقام خیر نینگ شرقی طرفیدہ ایردے جناب
 سیدنا محمود بن مسلمہ رضی اللہ عنہ بیش کونچہ برابر پے در پے حملہ قیلوب تور دیلار لیکن قلعه فتح
 ای تولمادی بیشی کون هو الیب کتکان سبیدین قلعه آستیدہ بیر دیلار سایہ سیدہ آرزاق
 آرام آلمک قصدید یا توب ایر دیلار کنانہ نام بیر یہودی تیغہ دین بیر کتہ تاشنی تیغہ لاریغہ تاشلاب
 ایردے اندین اول جناب شہید بولدیلار اولاری محمد بن مسلمہ لشکر اختیارین اوز قول لاریغہ
 اکوب نہایتیدہ اولوغ محاربه قیلدی یلار بو جناب نینگ راتئی لاری شول ایردیکہ یہود لار نینگ
 خرما زار لارین تام کیسوب تاشلا نسون چونکہ لار نینگ بر عدد خرما درختلاری بیر فرزند برابریدہ
 محبوب و مرغوب ایردے بو تدریر ایله قلعه ایچدہ کیلارغہ البتہ آخیر شکست بیر یگان بولور جناب
 نینگ بورائی لاریغہ عمل قیلوب بیر موچہ خرما درختلاری کیسیلوب ایردی حضرت ابو بکرؓ سید
 عالم صلی اللہ علیہ وسلم خدمت اقدس لاریغہ کیلوب دیدیلار کہ یا رسول اللہ بو علاقہ البتہ مسلمانلار
 قول لاریدین فتح ایولیشی محقق دور نہ اوچون اوز قول لاریغہ ایله اوز مال لاریغہ نے بر باد ایویوز
 جناب رسول مقبول صلی اللہ علیہ وسلم غہ بورائی مقبول کورولدے فی الحال محمد بن مسلمہ خیابلاغہ
 درختلار نے کیسیلما سون دیب حکم یبار دیلار .

شام وقتی دہ جناب محمد بن مسلمہؓ حضور نبوی صلی اللہ علیہ وسلم غہ حاضر بولوب برادار لاری
 محمود بن مسلمہ رضی اللہ عنہ نینگ شہادت قصہ لارین اوز آغیز لاری ایله بیان قیلدی لار کین
 جناب رسالتآب صلی اللہ علیہ وسلم مرحمت قیلدی لار کہ ایڑہ کونی ان شاء اللہ بوقون لشکر نینگ

باش سیر قیبتی شو نداغ بیر انسان قولیقه تالشور ورمن که اول کیشی خیرانے ورسول خدا نے دوست
تو تور و خدا ورسول صلی اللہ علیہ وسلم اول کیشی نے دوست تو تور لار اللہ تعالیٰ ایننگ قولیده
یو مملکتی فتح اتیور جناب رسول مہربان صلی اللہ علیہ وسلم تیل لار یدین بوتور یعنی ایشیتکاج صحابہ
کرام ایچلازیده بارهوک بہادر لار ہمہ لاری یو بشارتی الملک آرزو سیده بولدیلار .

اوشال کچه بوتون لشکر نینگ پایلامک و سقلانک و طیفه سی جناب سیدنا عمر رضی اللہ عنہ
نوبلاری ایردے اول جناب بیر یہودی بنی تو توب حضرت رسول اکرم صلی اللہ علیہ وسلم خدا متلا لغیہ
کیا تور دیلار سید عالم صلی اللہ علیہ وسلم تہجد نماز لغیہ مشغول ایردی لار خاددین فارغ بولوب یہودی
نے سوزغہ سالدی لار یہودی دیدی اگر مسلمانلار ملکا و اهل و اولادیم نمہ ان بیرسہ لار بیر موخہ حربی
راز لار نے بیان اتیور من حضرت رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم انکا امان وعدہ سینتی بیردی لار
کیمین یہودی خیر بردی کہ نظاۃ تورغانی دہ کی یہود لار بو کچه اهل و اولاد لارینی شق تورغانی
غہ بیار مکدہ لار و تمام نقد نینہ اسباب لارینی نظاۃ تورغانین ایچکاری طرفیغہ دفن قیلیمکدہ لار انکا
اوشال مقام معاوم دور مسلمانلار نظاۃ قلعہ سینتی آلسہ لار من اول یرنے کورسا توب بیورد
من و ہم یہودی دیدیکہ شق قلعہ سینتی بیر آستی دہ کی اولار دہ قلعہ لار نے یوز دورگان
مخینق لار و باشقہ ہر قسم اسباب لار تو یولگانندور تچان مسلمانلار شق قلعہ سینتی ہم فتح ایتسہ
لار اول اسباب لار تورگان مخنی اولار نے کورسا توب بیور من .

اوشال کچه اوتوب تانگ آتکاندین کیمین سید عالم صلی اللہ علیہ وسلم علی بن ابی طالب
قنی ویب سور دیلار صحابہ لار دیدیلار کہ اول جناب کوزلاری آغریب بیمار یا توبد و لار اقم قیلدی لار
آدم یارب چا قیروب کیلیدی حضرت نبی کریم صلی اللہ علیہ ہر ایک کوز لاریغہ مبارک توفوک
لارینی سور کا دیلار نے الحال ایکی کوزلاری آپیلدے درد ہم قالمادی درم ہم قالمادی حضرت
رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم ارشاد قیلدی لار یا علی بار فرزندم خدا یولیده کافر لار ایلہ جہاد ایلا
کبیل دہ اول خلق نے اسلام و ایمان فہ دعوت بیرگیل قبول قیلما سہ لار اول حال دہ جنگ

قبیل ای علی بیر انسان من سبب بولوب مسلمان بولوب قالسه عالم عالم غنیمت آغا نینگدین بوخیشتر
اغدور بوفران نبوی نے آغاخان زمان جناب علی کرم اللہ وجہہ پوروش قیلدیلار ہمہ دین اول
قلعہ نام طرفیغہ حملہ باشلادیلار قلعہ مقابلی وہ میدان جنگ توزولدے یہودلار طرفلاریدین
مرحوب نام پہلوان مبارزہ غہ چقیدی بوسپلوان تہنا اوزینی مینگ بہادر برابریدہ کورد
ایردے عرب عادیغہ شعرلار ادقوب مبارز طلب قیلدے بو طرفدین جناب عامر بن الاکوع
مقابلی غہ چقیدیلار لیکن اول کافر ایله مبارزہ اتوب توروب شهید بولدیلار کین جناب
سیدنا علی مرتضیٰ اوزلاری میدان غہ توشدیلار بیرنجی حملہ ده شونداغ اوردیلار کتیلچلاری
قالقائین و عماره سین کیسوب باشین ایکی بولوب گردنہ غہ تیوب جایلانندی کین برادری
یا سرچقیدی انے سیدنا زبیر رضی اللہ عنہ بیر حملہ ده تفریح گایلاب تاشلادیلار کین جناب
علی کرم اللہ وجہہ عام حملہ غہ امریردیلار ساعتلار اوتما ی توروب قلعہ نام فتح بولدی
او حال کون جناب جناب بن المنذر رضی اللہ عنہ محاصرہ لاریدہ تورگون قلعہ صعب اوچونچی
کونی فتح اتولدے بو قلعہ دین مسلمانلار غہ آرفه خرما مسکه یاغ زیتون یاغی دگر کمه لار غنیمت
توشدی لشکر اسلام ده آزوق و باشقہ نرسه لار آزا یگان ایردے الحمد للہ بو کچمیلیک کوتار
یلدی شول قلعہ دین اوروش اسبابلاری یہودی جاسوس خبریچہ قولغہ کیلیدی موندین بیر
کون ایلکاری نطاة قلعہ سی مهم فتح قیلونغان ایردے .

ایمدی نوبت قلعہ زبیر غہ کیلیدی مسلمانلار ہمہ لاری برابر لیکده اول قلعہ غہ حملہ شروع
قیلدیلار بو قلعہ بیر تاریخ کجا بلند لیکده ایردے زبیر نام یہودی کوب بیوک تدبیر ایله بنا قیلد و زمان
ایردے حملہ قیلوب ایکی کون اوتکاندین کین بیر یہودی اسلام لشکر لیغہ کیلیدی و دیدیکه ای
مسلمان لار بو قلعہ نے سینلار ای لار حملہ قیلسنکیغہ لار هم فتح اینه آلاس سینلار من سینلار غہ بیر مخفی
رازنه بیان قیلور من بو قلعہ غہ سویر آستی دین بیرنا دو واسطه سی ایله کیلور اگر شول نادونے
بند قیلونسه اول حالده ایچکاری غہ سوکیرمای قالور یہودی لارنا چار بولوب قلعہ فتح اتولسه ممکن

دور بوسوز نے ایشٹیکان زمان مسلمانوں کو یو لینی تو سدیلا ر ایچکاریدہ کی یہود لاجبور بولوب
 تاشقارلیغہ چقیوب اودوش قیلدیلا کیمن مسلمانوں غالب کیلوب بوقلغہ نے ہم فتح ایتدیلا
 اندین فارغ بولوب حصن اُبی طرفیغہ حملہ شروع قیلدیلا بوقلغہ وہ کیلا ر کوب شدتینگ مدافعہ
 قیلدیلا لارا ایچکاریدہ غزوان نام لیک بیرسپلوان بارایردے میدان غہ چقیوب مبارز طلب
 قیلدے سیدنا حباب رضی اللہ عنہ ایتنگ روبروسینغہ بار دیلا ر لحظہ اچندہ غزوان نینگ
 اونگ قول کیسیلوب کیتدی اوزی قلعہ طرفیغہ اوزینی آلدے حضرت حباب ایتنگ ارقہ
 سیدین تیوب باروب پاشنہ سینغہ قیلچ سالدیلا زناموری کیسیلوب یرغہ یقیلدے اوشال یردہ
 جہنم غہ روانہ بولدے .

کیمن قلعہ طرفین نینہ بیرسپلوان میدان غہ چقیدی ایتنگ مقابل غہ بیرسلمان چقیدی
 لیکن اول کافر قویدہ شہید بولدی کیمن حباب سیدنا ابودجانہ رضی اللہ عنہ میدان غہ توشدیلا
 بارگان زمان اول کافر نے ایشینی تمام قیلدیلا رواجانی کوروب یہود لار غہ بیرقسم صحبت پیدا
 بولدے تاشقارلیغہ چقیغہ آما دیلا کیمن حباب ابودجانہ قلعہ طرفیغہ لوگور دیلا ر لغہ تکبیر ایتکان حال
 لار دہ قلعہ دیوار لیغہ یا پوشوب اوزلارین تیغہ آلدیلا ر لحظہ اچندہ قلعہ نے فتح
 ایتدیلا ر قلعہ وہ کی لار تمام قاپچوب کیتدیلا ر مسلمان لار قول لار لیغہ کوب
 قوی دایچکی ولیاس واسباب لار غنیمت توشدی کیمن مسلمان لار حسن البری غہ
 حملہ قیلدیلا ر بوقلغہ وہ بار یہود لار مسلمانوں تیغہ لاریدین اوقلار و تاشقارلار ہار این یا غدور دیلا
 مسلمانوں لار مقابل لاریدہ برابر تور دیلا ر آخر قلعہ دیوار لارین منجیق لار ایلہ بوزوب قلعہ نے فتح
 ایتدیلا ر بول آخری قلعہ نے فتح ایلہ گویا بوتون خیبر مملکتی کامل فتح ایتولدے .

خیبر غزاتی دہ وقوع غہ کیلگان حادثہ لاد

بوغزات دہ مسلمانوں دین اودن پیش نغز شہید بولدیلا ر وہود لار دین تو قسان اودچ نغز

اولدور ولد ییلار و شول غزات ده بیر یهودی خاقون حضرت رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم غم زهر لانگان پایہ حدیہ کیلے تور دی اندین جناب بیر لقمہ آلوب نینہ چقیا روب تا شلا دیلار چونکہ اندہ زهر بار نیگی معلوم بولدے جناب بشر بن ابراء رضی اللہ عنہ اندین بیجان ایر دیلار فی الحال وفات قیلد ییلار یهودی خاقون نے جناب رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم خدمت لاریخ کیلے تور ولدے اندین حضرت سوال قیلد ییلار جواب بر دیکہ من قصداً بوالیشنی قیلدیم دیدیم کہ اگر راست پیغمبر بولسه لار زهر اثر قیلد آلمس و اگر یلغانچی بولسه لار ہبہ میز نجات تا پورہ میز کینین حضرت رسول اکرم صلی اللہ علیہ وسلم انے قویوب یبار دیلار .

شول غزات تمام بولغاندین کینین حضرت رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم نبی انصیر جماعہ سین رسی حیئی بن اخطب قیزی صفیہ نے اوز نکاح لاریخ آلد ییلار مہر لاری آنا دلیک لاری بولدے بو غزات تمام بولوشے ایلہ جلش مملکتدین جناب جعفر بن ابیطالبؓ و ابو موسی الاشعری د قوم لاری قاتیوب کیلد ییلار جناب رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم بولار نینگ قد و ملاری بین نہایتدہ خوش بولد ییلار سیدنا جعفرؓ والدہ میز حضرت ام حبیبہ رضی اللہ عنہا نے ہم جہش ستامدین برابر آلوب کیلد ییلار عنین شول زماندہ دوستی لاریعے حضرت ابو زہریرہ و بردان لاری ہم مدینہ غم کیلد ییلر جناب رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم بولار غم المیرغ اتمیگلن قلعه لار عنبتلاریدین بیر دیلار آذ فرصت ایچندہ فدک و یتماء و وادی القرئی یعنی مدینہ اطراف لاریدہ کی یہود مملکتلاری تمام مسلمانلار غم تابع بولدی الحمد للہ .

جناب سیدنا خالد بن الولید رضی اللہ عنہ، نینگ اسلام لاری

خبر غزاتی دین کینین اسلام اد چون بیوک آفت و مہلک دشمن و کافر لار نینگ خطرناک حبش لار دین سپہ سالار لاری بولغان بو اد چ ذات اذنا اختیار لاری ایلا اسلام دینین حق ایکانیگیلن بیلوب مسلمان بولد ییلار بیرنجی جناب خالد بن الولید کینچی جناب عمرو بن العاص و چونچی

عثمان بن ابی طلحہ رضی اللہ عنہم حضرت رسول اللہ صلی علیہ وسلم بولار نینگ اسلاملار دین نھانیدہ
خوش بولدیلار جناب خالد غم دیدیلار الحمد للہ من سلمان بولورنگ اول جناب دیدیلار یا رسول اللہ
دعا قیلر اللہ تعالیٰ اوزلاریغہ خلاف بولوب قیلگان گستاخلیک لاریغی مغفرت قیلسون
جناب مرحمت قیلدی یارکه اسلام اوزیدین ایگاری اوتکان حال لارغی یوقا توب یارور

عمرۃ القضاہ

جناب رسالتک صلی اللہ علیہ وسلم حدیثیہ صلی دین بیرسنه کین اوتکان سنه سی
مشرک لاسبب بولوب قیلد المغان عمره لارین قضا سی اوچون مدینہ منوره دین مکہ مکرمہ
غم چونادیلار بو واقعہ ہجرت نینگ تیجی سنه سی ذوالقعدہ آئی ده ایردی صحابہ لار دین اوتکان
سنه عمره قیلد آلمای قاتیکان ذاتلار بوسنه حضرت رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم ایله برکتیدیلار
دقیقکه قریش جماعہ سی بو خبر نھانیشیدیلار ہمہ لاری معاہدہ شرط لاریغہ مطابق مکہ فی خالی قیلوب
بیردی یار خلق اورتاسیدہ محمد علیہ السلام واصحابلاری نھانیدہ آچ دینا لکان حالده لار دین
تار قاتیدیلار کین مسلمانلار حرم شریف غم گیر اوتقلا ریدہ بوتون قریش صف تار تیب تماشا
قیلوب تور دیلار حضرت رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم مسجد کیرگان زمانلاری اوزنگ قول
لارین احرام دین چتیار دیلار و دیدیلار اللہ تعالیٰ رحمتی غم داخل قیلسون شونداغ بیر انسان فی
کہ بوکون کافر لار غم اوزین کوچلیک و بہادر کو رسا تور کین کیلوب حجر اسودنی اوپوب تیز تیز
یور دیلار تمام صحابہ لار ہمہ لاری ہم جناب غم اقتدا قیلوب تیز تیز یور دیلار اوچ بار طوافنی شول
کیفیتدہ قیلدی یار قالغان لارین آہستہ یوروب قیلدی یار بو طوافدہ جناب عبداللہ بن
رواحہ رضی اللہ عنہ حضرت رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم آلدیلار ریدہ یوروب بلند آواز ایله
بودعانی اوقور ایردیلار لا الہ الا اللہ وحدہ عندق وعدہ ونصر عبده و اعز جندہ و صریم الاحزاب
وحدہ بو واقعہ الحمد للہ اوتکان توشلا ریدہ کورگان واقعہ فی اوزی اروی اللہ تعالیٰ

توشلارین راست قیلوب کورساتدی مکه مکرمه ده اولچکون تور دیلار چونکه حدیبیه صلی ده شونلارغ
شرط قیلونغان ایردی وشول سفر لاریده مکه مکرمه ده والده میز حضرت میمون رضی اللہ عنہا
نے اوز نکاحلار لایه آلدیلار بو ذات حمزه رضی اللہ عنہ بئنگ خاتونلاری ایر دیلار آنحضرت
صلی اللہ علیہ وسلم بئنگ آخری زوجه محترمه لاری شول ذات ایر دیلار .

فتح مکه مکرمه

جناب رسول اکرم صلی اللہ علیہ وسلم ہمیشہ مکه مکرمه نے فتح اتیک اوچون دل لاری
بیترا ایردی لیکن قریش ایله قیلغان معاهده لاری بونرسه غم مانع ایردی اتفاقاً نبی بکر ایله
بنی خزاعه اور تالاریده جنجال بولدی بونینگ سببی حدیبیه ده صلح بولغانده شرط قیلونغان
ایردی کہ ہر کیم جناب رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم عقد وعہد لاریغہ کیرکچی بولسه کیرسون و ہر کیم
قریش عقد وعہد لایه کیرکچی بولسه کیرسون منہ بواعلان دین فائدہ لایوب نبی بکر قریش جاء سیغہ
توشوب کیتدی و بنی خزاعه حضرت رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم پناہ لاریغہ اذوب قالدی
کیمین آزدندہ نبی بکر بیر سہانہ تا پوب بنی خزاعه غم حملہ قیلدی و قریش دین مدد تیلادی قریش
مدد بیردی و سلاح بیردی بو حالنی کوروب خزاعه دین بیر جماعه خلق طرفیدین وکیل بولوب
کیلوب حضرت رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم غم بولوب اوتکان ظلم و ستم لار نے بیان قیلدیلار
و وظیفہ لارینی ادا قیلوب اولاری مکه مکرمه غم یا نوب کیتدیلار جناب رسول اللہ صلی اللہ
علیہ وسلم صحابہ کرام غم دیدیلار ایمدی ابوسفیان سین لار غم اتفاقاً نے مستحکم قیلوب معاهده
مدتینی زیادہ قیلدور ملک اوچون کیلوب قاور و حقیقت زیادہ وقت اوتادی ابوسفیان مدنیہ
غم تیوب کیلدی والہ میز حضرت ام حبیبہ رضی اللہ عنہا اولیلاریغہ کیردی و جناب رسول اللہ
صلی اللہ علیہ وسلم توشک لاریغہ اولتورکچی بولدی جناب والہ اولتورکالی قویا دیلار دیدیلار
من برینا پاک مشر کہ سن حضرت رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم اورون لاریغہ اولتوروشونکنی مناسبت

کور ماسمن ابوسفیان جناب رسول مقبول صلی اللہ علیہ وسلم حضور لاریغہ باردی معاہدہ مہرتین
 اوزا تیریک اوچون کوب سوز قیلدی لیکن آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم جواب بیریادیلار کینین
 حضرت ابوبکر خدمت لاریغہ باردی و بو مطلب ده مساعده ایتمادی جناب قبول قیلما دی لار
 حضرت فاروق دین التماس قیلدی رد قیلدی لار آخر حضرت علیؑ قاشلاریغہ باروب کوب یالباردی
 لیکن تمام محنتی بیکار کیتدی مایوس بولوب تویه سیغہ منیوب مکہ غمہ یا نوب کیتدی .

جناب رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم آدم لاریغہ اوروش اوچون حاضر لیک کور ولسون
 دیب امر بیریادیلار لیکن قیسی طرفه باریش لارین معلوم قیلما دیلار دعا قیلدی لار کہ ای اللہ بودا قہ
 فی قریش غم خیر بیرمگیل تاکہ بیز لار لارنے ناگهان باروب با ما یلیک حضرت حسانؓ خزاعہ جماعہ
 سیغہ بولغان قریش ظلم لارینی شعر لار ایله عجیب اندازده بیان قیلوب خلق نے اوروش غم ترغیب
 بیروب تور دیلار کینین جناب رسول اکرم صلی اللہ علیہ وسلم بیرسخی معاہدہ کا عمل اپنجی مظلوم
 لار دالاریغہ تیمک اوچونچی دوست قیلدی لارنے کیلجکده حفاظت لاری اوچون اون مینگ عدد
 لشکر نے ہمراہ کوب کہ طرفیغہ روانہ بولدی لار اکی منزل بول یوروب ایر دیلار بولده عکڑا ده لاری
 ابوسفیان بن الحارث ایله عمه زاده لاری عبد اللہ بن ابوالثمیه یولو قوشوب خالد دیلار بولار اکی لاری
 جناب رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم غم نہایتیہ کوب آزار بیریگان واسلامتی محوانیک اوچون
 بارطاعت لاری ایله کوشش قیلغان ذاتلار ایر دیلار آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم بولارنے کورگان
 زمان یوزلارینی اوگوروب آلدیلار ام المؤمنین حضرت ام سلمہ رضی اللہ عنہا عرض قیلوب دیدیلار
 یارسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم ابوسفیان حقیقی عک لارین اوغلی دور و عبد اللہ حقیقی عمه لارین
 اوغلی دور بو قدر لیقین قریندیش لاری مرحمتلار بیدین چوک محروم بولور لار کینین جناب علیؑ رضی
 بواکی ذائقہ تعلیم بیریوب دیدیلار کہ سینلار جناب رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم قاشلاریغہ لیقین باروب
 حضرت یوسف علیہ السلام نینگ برادر لاری دیگان آیت نے اوتونگ لار شاید جناب عفو و رحم
 قیلسه لار کینین لار اکی لاری خدمت اقدس غم کیلوب دیدیلار تا اللہ لقد آتشرک اللہ علمنا

وَإِنْ كُنَّا نَحْنُ الظَّالِمِينَ جَنَابِ رَسُولِ الْكَرِيمِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بُولَارِ نِيْكَ جَوَابِلَارِ نِيْغِه
لَا تَرْيَبَ عَلَيْكُمْ الْيَوْمَ يَغْفِرُ اللَّهُ لَكُمْ وَهُوَ أَسْرَحُ الشَّاحِحِينَ دِيدِلَارِ .

جَنَابِ رَسُولِ الْكَرِيمِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ارَادَه لَارِي شُول اير دِكِه مَكِه غَه تِيكُونَلَارِي مَكِه لِيك
لَارِي نِيْكَ خَبْر لَارِي بُولْمَا سُونِ اَنَحْدَلَشْد شُونْدَاغ بُولْدِي وَتِيكِه مَكِه مَكْرَه غَه تِيكُونَلَارِ خَارِجِ دِه اَزْم
قِيلْد يَلَارِ حَكْمِ بِير دِيلَارِ تَمَامِ شُكْرِكِدْ دِلَارِي چَاوَت لَارِي اَقِيلْسُونِ اَنْدِيْنِ اَهْلِ مَكِه غَه خَبْر بُولْدِي بِيْجِ بُولوشِي اِيلِه
حَضْرَتِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اَمْرِ بِير دِيلَارِ كِه لَشْكْر مَكِه غَه بُولُكِ بُولُكِ يُولُ لَارِ دِيْنِ كِيْر سُونِ
لَارِ تُو بَانْدَه كِيْ اِحْكَامِ غَه عَمَلِ قِيلْسُونِ لَارِ .

- (۱) هرکیم یارغینی تا شلاسه انی اولدور و لما سون .
- (۲) هرکیم کعبه شریفه ایچلار یئیه کیروب آلسه اولدور و لما سون .
- (۳) هرکیم اوسقیان اوی غه پناه آلسه اولدور و لما سون .
- (۴) هرکیم اوز اوی غه پناه آلسه اولدور و لما سون .
- (۵) هرکیم حکیم بن حزام اوی غه پناه آلسه اولدور و لما سون .
- (۶) قاجا کلارنی قویوب بیرلیسون .
- (۷) یره لانکا کلارنی اولدور و لما سون .
- (۸) اسیر توشکا کلار سئ اولدور و لما سون .

اللَّهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى نِيْكَ مَدَدِ عَنَائِي اِيلِه تَمَامِ لَشْكْرِ اِسْلَامِ نِهَاتِيْدِ عَزِيْزَتِ وَشَوْكَتِ اِيلِه مَكِه
مَكْرَه غَه دَاخِلِ بُولْدِي لَارِ سَرْدَارِ لَارِ دِيْنِ حَضْرَتِ خَالِدِ بْنِ الْوَلِيْدِ دِيْنِ بَاشَقَّةِ لَارِي بِيْجِ بِير مَقَابِلِه اَتِيْدِ
لَمَائِ كِيْر دِيلَارِ تَهْنَا حَضْرَتِ خَالِدِ حَسْرَه لَارِي اِيلِه مَكِه لِيك لَارِ اَوْتَا لَارِي دِه بِيْر اَزْ تُو قُوْلُوشَلَارِ بُولْدِي
اِنْجَامِي مَسْلَمَانَلَارِ دِيْنِ اِيْكِيْ نَفْرِ بَاشَقَّةِ لَارِ دِيْنِ بِيْگِرَه سَكِيْرَه نَفْرِ حَسْلَاكِ بُولْدِي لَارِ .

جَنَابِ نَبِيِّ كَرِيْمِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِيْگِرِ مَنِيْجِي رَمَضَانَ مَبَارَكِدِه مَكِه مَكْرَه غَه فَاتِحَانِه دَاخِلِ
بُولْدِي لَارِ شَهْرِ غَه كِيْر بُولُوبِ تُو يِه اَوْسُنْدَه سُوْرَه اِنَا فَتْحَانِه اِدْقَدِ اير دِيلَارِ مَبَارَكِ بَاشَقَّةِ

تو اسی دن خم بولگان اوردی شول حالده مسجد حرام غداخل بولدیلا کعبہ شریفہ نے تویہ اوستندہ طواف
 قیلدیلا رجسرا سود مقابلیفہ کیلگانا ریدہ قول لاریدہ کی چوب ایہ استقام تیلور اوردیلا طوافدین فارغ
 بولگانا ریدین کسین عثمان بن طلحہ نے چاقیروب تولیدین کعبہ کلیدین آلدیلا دروانہ فی اچدوروب
 ایچیغہ کیردیلا راندہ ہارتیلار فی توشوروب سیندور دیلا کسین کعبہ دروازہ سیدہ توروب آدملا رنہ
 باقوب توروب دیدیلار **لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ كَلَّمَكَ لَدَىٰ وَعْدَهُ وَنَصَرَ**
عَبْدَهُ وَحَرَّمَ الْكُفْرَ جناب رسول اکرم صلی اللہ علیہ وسلم کعبہ شریفہ دین چنیوب کوردیلا راکہ روبرولایہ
 مکہ مکرمہ نینگ بیوک سردار لاری دمخترم عظما وزعمالاری جمع بولوشوب ہم حکم الہی وعدالت محمدیہ غہ
 منتظر توروبدور لار بولار ادشمال ذاتلار دور لار کہ یوزلار چہ مسلمان فی تور لوک غذا بلار ایلمہ قیناب
 آخر وطنلار ییدین دربردیلمنا طار و دملار اسلام دینین خودنا قیلک اوچون حبش شام نجدین لار غہ قدر
 باروب قول لاری دین کیلگان حرکتلار فی قیلنا ند در لاری نیچہ بار کہ دین مدنیہ غہ قدر باروب بیچارہ
 مسلمانا ر غہ آزار لاریدوب کیلگان دور لار غرض بوجوامہ طاقتلارین باریچہ خدا ورسول غہ خدا وقلارین
 کورسا توب کیلگان دور لار بوکون اللہ تعالیٰ نینگ مددی ایلمہ ہمہ لاری اسیر وناچار بولغانا حالده
 خدا حکمی غہ انتظار دہ توروبدور لار کعبہ دین چنیغان ساعتلاری دہ عملی لاری سیدنا عباس عرض
 قیلدیلا ریا رسول اللہ کعبہ کلیدی بیزار غہ برسوللار جناب دیدیلار بوکون وناکونی دور کسین عثمان
 بن طلحہ نے چاقیروب کعبہ کلیدی تولیفہ تالبتور دیلا و دیدیلار کہ ہرکیم بوکلید نے سندین آسہ اول
 ظالم دور کسین حاضر تورگان جماعہ غہ باقوب نہایتیدہ اثر لیک بیخطبہ اذوقدیلا راندہ اسلام احکامیدین
 بیرمونچہ ہم لارین بیان قیلدیلا راکہ بعضلاری بولار دور بیر مسلمان بیر کافر فی اولدور سہ اول مسلمان
 قصاص اوچون اولدور لیس ایکی باشقہ باشقہ ملت اصل لاری بیر بیر دین میراث آلماس بیر خاتون
 نے اوز عمہ سی یاخالہ سی نینگ اوستیفہ آلوب بولماس دعواتیلغوتی گواہ کیلتورورتانغوتی قسم ایچور
 بیر خاتون کیشی یانیدہ محرمی بولماسہ اچ کیچہ دگوندوز لیک یولغہ سفر قیلہ آلماس بامداد نمازی وچھر
 نمازی دین کسین نماز اوقولماس عید رمضان دعید قربان کونلاری روزہ تو تو طس کسین خاص

قریش جماعہ سیغہ باقوب مرحمت قیلد یلار ای معشرہ قریش بوکون اللہ تعالیٰ سینلار نینگ باحلیت دین قانغان من من لیک لار نیگیزی سینلار دین آلوب تاشلادی تمام انسالار آدم دین تارقال غاندر و آدم نفر اعدین یراتیلغاندر اللہ تعالیٰ ارشاد قیلور . ای انسالار بیز سینلارنی برابیر و بر خاوندین یراتیلغاندر و بیز سینلار نے جماعہ لارغہ و قبیلہ لارغہ بولوب قایدک تاکہ بیز لار نیگیز ایله توشونگ لار حقیقت شولدور کہ اللہ تعالیٰ حضور بدہ ہمہ دین زیادہ حرمتلیک لار نیگیز ہمہ دین زیادہ خدا دین قور قانلار نیگیز دور تحقیق اللہ تعالیٰ بیلگوجی و خیر دار دور کیمین دیدیلار ای قریش جماعہ سی منینگ حقیقہ گمانلار نیگیز چو کدر الار دیدیلار امید بیز خیر دور بیخیشے برادریمیز برادریمیز فرزندمی دور لار جناب رسول اللہ دیدیلار بار نینگ لار ہمہ لار نیگیز آزاد دور سینلار کیمین حضرت رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم صفا تاغیدہ اولتوروب خلق دین اسلام اوچون بیعت آلد باشلادیلار حضرت عمر رضی اللہ عنہ بیعت نیلگوجی لارنی بیز دین بیز دین توغری قیلوب تور دیلار او شال کون مسلمان بولغوجی لار دین بیز لاری حضرت معاویہ ایر دیلار و حضرت ابوبکر آتہ لاری ابو قحافہ هم مسلمان بولدیلار بو جناب اسلام لاریدین جناب رسول اللہ نہایتہ خمر سندن بولد یلار شول قطارده بیز آدم کیلوب قالدی جناب رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم نے کوردب حیبت آلدی بدن لار لایقہ تیزارغ پیدا بولدی مرحمت قیلد یلار برادر تورقمہ من پادشاه ایاسمن قاق گوشت ییب یورگان بیخا تون نینگ اوغلی دور من .

مکہ لیک لار دین بیز نیچہ آدم حقندہ جناب سید عالم صلی اللہ علیہ وسلم حکم قیلوب ایر دیلار کہ تو تورگان یرده اولدور ولسون لارا اگر چه کعبه غلاف لار لایقہ آسیلیب تورگان بولسه لارحم رحم قیلونامسون بو جماعہ اوچون بوتون عالم تنگ بولدی اوزلارین هر طرفه آلدیلار اجل لاری تیکا نلاری اولدور و ولد یلار قانغانلاری اللہ عنایتی ایله مسلمان بولوشوب اسلام نینگ صادق فرزند لاریدین بولدیلار بوللار دین بیز لاری عبداللہ بن سعد بن ابی سرح ایر دیلار بو ذاتی رضاعی اکالاری حضرت عثمان بن عفان امان بیزوب جناب رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم دین سوراب آلدیلار

بہ بیرلاری حضرت عکرمہ بن ابی جہل اپر دیلار بوذات مکہ دین قاجیب دریا کنارہ سیدہ
ایمدی کیمہ غہ مینوب تورگانلاریدہ ننا تونلاری ام حکیم باروب سفردین قاتار دیلار و دید یلار
ای عکرمہ سن اوزدنگنی هلاک اتیہ من تمام بنی بشر نینگ اولوغنی و کرم لیگی بولغان بیز ذات
اقدس حضور لاریدین سنینگ اوچون امان آلوب کیلیم دیدیلار بوخاتون مکہ مکرمہ فتح ایتو
یشیدین مقدم مسلمان بولغان اپر دیلار بوسوزنے ایشینگاچ حضرت عکرمہ قاتیدیلار خاتون
لاری ایله برابر جناب رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم خدمتلا ریغہ کیلر یلار آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم
اول جنابنی کورگان زمان اوردن لاریدین ایرغیب تور دیلار حَبَّأَ بَيْنَ جَاءَ نَحْنُهَا جَاءَ مَسْلَمًا یعنی
مرجبا بومہان مکرمہ غہ کہ ہجرت قیلغان و مسلمان بولغان حالہ بیز نینگ حضور میز غہ کیلر یلار کیمین
اول ذات مسلمان بولدیلار و عرض قیلدیلار یا رسول اللہ منینگ اوچون اوزلارین حقلاریدہ
قیلغان ہر ہر عداوتلاریم حنفیہ مغفرت طلب تیلسون لار جناب رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم
مغفرت طلب قیلدیلار کیمین بوجاب مسلمانلار نینگ بوجک لاریدین و نہایتیدہ اسلام اوچون غیر
ملیک لاریدین بولدیلار .

بہ بیرلاری ہبار بن الاسود ایردے بوذات آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم نینگ حاجزہ لاری
ستنا زینب رضی اللہ عنہا مکہ دین مدینہ غہ کیتوب تورگان و قتلاریدہ نیزہ بیلہ کجا وہ لاری اوردہ
یقینگان ایردی اندین قارنلاریدہ گی حمل لاری تو شوب شو نینگ انزیدین بیمار بولوب اوزلاری
ہم دفات بولغان اپر دیلار منہ بو آدم اتول اوزین بر گوشہ غہ آلوب یا شینیدی بر کون اوزا و زچہ
حضور نبوی غہ کیلوب تمام گناہلار لیغہ اقرار ایتوب غفور لارین طلب ایتدی جناب سید عالم
صلی اللہ علیہ وسلم عفو ایتدیلار نہ بیرلاری سیدنا حمزہ نے قائل لاری وحشی نام بیز ذات ایردیله
آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم بوذاتی ہم عفو ایتدیلار .

خاتونلار دین ابو سفیان نینگ خاتونلاری حندہم عفو ایتولدی بوذات حضرت حمزہ رضی
اللہ تعالیٰ عنہ نینگ سینہ لارین یاروب جگر لارین چقاروب آلوب نیشلاری ایله چیناب تاشلاری

تو غلارین و برون لارین کیسوب آلوب ایغنه اؤکوزوب بوینیغنه تا قوب آلدی منه بوخاقون
 نے هم کناجهین عضوا توب قویوب بر دیلار انسان بو واقعه لارنی یخشنی ملاحظه قیلوب کورسه بے تردد
 تسلیم اتیور که مکہ نے حضرت رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم نینگ لشکر لاری فتح قیلما دی بلکہ انے خلق
 محمدی و عفو احمدی فتح قیلغاندور مکہ ده کی کافر لار نال لارین غنیمت آلیش بر طرفه تو یسون مکہ
 دین هجرت قیلغان ذاتلار قول لاریدین زور لیک ایله تارنیب آلوغان اوی و جایلارین طلب
 قیلسه لار هم بر دیلار محنت قیلدیلا که خدا و چون تا شلاب هجرت قیلوغان نرسه لار نے نیه قاتوب
 آملک نا جائز دور

جناب نبی کریم صلی اللہ علیہ وسلم بیعت قیلوچی لار و اسلام غه داخل بولخوچی لار دین تو بانده کی
 نرسه لار غه اقرار آتور ایر دیلار :

(۱) من اللہ تعالیٰ غه ذاتده وصفاتده و عبادتہ خفدار لیکده هیچ بر نرسه نے شریک
 قیلما سمن .

(۲) من او غور لیک زنا خون ناحق قیلما سمن قیز باله لارنی اولدورما سمن هیچکیمغنه سبتان
 قیلما سمن .

(۳) طاقتم بار هیچه آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم غه اطاعتده بولور من اگر بیعت قیلخوچی لار
 خاقون لار بولسه لار لار دین بو اقرار نے هم آتور ایر دیلار

(۴) من ماتم و قنینده یوزونی یولما سمن قول لاریم ایله چهره لاریم غه اورما سمن ساچا ایینی
 یولما سمن لبقا لار یعنی یرتما سمن قراباس کیماسمن قبر او سبتده اولتوروب ایغلام سمن

مکہ مکرمه فتح بولغانلاریدین کسین هر طرف دین خلق اسلام دینی غه داخل بولر باشلا دیلار چونکه
 تمام قبیلله لار قریش قبیلده سی غه باغلیغ ایر دیلار اکثر لاری لار دین قورقور ایر دیلار یا لارنی لحاظ قیلور
 ایر دیلار وقتیکه قریش قبیلده سی اسلام غه داخل بولر دیلار بونے کوروب وایشیتیب باشق لار هم مسلمان
 بولر بر دیلار ایکنچی سبب شمول ایردی که تمام قبیلله لار کعبه نے کوب مقدس بیلور ایر دیلار اوز آرا دیدیلار که

اگر محمد علیہ السلام حق نبی بولسہ لار مکہ مکرمہ نی فتح اتیور لار وقریش اول جنابہ اطاعت قبولیور
 دین لارین قبول اتیور الحمد للہ فتح مکہ ایله بو امتحان ہم بولوب ایندی قبیلہ لار دل لاریده حضرت
 رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم بوتلارین راستلیگیده شک و شبہہ لاری قالمادی اگر شک و شبہہ
 سی بوتلغان لار بولسہ لار ہم قسمتلاریده بار سنزلارینی کوردیلار .

حُنین غزاتی

مکہ مکرمہ فتح اتیور لار بیدین کینین حوازن و ثقیف قبیلہ لاری اوزارا دیدیلار که اگر بیز لار
 بیز غنشی اوروش قبولیور مسلمانلار غه شکست بیرسک اول حالده مکدیک لاریننگ تمام طائفه کی
 باغ و بوسنا نلاری بے خلاف بیز لار غه اوتوب قاورو هم مسلمانلار دین کافی انتقام آلتغان بولور میز بولور
 غرضده نبی مضر و نبی حلال قبیلہ لارین اوز لاریغ قوشوب آلدیلار تورت مینگ بهادر نے بیز آلوب
 مکہ طرفیغ روانه بولدیلار یولده حنین وادی سینه تیوب منزل قیلدیلار بوجامه اوز سردار لاری مالک
 بن عوف مصلحتی ایله خاتون باله مال و حیوانلارین ہمراه آلوب جونا دیلار مالک بو مصلحتی شو نینگ
 اوچون بیز دیکه خاتون یله چقه سین تا شلاب بیچکیم میدان دین قاپا آلس منته بو خبرنی ایشیتوب
 جناب رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم مکہ دین تا شقاری غه چیتدیلار تا که جنگ ده کعبه شریفه و حرم
 سرزمینی پایمال بولماسون اسلام لشکری غه نیگی مسلمان لار دین ایکی مینگ عسکر هم قوشولد سے
 مجموع لاری اون ایکی مینگ نفر دین عبارت جیش عظیم بولدی لار دشمن لار ایسه بیز نه اتیده اوتوشی
 قین دره غه جابلانوب پسترم بولدیلار اوز لارین اذکور میرگه ن لارین هر هر حاله غنشی قبولیور
 قویدیلار دقتیکه اسلام لشکری نینگ اولغی حصه سی بے خبر لیک حالده اول مقام غه تیوب بار دیلار
 دشمن نشانی غه توغری باروب قالدیلار دشمن لار دشول قدر اوق آتہ باشلا دیلار که مسلمانلار بیچ
 علاج قیلد آما ی آخری قاپا باشلا دیلار میدان ده یوزغ قدر صحابه قلوب قانغانلاری تار قلوب
 کیتدیلار جناب رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم کوردیلار که دشمن لار تورت طرف دین حمله قبولیور

کیلب تور و بدور لار و اسلام لشکری قاجکده لار بوجانی کور کاج بوالفاظ نے او توغان حالده
دشمن طرفیہ قراب یورہ باشلادی:

أَنَا الْبَتُّ كَا كَذِب أَنَا مِنْ عَبْدِ الْمَطْلَبِ

یعنی من حق پیغمبر دور من بوسوزده لیغان یوقدور من عبد المطلب نینگ اوغلی دور من مینگ راسلیغیم
لشکر ایله ایسیدور بلکہ نوتم ده دور کین حضرت عباس غه امر قیلد یلار مہاجر لار و انصار لار نے
چاقیرسون لار اول ذات بلند آواز ایله ہمہ لارین چاقیر دیلار ہر بار آواز ہر کان زمانلاری ہمہ
لاری میدان غه یا نوب کیلد یلار آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم لشکر ترتیبین باشقہ دین توز دیلار
اقل لشکر نینگ باش طرفیہ نیگی مسلمان بولغان مکہ یا شلاری بار ایردیلار زیادہ تجربہ لاری یوق
ایردی بود فہ تمام اوروشلار ده تجربہ لاری کامل بولغان کتہ و کهنہ مشق لیک مہاجر لار و انصار
لار ایلکاری تور دیلار والحمد للہ بولار نینگ ہر بار حملہ لاری غہ طاقت قیلد آلمای دشمن آرقہ سین
اوگوروب میدان دین قاجا باشلادی و نیچہ فرقة غہ پو بونوب کیتد یلار ہر نیچہ فرقة لاری باشلیغ
لاری مالک بن عوف ایله برابر طائف قلندہ سیغہ باروب پناہ آلدیلار ایکنی فرقة لاری تمام خاتون
بالہ لار و مال لار و طلا لار نے آلوب او طاس وادی سیغہ باروب بکینید یلار و بعضلاری باشقہ طرفتہ
یوزلاند یلار جناب سید عالم صلی اللہ علیہ وسلم حضرت ابو عامر اشعری نے ادطاس ده کیلار تیغہ
لاریغہ بیار دیلار بو ذات باروب اول مقامہ اللہ الیہ اوروشوب شہید بولدیلار اورون لاریغہ
حضرت ابو موسیٰ اشعری سردار بولوب اوروشنی دوام ایتمدور دیلار آخر دشمن غہ باذن اللہ مسلمان
لار غالب کیلد یلار بواوروشده حضرت رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم امر لاری ایلمہ تمام اسیر لار و
غنیتملار نے جمع قیلد یلار و جبرانہ غہ کیلتوروب قوبدیلار غنیمت بونرسہ لار دین عبادتور گیر مہ قورت
مینگ عدد توبہ و قرق مینگ عدد دین زیافہ نوی و ایچکی و قورت مینگ اوقیہ کوموش اسیر لار
خاتون لار و بالہ لار مجموعہ لاری آلتی مینگ نفر ایردیلار .

سیدنا محمد بن عبدالمطلب

جناب رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم بوغزاندہ میدان دین کیتلای توردوب صواذن قبیلہ سین بیوک سردار
 لاریدین آلتی کیشی خدمت لاریغہ کیلدیلار و حضرت لاریدین مرحمت لارین امید ایدیلار بولار ارا لاریدہ جناب
 رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم غلطاف دہ بالہ لاریغہ بولوروب تا شبان قیلدورگان داخرغی کولتا
 ریدہ اوردوروب میوش قیلوب تا شلاگان ذاتلار ہم بار ایدیلار مرحمت قیلدیلار کہ من اوزوم
 ہم سیر لاریغہ منتظر ایدیم ایکی صفتہ یقین بولدی غنیمت لارنی تقسیم قیلمای تور و بدور من ایدمی سیر
 لار کیلدینگیز لار نغشی بولدی کیمین لاریغہ جواب اوریندہ دیدیلار من اوز حصہ م غہ توشکان اسیر لارنی
 آسانلیک ایله آزاد ایتور من داگر من بیلہ بواوروشدہ مہاجر لار و انصار لار اوز لاری بولسہ لار ہم
 ہمہ اسیرنی بو شاتمک مشکل ایس ایدمے لکین سیر لاریغہ معلوم دور کہ بوغزاندہ شونداغ جماعہ
 ہم بار کہ لاریغہ حاضر مسلمان بولغا لاری ہم یوق ایننگ اوچون تدبیر شولور کہ سیر لار ایدنرنا زابامداد
 دین کیمین کیلدینگ لاریغہ عام جمعیت دہ اوز عرضلارینگیز تقدیم اتینگ لار اول حال دہ ان شاء اللہ بونغشی
 صورت پیدا بولور .

ایچنی کونے اوشال سردار کیلدیلار عام جمع دہ اوز اسیر لارین آزاد ایتویشلارین حقندہ
 حضرت رسول اکرم صلی اللہ علیہ وسلم خدمت لاریغہ عرض قیلدیلار جناب رسالتآب صلی اللہ علیہ وسلم
 مرحمت قیلدیلار من اوزوم غہ و عبدالمطلب اولادینغیر بیلگان اسیر لارنی بیر نرسہ معاوضہ آلمای آزاد
 ایتور من بونے ایشیتوب انصار و مہاجرین کرام رضی اللہ عنہم ہمہ لاری دیدیلار بیز لار ہم اوز اوز
 اسیر لاریغہ بی نرسہ آلمای آزاد ایتویشلایمیزی نبی سلیم و نبی قرارہ قالدیلار بولار تعجب قیلدیلار کہ
 بوجماعہ حملہ قیلوب کیمین مغلوب بولسہ بولار ایننگ حقلارندہ نجوک رحم و کرم قیلور ایننگ اوچون بواکی
 طاغہ اسیر لارین بے معاوضہ آزاد قیلیشغہ اونا مادیلار کیمین جناب رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم
 بولارنے چاقیر دیلار دھر بیر اسیر مقابلی دہ آلتی تویہ معاوضہ بیر یلوب آزاد قیلوندی بوسلیغ نے
 آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم اوز لاری بیز دیلار کیمین تمام اسیر لارنی بیر غہ جمع قیلوب ہمہ لاریغہ لباس
 کیدر دوب جا بیلار لیغہ روانہ قیلدیلار .

بعض اہل سیرت دیدور لار کہ یوقاریدہ آزاد قیلونغان اسپر لار ایچلارندہ جناب رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم نینگ رضاعی ہمشیرہ لاری آنہ میز حضرت حلیمہ نے قیزلاری شیخا ہم بار ایدوے جناب رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم اول ذاتی تنزویلار فہ الحال مبارک چادرلارین آستلاریغہ سالوب بیر دیلار دیدیلار اگر سن بیز سیدہ تور سنگ ان شاء اللہ بخشی بولور و اگر یورتنگنہ بار مک فی خواہلا سنگ اختیار نینگ اول ذات کینتینی خواہلا دیلار آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم نہایتدہ عزت و شوکت ایلد وطن لاریغہ یاندور دیلار .

جناب حضرت رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم بوغزاندہ تمام غنیمت مال لارین تقسیم قیلدیلار بخشش لارنے کوپے نے اسلام غہ نیگی داخل بولغان جماعہ غہ بیر دیلار ہمہ دین زیادہ اخلاص لیک جماعہ انصار کرام غہ بو تقسیم دین حصہ بیر ما دیلار دیدیلار باشقہ ہمہ مال لارنے آلوب کینور لار اہل مدینہ رسول اللہ نے آلوب کینور لار بوسوز فی الشیوب انصار کرام رضی اللہ عنہم غنیمت انغانلدہ دین زیادہ خر سند بولدیلار .

طائف غزاتی

جناب رسول اکرم صلی اللہ علیہ وسلم جنین دہ حوازن قبیلہ سین مغلوب ایتکانلار دین کینین المارغہ مدد بیرگان طائفلیک تقیف قبیلہ سی جزم ایندیلار کہ حضرت رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم البتہ انتقام آملک اوچون بیز نینگ اوستومیز غہ کیلور لار ایننگ اوچون نہایتدہ زور مدافعہ تیار لیکین کوروب منتظر تور دیلار تورغان لار لایہ طعام دین سلاح دین باشقہ ضروری اشیا لار دین کافی مقدار دہ ذخیرہ جمع قیلدیلار وقتیکہ مسلمانلار طائفغہ تیدیلار عسکر لار تورغان دین بیر آز اوزاق رازغ بیرغہ توشدیلار بعضلاری تورغان غہ یقین توشوب قالغان ایکانلار لارنے تیفہ دین اوق غہ تو قوب شہید قیلدیلار آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم کور دیلار کہ دشمن نہایتدہ مستحکم قلعہ اورناشکان و ہر جہت دین احتیاطلارین بخشی کورگان ایکانلار شونداغ بولسہ ہم مسلمانلار

نیچے باہر ہر قسم اسباب لاریا حملہ لاریا قیلوب کور دیلا نتیجہ ہر محاج حضرت سید عالم صلی اللہ علیہ وسلم طائف خارجی دہ بار اوزوم لارنے کیسوب تاشلا مکتہ امریر دیلا مسلمانا اوزوم لاری کیسہ باشلا دیلا بونی کوروب ایچکاریدین بعضلاری آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم دین امید اتیدیلار کہ اوزوملار نے یا اوز لاری آلسون لاریا خدا و قرابت اوچون قویوب قویوب تو سیون لاریکین جناب رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم رحم لاری کیلوب منع قیلدیلار کین بوشہر محاصرہ سی اوندی کون دوام اتیدی لشکر اسلام سپہ سالار لارے حضرت خالد ہر کون لارنے شہر دین تو شمشکھ چاقیر و ایر دیلا لار قولایغ سالما س ایر دیلا ر آخر جناب رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم لارنے تشدید قیلما ی قایتیشغہ قرار ایر دیلا صحابہ لار دین بعضلاری بعض قیلدیلار یا رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم طائف صلاک لاریغہ دعا قیلسون لار جناب رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم دعا قیلدیلار لیکن دیدیلار کہ یا اللہ طائف اصہلے نے اوزونگ حدایت قیل والار منینگ حضور میغہ مسلمان بولوب کیلسون لاریکین طائف دین قایتیوب باروب جبرانہ دہ غنیمتلار نے تقسیم قیلد و ردیلار .

کین حضرت سید عالم صلی اللہ علیہ وسلم جبرانہ دین عمرہ اوچون احرام غہ کیر دیلا رنگہ مکرمہ غہ کیچقرون کیر دیلا ر طواف وسعی دین فارغ بولوب ینہ جبرانہ غہ قایتیوب چیقیدیلار اوندی اوچ کوندین کین مدینہ منورہ غہ روانہ بولدیلار تمام لشکر لاریا لہ مظفرانہ صورتہ یگر مہ تیخی ذوالقعدہ دہ داخل بولدیلار .

حقیقت شولدور کہ حنین اوروشی عصر نبوی دہ عربلاریا بولغان اوروشلار یننگ آخری بولدی اللہ تعالیٰ بو اوروش الیہ شرک جمعیت لارین شوگملار نی پاره پاره قیلوب تاشلادی چونکہ حوازن تمام عرب اورتالاریدہ مشہور اوروشقاغ بہادر جماعہ ایر دیلا بولار یننگ مغلوبیت لاری و رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم دین کورمان اتفاقلاری بولار دل لاریدین بلکہ تمام عرب دل لاریدین اسلام و رسول اسلام عداوتلارین کوتاروب تاشلادے .

جناب رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم مدینہ غہ قایتیکانلاریدین کین بعض بعض مقاملار غہ

عسکر لاریاروب تور دیلار جمله دین حضرت بشرین سفیان العدوئی نے خزانہ قبیلہ سیدین بولغان
بنی کعب جماعہ سیغہ یہار دیلار تاکہ الار دین مال لارین صدقہ لارین آوب کیلسون لار لکن الار
نینگ محاسبہ لاری بنی تمیم قبیلہ سی ذمہ لار لہ لازم بولغان صدقہ لارنی ادا قیلیشدن منع قیلدیلار
بو خبر جناب سید عالم صلی اللہ علیہ وسلم غمہ تیکاچ حضرت عیینہ بن حصن رضی اللہ عنہ فی اللیک عدد
صحرائی آتلیغ عسکر الیہ تیغہ لار لہ یبار دیلار بوجناب باروب الار الہ محاربہ قیلدیلار و الار دین اودن
بیر عدد ایر و یگرہ بیر عدد خاقون کیشته فی اسیر آوب قایتدیلار و بولار ایله او توند دباش بالہ لار ہم
بار ایردی جناب رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم بولار نے رملتہ بنت محارب اونی دہ سقلا نسون دپ
امر بیر دیلار .

بنی تمیم قبیلہ سیدین کیلگان ایلمچی لار :

یوقاریدہ بیان میلو بولغان اسیر لار آرقہ لاری دین بنی تمیم طرفیدین ایلمچی لار کیلدیلار بولار
ار لاریدہ عطار بن حاجب و الزبرقان بن بدر و عمرو بن الاحتم و یگان ذاکار بار ایردی لار بولار
جناب رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم تشریف لاریزہ بیر آذ انتظار قیلدیلار تیز راغ کیلگان لاری دین
کیمین حجرہ سعادت آرقہ طرف لاری دین کیلوب بدوی لار آواز لاری ایله یا محمد بیز نینگ قاشیز غہ
چیغیل بیز سن بیلہ مفاخرہ قیلور میز بیز نینگ مدح جز نہ نیتدور و مذمتز قباحتدور دیدیلار کیمین جناب
سید عالم صلی اللہ علیہ وسلم بولار نینگ آواز لاری دین دل لاری ربخیگان حالہدہ چیقدیلار بیلہ شول
جماعہ حقلاریدہ نازل بولغان دور بوایت کریمہ اِنَّ الَّذِیْنَ یُنَادُوْنَکَ مِنْ دَسْاِجِ الْجِبَالِ
اَلَّذِیْنَ لَا یَعْقِلُوْنَ ؕ وَ لَوْ اَنَّکُمْ صَبَرْتُمْ اَوْ حَسَبْتُمْ اَنَّکُمْ لَکَانَ خَیْرًا لَّکُمْ
وَ هُوَ الْخَفْوُ مِنَ الْجِبَلِ ؕ (ترجمہ) تحقیق آدملا ریکہ آواز بیرور لاسیز غہ حجرہ لار آرقہ سیدین
ار نینگ اکثر لاری البتہ بے عقل دور لار دگر الار صبر قیلسمہ لار ایردی تا سیز لار قاشلاریزہ چیغور
یگرہ بہ البتہ بخیشی بولور ایردی لار اودون رخدا مغز تلیک مہربان دور اوشال وقت ناز پشیمین

و فتحی ایردے حضرت بلال آذان اتیدیلار جناب رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم نماز اوچون مسجی رغہ کیردیلا ایچی لار جنابغہ یا پوشوب آلدیلار و دیدیلار کہ بیزلار بنی تمیم دین کیلگان بیر جماعتدور میز شاعر لار میز و خطیب لار میز نے برار آلوب کیلدوک سیزلار ایله مشاعرہ دمفاخرہ قیلور میز جناب رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم دیدیلار بیزی نہ شعر ایله بیاریلیب و تر و نه مفاخرہ غہ مامور دور میز کیمین نماز ظہر او قلوب بولغان دین کیمین ہمالار نینگ شاعر لاری و خطیب لاری بیر لاری ایله مکالمہ و مباحثہ قیلدیلار کیمین ہمہ لاری الحمد للہ مسلمان بولدیلار جناب سید عالم صلی اللہ علیہ وسلم لار نینگ امیرلارین قوی لار لیغہ تالمشور دیلار و اوز لار لیغہ بخشی مکافاتلار بیر دیلار کیمین بیر نیچہ مدت نجم مدنیہ دہ توروب قرعان تعلیم آلدیلار و دینی مسائل لار دین اورگان دیلار تعلیم و نشر دین غہ قادر بولوب وطن لار لیغہ قاتیدیلار ۔

توک غزاتی

توقوزونچی سنہ ہجریہ دہ جناب رسول اکرم صلی اللہ علیہ وسلم غہ خبر تیدی کہ روم طائفہ سی مسلمانلار ایله اوز مملکتلار یدہ اوروشمک اوچون نہایتدہ کوب لشکر جمع قیلو بدور لار بولواقتہ ادمار قینالگان د شہر لار دہ قیمت پیلک بولگان حوا نہایتدہ ایسیگان میوہ لار تیلگان آدم لار میوہ لار غہ و سایہ لار غہ رغبت ایتگان زمانغہ توغری کیلدی جناب رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم تیار لیک اوچون امر بیر دیلار عادت شریفہ لار سے اوروش غہ چٹیکچی بولسہ لار بیر طرف آیتنی آلوب توروب ایچی طرفغہ روانہ بولور ایر دیلار لکین بوغزاندہ سفر اوزاق بولوب دشمن خطر لیک بولغان سبب دین مسئلہ نے روشن بیان قیلدیلار تا کہ خلق توجہ قیلادور گان طرفلارین سیلوب تیار لیک قیلسون لار و مکہ مکرمہ غہ ہم آدم بیا روب لشکر طلب اتیدیلار و عرب قبیلہ لار لیغہ ہم خبر قیلدیلار و تمام الدار لار غہ ترغیب بیر دیلار و عاجز بے بضاعتلار غہ یار دم اوچون دلالت قیلدیلار بو حکم غہ عمل دولتیغہ مشرف بولمک اوچون سیدنا عثمان بن عفانؓ اون مینگ دانہ طلا و اوچوز توہیر ایگر تو قوملاری ایله

واللہ یک عدد آت بیر دیلار جناب رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم حقلار لغہ دعا قیلدیلار ویدیلار ای اللہ
سن عثمان دین راضی بولول که من آندین راضی دور من حضرت ابو بکر بارمال لارین همه سین آلوب کیلدیلار
جمعی تورت مینگ تنگه ایکان جناب رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم سوال قیلدیلار که اهل لارینگه برار نرسه
آلوب قویدونگ رمی؟ حضرت ابو بکر دیدیلار بار حقه لار میغه خدا ورسولنی آلوب قویدوم حضرت عمر بارمال
لارین بریمینی آلوب کیلدیلار حضرت عبد الرحمن بن عوف یوز و قیوموش کیلتور دیلار حضرت عباس و
حضرت طلحه ایکی لاری کوب مال کیلتور دیلار .

خاتون لار هر بیر لاری زبور لاری دین نیمه غه قادر بولسه لار حضور نبوی غیبار دیلار بو اور وشنده
هر بیر صحابی قول لاری دین کیلگان مساعده فی آیامادیلار بو حالنی کورگان منا حقلار چیدایمالا دیلار
هر قسم فتنه وفساد لاری مسلمانلار اورتالار لغه سالوب تور دیلار ویرایر دیلار که محمد کیم که ووملیک ایله
اوروشسون اوزنی دیاران لاری رومی لار باغلاب آلوب شهر لارنے ابلاتور و رلار هیچ بیر لاری
سلامت مدینه غه قاتوب کیلماسلار .

جناب رسول اکرم صلی اللہ علیہ وسلم مونداغ پریشان سوز لار غه پروا قیلما ی سفر تیار گریلگین
قیلدی باشلادیلار آخر اوز میدنگ لشکر نے برابر آلوب تبوک طرفیغور دانه بولدیلار لشکر ده مینار لیک
جانور اوزی نہایتیہ کم ایردی اولن سیکیز آدم غه بیر دانه تویه بیر یلوب ایردی آرزوق آرزولغان
سبب دین اکثر درختلار بر گلارین تناول قیلونور ایردی که اندین لیلار غه ورم پیدا بولور ایردی
بعض مقام ده ایچکالی سوتنا پیلگان تویه لاری سویوب اوچک لاری سیق سوننی ایچولور
ایر دسه انجام هر تور لوک مشتتار نے تار توب تبوک غه قیلدی اول ایرده حضرت رسول اللہ
صلی اللہ علیہ وسلم بر ای کامل تور دیلار روم لیک لار غه بوسفر دین شو نچہ لیک اثر بولدیکه مسلمانلار
تیغور لغه هجوم دین و ملک لار لغه حملہ دین رومی لاری یاندی بوخیال نے جناب رسول اللہ صلی اللہ
علیہ وسلم وفاقا لاری دین کبیرن قیلکچی بولدیلار تبوک ده بیر نماز دین کبیرن جناب سرور کائنات صلی
اللہ علیہ وسلم بر قیستہ الفاظ لیک نہایتیہ جامع و عظیم قیلدیلار الفاظی و ترجمہ لاری بودور ؛

اول خداوند و ثنا آیتد یلار کیمین دیدیلار :

- (۱) راستلیکده همه دین یوقاری سوزلار نینگ سوزی
- (۲) همه دین زیاده ایسا نچکیک سوز تقوی سوزی
- (۳) ملنلار نینگ نختیراغی ابراهیم ملتی دور
- (۴) طریقہ لار نینگ نختیراغی محمد علی اللہ علیہ وسلم طریقہ لاری دور
- (۵) سوزلار نینگ همه دین اولوغی خدا نینگ ذکر کی دور
- (۶) بیانلار نینگ نہایتندہ نختی سے بوقرہ ان دور
- (۷) ایٹلار نینگ نختیراغی ثابت قدم لیکلار دور
- (۸) ایٹلار نینگ ایمان راغی نگی چیقار بیخان لاری دور
- (۹) همه دین نختی روش نبی لار و ثنا لاری دور
- (۱۰) اولوملار نختی راغی شہید لار اولوملار لاری دور
- (۱۱) همه دین ایمان کور لیک حدایت تابان دین کیمین کور یوش دور
- (۱۲) عمل لار نینگ نختیراغی خلق غم نہفتلیک دور
- (۱۳) رجب لیک لاری نختیراغی اولور کہ خلق ایر کاشسون
- (۱۴) همه دین ایمان کور لیک دل کور لیک دور
- (۱۵) اولسون قول آیتین تولدین نختیراغی دور
- (۱۶) غفلتغہ سالغوجی کوب دین کافی آذ نختیراغی دور
- (۱۷) خدا لار نینگ بیانی اولار ساعده قیلونغان عذر دور
- (۱۸) پشیمان لار نینگ ایمانی قیامتده کی پشیمان دور
- (۱۹) بعض اوم جہد غم اونی کیلور دلی آرتدہ قالور
- (۲۰) بعض آدم اللہ تعالیٰ فی کاها کاها یاد قیلور

- (۱) فَإِنِّ أَصْدَقَ الْحَدِيثِ كِتَابُ اللَّهِ
- (۲) وَأَوْثَقَ الْعُرَى كَلِمَةُ التَّقْوَى
- (۳) وَخَيْرَ الْمَلَلِ مِلَّةُ إِبْرَاهِيمَ
- (۴) وَخَيْرَ السَّمَانِ سُنَّةُ مُحَمَّدٍ
- (۵) وَأَشْرَفَ الْحَدِيثِ ذِكْرُ اللَّهِ
- (۶) وَأَحْسَنَ الْقَصَصِ هَذَا الْقُرْآنُ
- (۷) خَيْرُ الْأُمُورِ عَوَازُهَا
- (۸) وَشَرُّ الْأُمُورِ مَعْدَاثُهَا
- (۹) وَأَحْسَنُ الْهَدْيِ هَدْيُ الْأَنْبِيَاءِ
- (۱۰) وَأَشْرَفُ الْمَوْتِ مَوْتُ الشَّهِيدِ
- (۱۱) وَرَأْسُ الْعَمَى الضَّلَالَةُ بَعْدَ الْهُدَى
- (۱۲) وَخَيْرُ الْأَعْمَالِ مَا نَفَع
- (۱۳) وَخَيْرُ الْهَدْيِ مَا تَبِعَ
- (۱۴) وَشَرُّ الْعَمَى عَمَى الْقَلْبِ
- (۱۵) وَالْيَدُ الْعَلْيَا خَيْرٌ مِنَ الْيَدِ السُّفْلَى
- (۱۶) وَمَا قُلَّ وَكَفَى خَيْرٌ مِمَّا كَثُرَ وَانْهَى
- (۱۷) وَشَرُّ الْعَنْدَرَةِ حِينَ يَمُوتُ
- (۱۸) وَشَرُّ التَّوْبَةِ أَمَةٌ يَوْمَ الْقِيَامَةِ
- (۱۹) وَمِنْ النَّاسِ مَنْ لَا يَأْتِي الْجَمْعَةَ إِلَّا كَيْبُ
- (۲۰) وَمَنْ لَا يَدْكُرُ اللَّهَ إِلَّا كَجَرَأٍ

- (۲۱) گناہکار نینگ اولوغلار بیدین دود یلغانچی تیشل
 (۲۲) ہمہ دین نیادہ بایلیک دل با یلیگی دور
 (۲۳) یول آنوغلارین نیشیراغی تقوی دور
 (۲۴) ماشند لکینی باشی خدادین تور قوش دور
 (۲۵) دل غدا اور ناگان نرسه لانی نیشیراغی بوتون ایشانچ دور
 (۲۶) شک قیلک کفر شاخلار بیدین دور
 (۲۷) اولوک غه هیلک یغلامک جاھلیت عملی دور
 (۲۸) اوغوریک جہنم حرارتی غه باغش دور
 (۲۹) متلیک دوزخ ایله داغلانک دور
 (۳۰) یمان شعر الیس دین دور
 (۳۱) شراب گناہلار نے توپلا غوجی دور
 (۳۲) ہمہ دین یمان یک تیم مالین بیک دور
 (۳۳) بختیار اولدور که باشقہ دین عبرت آلسون
 (۳۴) بدبخت اولدور که آند قاریده بدبخت بولسون
 (۳۵) عمل نینگ ہر مایہ سی اینیک خاتمہ لاریدور
 (۳۶) نہایتیہ یمان توش یلغان توش دور
 (۳۷) ہریر کیلوب تورکان نرسہ یقین دور
 (۳۸) مسلمان نی سوکک فسق دور
 (۳۹) دانی اولدورک کفر دور
 (۴۰) ٹومن نی غیبت قیلک خراغہ عصیان دور
 (۴۱) مالی نینگ حراملینی تانین حراملینی کبی دور

- (۲۱) وَمِنْ أَكْثَرِ الْخَطَايَا اللِّسَانُ الْكَاذِبُ
 (۲۲) وَخَيْرُ النَّعْيِ نَعْيُ النَّفْسِ
 (۲۳) وَخَيْرُ الشَّرِّ اِرْتِقَاؤُ النَّفْسِ
 (۲۴) دَسْرَاسُ الْحِكْمَةِ مَخَافَةُ اللَّهِ
 (۲۵) وَخَيْرُ مَا وَقَرَ فِي الْقُلُوبِ الْيَقِينُ
 (۲۶) وَالْأَسْرَبُ يَابُ مِنَ الْكُفْرِ
 (۲۷) وَالْبِيَاحَةُ مِنْ عَمَلِ الْجَاهِلِيَّةِ
 (۲۸) وَالْغُلُولُ مِنْ حَرِّ جَهَنَّمَ
 (۲۹) وَالشُّكْرُ كَيْ مِنْ النَّارِ
 (۳۰) وَالشَّحْرُ مِنْ ابْلِيسَ
 (۳۱) وَالْحَمْرُ جَمَاعَةُ الْإِثْمِ
 (۳۲) وَنَشْرُ الْمَا كُلِّ مَا كَلَّ صَالِ الْبَيْتِ
 (۳۳) وَالسَّعِيدُ مَنْ وَعِظَ بَعِيرًا
 (۳۴) وَالشَّقِيُّ مَنْ شَقِيَ فِي بَطْنِ أُمَّهِ
 (۳۵) وَمِلَاكُ الْعَمَلِ حَوَائِمُهُ
 (۳۶) وَشَرُّ الشُّرُوبِ دِيَارُ الْكُذِبِ
 (۳۷) وَكُلُّ مَا هَوَاتِ قَرِيبُ
 (۳۸) وَسَبَابُ الْمُسْلِمِ فُسُوقُ
 (۳۹) وَقِتَالُهُ كُفْرُهُ
 (۴۰) وَأَحْلُ لِحْمٍ مِنْ مَعْصِيَةِ اللَّهِ
 (۴۱) وَحُرْمَتُهُ مَا لَيْسَ كَرْمَتِهِ ذَمُّهُ

- (۱۳۱) کیم خدا طرفیدین قسم ایچسه خدا نی یغایچی قیلور
 (۱۳۲) و کیم کچیرسه انی هم کچیر یلور
 (۱۳۳) کیمی که پاکد امن لیکته طالب لبسه الله آنی پاک قیلور
 (۱۳۴) کیم ایچغین یوتسه خدا ننگا اجر بورد
 (۱۳۵) کیم نقصان نه صبر قیلسه خدا عوضین بورد
 (۱۳۶) کیم آوازه نه طالب بولسه خدا آوازه نصیب قیلور
 (۱۳۷) کیم صبر قیلسه خدا نکانچیه برابر ثواب بورد
 (۱۳۸) کیم خدا غه عاصی بولسه اول انکا عذاب بورد
 (۱۳۹) کیمین جناب اوج بار استغفار ایتدی یار

- (۱۳۲) وَمَنْ يَتَالَ عَلَى اللَّهِ يُكْذِبُهُ
 (۱۳۳) وَمَنْ يَعْفِرُ يَغْفِرْ لَهُ
 (۱۳۴) وَمَنْ يَحْفَ يَعْفَهُ اللَّهُ
 (۱۳۵) وَمَنْ يَكْظِمُ الْغَيْظَ يَأْجِرْهُ اللَّهُ
 (۱۳۶) وَمَنْ يَصْبِرْ عَلَى السَّرِيَّةِ يُعْرَضْهُ اللَّهُ
 (۱۳۷) وَمَنْ يَنْبَغِ السَّمْحَةَ يَسْمِعْهُ اللَّهُ
 (۱۳۸) وَمَنْ يَصْبِرْ يَضَعِفْ اللَّهُ لَهُ
 (۱۳۹) وَمَنْ يَحْصِلْ لِيُحْدِثْهُ اللَّهُ
 (۱۴۰) ثُمَّ اسْتَنْخَضَ ثَلَاثًا

جناب سید عالم صلی اللہ علیہ وسلم اللہ تعالیٰ نینگ عنایت و نصرتی ایله تبوک غزاتی دین خیر و عافیت ده تابتدی یار منا نقلار دیکان سوز لاریغه و ناز قاتکان بیجوده خبر لاریغه شرمنده بولدیلار و ندامتلا ر قیلدی یار لار مسلمانلار ایله برابر کتیمک نلیک لاریغه عذر لار توتودیلار حضور نبوی غه کیلوب قسم لاریجب یلغان وجه لارین عرض قیلدی یار حضرت رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم لار نینگ ظاهری اعتذار لارین قبول اتیوب باطنی معاملہ لارین اللہ تعالیٰ حواله قیلدی یار لیکن مدینه لیک مخلص صحابه لار دین اوج ذات ارزیکان بیر سبب لار ایله تبوک غه باریش دین قانغان ایردی یار بو حضرات یلغان عذر لار بیان قیلوب توتولوش اورینغه اوز اوز واقعه لارین تمام حضور نبوی ده راست سوزلاب اوز لارین خدا و رسول حکملاریغه تابشور دیلار لار حقلاننده جناب رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم امر بیر دیلار خلق دین علاقه اوزگان حالده الیک کون تور دیلار کیمین اللہ تعالیٰ طرفیدین عفو لاری اوجون و توبه لارین قبول بولغان نلیکی اوجون آیتلار توشدی اول اوج ذات ناملاری بودور کعب بن مالک و هلال و مراره رضی اللہ عنہم (بولار نینگ مفصل واقعه لاری ریاض الصالحین ده کورد لسون -

۱) قائدہ، ہو کتاب وہ ذکر اتیوں لگان غزالار بیانی دین ہر ہر مسلمان نہایتہ بخششی فہم قیلہ آلو کہ جناب سید عالم صلی اللہ علیہ وسلم زمانہ لاریدہ قیلو نغان اور وشلار بیچ نفسانی غرض یا مملکت آملک اوچون یا ظالمانہ صورتہ بولگانہ دور بلکہ دشمنلار حملہ لاریغہ جواب یا ظالمانہ ہجوملاریغہ مدافعہ دین عبارت ایرے اسلام دینی باشقہ دین لاریغہ دشمنلیک قیلمس یا اھل لارین زور لیک ایلہ اوزی غہ آملکغہ اقدام تمس حقیقتہ اسلام دینی بوتون دنیا خلقی اوچون اللہ تعالیٰ نینگ رحمتی دور اگر دنیا خلقی اسلام ادارہ سیدغہ اوزین تالبشور سہ تمام عالم امن و امان ایلہ حیات کیچو رور ہر ہر لاریغہ دشمن بولمسلا ر جنگ وجدال قیلمس لاریغہ عالم شہر و شکر بولغان حالہ گذارہ قیلور لاریکن افسوس کہ جہان خلقی ہونکتہ نے توشونہ آملسا ر .

حج عبادتی

حج عبادتی اسلام دینی وہ توقوز و پنچی سنہ ہجریہ وہ فرض قیلو ندی او شال سنہ جناب رسول اکرم صلی اللہ علیہ وسلم حضرت ابوبکرؓ نے اوچو زلف صحابہ کرام غہ امیرالکھ تعین اتیوب حج غہ بیار دیدیلار اول جناب مدینہ دین جنانا گانلار دیدین کین آرقہ لاریدین حضرت علیؓ نے روانہ قیلدیلار تاکہ حج وہ سورہ براءت نے خلق غہ ایشیدورسون لاری حضرت ابوبکرؓ امر بنوی غہ مطابق حج قیلور دیدیلار حضرت علیؓ براءت سورہ سین اوقی دین قرق آیت فی احکاملاری ایلہ تبلیغ اتیدیلار و اعلان اتیدیلار کہ بوسنہ دین کین بیچ ہر مشرک مسجد حرام غہ داخل بولہ آلمس و بیچ ہر آدم کعبہ شریفہ فی یلنغار طواف قیلہ آلمس .

جناب سرور کائنات صلی اللہ علیہ وسلم نینگ حج لاری

اونونچی سنہ ہجریہ وہ جناب رسول اکرم صلی اللہ علیہ وسلم حج بیت اللہ غہ ارادہ قیلدیلار اطراف وجوانب غہ خبر لاریباریلدیکہ بوسنہ حضرت سید الکائنات صلی اللہ علیہ وسلم حج اوچون مکہ مکرمہ غہ

امانتی بولسہ ایگا سیغہ تاپشورسون آگاہ بولونگ لارینہ مندین کیمین گمراہ بولوب کیتانگ لابریر
 بیرلارنیکیزنے اولدورا باشلامنگ لارخبردار بولونگ لارجاہلیت زمانہ سیدہ کی ایشلارننگ
 ہمہ سہی منینگ ایغیم آستیندہ پایمال دور ایسکی زمانلارده کی فان جنجال لاری ایمدی توکادی
 من توکاتکان قانلارننگ اوقی ابن ربیعہ بن حارث بن عبدالمطلب قانی دورکہ نبی سعد
 قبیلہ سیدہ امینزہلمیکدہ ایردے انی هذیل اولدوردی من ایننگ قانین اوتدوم جاہلیت
 زمانہ سیدین قانغان سود لاری بکار بولسے من بکار قیلغان سود لارننگ اولغنی سے عباس بن
 عبدالمطلب سودی دورکہ انی من بکار قیلدیم ای انسانلارخا تو نلارخاقلارندہ خدا دین قورونگ
 لارکہ سین لار لاری خدا مانی ایله آلدنیکیز لاروخدا کلامی ایله لارننگ جسملارین اوزلارنیکیز
 غم حلال قیلوب آلدنیکیز لار لارگر دن لاریدہ سین لارننگ حقلارنیکیز شولدورکہ لاریسیر
 لارننگ اورونلارنیکیز غم سین لاریمان کورگان آدم لارنے اولتورغوزماسون لار مبلدا اگر
 لاربولشینی قبیلہ لار لارنے شول درجده اورونگ لارکہ داغ ولشانی قالماسون والار
 ننگ نفقہ لاری سین لارننگ ذمہ لارنیکیز غم بولور من سین لار غم شونداغ بیر زسہ نے قویوب
 کیتور من کہ اگر سین لار اول زسہ غم محکم باپوش سنگیز لار ہرگز یولدین آرماس سین لار ای انسانلار
 مندین کیمین پیغمبر یوقدوروسین لار دین کیمین امت ہم یوقدورخبردار بولونگ لار اوزر بلارنیکیز
 غم عبادت قیلینگ لار دیش وقت نازلارنیکیزنی اوقونگ لارورمضان آئین روزہ سین
 توونگ لارومال لارنیکیز زکاتلارین خشتو دلیک ایله بیرینگ لار وپروردگار لارنیکیز خانہ سیغہ
 حج اوجون بارینگ لار و حکومتلارنیکیز غم اطاعت قیلینگ لارکہ بلارنیکیز ہمیشہ کیرور سین لار
 کیمین دیدیلار ای انسانلار قیامت کونی سین لار غم مننگ حقیقہ سوالی پیر پلور اول

حالدہ نیمہ جواب بیور سین لار ؟

صحابہ لار دیدیلار بیز لار شہادت بیورمیز کہ اوزلاری بیز لار غم خدا پیامی نے تیکوز دیلارو
 رسالت حقیقی ادا تیلار و غیر خواہلیک لارین بیز لار غم مکمل قیلدیلار بوسوزنے ایشیتوب

ایشتیوب تورخانلاریدہ جناب رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم شہادت بر مقارین آسمان طرفیغ کوتاروب
 نہ آدلار طرفلاریم اشارہ قیلور ایر دیلار (یعنی ای خدا کو گیس و ایشتیگیل کہ بندہ لارینگ مینگ
 حقیقہہ بچوک شہادت بیروب تور و بدور لار دیگانہ یک) و دیر ایر دیلار ای خدا اوزونگ شاہد بول
 ای خدا اوزونگ شاہد بول ای خدا اوزونگ شاہد بول۔

کیمین مرحمت قیلدیلار کہ بوجلس دہ حاضر بولغانلار بولغانلار غہ بوتلیغ نے تیکوز سون لار ممکن
 دور کہ حاضر نینگ بعضی لاریدین لار دین ایشتیگانلار زیادہ یاد قیلور لار بوسیرت فی اوقوغوجی لار جناب
 رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم بینگ بومبارک خطبہ لارینی شیخی اوقوسون لار توشونوب اوقوسون
 لار فکر قیلسون لار کہ جناب نیمہ اوچون بو آخری وواع مجلس لریدہ قرء ان کریم غہ عمل تیلیمک
 اوچون تاہ کید اتیدیلار و عمل قیلغوجی ایر فی آزا سلیک لارین وعدہ قیلدیلار و نیمہ اوچون مسلمان
 نلار غہ بیر بیر لارین جان لارین مال لارین عزتلارین حفاظت اوچون امر بیر دیلار و نیمہ اوچون
 خانولار حقلاریدہ نہایتدہ احتیاط ایله حقوق لارین ضایع تیلیمسلیک لاری اوچون تاہ کید
 اتیدیلار و نیمہ اوچون زمانہ لاریدہ موجود ذآلار دین تبلیغ لاری اوچون مستحکم شہادت لار آلدیلار
 و نیمہ اوچون اوشال مجلس دہ بولغان ارشاد و نصیحتلارین قیامتغہ کیلا دورگان مسلمانلار غہ تیکوز
 مک اوچون حاضر لار دین عہد لار آلدیلار بوز سہ لار شونینگ اوچون قیلوندی کہ شول نرسہ لار غہ
 عمل قیلونغان حالہ گنہ مسلمانلار دنیا و آخرتدہ عزیز و مکرم یشار لار اگر ترک قیلسہ لار ہر اکی دنیا
 دہ ہمہ دین خوار و ذلیل بولور لار۔

جناب رسول اللہ بو خطبہ دین فارغ بولغان ساعت لاریدہ بو آیت کریمہ خدا
 طرفین نازل بولدی ایلومما کملت لکم دینکم و اتممت علیکم نعمتی و رضیت لکم الاسلام دنیا
 یعنی بو کون من دینلار نیگیز فی سیر لار اوچون بوتون قیلوب بیردیم و سیر لار غہ نعمتم فی تمام
 قیلدیم و سیر لار غہ دین بولمک اوچون اسلام نے اختیار اتیدیم ایرتہ سی عید کو فی آنحضرت صلی اللہ
 علیہ وسلم اوزلاری مبارک قول لاری ایله آیتیش اوچ عدد تو یہ و حضرت علی قول لاری ایله

اوتوزتی تویہ نے منیٰ دہ قریبانلیک قیلدی یلار قریبانلیک دین فارغ بولغان دین کیمین مکہ مکرمہ توشوب اناضہ طوافینی قیلدی یلار تمام خلق قریبانلیکدہ ہم طوافدہ ہم جناب غہ آنت ا قیلدی یلار بے حساب تویہ لار قوی لارا ایچکولار مال لار سولولدی .

بوجج دین جناب رسول اکرم صلی اللہ علیہ وسلم نینگ مقصود لاری شعائر اللہ نے تعظیم و حضرت ابراہیم و حضرت اسماعیل علیہما السلام نینگ سنت لارین اجبا و کافر لار نینگ مشرکانہ رسم لارین ابطال و توحید خالص فی اعلان و اسلامی تعلیمات فی اشاعتی ایردے ایننگ اوچون بوجج نینگ نامینی حجتہ البلاغ ہم دیرلار بونینگ اوستیغہ جناب حج اوچون کیلگا تارغہ و داعی ارشاد و نصیحت لار قیلگان ایردے لار ایننگ اوچون حجتہ الوداع ہم دیرلار بوجج دہ جناب رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم بیر یوز قرق مینگ متناز بندہ لار ایله جمع بولوب اسلام دینین ضروری احکام لارین تبلیغ ایتمک نندین کیمین نہایتیدہ ممنون و مسرور بولگان حال لاریدہ مدنیہ منورہ غدروانہ بولدی یلار .

خطبہ غدیر خم

جناب رسول اکرم صلی اللہ علیہ وسلم مدنیہ غہ کیتوب تورگانلاریدہ یول اوستیدہ حضرت بریدہ اسلمی حضرت علیؑ حقلاریدہ جناب رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم خدمت لاریغین دہ بولوب اوتکان بعض ایشلار یارین شکایت قیلدی یلار حقیقتدہ بو شکایت حضرت بریدہ جناب لارین واقعہ فی نجشی توشوننگانلیک لاریدین پید بولغان ایردے ایننگ اوچون جناب سید عالم صلی اللہ علیہ وسلم مکہ ایله مدنیہ اورتا لاریدہ غدیر خم ناملیک بیر مقام دہ نہایتیدہ جامع و مهم بیر خطبہ اوتو دیلار بولبو خطبہ دہ اهل بیت رضی اللہ عنہم نینگ رتبہ لارین بلند لیک لارین واضح صورتدہ بیان قیلدی یلار و حضرت علیؑ نینگ قول لارین توتوب توروب دیدیلار من کنت مولاہ
فعلیؑ مولاہ یعنی من کیمین مولا بولسام علیؑ هم ایچا مولا دور بو خطبہ دین کیمین حضرت فاروق اعظم

حضرت علی مرتضیٰ غه مبارکباد تقدیم اتید یلار و حضرت بُریدهؓ قالغان عمر لارین حضرت علی رضی اللہ عنہ
 ینگ محبت و ننا بعتلاریده او تکازدی لدا آخر عمر لاریده حضرت علی ایله بولوب جنگ جمل ده شهید
 بولد یلار رضی اللہ عنہم اجمعین .

جناب سید عالم صلی اللہ علیہ وسلم ینگ دنیادین رحلتلاری

جناب رسالتآب صلی اللہ علیہ وسلم وفاتلاریدین آتی آی مقدم سورہ إِذَا جَاءَ
 نَصْرَ اللَّهِ وَالْفَتْحُ وَرَأَيْتَ النَّاسَ يَدْخُلُونَ فِي دِينِ اللَّهِ أَفْوَاجًا فَسَبِّحْ
 بِحَمْدِ رَبِّكَ وَاسْتَغْفِرْ لَهُ - إِنَّهُ كَانَ تَوَّابًا ... نازل بولدی
 ترجمه چجان کیلسه اللہ تعالیٰ ینگ مددی دفتح مکہ و کور سنغیز آدلارنی که کیر و رلار اللہ تعالیٰ
 ینگ دینی غه توپ توپ پس ربگیز حمدی ایله تسبیح ایتنگ و حضرت طلب قیلینگ اندین که
 اول بویک نوبه قبول قیلنجوی دور بوسوره نزولی دین آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم توشوند یلار که
 بوسنه دنیادین آخرتسه سفرلاری محقق دور کین شول سنه رمضانی ده گیرمه کون اعتکاف غه
 اولتور دیلار عادت شریفه لاری بهریل ادن کون اولتورور ایردیلار محبوب قیزلاری حضرت
 فاطمهؓ غه دید یلار که بوسیل زیاده اعتکاف غه اولتور و شلارین سببی شول سنه وفاتلارین یقین
 یکی دین دور اول برنجی سنه هجریه صفر ایمن ابتدا سیدین حضرت سرور کائنات صلی اللہ علیہ وسلم
 آخرت سفر لیه تیار گر لیک قیلد باشلا دیلار اول بیر کون احد طرفیغبار دیلار انده کی شهیدلار غه
 نازا دوقودیلار اندین قانیوب کیلوب مسجدده منبر غه چقیدیلار خلق غه باقوب دیدیلار برادرلارین
 سیزلار دین ایلگاری کیتکی دورین دمیزلار ادچون شهادت بیرورن خدانامی غه قسم که من بو
 تورگان یریمده توحیمنی کوردوب تور و پددرین منگا بوتون خزینیه لار کلیدلارین تالشور و لدی
 من سیزلارنی حنن کینین ینه مُشکرک بولوب کیتشلار ینگیز دین تور قاسمن من تور قورمن که من دین
 کیمین بیر لار ینگیز ایله نفسانیت قیلوشوب بر باد بولماسه لار ینگ یعنی دنیا ادچون بیر لار ینگیز

نے پامال اتیک لار نیگزین دین خوف اتیور من کین یریم کیمچہ ده بقیع قبرستانی غه تشریف قیلد یلار
والار غه سلام بیر دیلار و حقلار لغه دعا لار قیلد یلار کین بیر کون تمام مسلمانلار نی جمع قیلد یلار و رحمت
قیلد یلار .

مرجا ای مسلمان لار الله تعالی سیز لار نی اوز رحمتی غه داخل تیلسون دل شکسته لیکین سیز لار
دین کوتار سون رزق لار نیگزین فی فردان اتیسون اوزی همیشه مددگار لار نیگزین بولسون درجه لار نیگزین بلبلد
تیلسون دائم اوز اما نیده سقلا سون مینگ سیز لار غه و صلیتم شولد و رکه خدا دین همیشه تور قونگ لار
اوز لار نیگزین باشق لار دین آرتوق بیلنگ لار خدا نینگ بنده لار نیگزین کبر قیلنگ لار دنیا غه فتنه و فساد
سالنگ لار الله تعالی منگا و سیز لار غه دیر که خلتک الداء الاخری لا ینفعها الذین یمنون
لا یریدون علو فی الارض و لا فسادا و العاقبة للمتقین .
ترجمہ: منہ بوجنت دور که بونی بیز شوندا غ اوملا ر غه بیر ویر مین که اللار یر یوزیده کتہ نیکتی و فساد فی خواهلا
ماسلار و بخشی عاقبت خدا دین تور تغان بنده لار نصیب لار یدور .

کین بو آتینی او قود یلار ا لیس فی جحمتہ مشوی لکم تکبیر مینب - لسی ایاتنگ
لار جا ی لاری جهنم ده ایسی کین رحمت قیلوب دید یلار ای برادر لار هم لار نیگزین غه سلام و مینگ
سلامتی من دین کین کیلا دورگان دینی فرزند لار بیغہ تیکوز و لسون .

جناب سید عالم صلی اللہ علیہ وسلم غه بیمار لیک نے باشلا نیشی

گرمه توقوزونچی صفر آئی ده حضرت سرور کائنات صلی اللہ علیہ وسلم بیر جازہ دین قایتیب
کیلوب توروب ایردی لار پول آنا سیده مبارک باشلا ر لیه آغرقی پیدا بولدی آرقه سیدین ایستہ
شروع بولدی حضرت ابوسعید خدری ویدور لار جناب رسول اکرم صلی اللہ علیہ وسلم نینگ باشلا
بیرده کی رومال غه تولومنی تیکوز دوم عطسه کیلوب توروب ایردی مبارک بدن لاری شوندا غ
ایسیغ ایردیکه قولوم برداشت قیلہ آلامادی معلوم بولدی کہ انبیاء علیہم السلام غه کیلگان خسته

لیک باشفق لاریکی دین نیچہ حصہ زیادہ بولور ایکان ایننگ اد چون الارغہ اجر و ثواب ہم زیادہ بیرلور
ایکان حضرت سید عالم صلی اللہ علیہ وسلم نینگ بیمار لیک سدناری ادن اد چ کون یا ادن تورت
کون دین زیادہ بولمادی ادن بیر کون غہ قدر ادزلاری مسجد غہ حاضر بولوب امامت قبولوب تور دیلار
ام المؤمنین حضرت عائشہ رضی اللہ عنہا دیدور لار جناب رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم تچان بیمار
بولسه لار بودعانی ادقوب قول لارین بدن لاریغہ سورکار ایر دیلار اذْهَبِ الْيَاسْنَ رَبَّ النَّاسِ
وَاشْفِ أَنْتَ الشَّافِي لَا شِفَاءَ إِلَّا شِفَاءُكَ شِفَاءُكَ لَا يَعْجِزُ مِنْكَ
ترجمہ، ای انسان لار نینگ ربی کنتکوزگیل بو ضرر فی و شفا عطا قیل سدر وسن شفا بیر گوجی سیننگ
شفا نگدین باشفق شفا بو قدر و شفا فی نے کرم قیل کہ بیچ بیر بیمار لیکنی قالدور ماسون حضرت عائشہ رض
دیر لار من رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم بیمار بولغان کونلارده بودعانی ادقودوم و مبارک قول لاریغہ
دم سالدیم خواہلادیم کہ قول لارین بدن لاریغہ تیکوزای لیکن جناب قول لارین تارنوب آلدیلار و دیتلر
اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي وَارْحَمْنِي وَأَجْنِبْنِي بِالسَّافِرِينَ الْأَعْلَى ترجمہ ای اللہ منینگ
گناہلارینی مغفرت قیل و منکار حرم قیل و منی رفیق اعلیٰ غہ قوشگیل

وفات لاریدین بئش کون مقدم

جناب رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم رحلت لاریدین بئش کون ایلگاری مدینہ منورہ نینگ تی
قودوق لاریدین تی خشک ده سو آلدور دیلار ادشال کون چہار شنبہ کونی ایردی بیر ایڈیش غدوشوب
اولتوروب شول سولارنی باشلاریدین قویدور دیلار اندین بیر آرام تاپدیلار طبیعت لاری اندک
نیگیل بولدے کیمن مسجد غہ چقیریلار و خلق غہ باقوب دیدیلار سیزلار دین اول اوتکان امتلار دین
بعضلاری نبی لارین قبرلارین مسجد قیلوب آلتان ایر دیلار سیزلار ہرگز لار کبی بولنگ لار ۔
و دیدیلار اللہ تعالیٰ نینگ لعنتی اول یہود لار و نصرانی لار غہ بولسون کہ نبی لارین قبرلارین مسجد
قیلوب اولدور لار و دیدیلار منینگ قبرینی مندین کیمن عبادت محلی قیلوب آلتنگ لار اللہ تعالیٰ

پیغمبر لار قبر لار دین عبادتخانه قیلوب آلتوجیلار نی نهایتده میان کوردور آگاه بولونگ لار دین سیر لار نی بو
ایش دین منع اتور دین بولونگنی سیر لار غم تیکوز دیم ای خدا اوزونگ گواه بول ای خدا اوزونگ
گواه بول ویدیلار کین نماز نی امام بولوب او تودیلار فارغ بولغان دین صونگ مبرغه چیتوب خطبه او تود
یلار حمد و ثنادرین کین دیدیلار ای مسلمان لار دین سیر لار غم انصار کرام حقلاریده وصیت قیلور
من که بولار مینگ جسمینی پیر صحنی ایر دیلار و مننگ سفریم نی توشه سی ایر دیلار بولار اوز فراتغص
لار دین انجام ایر دیلار بولار مینگ حقلاری نے تمام ادا قیله آمادوک ایمری بولار مینگ نخشی
لار دین قدر و حرمت قیلونسون و خطا قیلغان لار دین خطا لار دین عفو اتیلونسون .

کین دیدیلار بیرنده غم خدا طر فیدین اختیار بیر لیدی که بوتون دنیا دانه بار نرسه لار نی
آسون یا آخرت نی آسون اول بنده دنیا نی قویوب آخرت نی اختیار اتیدی .
بوسوزنی حقیقین حضرت ابوبکرؓ توشوند یلار عرض قیلدیلار یا رسول اللہ اوزلاری اوچون
همه میز نینگ آتہ و آنه میز و جان و مالیمز قریان بوسون (یعنی حضرت اوشمال بنده حضرت رسول
اللہ صلی اللہ علیہ وسلم نینگ اوزلاری ایکنلار)

رحلت نبویہ دین تورت کون مقدم

پنجشنبہ کونی جناب رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم نینگ بیماریک لاری نیمه زیادہ بولدی
شول حالته اولتورگان لار غم دیدیلار که قلم و کاغذ کیلتورونگ لار دین سیر لار غم بر نرسه یازوب
بیرای تاکه مندرین صونگ گراه بولوب کیننگ لار حاضر لار دین بعضیلاری دیدیلار آنحضرت صلی اللہ
علیہ وسلم غم بیماریک غالب کیلکانیک دین بوسوزنی قیلوب تور و بدور لار الحمد للہ سیر لار ده
قرع ان کریم موجود دور لار سیر لار اوچون قرع آن کافی دور لار بعضیلاری دیدیلار قلم و کاغذ کیلتورا
بلیک که دیکانلار دین یازوب بیرسون لار اورتاده اختلاف و حجاب پیدا بولدسه کین حضرت رسالتاب
صلی اللہ علیہ وسلم دیدیلار همه لار مینگ بولیر دین توروب کیننگ لار :

بود اقمہ دین کیمین اوشال کون اوچ نرسہ غہ وصیتت قبیلہ یلار :

(۱) بوتون عربستان دین یہودلارنی چتیاروب یبارلسیون

(۲) اطراف دین کیلگان و قدرلارنی ۶۰ تیلارین و ہماندار لیک لارین ہمیشہ رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم زمانلاریدہ کی دیک قیلونسون ۔

(۳) قرعآن کریم جمللاریدہ نہایتہ اہتمام اتیونسون انی سیونسون وانکامل قیلونسون

اوشال کون نماز مغرب غہ قدر تمام نمازلار دہ حضرت رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم اوز

لاری امام بولد یلار نماز مغرب دہ سورہ والمرسلات نے اوقودیلار پجشنہ کونی نماز عشا غہ حقیق

اوپون اوچ بار قصد قیلد یلار سفر طہارت قیلک اوچون اولتورسہ لاریہو شلیک طاری بولہ

بیردی آخری حضرت ابوبکر غہ امامت اوچون امر بیدیلار شول حکم دین کیمین حضرت ابوبکر جناب

رسول اکرم صلی اللہ علیہ وسلم حیاتلاریدہ اول تی نماز غہ نائب امام بولد یلار ۔

وفات مصطفوی دین یکی یا بیر کون مقدم

شبنہ کونی یا یکشبنہ کونی حضرت ابوبکر نماز ظہر غہ امام بولمک اوچون محراب غہ باروب

ایمدی شروع قیلکی ایردیلار آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم حضرت عباسؓ و حضرت علیؓ بیلکہ لاریتہ

قول لارین قولوب سویا لگان حال لاریدہ جامعغہ جیقوب خالدیلار بو حالنی کورکاج حضرت ابوبکرؓ

اوز لارین آرقہ غہ آلمکی بولد یلار جناب رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم توز غالمنگ دیگان اشارہ قیلد

یلار کیمین اوز لاری باروب حضرت ابوبکرؓ نینگ یا تلالاریدہ برابر توروب اولتورگان حال لاریدہ نماز

غہ شروع قیلد یلار حضرت ابوبکرؓ جناب رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم غہ اقتدا قیلد یلار تمام خلق

حضرت ابوبکرؓ تکبیر لاریتہ قراب نماز اوقودیلار یکشبنہ کونی جناب رسول اکرم صلی اللہ علیہ وسلم

ہم غلام لارین آزاد ایتد یلار بولار نینگ عدد لارین بعض روایت دہ قرق غہ تیکوز ولوبدور خانہ

اقدس دہ اول و آخر تی دنیا نقدینہ بار ایگان انی غریبلار غہ تقسیم ایتیلدی اوشال کون کچتھرون

حضرت والدہ میز عاکشہ چرخ اوچون قوشنی خاتون دین یاغ تیلار خانہ دہ نہ قدر سلاح بولسہ
مسلمانار غہ جبہ قیلدیلار زره مبارک لاری بریہودی دہ ادوز صاع آرقہ غہ گروا پردے .

آخری کون

دوشنبہ کونی نماز فجر وقتیدہ جناب رسول اکرم صلی اللہ علیہ وسلم مسجد نبوی الیہ حضرت
عاکشہ حجرہ لارین اور تالاریدہ کی پردہ فی کوتار دیلار نماز او قلوب توروب ایر دے بیر آزار ناز نے
ونماز او قوب تورگلار فی تماشا قیلوب تور دیلار گویا امت اسلامیہ غہ اوزلارین بریگان تعلیم لارین
دانینگ ادا اتولیشمین نظارہ قیلدیلار نماز وہ کی لار یقین قالدی کہ ہمہ لاری یوزلارین حجرہ طرفیتہ
قیلسہ لار حضرت ابو بکرؓ ہم اوزلارین آرقہ غہ آما قچی بولدی لار کیمین جناب رسول اللہ صلی اللہ
اشارہ ایلمنغ ایتدیلار بو اشارہ ہمہ لاری اوچون تسکین غہ باعث اولدی کیمین حضرت ابو بکرؓ نماز
فی تمام قیلدیلار جناب رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم آخری نماز لاری اوشال کونگی نماز فجر بولدی
کون کوتار یلیدی سید عالم صلی اللہ اوزلارین محبوب قیزلاری حضرت فاطمہؓ نے قاشلار لیغہ
چاقیر دیلار قولار غلار لیغہ آہستہ بیر سوز قیلوب ایر دیلار یغلاب یبار دیلار کیمین ینہ بیر سوز قیلوب
ایر دیلار اندین کولوب یبار دیلار حضرت فاطمہؓ دیدورلار اولغی سوزلاریدہ دیگان ایر دیلار کہ
ایمدی من بوجہان نے قویوب کئیچی بولدوم ایچینی سوزلاری دہ دیب ایر دیلار کہ مینگ خاناندین
سن ہمہ دین ایلگاری منگا باروب قوشنور سن اوشال کونی حضرت فاطمہ غہ سیدۃ النساء العالمین
لقینی بیر دیلار یعنی بوتون عالم خاتونلارین سردار لاری حضرت فاطمہ قبلہ گاہ لارین آخری حالتلارین
کوروب آہ آتہ جانم غملاری موخجہ زیادہ بولدی دیدیلار قبلہ گاہ لاری صلی اللہ علیہ وسلم دیدیلار
قیزیم بو کوندین کیمین آتہ نگ دہ غم قاطس کیمین امام حسن و امام حسین رضی اللہ عنہما ایکے لارین
چاقیروب اوپدیلار الارحقالارندہ امت اسلامیہ ہمیشہ حرمتدہ بولسونلار دیب وصیت
قیلدیلار .

بوجملہ فی دیکان ساعت لاری مبارک قول لاری توشوب کیتدی نازنین کوزلاری یوقارینہ کوتا یلیب
 جسم اطہر لایدرین روح اقدس لاری پرداز ایلادی تاہریخ اوشال کونی ادون اکنچی ربیح الاول ادون
 بیرنجی سنہ ہجرتیہ دوشنبہ کونی چاشت وقتی ایردی و دینارین سفر قیلغان ساعتلار یدہ یاشلاری قمری
 ییل حسابیچہ آتمیش اوچ سنہ تولوب تور ت کون زیادہ بولغان ایردی اِنَّا لِلّٰہِ وَاِنَّا اِلَیْہِ
 رَاجِعُونَ حضرت فاطمہ زہرا رضی اللہ عنہا دتہ عظمیٰ اوستندہ دیدیلار یا اَبَتَا اَجَابَ رَبَّآءَا عَاہِ یَا
 اَبَتَا الْجَنَّةِ الْفِرْدَوْسِ مَاؤَا اَہَا یَا اَبَتَا کَا اِلٰی جِبْرِیْلِ نَنعَا کَا۔

(ترجمہ) آہ آتہ جانم پروردگار لارین دعوتین قبول قیلدی یار آہ آتہ جانم جنۃ الفردوس مقاملاری بولدی
 آہ آتہ جانم اولوم خبر لاری دوستلاری جبریل علیہ السلام نہ بیرور میز کینین بودغانی قیلدی یار الہی فاطمہ
 فی حضرت محمد صلی اللہ علیہ وسلم قاشلاری نیکوزگیل الہی منی حضرت محمد صلی اللہ علیہ وسلم دیدار ناری ایلہ
 مسرود ایلا الہی منی بو اولوغ مصیبت تو ابیدین محروم اتیمہ و نیامت کونی شفاعت محمدیہ دین بی نصیب
 قیلیم۔

حضرت سید عالم صلی اللہ علیہ وسلم نینگ جسد پاک لارین قوچا غلاریدین یرغہ قویوب توروب والدہ
 میز حضرت عائشہ رضی اللہ عنہا بو الفاظ مبارکہ فی دیدیلار درلیغا اول رسولی کہ متحاجلکینی بایلیکیدین
 مسکین لیکنی غنی لیکدین آرتوق کوروب ایردی یار

افسوس اول نبی کہ امت عاصی فکر یدہ بیر اکیچ بوتون آرام قیلما ب ایردی یار آہ اول مجوبی کہ بوتون
 عمر لاری نفس لاری ایله جہاد قیلوب اوتدی یار واہ اول کرم پروردگہ حاجتمند لاریوز لاریغہ بیر بار بار
 دروازه لارین یا پام دیلار درلیغا اول مصطفیٰ کہ دشمن لار کففتلاریدین ذرہ قدر مکدر خاطر بولما دیلار
 حق بولیدہ قوم لاری مبارک دندان لارین شہید اتیدیلار و مقدس چہرہ لارین مجروح ایلا دیلار آہ شونلارغ
 نبی اعظم در رسول اکرام صلی اللہ علیہ وسلم بو کون فانی دینارین سفر قیلدی یار دوستلارین فراق لاری ایلمتلائی
 خون جگر قیلدی یار۔

جناب سید عالم صلی اللہ علیہ وسلم ذواتلارین خبرین ایشیتکمان صحابہ لار ہمہ لاری حیران و دیوانہ

بوجملہ فی دیکان ساعت لاری مبارک قول لاری توشوب کیتدی نازنین کوزلاری یوقارینہ کوتا یلیب
جسم اہل لایدین روح اقد سلاری پرداز ایلادی تا عرض او شال کونی اون انچی ریح الاؤل اون
برینچی سنہ ہجرتیہ دوشنبہ کونی چاشت وقتی ایردی و دنیا دین سفر قیلغان ساعت لاری یدہ یا شلاری قمری
ہیل حسابچہ آتمیش اوچ سنہ تولوب تورت کون زیادہ بولغان ایردی اِنَّا لِلّٰہِ وَاِنَّا اِلَیْہِ
رَاجِعُونَ حضرت فاطمہ زہراؑ جو حادثہ عظمیٰ اوستندہ دیدیلار یا اَبَتَا اَجَابَ رَبَّنَا عَاہَ یَا
اَبَتَا الْجَنَّةِ الْفِرْدَوْسِ مَاؤُ الْاَبَا اَبَتَا الْاَلِی جَبْرِیْلَ نَنْعَاکَ۔

(ترجمہ) آہ آتہ جانم پروردگار لارین دوتین قبول قیلدیلا آہ آتہ جانم جنۃ الفردوس مقام لاری بولدی
آہ آتہ جانم اولوم خبر لاری دوستلاری جبریل علیہ السلام نہ بیرورمیز کین بوجہانی قیلدیلا الہی فاطمہ
نی حضرت محمد صلی اللہ علیہ وسلم قائلار نی تیکوزگیل الہی منی حضرت محمد صلی اللہ علیہ وسلم دیدار ناری ایلمہ
مسرود ایلا الہی منی بو اولوغ مصیبت تو ابیدین محروم اتیہ و قیامت کونی شفاعت محمدیہ دین بی نصیب
قیلمہ۔

حضرت سید عالم صلی اللہ علیہ وسلم نیک جسد پاک لارین قوچا غلاریدین یرنہ قویوب توروب والدہ
میز حضرت عائشہ رضی اللہ عنہا بو الفاظ مبارکہ فی دیدیلار درینا اول رسولی کہ محتا جلکینی بایلیکدین
مسکین لیکینی غنی لیکدین از توق کوروب ایردیلا

افسوس اول نبی کہ امت عاصی فکریدہ بیرا کچچ بوتون آرام قیلما ب ایردیلا آہ اول محبوبی کہ بوتون
عمر لاری نفس لاری ایلمہ جہاد قیلوب اددیلار داہ اول کرم پیرد کہ حاجتمند لاریوز لاریغہ بیرار بار
در داہ لارین یا پام دیلا درینا اول مصطفیٰ کہ دشمن لار کلفتلاریدین ذرہ قدر مکدر خاطر بولما دیلا
حق یولیدہ قوم لاری مبارک دندان لارین شہید اتیدیلار و مقدس چہرہ لارین مجروح ایلا دیلا آہ شونذغ
نبی اعظم در رسول اکرام صلی اللہ علیہ وسلم بو کون فانی دنیا دین سفر قیلدیلا دوستلارین فراق لاری ایلمتلا ی
خون جگر قیلدیلا۔

جناب سید عالم صلی اللہ علیہ وسلم و ذاکلارین خبرین ایشیتیمان صحابہ لاریجہ لاری حیران و دیوانہ

و سرگردان بولدیلار بعضیلاری باشلارین آلوب صحرا لارنه حیثیوب کیتدیلار بعضیلاری هوشندن جدا بولوب
 تورگان بیلاریده توروب قالدیلار حضرت امیرالمؤمنین عمر فاروق رضی اللہ عنہما جناب رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم
 وفاتلارینغی ییچ ایشتانما دیلار پروردگارلارین حضورینغی مناجات اوجون کیتکانه دورلاریب تصدیق ایتمادیلار
 شول حالتده حضرت خلیفه اول ابو بکر الصدیق تیوب کیلدیلار مسجدده همه فی هر قسم پریشانیلیکده کوردیلار توغری
 حضرت عائشه خانم لارینغی کیر دیلار کوردیلار که جناب سید عالم صلی اللہ علیہ وسلم هم اقدس لاری یرده یاتو
 بدور اوستلارینغی چادر تاشلانو بدور چادر فی باش طرفلاریدین کوتار دیلار بیلدیلار که روح اطهر رفیق اعلی
 طرفینغی پرواز ایلبدور اوزلارین اوستلارینغی تاشلادیلار مبارک چهره لارینغی چهره لارینغی قوبدیلار پیشانیه لارین
 اویدیلار وجودلاری غرق اشک بولدی دل لاری فراق دین پاره پاره بولدی بوتون حیاتی ده کیچه
 و کوند و زجرلای خدمتلا ریده پروانه لاری بولوب یورگان عاشق دیلار لاری مالین جانین غرتین
 خانمانین بول لاریده قربان قیلغان یار غار لاری بوکون جانین عزیز محبوبی دین جدا بولغان نلیکین
 بیلدیلار قریاد قیلدیلار دیدیلار ای محبوب دو جهان ای سیرکون و مکان آت و آنم جنابلارینغی فدا بولسون
 خدانینگ ازل ده یازگان اولوی اوزلارینغی کیلوبدور دینا دین اوتوبدور لار شمع حیاتلاری سولونوبدور
 پروانه لاری اوزلاریدین بچور قالوبدور بو طایفه الفاظ لارایله اوزلارین مشغول ایتکاج مسیغه چیتدیلار
 حرم شریف ده باز جمیع عظیم اورتالاریده جناب رسول اکرم صلی اللہ علیہ وسلم وفاتلارین اعلان اوجون خطبه
 اوتودیلار اللہ تعالیٰ غم محمد و جناب رسول اللہ غم درود ایتکالاریدین کینین مرحمت قیلدیلار **أَمَّا بَعْدُ
 فَمَنْ كَانَ مِنْكُمْ يُعْبُدُ مُحَمَّدًا فَإِنَّ مُحَمَّدًا أَقْدَمُ مَا تَدْرَأُونَ وَمَنْ كَانَ مِنْكُمْ يُعْبُدُ اللَّهَ
 فَإِنَّ اللَّهَ لَا يَمُوتُ قَالَ اللَّهُ وَمَا مُحَمَّدٌ إِلَّا رَسُولٌ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهِ الرُّسُلُ
 فَإِنَّ مَا تَدْرَأُونَ أَوْ قَتَلْتُمْ عَلَىٰ أَعْقَابِكُمْ وَمَنْ يَنْقَلِبْ عَلَىٰ عَقْبَيْهِ
 فَلَنْ يُمِصَّهُ اللَّهُ شَيْئًا وَسَيَجْزِي اللَّهُ الشَّاكِرِينَ**

(ترجمه) کیمی که سیزلار دین محمد صلی اللہ علیہ وسلم غم بنده لیک قیلوب یورگان بولسه بلیسون که اول جناب
 بوکون وفات قیلدیلار کیمی که سیزلار دین خدا غم بنده لیک قیلوب یورگان بولسه بلیسون که خدا تیرکورد

ہرگز اولیٰ اللہ تعالیٰ قرآن الکریم وہ محنت قیلور کہ حضرت محمد صلی اللہ علیہ وسلم دور لار اولیٰ ذالمدین اولیٰ بیرونچہ رسول لار دینا غہ کیلوب کینکا ندور لار آیا ای مسلمانا اگر محمد علیہ السلام اولسلاہ یا اولدور ولسہ ارسین لار اولیٰ حال لار نیگیزہ قاتیب کیتور سین لاری کیمی کہ اولیٰ حالیغہ قاتیب کیتسہ اولیٰ آدم خدا غہ بیچ بیرونچہ تکیوز اولیٰ اللہ تعالیٰ بندہ لاریدن شکر گزار بلکہ جزای خیر عطا قیلور بو تقریر خلاصہ سی شولدر کہ پیغمبر خیر انسان ایردیلاہ وظیفہ لارین اولیٰ قیلوب دینا دین سفر قیلدیلا رسیز لار اولیٰ جنازہ عبادت قیلماس ایردوک بیز لار نینگ معبودیم اولیٰ ذات نینگ معبود لاری خدای قدوس وحدہ لا شریک لہ ایردے اولیٰ ذات ہمیشہ معبود دور تیر کیدور اولیٰ ملک ایننگ اچون بحال دور بو تعلیم حضرت محمد علیہ السلام تعلیم لاریدور شول تعلیم الیہ بیز لار دینا دہ لیشار میز اولیٰ ذالمدین دنات قیلغان بولسہ لادھم خلا لاری موجود دور دین لاری وکتا بلاری بیزدہ باقی دور شول دین دہ شول کتاب صدیقی ایله ان نشاء اللہ دینا دہ دوام اتیور میز آتر لہ ہم شول دین الیہ بارور میز حضرت عمر بو خطبہ فی الیشیتہ کاج دیدیلار گویا من قرآنہ بو آیت شریفہ فی انتہ من

جناب سید عالم صلی اللہ علیہ وسلم بیدم بم مبارک لاری حضرت عائشہؓ اولیٰ اریدہ دوشنبہ کوندور تمام دوشنبہ کونی کیچر کوندور تور دیلار اولیٰ صحابہ لرام بالاتفاق حضرت ابوبکرؓ نے جناب رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم طرفلار بیدین خلیفۃ المسلمین تعیین اتیدیلار کین غسل شریف غہ مشغول بولدیلا بو شرف حضرت علی و حضرت عباس و حضرت فضل بن عباس و حضرت قثم بن عباس و اسامہ بن زید و حضرت شقران رضی اللہ عنہم غہ حاصل بولدی غسل بیروچی حقیقتدہ سیدنا علیؓ اوز لاری ایردیلا تالغانلاری باردم بیروب تور دیلار جناب حضرت علیؓ غسل وقتدہ جسم اطہر فی اوز سینہ لاریغہ سویاب توروب غسل قیلدیلا مبارک قمیص لارین بیچا دیلار فیس اوستیدین سو قیوب اشقار ایردیلا دور دیلار آتہ و آنم فدالاری بولسون بار رسول اللہ تیریک لیک حال دہ تہ قدر محبوب بولسہ لار اولوک لاری ہم شول قدر محبوب دور آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم نے غسل قیلدیلا تور و لکان ساعتدہ بدن مقدس لاریدن عاتدہ اولوکلار دین چیقادر کان نرسہ لار ظاہر بولمادی غسل لاریدن فارغ بولونگان دین کین جسم مبارک لارین اوج عدد کفن غہ اورا لدی لار اچندہ قمیص ہم یوق ایردی عثمانہ ہم یوق ایردی کین قیسی یغہ دفن قیلدیلا لوک رب کتہ لار

بیر لاریجہ سوال بریںسیدیلاری بعض لاری مسیغہ دفن قیلایلیک دیدیلاری بعض لاری بقیعہ کی صحابہ لاری
ایله دفن قیلایلیک دیدی لاریشول آنادہ حضرت ابوبکرؓ مرحمت قیلدیلاری من جناب رسول اللہ صلی اللہ
علیہ وسلم نیک اوزلاری دین ایشیتیکان ایردییم کہ ہر بیرینی نے قبض روح بولغان مقار لاریجہ دفن قیلونوز
بوسوزقہ حمہ لاری اتقاق قیلدیلاری جہان نسیم قیلغان یرلارین فرانش لارین کوتار دیلار اوشال یر دین
قبر شریف لارین قازوبلار کیمین جسد مبارک لارین یاتا دورگان کرسی لاریجہ قیلدیلاری جنازہ نمازین اوقو
لکغہ اعلان بولدی کیمین تمام خلق جماعہ جماعہ بوشوب حجرہ شریفہ غہ جنازہ نمازی اوچون کیر باشلا
دیلار اول ایرلاری جنازہ اوقو دیلار کیمین خاتونلار کیمین یاش بالار اوقو دیلاری جنازہ نمازیجہ حکیم امام
بولادی ہم کیر لار اوز اوزلاری بے امام جنازہ اوقو دیلاری نماز جنازہ اوقو بولغان دین کیمین چہار
شہنہ کچہ سی یریم کچہ دہ سیدنا علی رضی اللہ قول لاری ایله وغسل دہ شریک بولگانلار یاردم لاری
ایله جسم اطہر وجود نورانی قبر شریفہ داخل قیلوندی قبر کریم یر دین بیر سرش کوتار یلیدی بس
کیمین حضرت بلالؓ قبر شریف اوستلاریجہ سوسیدیلاری۔

بعض روایتہ جناب رسول اکرم صلی اللہ علیہ وسلم جنازہ لاریجہ نماز اوقو غوجی لار بودغانی
اوقو اوردیلار دیکلادی منقولہ ورائ اللہ و مَلَئکَتُهُ يُصَلُّونَ عَلَی النَّبِیِّ مَا
أَلَّهَا الَّذِیْنَ آمَنُوا صَلَّوْا عَلَیْهِ وَسَلَّمَ وَتَسَلَّمُوا تَسْلِمًا كَتَبْتُ
أَلَّهِمْ رَبَّنَا وَسَعْدَايْكَ صَلَّوْتُ اللَّهُ الْبَرَّ الرَّحِيمَ وَالْمَلَائِکَةَ
الْمُقَرَّبِیْنَ وَالسَّبَّحَاتِ وَالصِّدِّیقِیْنَ وَالشَّهَدَاءِ وَالصَّالِحِیْنَ
وَمَا سَبَّحَكَ لَکَ مِنْ شَیْءٍ یَا رَبَّ الْعَالَمِیْنَ عَلَی سَیِّدِنَا مُحَمَّدٍ
بْنِ عَبْدِ اللَّهِ حَاتِمِ النَّبِیِّیْنَ وَسَیِّدِ الْمُرْسَلِیْنَ وَآمَامِ الْمُتَّقِیْنَ وَرَسُولِ
رَبِّ الْعَالَمِیْنَ الشَّاهِدِ الْبَشِیْرِ الدَّاعِیِ إِلَیْكَ بِإِذْنِكَ السَّلَامِ
الْمُسْتَبْرَ وَ عَلَیْهِ السَّلَامُ -

بوددو شریف ترجمہ سی حزب، اعظم دہ یازیلانہ دود

سیرت مبارکه دین مؤمن بنده لار نینگ حصه لاری

اللہ تعالیٰ قرآن کریم نینگ احواب سورہ میدہ نگر مہ پیرنجی آیت شریفہ ده مرحمت قیلو بدور
 لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ لِّمَن كَانَ يَرْجُوا اللَّهَ
 وَآلْيَوْمَ الْآخِرَةِ وَذَكَرَ اللَّهَ كَثِيرًا . تحقیق بار دور سیرلار اوچون یعنی اول کیشی اوچون
 که خدا دین و قیامت کونی دین تور تور و خدانی کوب یاد قیلور رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم تعلیم لاریده
 یخشی نونه یعنی مقتدی ایگن شک اوچون و جناب رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم اوزلاری دبیدر ولار
 أَذَابَنِي سَهْبِي فَأَحْسَنَ فَأَذَابَنِي أُبَيُّ بْنُ كَيْسَانَ مَرَّ بِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي يَوْمٍ
 مِنْكَانَ نَهَائِيهِ يَخْشَى أَنْ يَرَى أَبَا بَكْرٍ فِي يَوْمٍ مِنْ يَوْمَيْهِ فَذَكَرَ اللَّهَ كَثِيرًا .

منه بو آیت کریمه دین و حدیث مبارک دین روشن معلوم بولور که هر بیر مسلمان دیانت و اخلاق ده
 جناب رسالتاب صلی اللہ علیہ وسلم تعلیم و آداب لاریده اقله اقلین حال ده گنه اوز مولی و خالقین رضا
 سین و ایکی جهان سعادتین حاصل قیله آور شو نینگ اوچون بیز تو باندہ حضرت حق سبحانه توفیقی الیه سید
 کون و مکان محبوب مرد و جهان سیدنا محمد المصطفیٰ صلی اللہ علیہ وسلم اخلاق و آداب لارین بو بایده نهایتده
 معتبر و معتمد علیہ کتا بلار دین نقل اینور مینر تاک بو خاتمه یوقاریده یازیلگان مختصر سیرت مبارکه اوچون
 مسک الحتام اولسون و هر بیر مهاجر تورکستانلیک برادریمز قانغان عمرین اوشبو اخلاق و آداب محمدیه
 نه اقله الیه تمام اقبسون .

جناب رسول اکرم صلی اللہ علیہ وسلم اتمی یعنی سواد سبیر ایر دیلار نه اوقور ایر دیلار ونه یازور
 ایر دیلار یا شلاری قرق نه بار و ب پیغمبر لیک مرتبه سینه تیکونچه پیرار عالم الیه صحبتلاری بولمادی .
 اوز زمانه لاریده کی عرب نوجوان لارین عادت و طبیعتلار پدین پاک ایر دیلار یوزلاری شعلیک
 اکثر خاموش خدایا دایه مشغول تورور ایر دیلار مسکین لار نه صحبتلیک غریب لار نه مرحمتلیک ایر دیلار
 بیر محتاجنی محتاجلیک سبیدین تحقیر اتیاس ایر دیلار و سیر پادشاه فی پادشاه لیگی اوچون تعظیم قیلماس

ایر دیلار صحبتلاریده اولتورگانلاری دل لارین اولار ایر دیلار نادان لارنا اولیک لارین عمل لیتور
ایر دیلار بیر کیشی سوزلا شوب قالسه اوزی کیتکونچ اندین اجر الماس ایر دیلار توروغ بریگا اولتور در
ایر دیلار گلیم بالیش و باشقه آرام اسبابی اوی لاریده یوق ایردی اولاریده کی لارغه دخادم لارغه هسایه
لارغه نهایتده مهربان ایر دیلار مبارک زبانه لاری دین بیان سوز ایشیتوماس ایردی سوکک لعنت ییار
مک دین پاک ایر دیلار پر کیشی غه اوزیغه مناسب حامله قیلور ایر دیلار بلند آوازیله سوز قیلیماس
ایر دیلار پانلیغ کما یا نلیغ قیلیماس ایر دیلار بلکه بخشی یغ قیلور ایر دیلار صحبتلارین تابکان غافل آگاه
بولور ایردی ادا شکنان یول تا پور ایردی تاش دل نرم دل بولور ایردی خدانی ذکر ایله مجلسلاری
آباد ایردی سوزلاری نهایتده شیرین ایردی ایشیتکونچ بی اختیار ایردی بولور ایردی قرآن کریم فی تلاوت
قیلغانلار پده و تهر نازی ده و بیر مسلمان و ذاتین خیرین ایشیتکانه لاریده اکثر نبلار ایر دیلار طعام فی آز
تتا اول قیلور ایردی لار و آزیک غه ترغیب بیور ایر دیلار خسته بولغان ذاتلار فی دوا استعمالی دین منع
ایماس ایر دیلار حرام نرسه فی علاج اچون استعمال دین قطعی منع ایور ایر دیلار صحابه لار دین بیر کیشی
بیمار بولسه بار دب حالین سوزار ایر دیلار وانگا یقین اولتور در ایر دیلار باک یوق بیمار لیک پاکلیک
بولور کفاره بولور در ایر دیلار بیمار دین طبیعتی خوابلاگان نرسه فی سوزار ایر دیلار اگر اول نرسه انکا ضرر قیلما
ید و یگان نرسه بولسه حاضر قیلور ووب بیور ایر دیلار

نچان خطبه اوقوسه لاریده توروب دمنر غه چقیوب و تویه غه مینوب توروب اوقور ایر دیلار
خطبه لارین اولی ده کلمه شهادت و آخریده استغفار و اننا سیده قرآن کریم دین بیر نیجه آیت و قواعد
اسلامیه بیانی بولور ایردی هر وقت نینگ خطبه سی اوزیغه مطابق بولور ایردی خطبه اوقوب تورگانلا
ریده قول لاریده گاه عصا و گاه کمان بولور ایردی گاهها لارغه سویانوب خطبه اوقور ایر دیلار قول لار
یده قیلچ هرگز لوماس ایردی چونکه اسلام دینی وحی برکه سیدین تارقا کاندور قیلچ زوری المیه تارکماندور
صحابه لار و نصرانی لار و یهودی لار هدیه ییار سه لار قبول قیلور ایر دیلار افندلاری هم لارغه
بعض وقتلار ده هدیه ییار در ایر دیلار حشره کلار حشره لارین قبول ایتماس ایر دیلار مصر پادشاهی

موقوف نصرانی اوردی بیارگان محمدیه لاری دین بولغان بیرنجی میندیلا رحمتین عزاتی ده انی
مینوب جنگ قیلدیلا لیکن عرب امیرلار دین عامر بن مالک مشرک اوردی حدیه بیارگان آتی
نی قبول ایجای غدر بیان قیلدیلا کیلگان قیتملیک تحفه لارنی اکثر صحابه لارغه تقسیم قیلوب بیور
ایردیلا

اوزلارین بیرکیشی تعریف تیلگنده بوجنا بنی باشقه پیغمبرلار دین آرتوق کورساتمکی بولسه لارین
ناخوش بولور ایردیلا بیر نکاح توی ده حاضر ایردیلا قیزلار اوز عشقوله لاریده آتہ بابا لارین تاریخی
داقمه لارین بیان قیلوب توروب ایردیلا اورتاده شونداغ دیب اوندیلار دیزلارده بیر اولوغ
بنی بار دور لار که ایرته کیلا در لگان واقعه ن بکون خبر بیور لار (بوسوزنی ایشیتکاج قیزلارغه
دیدیلار بوسوزنی دینگ لار اولغی دینگان سوزلار نیکیزی اوزنی دینگ لار فرزندار جمده لاری حضرت
ابراهیم وفات قیلگان کونلاری کون تو تولگان اوردی هم اولار حضرت ابراهیم فرزند رسول صلعم
اوچون کون هم تام توندی دیدیلار جناب رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم بوسوزنی ایشیتبیر کتہ جمعیت
ده خطبه او قودیلار و مرحمت قیلدیلا که کون ایله آی خدانینگ بیوک قدریتن نشانلاریدین دور
بیرکیمسه نینگ دنیا غه کیلیشی یا اولوشی اوچون تو تولما ییدور

یاش باله لار آلدیلا لار دین اوقوب قالسه لار لارغه سلام بیور ایردیلا روالار نینگ باشلارین
سیلار ایردیلا بعضی لارین توچا غلار لیه آلوب نوازش قیلور ایردیلا

مجلسلارده ایانلارین اوزالتوب اولتورماس ایردیلا هر کیم یوقسه اندین ایلکاری سلام
بیور ایردیلا کوروشمک اوچون قول لارین اول اوزتور ایردیلا بیرکیشی مجلس ده سوزلاب تورگان
بولسه هر کتہ سوزین نبد قیلمس ایردیلا بیرکیشی خدنتلار لیه کیلوب هیبتلاریدین سوز قیله آلمای اعضا
لار لیه تیران پیدا بولسه انکا اتفات قیلوب دیدیلار نه اوچون قورقوبن من پادشاه ایاسمن بیر
غریب عرب خاتون نینگ باله سیدور من که قاق گوشتلارنی بر اوردی- هر نچوک بیر آدم چاقیرسه لیک
من من حاضر دور من دیر ایردیلا

دعایاریده دیر ایر دیلار یا اللہ من قسی بیر انسان غه دشنام بیرگان بولسام یا انگالعت
 یبارگان بولسام منینگ سوکو شومنی ایننگ اوچون رحمت و مغفرت و قربت ایلاگیل دگناه لاری
 اوچون کفاره ایلاگیل و صحابه لار غه دیر ایر دیلار منینگ ناسیمده بیج بیر انسان نی یا ملا مانگ لارتا که
 من دینا دین کی تار و قتمده بیر اکیشتی نی دیمده بیان کوروب کیتمای .

یتلاینب کیلگان حاجتمند نی هرگز محروم قایتار ماس ایر دیلار آدم بولسه بیروب حیوان تور ایر دیلار
 اگر قاشلاریده بیج بیر نرسه بولماسه حاجتمند غه نهایتده چیرایلیک عذر لاری بیان قیلور ایر دیلار کورگان آدم
 اول آدم دین عفو طلب قیلوب تور و بد و دلار دیب گمان قیلور ایر دی .

شرم حیاده دنیا نظیر لارین کور مکنند و پرده ده اذلتورگان تیز لار دین هم ترم حیاده یوقاری ایر
 دیلار قاشلاریده بیر انما سب سوز قیلونسه چیره لاری اوز گاریب کیتور ایر دی بیر آدم نینگ فعلی و حرکتی
 نامقبول معلوم بولسه ایننگ نامی آلمای عام قیلوب تور و منع قیلور ایر دیلار کمال حیالار دین بر کیشی
 غه ایش بولور مای قینا لسه لار هم اوزالیش لارین اوزلاری قیلور ایر دیلار .

بی ادب لارته قدر گستاخلیک تیلسه لار هم لاری معذوریلوب آزار لارین تحمل قیلور ایر دیلار تیز دین
 دعای بد قیلماس ایر دیلار طائف شهر نجه تبلیغ اوچون بار کانه لاریده طائفلیک لار دین بلجیق لاری آلوب
 آندیلار همه لاری آواز لارین کوروب شاد قوم قیلدیلار شونلاغ تاشباران قیلدیلار که مبارک وجود لار
 قان غه غرق بولدی و اوزلاری بیپوش بولوب یقیلدیلار مدت دین کیمین حوشلار ایغه کیلدیلار شول حالده
 هم لار حقلار ایغه دعای بد قیلما دیلار دیر ایر دیلار اوزلاری مسلمان بولماسه لار بلکه ان شاء اللہ اولاد
 لاری مسلمان بولور لار دعای بول ایر دی یا اللہ منینگ قومینی سن هدایت قیلگیل که الایلیاس دین
 آزار بوردلار .

دینا غه کونکسبیر لیک لاری شول درجه ده ایر دی که طعام و لباس و اوی خصوصی ده بالکل
 لایم و ایر دیلار مناجاتلاریده پروردگار لار ایغه عرض قیلور ایر دیلار که یا اللہ من بیر کون آچ تورای
 بیر کون توق تورای آچ قالغان کونومده اوزونکایا لبارای دعای قیلای توق بولغان کونومده

سنگا حمد و ثنا اتیای والدہ میر حضرت عائشہؓ دیدو لار ہی لڑتوب کیتور ایر دے لیکن رسول اکرم صلی اللہ علیہ وسلم اوچا غلا رقیعہ اوت یا قیلاس ایردی اکثر اوقات خانہ دان رسول صلی اللہ علیہ وسلم سو خرما ایلہ اوتور ایر دیلار و دیدور لار مدینہ غہ کیلنگا ندین کین جناب رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم اوچکون پے در پے بغدادی ادنی دین بولنگان نان یما دیلار .

امام غزالی رحمہ اللہ دیدو لار کہ جناب رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم چانور لار غہ اوزلاری اوقات ایر دیلار دیلاء اوزلاری توب لارین باغلا ر ایر دیلار او بیلا دین نازہ قیلور ایر دیلار ایچکی لارین سا غار ایر دیلار خادملار ایلہ برابر اوتور بوطعام یر ایر دیلار لار غہ یار دم یر دیلار ایر دیلار بازار دین اوزلاری خرید اتیر ایر دیلار و آغنان نرسہ لارین اوزلاری کوتار و ایر دیلار یچکیستی دین بیچ یر نرسہ طبع قیلاس ایر دیلار دائم مخزون تور و ایر دیلار لیکن باغلا ر ی سالیاس ایردی سخی ایر دیلار لیکن اسراف قیلاس ایر دیلار تاغلا ر اوزلاری دہ کی کانلار فی عرض قیلور ایردی قبول اتیس ایر دیلار خلاصہ بیان شولد و کہ جناب محبوب خدا نبی محبتی صلی اللہ علیہ وسلم تمام اخلاق حمیدہ و اوصاف مجیدہ دہ مثل اعلیٰ ایر دیلار یاش بالہ لیک زمانلار یر دین راست سوز لاش آمینلیک پاکد امن لیک جلی طبیعتلار یر دین ایردی نظر لاری ہمیشہ بلند العیش لار غہ بولوب نامناسب امثالار دین فوق العادہ احتیاطدہ بولور ایر دیلار کفنتلار غہ صبر لار غہ تحش ادنی خوی لاری ایردی بولون نبی بشر اوچون تنہا خیر خواہ ایر دیلار عدم لاری اولوغ ہمتلاری بیوک بولغان سبب دین آخر اسلام دینین حق یر دین ایکانلیکین الحمد للہ اثبات قیلہ آلدیلار اللہ تعالیٰ نینگ مددی کیلدے مکہ مکرمہ نچ اتولدیلار جہان خلقی اطراف عالم دین فوج فوج بولوب کیلوب دین اسلام غہ داخل بولباشلا دیلار دشمنلار دوست بولدیلار اذواق لاریقین بولدیلار تمام عربستان اسلام نوری ایلہ منور بولدے آزمندہ اسلام کلمہ سی اوقو لگان و اسلام ادانی ایسیلگان ہیر اقلیم قالمادی حقیقتدہ عرب لاری متمر د و طاغی جماعہ لار جناب رسول کریم صلی اللہ علیہ وسلم قیلاچلاری ایلہ ایس بلکہ خلق عظیم لاری ایلہ اسلام دینی غہ مشرف بولدیلار تمام ریح مسکون اعلیٰ اوچون رضنا و مقتدی لیک شرفینی آلدیلار .

منه بود که قیلونغان اخلاق و آداب جناب سید اطرسلین و امام المتقین سیدنا و مولانا محمد صلی اللہ علیہ وسلم اخلاق محمدیہ و اوصاف احمدیہ لاریدین بیر آزمونہ دور لکن دلی دہ اول ذات بابرکات عبتلادی بولوب اقتدار لیغہ آرزوسی بولگان بیر مسلمان اوچون ان شاء اللہ کفایہ قیلور پروگار شوق و ذوق عطا قیلسد بو مختصر مجموعہ مطالعہ سیدین صونگ مفصل یازیلگان جامع سیت کتابلارین بی دہ و فارسی دہ اوقوب پیره آله آلور بیز بی وطن تورکستان مهاجرلاری شول جناب غہ محمد زیادہ بولوب دین و ملتلا ریدہ آزاوجیات کچیر آلمانا کایلیگیز دین محبوب و وطنمیزی تا شلاب دینیمز حفاظتی اوچون بو تون سیر یوزی نینگ ہر بیر اقلیمیدہ مهاجر بیتا مکدہ میز بیز لار دین ہر فردیمز غہ لازم دور کہ محبوب اعظم میز و مقتدای معظیمہ صلعم اخلاق و آداب لاری بار بار توشونوب اوقوب قانغان عمریمیزی خدا ورسول غہ منظور و مقبول صورتدہ آلوب کیتایلوک شاید بیز عاجز لار نینگ عربز و وطنمیزی ہم اللہ تعالی اوز کر می و عنایتی ایله ظالم لار قول لاریدین آزاد و مستقل ایلا غای امین ۱۸/۶/۳۷۳۸ھ المدینۃ المنورہ سید محمود طرازی مدنی عفی عنہ

قرآن کریم، مجاہدی، نورالینقین للحضری، عین الیقین لکھنوی رحمتہ للعالمین
مآخذ لاری :- للقا ضی سلیمان منصور پوری

فہرست			
صفحات	عنوان لاری	صفحات	عنوان لاری
۱	بسمہ	۱۸	تجدید بناء کعبہ
۸	نسب شریف	۲۰	رسالت نینگ ابتدائی زمانی
۹	ولادت شریف	۲۴	اسلام غہ آچوق و دعوت
۱۰	سوت ایلمیزیش انتکلام لری	۲۹	قریش دین تیکان کلفت لار
۱۳	ابوطالب نینگ شامہ سفری	۳۵	جنتہ ہجرتہ اجازتی
۱۴	آنحضرت نینگ تجارت لاری	۳۶	قریش سوزاری عتبہ و رسول اللہ کریم

مؤلف نینگ مهم اشر لریدین بعضیلرے

- ۱- قرآن کریم نینگ تورکستان چہ ترجمہ وحاشیہ سی، بمبئی ده مطبعة کریمیہ ده ۱۳۷۵ھ باسیلغان ایدی، ایکہنجی قسیم پوتون بیر جلد ده کراچی ایجوکشنیل باسمہ خانہ سیدہ ۱۳۹۵ھ اعادہ طبع قیلینغان توگاگان لیکدین موشو کونلرده اوچونجی باسمہ سی جلدہ دارالفنون مطبعة سیدہ باسیلما قده دور.
- ۲- امام نووی نینگ "ریاض الصالحین" نینگ ترجمہ سی تورت جلدده ۱۳۸۵ھ بمبئی ده چاپ قیلینغان ایدے نسخہ لری توگاگانلیک وطلب نینگ کوپ لیکدین ایکہنجی طبعی موشو کونلرده مذکور دارالفنون مطبعة سیدہ باسیلما قده دور.
- ۳- قول لریدہ کی "نور البصر یعنی سیرت خیر البشر" ۱۳۸۳ھ کراچی ده - چاپ بولغان ایدی بوکتابہم نسخہ لرے توگاگانلکن لیکدین ۱۴۰۱ھ ایکینجی باسمہ سی باسیلدی.
- ۴- یس شریف وجزء عم و تبارک لر نینگ ایریم ترجمہ وحاشیہ لری.
- ۵- "فضائل درود بر سید الوجود" درود نینگ فضیلتی و توابی حقیقده مهم بیر اشر.
- ۶- مشهور "فقہ اکبر" کتابی نینگ ترجمہ و توضیحی توحید و عقیدہ حقیقده مهم ہر کتابلیکی ہمہ معلوم دور.
- ۷- عقیدہ طحاوی "ینگ عزری منظومہ سی بو مقبول اثر حاضر غیچہ اوچ قسیم باسیلدی.
- ۸- مجموعہ قصائد محمودیہ "قیمتلیک و مهم عزری قصیدہ لر توپلانته سی.
- ۹- "مختصر عقائد اسلامیہ" تورکستان چہ نہایت او قو ملوق و اوچوق و قیسقہ و لیکین توحید و عقیدہ اسلامیہ حقیقده مهم مسئلہ لر نی اچچک الغان بو منظوم اثر ہم نسخہ لری توگاگان دور اعادہ طبعی مهم دور.

اللہ سبحانہ و تعالیٰ مؤلف نینگ عمر لرینی اوزون و صحت و موفقیت لرینی فزون ایلاپ دینی خدمت لر یغہ اسلام و مسلمان لر طرف لریدین جزای خیر لر بیرسون آمین.

صفحات	عنوان لاری	صفحات	عنوان لاری
۱۱۲	بیعت رضوان و صلح حدیبیہ	۴۱	عمر ینگ اسلامغہ کریش لاری
۱۱۴	صلح شراط لاری	۴۳	آنحضرت گہ خلاف قرار لر
۱۱۵	بوصحیح مکہ داکي مسلمان لارغہ مظالم	۴۶	قرار نامہ ینگ بوزولوشی
۱۱۷	پادشاه لادنام لاریغہ خطوط	۴۸	ابوطالب و حضرت خدیجہ ینگ وفات لاری
۱۲۸	ابوسفیان و قبیر روم مذاکرہ سی	۵۳	اسرا و معراج واقعہ سی
۱۲۶	خیبر غزاتی	۵۸	انصار لر اسلام غہ کریش لاری
۱۲۷	خالد بن ولید ینگ اسلامغہ کریش لاری	۶۰	عقبہ اولی و ثانیہ معیتی
۱۲۸	عمرۃ القضاء	۶۴	جہاد غہ امر بولوشی
۱۲۹	مکہ ینگ فتح اتیلیشی	۶۵	آنحضرت ینگ ہجرت لاری
۱۳۶	حنین غزاتی	۷۰	اہل بیت ہجرت لاری
۱۳۹	طائف غزاتی	۷۱	مکہ دہ قائلان لر غہ ظلم
۱۴۰	نبی تمیم ایچی لاری	۷۳	نماز لارغہ اذان ینگ مشرور بولوشی
۱۴۲	تبوک غزاتی	۷۶	منافع لر ینگ بیرکان اذین لر سی -
۱۴۷	حج فرض بولوشی و حجۃ الوداع	۷۷	یہود لار ایلم معاہدہ
۱۵۱	غدیر خم خطبہ سی	۸۰	قریش حملہ سی بدر اوروشی
۱۵۲	آنحضرت بیمار بولوش لاری	۸۷	بدا سیر لاری حقیقہ کینیکاش
۱۵۴	وفات دین پیش کون اول	۹۲	اصد زوشی
۱۵۵	رحلت دین تورت کون اول	۹۵	ادنی صحابہ ینگ شہادت لاری
۱۵۶	وفات دین ایچی کون اول	۱۰۰	خندق غزاتی
۱۵۷	آخری کون	۱۰۳	غیبی مدد و تعلیم تدبیر لاری
۱۵۸	سرور کائنات جانی جانانغہ تاپشوروش لاری	۱۰۲	نبی کریم و نبی مصطلق لر ایلم غزات
۱۶۳	سیرت مقدسہ دین حصہ	۱۰۹	انگ واقعہ سی
۱۶۸	ماخذ لاری -		

دار الإفتاء المصرية
رقم الترخيص ١٨ ص - ١٢٢٦/١/٥

دائرة المكتبات والادوية
الاسلامية